

К њ и г а:

Основи новозаветног грчког језика од протођакона Властимира Х. Борића, професора,
намењена је као уџбеник Грчког језика за Српске православне богословије
/Син. бр. 1330/зап. 520 од 30. 06. 1981. године/

И з д а ј е:

*Свешти архијерејски синод
Српске православне цркве
Београд, ул. Краља Петра Првог 5*

Р е ц е н з е н т:

Др Стојан Гошевић

У р е д н и к:

Проћонамесник Милан Д. Јанковић

Ш т а м п а:

*Штампарија Српске патријаршије
Краља Петра Првог 5*

*Умножено у 3. 000 примерака
1997. године*

*Текст на компјутеру сложио
ђакон Борислав Алексић*

Друго поновљено издање

Протођакон ВЛАСТИМИР Х. БОРИЋ, професор

О С Н О В И Н О В О З А В Е Т Н О Г Г Р Ч К О Г Ј Е З И К А

**Београд
1997.**

П Р Е Д Г О В О Р

У богословијама Српске православне цркве осећа се одавно потреба за уџбеником грчког језика. Да би удовољио овој потреби, др Драгомир Марић, професор богословије, учинио је први корак, и као што је природно за сваки почетак, превео је са енглеског Уџбеник новозаветног грчког језика. Овим уџбеником служило се у богословијама скоро две деценије.

Пошто је први корак већ учињен, сматрао сам да следећи уџбеник мора бити више наш - српски. Тим више што су остали народи у том погледу много напредовали. Зато сам и настојао да, у оном делу у којем је то могуће, будем што више свој. Трудио сам се да у вежбањима дам што више примера из Светог писма Новог завета, и бар у том надмашим друге. Да ли сам и колико у томе успео - рећи ће други. Лично мислим да ће овај, иначе врло замашан подухват, моћи да послужи својој намени.

При састављању Уџбеника новозаветног грчког језика служио сам се следећим уџбеницима:

др Милан Будимир и др Љиљана Црепајац, Στοιχεῖα Ἑλληνικά, Београд, 1979.
Musić - Majnarić, Gramatika grčkog jezika, Zagreb, 1970.

Ἀχιλλεὺς Τζαρτζάνης, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθήναι 1972.

J. W. Wenham, The Elements of New Testament Greek, Cambridge, 1970.

Ал. Милев и Ал. Михайлов, Учебник по гръцки език за Духовните училища, София, 1956.

У В О Д

Током своје дуге историје грчки језик је претрпео многе промене, па разликујемо три периода у његовом развоју: класични, заједнички и савремени.

Класични језик служио је вековима великанима хеленског мита и мисли као што су били Хомер и Платон. Међутим, делио је он судбину грчких градова — држава, није био јединствен — него се развијао у више дијалеката. Тек у IV веку пре Христа, захваљујући великим освајањима Александра Великог, нашли су се у заједничкој држави сви Грци, па се указала потреба за стварањем јединственог грчког језика. Резултат ових настојања је заједнички језик — κοινή διάλεκτος.

Многи народи Истока, ради лакшег међусобног општења, прихватају овај грчки језик. И у време када тим крајевима влада Рим, грчки језик је био у званичној употреби у источном делу царства. Тако се и у погледу језика и бољег разумевања међу народима "испунило време", па су свети апостоли могли на том језику да шире међу многобошцима и Јудејима у диаспори науку Христову. На том језику с малим изузетком написане су све књиге Новог завета.

Додуше, у Новом завету тај језик је претрпео приличан јудејски утицај, створен преводом Седамдесеторице у Александрији. Због тога је, за ученике богословија ради бољег упознавања Светог писма, и потребно да баш њега уче.

Т Е К С Т О В И
И
В Е Ж Б А Њ А

1. Ч А С

ВЕЖБАЊЕ ИЗГОВОРА

ἀπόστολος	ἀθανασία	ἀόρατος	Ἀνδρέας
βιβλία	βλαστάνω	βῆμα	Βαβυλών
γράμμα	γραφή	γεωργός	Γαλατία
διάκονος	διδαχή	διδάσκαλος	Διονύσιος
ἐπίσκοπος	ἐργασία	ἐργάτης	Ἐφesus
ζύμη	ζώνη	ζωή	Ζαχαρίας
ἡσυχία	ἡμέρα	ἡγεμών	Ἡλίας
θεμέλιον	θεωρία	θάλασσα	Θεός
ἱστορία	ιδέα	ἱμάτιον	Ἰορδάνης
καθέδρα	καρδία	κλίνη	Κόρωνθος
λόγος	λαμπάς	λέων	Λάζαρος
μέτρον	μόνος	μαργαρίτης	Μαρία
νόμος	ναός	νυμφίος	Νικόλαος
ξύλον	ξένος	ξύλινος	Ξάνθος
ὀφθαλμός	ὁμιλία	ὄνομα	Ὀνήσιμος
πατριάρχης	παραβολή	παρθένος	Πέτρος
ρίζα	ρύπαρός	ρήτωρ	Ῥώμη
στάδιον	σαρκικός	σάκκος	Σωτήρ
τράπεζα	τόπος	τέλος	Ταρσός
ὔδωρ	ὕμνος	ὑπνος	Ὑδρέα
φιλοσοφία	φωνή	φόβος	Ἰηλιππίου
χάρτης	χρόνος	χορηγός	Χριστός
ψαλμός	ψυχικός	ψωμίον	Ψύρα
ώρα	ὠδίν	ὠτάριον	Ὠκεανός

γ, σ η τ

γ испред γ, κ, χ η ξ

ἄγγελος, ἄγγος, ἐγγράφω, ἀγκάλη, ἄγκυρα, ἐγκαλέω.
 ὄγκος, λόγχη, σπλάγχνα, τυγχάνω, λάρυγξ, σάλπιγξ...

σ испред β, γ, δ η μ

ἄσβεστος, σβέννυμι, μίσγω, προσδοκάω, κόσμος,
 διαλογισμός, βάπτισμα, θερισμός, δέσμιος...

τ иза ν

ἐντολή, κέντρον, ἑκατοντάρχης, πάντα, ἐνενήκοντα...

2. Ч А С

ДИФТОНЗИ

αι	Αἴγυπτος, αἶνιγμα, Αἰθίοψ, αἰών, αἶρω, αἶμα, καί, ἰάομαι...
ει	εἴσοδος, εἰμί, εἰρήνη, εἰσάγειν, ἐκεῖνος, λατρεία, λάμπειν, μνημεῖον, ἐγκρά- τεια...
οι	οἰκία, οἶνος, οἶδα, ποιμήν, πλοῖον, ποίμνη, μετάνοια, ἔτοιμος...
αυ	παύω, κραυγή, ἀλή, Παῦλος, Σαῦλος... κλαυθμός, αὐξάνω, ναύτης, αὐτός...
ευ	εὐαγγέλιον, εὐδοκία, εὐλογία, πλευρά.. εὐθέως, γλεῦκος, εὐπορία, εὐχαριστία...
ηυ	ἠὺλησάμην, ἠὺρισκόμην... ἠῦξανον, ἠὺχαρίστησα, προσηυχόμην...
ου	Λουκάς, οὐρανός, δοῦλος, ἀκούω, λουτρόν, πλοῦτος, Ἰησοῦς, παρουσία, τοῦτο...
υι	υἱός, υἱοθεσία, λελυκυῖα, ὀργυιά...

Εὕα, εὐαγγελίζειν, ἀκαιρεῖσθαι, δουλεία, δουλεύειν, ἐτοιμάζουσιν,
 κείμαι, καθεύδειν, Σαδδουκαῖοι, θαυμάζειν, νοῦς, ὀφείλειν, ἀκούειν, ποιμαί-
 νειν, πορεύομαι, κατοικεῖ, χειροποίητος, φαίνομαι, ἐλαύνειν, κραυγάζειν, πε-
 ρισσεύειν, παίζειν, παλαιοῦν.

3A

Βηθσαϊδά, ἄνπνος, προῖμος, Ἀχαϊκός, πραῦπαθία, Γάϊον, Ἰάϊρος, θύϊνος,
 Ῥωμαῖστί, Ἑβραϊκός, βαῖον, Καϊάφας, Ἑβραῖστί, Ἀχαῖα, προϊστάται, Μωϋσῆς...

Γάϊον, Κάιν, αἰδώς, ἄνπνος, Ἰάϊρος, θύνος, πρόμος, εὐπούα...

3. Ч А С

ПРЕЗЕНТ

Λέγω, λέγεις, λέγει, λέγομεν, λέγετε, λέγουσιν, βλέπω, ἀκούεις, πιστεύει,
 βάλλομεν, ἀποστέλλετε, βαπτίζουσιν, διδάσκεις, πιστεύω, τρέχετε, ἀποστέλλει, σῶ-
 ζουσιν, διδάσκομεν, τρέχει, βαπτίζει, πιστεύουσιν, ἀποστέλλεις, σῶζετε, βαπτίζω, βάλ-
 λεις, ἀποστέλλομεν διδάσκω βάλλετε, διδάσκει, τρέχω, πιστεύομεν.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће глаголе у индикативу активног презента

Βάλλω, βλέπω, ἀκούω, ἀποστέλλω, βαπτίζω, τρέχω, διδάσκω, σῶζω, γι-
 νώσκω, ἀναγινώσκω, πιστεύω, κλαίω.

2. Пребегу следеће речи на грчки језик

Гледамо, трчи, слушају, кришавате, спасаваш, шаљемо, читате, познаје, веру-
 јемо, гледаш, слушам, говори, шаљете, читају, спасава, познајете, трче, гонимо.

4. Ч А С

НЕПРАВИ ДИФТОНЗИ

α η ω

Μμνήσκομαι, ἀποδηήσκω, Σαμοθράκη, σῶζω, ἰδία, Τρωάς, ὑπερῶν, ἄδης, ὠδή,
 Ἡρώδης, ληστής, ἄδω...

Ἄιδης, Ὡιδή, Ἄιδω...
 ΗΡΩΙΔΗΣ, ΣΑΜΟΘΡΑΙΚΗ, ΤΡΩΙΑΣ...

О ДЕКЛИНАЦИЈА

Именице мушког и женског рода

1. Ἄνθρωποι λέγουσιν. 2. Ἀναγινώσκομεν βίβλους. 3. Δοῦλος τρέχει. 4. Παρθένος κλαίει. 5. Λόγους γράφεις. 6. Ἀδελφούς ἔχομεν. 7. Εὐρίσκετε ὁδόν.
 8. Δοῦλοι τρέχουσιν; 9. Παρθένος κλαίει; 10. Ἐχεις ἀδελφόν; 11. Βίβλους ἀναγινώσκετε. 12. Ἄνθρωποι λέγουσιν; 13. Λόγους γράφομεν; 14. Εὐρίσκετε ὁδόν;
 15. Ἄνθρωποι οὐ λέγουσιν. 16. Δοῦλος οὐ τρέχει. 17. Παρθένος οὐ κλαίει.
 18. Οὐ γράφεις λόγους. 19. Οὐκ ἔχω ἀδελφόν. 20. Βίβλους οὐκ ἀναγινώσκομεν. 21. Οὐχ εὐρίσκετε ὁδόν. 22. Οὐχ ὑπακούεις διδάσκαλον.

Ἄνθρωπε, κλαίεις; — Οὐ, Κύριε.

-- Σαῦλε Σαῦλε, τί με διώκεις;

Задаци за вежбање

1. Измењај у падежима следеће именице:

ἡ παρθένος, ὁ δοῦλος, ὁ ἄνθρωπος, ὁ κύριος, ὁ ἄνεμος, ὁ διδάσκαλος, ἡ ὁδός, ἡ ἄμμος, ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος, ὁ Πέτρος, ὁ Παῦλος, ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ποταμός.

2. Речи у заградама напиши у одговарајућем облику:

1. Ἀπόστολοι (κηρύσσω). 2. Ἐχουσι (βίβλος). 3. Παρθένοι (κλαίω). 4. (βίβλος) ἀναγινώσκεις. 5. Τὸν Θεὸν (ὑπακούω) οἱ ἄνθρωποι. 6. Ἀδελφέ, οὐ (γράφω).

3. Пребегни на грчки језик:

1. Брат чита. 2. Бој спасава. 3. Учитель говори. 4. Читамо књиге. 5. Гледате реку. 6. Проповедате ли науку /реч/? 7. Налазе ли пут? 8. Немаш књига. 9. Не виде реку. 10. Брате, не познајем човека.

5. Ч А С

О ДЕКЛИНАЦИЈА

Именице средњег рода

1. Τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ βλέπει τὰ δένδρα. 2. Τὰ ζῶα τῶν οὐρανῶν ἄδουσιν.
 3. Ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ανοίγει τὸ βιβλίον. 4. Οἱ ἀπόστολοι βλέπουσι τὸ τοῦ Χριστοῦ πρόσωπον. 5. Παῦλος κηρύσσει τὰ μυστήρια τοῦ εὐαγγελίου τοῖς ἀνθρώποις. 6. Ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τὸν ἀρχάγγελον πρὸς τὴν παρθένον Μαριάμ. 7. Τὸ εὐαγγέλιον ἀναγινώσκουσιν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ ἱεροῦ. 8. Παιδιά φέρει τὰ τοῦ ἐκατοντάρχου ποτήρια. 9. Οἱ δὲ δοῦλοι καὶ υἱοὶ τοῦ πρεσβυτέρου βόσκουσι τὰ πρόβατα.

— Ὁ Χριστὸς θεραπεύει τῷ Σαββάτῳ ἢ οὐ;

— Ναί, ὁ Χριστὸς θεραπεύει καὶ τῷ Σαββάτῳ.

Задаци за вежбање

1. Измењај у падежима следеће именице:

τὸ δένδρον, τὸ βιβλίον, τὸ ζῶον, τὸ εὐαγγέλιον, τὸ πρόβατον, τὸ πρόσωπον, τὸ μυστήριον, τὸ ποτήριον, τὸ ἱερόν, τὸ δῶρον, τὸ πλοῖον, τὸ σῦκον.

2. Речи у заградама напиши у одговарајућем облику:

1. Παιδιά (ἔχω) τὰ πλοίαρια. 2. Τὰ πρόβατα (τρέχω). 3. Παρθένος καὶ δοῦλος (φέρω) τὰ ποτήρια. 4. Τὰ τέκνα τοῦ ἐκατοντάρχου (ἐσθίω) τὰ σῦκα. 5. (ἡ παρθένος) ἀναγινώσκουσι τὰ βιβλία. 6. Ὁ πρεσβύτερος (κηρύσσω) τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ.

3. Пребегни на грчки језик:

1. Деца гледају чамац. 2. Анђео налази децу. 3. Апостоли пишу књиге. 4. Старешина учи народ речи Христовој. 5. Слугина деца налазе чашу. 6. Христос лечи децу речју.

6 Ч А С

КОНТРАХОВАНИ ПРЕЗЕНТ

индикатив

1. Ὁ Πρόδρομος βοᾷ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 2. Οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 3. Ὁρῶσι τὸν ἄγγελον τοῦ Κυρίου ἐν τῷ ναῷ. 4. Τιμᾶτε τοὺς πρεσβυτέρους τῶν λαῶν. 5. Τέκνον, ἀγαπᾷς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. 6. Τὸν Κύριον τῶν οὐρανῶν παρακαλοῦμεν. 7. Ἡ Παρθένος τίκτει τὸν Χριστόν. 8. Τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ προσκυνοῦσιν οἱ λαοί. 9. Ἐν τῷ Θεῷ ζῶμεν. 10. Οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων. 11. Ὁ κόσμος ζητεῖ σημεῖα ἐκ τῶν οὐρανῶν. 12. Ὁ φαρισαῖος ἀναπληροῖ τὸν νόμον. 13. Ὁ ἀπόστολος θεωρεῖ ὅπου σταυροῦσι τὸν Χριστόν καὶ τοὺς κακούργους. 14. Ὁ Χριστὸς τῷ σταυρῷ πατεῖ καὶ νικᾷ τὸν θάνατον.

Задаци за вежбање

1. Измењај обе глаголе у индикативу активног презента:

Τιμάω, γεννάω, βοάω, τολμάω, ὀράω, ἀγαπάω, πλανάω, ποιέω, ζητέω, φιλέω, τηρέω, θεωρέω, θαρσέω, καλέω, δέω, δουλόω, ζηλόω, σταυρόω, πληρόω, κυκλόω, ἀναπληρόω.

2. Речи у заградама стави у одговарајући облик:

1. Ἐκατόνταρχος καὶ δούλος (εὐχαριστέω) τῷ Κυρίῳ. 2. Τὰ παιδία (ἐρωτάω) τὸν διδάσκαλον Ποῦ ὑπάγεις; 3. Πρεσβύτερος (καλέω) τὸν λαὸν εἰς τὸ ἱερόν. 4. Κακούργοι οὐ (ποιέω) τὰ ἔργα ἀλλὰ (πολεμέω). 5. Θεὸς (ἀγαπάω) τοὺς δικαίους καὶ (ἐλέεω) τοὺς ἀδίκους. 6. (ὁ νόμος) τοῦ Χριστοῦ ἀναπληροῦμεν.

3. Пребегди на грчки језик:

1. Не позивају грешнике на вечеру. 2. Бог воли браћу. 3. Слуге граде дом го-
П а з и !

Глагол ζάω мења се овако: ζῶ, ζῆς, ζῇ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσω.

сподару. 4. Браћа чувају науку Христову. 5. Господу захваљујемо у храму, дому Божјем. 6. Римљани разапињу (на крст) разбојнике.

7. Ч А С

А ДЕКЛИНАЦИЈА

Именице мушког и женског рода

1. Ὁ ἀπόστολος ἀγγέλλει τὴν σωτηρίαν τοῦ Θεοῦ τῷ λαῷ ἐν τῇ Ἀσίᾳ. 2. Ὁ λαὸς ἀπὸ τῆς Βηθανίας γινώσκει Μαρίαν καὶ Μάρθαν τὰς ἀδελφάς τοῦ Λαζάρου. 3. Ὁ Κύριος θεραπεύει τὴν ψυχὴν τοῦ νεανίου. 4. Παῦλος ὁ ἀπόστολος μένει ἐν τῇ Ῥώμῃ σὺν στρατιώτῃ. 5. Ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ παρακαλοῦσι τὴν ἐκκλησίαν. 6. Τὸν δὲ σίτον βαστάζομεν εἰς ἀποθήκην τοῦ οἰκοδεσπότου. 7. Ἀνδρῶπε, τί ἡ γραφὴ λέγει· πῶς ἀναγινώσκεις; 8. Νεανία, σοφίαν τῶν διδασκάλων τιμᾷς; 9. Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 10. Διδάσκαλε, τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις. 11. Ἐν τῷ Χριστῷ ζωὴν ἔχομεν.

Задаци за вежбање

1. Следеће именице измењај у падежима:

ἡ ἐξουσία, ἡ βασιλεία, ἡ καρδιά, ἡ ἐσπέра, ἡ θύρα, ἡ ἀγορά, ἡ ἄγκυρα, ἡ ἔχιδνα, ἡ θάλασσα, ἡ σπεῖρα, ἡ φωνή, ἡ ζώνη, ἡ διαθήκη, ἡ ἀποθήκη, ἡ γραφή, ὁ ἐθνάρχης, ὁ φερόνης, ὁ βαптиστής, ὁ κλέπτης, ὁ ληστής.

2. Речи у заградама стави у одговарајући падеж:

1. Στρατιώτης λαμβάνει (τὴ μάχαιρα). 2. Οἱ ἀδελφοὶ ἀναγινώσκουσι (τὴ γραφή). 3. Ὁ ἐκατοντάρχης ἐκ (τῆ σπεῖρα) Κλαυδίου Λυσίου συνάγει τὸν Παῦλον. 4. Ἀποκτείνουσι τὸν προφήτην (τὴ μάχαιρα). 5. Συνάγουσι τὸν λαὸν ἐν (τῇ πλατεῖα).

3. Пребегди на грчки језик:

1. Слуге сакупљају овце у тор. 2. Капетан пише писмо царинику. 3. Сестре Лазарева бораве у Витанији. 4. Радници граде амбар домаћину. 5. Војвода заповеда кохорти. 6. Народ прима правду од општине.

8. Ч А С

О И А ДЕКЛИНАЦИЈА

ПРИДЕВИ

ГЛАГОЛ *είμι*

ЕНКЛИТИКЕ

- ① *Ῥίξα τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία.* 2. *Ἄνθρωπος εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν.*
 ③ *Κύριε, ἅγιος εἶ.* ④ *Δοῦλοι πιστοὶ ἐστε τοῦ Θεοῦ.* ⑤ *Αἱ ἐντολαὶ τοῦ αἰωνίου Θεοῦ δίκαιαί εἰσι.* 6. *Ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή.* 7. *Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον.* 8. *Ἐρωτᾷ ὁ Πειλᾶτος Τί ἐστὶν ἡ ἀλήθεια;* 9. *Λέγει τῷ Ἰησοῦ ὁ ἐκατοντάρχης Κύριε, οὐκ εἰμι ἱκανός.* 10. *Ἄξιός γάρ ἐστιν ἐργάτης τοῦ μισθοῦ* 11. *Φόβος Θεοῦ ἀρχὴ σοφίας.*

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће придебе у падежима:

ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν • νεκρός, νεκρά, νεκρόν • ἅγιος, ἁγία, ἅγιον • ἀποστολικός, ἀποστολική, ἀποστολικόν • σοφός, σοφή, σοφόν • νέος, νέα, νέον • ἐρυθρός, ἐρυθρά, ἐρυθρόν • πιστός, πιστή, πιστόν • αἰώνιος, αἰώνιος, αἰώνιον • ἄπιστος, ἄπιστος, ἄπιστον.

2. Измењај у падежима следеће синтаме:

ὁ τόπος ἔρημος, ὁ καρπὸς καλός, ὁ δοῦλος ἀχρεῖος, ὁ δίκαιος κριτής, ὁ ἀγαθὸς στρατιώτης, ἡ στολὴ λευκή, ἡ θεία λειτουργία, ἡ χώρα μακρά, ἡ καθαρὰ καρδιά, ἡ ἀδελφὴ ἡ ἐκλεκτή, ἡ δοῦλη ἄπιστος, ἡ ζωὴ αἰώνιος, ἡ λιμὸς ἰσχυρά, τὸ ἔργον ἀγαθόν, τὸ τέκνον ἀγαπητόν.

3. Речи у заградама стави у одговарајући облик:

1. Ὁ προφήτης ἐστὶν τοῦ (αἰώνιος) Θεοῦ. 2. Λέγετε ὅτι δοῦλοι (ἀχρεῖος) ἐσμέν. 3. Λέγει δὲ Πέτρος Σὺ (εἰμί) ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 4. Ὁμοία γάρ (εἰμί) ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ. 5. Οὐ γινώσκετε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρά (εἰμί) τοῦ Θεοῦ.

4. Пребегу на грчки језик:

1. Добри сте ученици Господњи. 2. Писма апостола света су. 3. Заповест вечнаго Бога праведна је. 4. Љубљена смо деца Божја. 5. Ниси творац закона него судија.

9. Ч А С

ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ

БЕЗЛИЧНИ ГЛАГОЛИ

императив и инфинитив презента

- ① *Λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ;* 2. *Κελεύω ὑμᾶς Ποιεῖτε καλὰ ἔργα.* 3. *Μὴ τάρασσε, Παῦλε, ἀλλὰ λαλεῖ.* ④ *Ἐγὼ οὐχ εὗρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.* ⑤ *Λέγει οὖν αὐτῷ Πειλᾶτος Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς;* ⑥ *Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ;* 7. *Ὡ υἱέ, ἡ ἀγάπη σου ἀγία ἐστίν.* ⑧ *Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.* ⑨ *Κακὸς ἄνθρωπος οὐκ ἔστι μοι ἄξιος.* ⑩ *Δεῖ με ἄγειν τὴν ποίμνην μου.* 11. *Ὁ μισθωτὸς θεωρεῖ τὸν λύκον καὶ φεύγει ὅτι μισθωτὸς ἐστὶν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.* 12. *Παῖδιά, ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.* 13. *Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός.* ⑭ *Ἡμεῖς πιστεύομεν καὶ γινώσκομεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.* 15. *Ἐμὲ δὲ μισεῖ ὁ κόσμος, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.* 16. *Λέγει Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Ὑπάγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.* 17. *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.* 18. *Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱέ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου;*

Задаци за вежбање

1. Измењај личне заменице у падежима:

ἐγώ • σύ • αὐτός, αὐτή, αὐτό.

2. Речи у заградама стабу у огрoбapајући oблик:

1. Τί πάλιν θέλετε (ἀκούω); 2. Λέγει (αὐτός) ὁ Ἰησοῦς (Ἐγείρω) καί (περιπατέω). 3. Δεῖ (ὁ ἐπίσκοπος ἀνεπίλημπτος) εἶναι. 4. Οὐ μέλει (αὐτῇ) περὶ (τῆ οἰκία). 5. Ὑμεῖς γάρ (εἰμι) τῇ δόξᾳ ἡμῶν καὶ τῇ χαρᾷ.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Господе, ти си пут, истина и живот. 2. Господ заповеда мноштву: "Чините добра дела људима". 3. Нисте ли и ви ученици његови? 4. Петре, паси овце моје. 5. Пазите се (чувајте се) од квасца фарисејског. 6. Верујем, Господе, помози моме неверју. 7. Јарам је мој благ и бремен је мој лако.

10. Ч А С

МЕДИЈАЛНИ ПРЕЗЕНТ

ПОКАЗНЕ ЗАМЕНИЦЕ

①. Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον. ②. Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. ③. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία Θεοῦ εὐαγγελίζεται. 4. Σὺ ἔρχῃ πρὸς με; 5. Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; 6. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. 7. Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ καὶ ἐν ἀγάπῃ. ⑧. Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 9. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ⑩. Καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶν, καὶ γὰρ πρὸς σὲ ἔρχομαι. 11. Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην. 12. Τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 13. Οὐδὲ φοβῆ ὑμεῖς τὸν Θεόν; 14. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλέτω. 15. Ἀγάπα τοὺς ἐχθροὺς σου καὶ προσεύχου ὑπὲρ αὐτῶν. 16. Δέομαι ὑμῶν, ἀδελφοί, γίνεσθε ὡς ἐγώ. 17. Τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμησάμενος αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτεται αὐτόν; 18. Μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. 19. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ. 20. Μὴ ἔστε ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν προσεύχεσθαι. ②①. Οὗτός ἐστιν ὁ Τίς μου ὁ ἀγαπητός. ②②. Αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 23. Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε. 24. Ἐκεῖνον δεῖ ἀξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ②⑤. Ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ ἐστίν. 26. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. ②⑦. Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν.

28. Ἐκεῖνος δὲ ἐρωτᾷ· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; 29. Αὕτη ἡ ὁδὸς ἔρημος ἐστίν. 30. Μὴ φοβοῦ, τέκνον, μόνον πίστευε.

Задаци за вежбање

1. Напиши облике индикатива, императива и инфинитива медијалног презента следећих глагола:

γίνομαι, πορεύομαι, ἔρχομαι, προσεύχομαι, ἀγαλλιᾶμαι, εὐαγγελίζομαι, ἐκλέγομαι, βάλλω, ἐκκόπτω, γινώσκω, τιμάω, φοβέομαι, σταυρόω, διδάσκω.

2. Речи у заградама стабу у огрoбapајући oблик:

1. Δεῖ δὲ τὸν Ἰησοῦν (διέρχομαι, διὰ τῆς Σαμαρίας. 2. Τίς διψᾷ, (ἔρχομαι) πρὸς με καὶ πινέτω. 3. Μὴ (ταράσσω), ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν. 4. Λέγω στρατιώτῃ μου (πορεύομαι) καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου καὶ (ἔρχομαι). 5. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου (οὗτος) ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου (οὗτος).

3. Пребегу на грчки језик:

1. Ови људи знају да долази Господ. 2. Идите на реку Јордан да се крштавате. 3. Пролазите кроз њихова села. 4. Не допичи ме се. 5. Поздравља вас Лука, лекар љубазни. 6. Објављуј ово и поучавај. 7. Не бој се, Господ је с тобом.

11. Ч А С

АКТИВНИ ИМПЕРФЕКТ

ИМПЕРФЕКТ ГЛАГОЛА εἰμί

РЕЛАТИВНА ЗАМЕНИЦА

1. Οἱ στρατιῶται ἔτυπον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καλάμῳ καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ. 2. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε τῷ προφῆτῃ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί. 3. Ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ τὴν παραβολὴν ταύτην. 4. Ἦγγισεν δὲ ἡ ἐορτὴ τῶν ἀζύμων. 5. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζητοῦν αὐτὸν ἐν τῇ ἐορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; 6. Ἐλεγεν δὲ Ἰούδας τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ ἀργύριον ἐβάσταζεν.

7. Καὶ σὺ ἤσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου; 8. Ἦσαν οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐλόγουν τὸν Θεόν. 9. "Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 10. Ἐβάπτιζεν Ἰωάννης τοὺς Ἰουδαίους οἱ ἐξωμολόγουν τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 11. Οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. 12. Τί δέ με καλεῖτε Κύριε Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; 13. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος δὲν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Ὁ Κύριός ἐστιν. 14. Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 15. Γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ Τίος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. 16. Αὐτός γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. 17. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. 18. "Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Задаци за вежбање

1. Следеће глаголе измењај у активном имперфекту:

γινώσκω, μένω, γογγύζω, θέλω (ἐθέλω), καταγγέλλω, ἐξομολογέω, θεωρέω, παρακαλέω, εὐχαριστέω, τολμάω, ζηλόω.

2. Следеће реченице напиши у имперфекту:

1. Σὺ εἰ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις. 2. Ἡ ὀργὴ μένει ἐπ' αὐτόν. 3. Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἰ σὺ. 4. Ἀκούομεν ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. 5. Παρακαλῶ σε, ἀδελφέ, περὶ τοῦ τέκνου μου. 6. Γογγύζουσιν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ. 7. Τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ποιηρὰ ἐστίν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

3. Пребегни на грчки језик:

1. Захваљивах своје Богу и помињах те у својим молитвама. 2. На овом месту, које је на реци, крштаваше Јован Крститељ. 3. Слушаште речи које говораше Господ, а сада их извршавајте (чините), 4. Останите у љубави коју вам проповедаше апостол. 5. Они говораху: "Зар Христос из Галилеје долази?" 6. Ако сам истину говорио, зашто ми не вероваште?

12. Ч А С

МЕДИЈАЛНИ ИМПЕРФЕКТ

ПОВРАТНЕ ЗАМЕНИЦЕ

1. Δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελιζόμεν ὑμῖν. 2. Ἦρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναοὺμ. 3. Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν περίχωρον ἐκείνην. 4. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦν ἐν ἐρήμῳ τόπῳ καὶ ἐκεῖ προσήυχετο. 5. Καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. 6. Ἠρώδης ἐπυνθάνετο παρὰ τῶν μάγων ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. 7. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ. 8. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. 9. "Ἐμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἡργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ. 10. Διελέγετο ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις. 11. Ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε. 12. Οὐ δύναμαι ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. 13. Ἐμαυτὸν οὐκ ἀνακρίνω. 14. Γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. 15. Μὴ πράσσει σεαυτῷ κακόν. 16. Τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος. 17. Ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις; 18. Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. 19. Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰς ἀμαρτίας, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων. 20. Ἐλεγον πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει αὐτῷ;

Задаци за вежбање

1. Измењај обе глаголе у медијалном имперфекту:

εὐαγγελίζομαι, ἐκπορεύομαι, προσεύχομαι, ἔρχομαι, διαλογίζομαι, ἐργάζομαι, πυνθάνομαι, ἐκπλήσσομαι, ἀπεκδέχομαι, θαμβέομαι, διέρχομαι, μάχομαι, βαπτίζω.

2. Глаголе у заградама напиши у одговарајућем облику медијалног имперфекта:

1. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων (θεραπεύω) διὰ τοῦ Πέτρου. 2. Τότε (ἐκπορεύομαι) ἡ Ἰουδαία χώρα. 3. Οἱ Ἰουδαῖοι (βαπτίζω) ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 4. Ἐγὼ δὲ οὐκ (ἐξέρχομαι) ἐκ τῆς οἰκίας μου. 5. Ἡμεῖς (διαλέγομαι) ἀλλήλοις.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Исус пролажаше са ученицима кроз поља Галилеје. 2. Чујаху се многи његовом учењу. 3. После овога многи се криптаваху у Јордану. 4. Расправљаху Јудеји једни са другима. 5. Сматрасте себе недостојнима вечнога живота. 6. Шта на путу расправљасте?

13. Ч А С

АКТИВНИ ФУТУР

1. Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 2. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς. 3. Ἴδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. 4. Πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 5. Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὠσηέ λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου. 6. Κύριε Κύριε, ἐροῦσί μοι πολλοὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 7. Τούτῳ σημαίνει ποίῳ θανάτῳ δοξάσει Πέτρος τὸν Θεόν. 8. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐχ εὕρουνται αὐτόν. 9. Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου. 10. Δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυίδ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ. 11. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 12. Οὐ γινώσκετε ὅτι ἄδικοι Θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν. 13. Γηράσεις καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. 14. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 15. Ἐτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε.

Κατὰ Μαθθαῖον ις', ιη'.

Κάγώ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἰ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἀίδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Задаци за вежбање

1. Следеће глаголе измењај у индикативу активног футура:

бастάζω, σώζω, στηρίζω, ἀνοίγω, φυλάσσω, διαβλέπω, κρίνω, συνάγω, οἰκτείρω, εἶρω, φθείρω, πλανᾶω, πολεμέω, ὁμοιάω, ἀπολλύω, φέρω, εὕρισκω.

2. Пребегу на српски језик:

1. Ζητεῖτε καὶ εὕρησете· κρούετε καὶ ἀνοίξει ὑμῖν. 2. Ἄξω ἄλλα πρόβατα ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν. 3. Τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 4. Ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ζύμῃ. 5. Αὐτὸς συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Ово чини и себе ћеш спасти. 2. Погубићу мудрост премудрих. 3. Господ ће спасти народ свој. 4. Јер многи ће рећи: "Ја сам Христос", и многи ће поверовати. 5. Ако неко храм Божји уништава, уништиће њега Бог.

14. Ч А С

СЛАБИ АКТИВНИ АОРИСТ

ИНДИКАТИВ, ИМПЕРАТИВ И ИНФИНИТИВ

1. Οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. 2. Ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν. 3. Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. 4. Τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ. 5. Ἐκείνῃ δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν. 6. Τὸν Λάζарον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 7. Ἐχθρὸς ἄνθρωπος ἐπέσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου. 8. Οὐκ ἐπίστευσαν οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν. 9. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. 10. Μακροθυμήσατε, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. 11. Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. 12. Σῶσον σεαυτόν, εἰ Τίος εἰ τοῦ Θεοῦ. 13. Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. 14. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. 15. Ὁ χιλιάρχος ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἀρπάσαι τὸν Παῦλον ἐκ μέσου τῶν Ἰουδαίων. 16. Σοὶ λέγω, ἔγειρε, ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

Задаци за вежбање

1. Измењaj следеће глаголе у индикативу (императиву, инфинитиву, слабог активног аориста:

πιστεύω, πράσσω, γράφω, ἀνοίγω, ἀκούω, ἀναβλέπω, θησαυρίζω, σῶζω, σπείρω, ποιέω, μαρτυρέω, ἀντιτάσσω, γεννάω, ἀγαπάω, ἀποστέλλω, θεμελιώω, ὁμοιόω, προσκυνέω.

2. Пребегу на српски језик:

1. Ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2. Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν. 3. Τί ἐποίησέ σοι ἐκεῖνος; πῶς ἀνέωξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; 4. Θάρσει Παῦλε, οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. 5. Θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. 6. Ὑστερον δὲ ἀπέστειλεν ὁ οἰκοδεσπότης τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς αὐτούς. 7. Ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Господе, научи нас да се молимо као што и Јован научи своје ученике. 2. Господ Исус Христос исцели слугу капетановог. 3. Каже му Пилат: "Власт имам ослободити те и власт имам распети те". 4. Анђео отвори врата тамнице у којој бејаше Петар. 5. А људи у чамцу поклонише му се. 6. Пиши у књигу и пошаљи црквама. 7. А Петар од страха повика: "Господе, спаси ме".

15. Ч А С

КОНСОНАНТСКА ДЕКЛИНАЦИЈА

именице са основом на консонант

ПРИСВОЈНЕ ЗАМЕНИЦЕ

1. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἔστε ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι. 2. Ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. 3. Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν. 4. Ὁ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς αἰῶνα· ὁ δὲ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 5. Ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. 6. Καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμων, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον. 7. Εἶχεν ὁ Ἰωάννης τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ

ἀπὸ τριχῶν καμήλου. 8. Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῶ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; 9. Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ καθαρίζει ἡμᾶς. 10. Καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος. 11. Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου. 12. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ ἰκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ Σίλαν εἰς Βέροιαν. 13. Μὴ εἰς τὴν Διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; 14. Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. 15. Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. 16. Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἑτοίμος. 17. Πηλίκους γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. 18. Ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 19. Εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

Πρὸς Ἐφεσίους ε', κβ'-κγ'

Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ Κυρίῳ, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸς ἐστὶν σωτὴρ τοῦ σώματος.

Задаци за вежбање

1. Измењaj следеће именице у падежима:

ὁ κήρυξ, κήρυκος ¹	ὁ Αἰθίοψ, Αἰθίοπος
ἡ λαῖλαψ, λαίλαπος	ἡ λαμπάς, λαμπάδος
τὸ στόμα, στόματος	ὁ δαίμων, δαίμονος
ὁ φωστήρ, φωστήρος	ὁ δράκων, δράκοντος
ὁ πατήρ, πατρός	ἡ μήτηρ, μητρός

2. Именице у заградама напиши у одговарајућем падежу:

1. (Πατήρ), εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 2. Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι (αὐτός) ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 3. Τίμα (ὁ πατήρ) καὶ (ἡ μήτηρ). 4. Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν (ὕδωρ) εἰς μετάνοιαν. 5. (ὁ δαίμων) παρεκάλουν αὐτόν. 6. Ἐκράτησεν ὁ ἄγγελος (ὁ δράκων) καὶ ἔδησεν αὐτόν. 7. Ἐκ (τὸ στόμα) σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. 8. Ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ (πνεῦμα), τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς (σάρξ).

¹ именица ὁ κήρυξ може да буде и парокситона: ὁ κήρυξ, κήρυκος (на пр. 1. Тимотеју 2, 7) јер се у сматра дугим.

3. Пребеди на грчки језик:

1. Ви судите по телу. 2. Питаху га: "Где је твој отац". 3. Послаће анђеле своје са великом трубом. 4. Дух Свети научиће вас у онај час. 5. Обрадова се дух мој Богу, Спаситељу моме. 6. Јер ово је воља оца мојега. 7. У синагоги бејаше човек, и његова десна рука бејаше сува. 8. Сада отпусти слугу свога, Господару, по речи својој у миру.

16. Ч А С

ГЛАГОЛ οἶδα

УПИТНЕ И НЕОДРЕЂЕНЕ ЗАМЕНИЦЕ

1. Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κακεῖνος με ἀπέστειλεν. 2. Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι. 3. Οἶδεν γὰρ ὁ Πατήρ ὑμῶν ὡς χρεῖαν ἔχετε. 4. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἶδατε, ἡμεῖς προσκυνούμεν ὁ οἶδαμεν. 5. Καὶ τὰ πρόβατα ἀκολουθεῖ τῷ ποιμένι, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 6. Αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. 7. Οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. 8. Οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Πατρὸς μου δεῖ εἶναί με; 9. Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; 10. Τίνας ἐστὶν ἡ εἰκὼν αὐτῆς καὶ ἡ ἐπιγραφή; 11. Εἰ γὰρ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; 12. Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 13. Ἄνθρωπος τις κατέβαινε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερειχώ. 14. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνου καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν. 15. Καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. 16. Ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

Задаци за вежбање

1. Речи у заградама стави у одговарајући облик:

1. Τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ (οἶδα). 2. Οὐ γὰρ (οἶδα) τί ποιῶσιν. 3. (οἶδα) ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν. 4. (τίς) δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεάν ταύτην; 5. Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν (τίς) ζητεῖτε;

2. Пребеди на грчки језик:

1. Бог зна да не лажем. 2. Господе, ти знаш да те волим. 3. Шта ви мислите о

Христу, чији је син? 4. Знам те ко си, светац Божји. 5. Маловерни, у шта посумња? 6. Ако неко епископства жели, добру ствар жели.

17. Ч А С

ЈАКИ АКТИВНИ АОРИСТ

индикатив, императив и инфинитив

ГЛАВНИ БРОЈЕВИ

1. Ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἑτοίμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους. 2. Σίμων δὲ Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ "Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε. 3. Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι ἃ ἐποίησα. 4. Κύριε, εἰ ἦς ὡδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. 5. Μηδὲν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτοῦ. 6. Ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός καὶ περιεβάλετέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἤλθατε πρὸς με. 7. Πότε δὲ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; 8. Λάβετε φάγετε· τοῦτο ἐστὶν τὸ σῶμά μου. 9. Οὐδέποτε ἔγνωσαν ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ. 10. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔπεσεν. 11. Εἰς τῶν δώδεκα ἦν Ἰούδας Ἰσκαριώτης. 12. Θεωρεῖ Μαρία δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, ἓνα πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ ἓνα πρὸς τοὺς ποσίς. 13. Μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ. 14. Καὶ ὅτε ἔλαβον τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου. 15. Καλῶς εἶπες ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἐστὶν σου ἀνὴρ. 16. Οἱ ἐπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἐπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν. 17. Οὐκ ἐστὶ καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

Κατὰ Ματθαῖον ιγ', γ'· η'

Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεῶα κατέφαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκάνθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће глаголе у индикативу (императиву, инфинитиву) јаког активног аориста:

λαμβάνω, ἄγω, φεύγω, ἀποδνήσκω, ἀμαρτάνω, μανθάνω, ἔχω, πίπτω, τίκτω, πάσχω, βάλλω, ἐσθίω, τρέχω, γινώσκω.

2. Пребегу на српски језик:

1. Ἡρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολὰς. 2. Ὑπέστρεψαν δὲ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ χαρᾶς. 3. Καὶ ἤκουσα ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων. 4. Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμῖν πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς. 5. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Оче, сагреших на небо и пред тобом. 2. Јер ништа не унесмо у свет. 3. Оне нађоше једанаесторицу и оне који су са њима. 4. Ради тога Христос умре и оживе. 5. И кад га видех, падох к ногама његовим као мртав.

18. Ч А С

КОНСОНАНТСКА ДЕКЛИНАЦИЈА

именице са основом на σ, вокал и дифтонг

1. Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; 2. Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. 3. Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον καὶ εὐρήσατε. 4. Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. 5. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. 6. Καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν. 7. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν

γῆν μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν. 8. Καὶ συνήγαγεν Ἡρώδης πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ. 9. Ἐγὼ βρώσω ἔχω φαγεῖν ἦν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. 10. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μῆναι ἐν Ἰόππῃ παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ. 11. Ὡς βάθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ. 12. Αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῦ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρτίας. 13. Ἄνδρες ἀδελφοί, διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται. 14. Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου.

Κατὰ Μαθθαῖον ς', ιθ'· κ'

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διωρύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διωρύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће именице у падежима:

ἡ γένεσις, γενέσεως	ὁ ἱερεὺς, ἱερέως
ἡ πράξις, πράξεως	τὸ μέρος, μέρος
ἡ πίστις, πίστεως	τὸ ἔθνος, ἔθνους
ὁ βασιλεὺς, βασιλέως	τὸ ὄρος, ὄρους

2. Пребегу на српски језик:

1. Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιός. 2. Ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους. 3. Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 4. Ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει. 5. Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὡκοδόμησεν ἡμῖν. 6. Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοί τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. 7. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ.

3. Пребегу на грчки језик:

1. А мноштво се утиша, и слушаху Варнаву и Павла. 2. Људи браћо, ако неко међу вама има реч утехе за народ, говорите. 3. Као што је тело без духа мртво, тако је и вера без дела мртва. 4. Ти си ученик његов, а ми смо ученици Мојсијеви. 5. А ученике његове обузе ужас од улова рибе.

ПРИДЕВИ КОНСОНАНТСКЕ ДЕКЛИНАЦИЈЕ

пās, пāса, пāν

1. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 2. Ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὄλον ἀνθρώπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ. 3. Αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. 4. Μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. 5. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. 6. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. 7. Καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχως, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα. 8. Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθής ἐστὼ βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστὼ πόσις. 9. Οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν. 10. Ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ. 11. Πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. 12. Ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, γρηγορεῖτε. 13. Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ. 14. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον. 15. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. 16. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ. 17. Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστὼ.

Ἰακώβου ἐπιστολῆς γ', ις'· ιη'

Ὅπου γὰρ ζήλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πράγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστὼ, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιῶσιν εἰρήνην.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће придебе у падежима:

υγιής, υγιής, υγιές	πλήρης, πλήρης, πλήρες
βαθύς, βαθεῖα, βαθύ	βαρύς, βαρεῖα, βαρύ
ἄφρων, ἄφρων, ἄφρων	ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν

2. Пребеги на српски језик:

1. Пᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν. 2. Οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ρύεσθαι. 3. Καὶ ἐγένετο ὑγιής ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἤρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. 4. Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 5. Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. 6. Πάντα ἔξεστιν, ἀλλὰ οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.

3. Пребеги на грчки језик:

1. Бејаше човек у Јерусалиму праведан и побожан. 2. Сада знамо да знаш све. 3. А жена паде пред њим и рече му сву истину. 4. Лечите болесне у оном граду. 5. Јер, сви сте ви синови светлости и синови дана. 6. Знам да је истинито сведочанство Јованово. 7. Господе, студенац је дубок.

МЕДИЈАЛНИ АОРИСТ

1. Δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν. 2. Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναίκι; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ. 3. Δαυεῖδ τε καὶ τῶν προφητῶν, οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην. 4. Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ. 5. Μαριὰμ γὰρ ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο. 6. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο. 7. Σίμων οὖν Πέτρος τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. 8. Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ. 9. Φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με. 10. Διδάσκαλε, ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. 11. Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 12. Καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου. 13. Ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους. 14. Ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι. 15. Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου.

Ἰακώβου ἐπιστολή ε', ιγ'· ιε'

Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος.

Задаци за вежбање

1. *Измењај следеће глаголе у индикативу (императиву, инфинитиву) слабог медијалног аориста:*

προσεύχομαι, αἰτέομαι, ἀρνέομαι, ἄπτομαι, ἐκλέγομαι.

2. Пребегу на српски језик:

1. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ ἰσχύων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπεω. 2. Ἐπέτιμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τὸ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 3. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. 4. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐοκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. 5. Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Не послужио се овим правом. 2. Многи се дотакоше његових хаљина. 3. Већ окусите да је добар Господ. 4. Почех учити мноштво народа поред мора. 5. Помолисмо се заједно у онај час. 6. Ништа нисам пропустио да вас поучим. 7. Изабра Бог да кроз моја уста чују народи реч еванђеља и да поверују.

21. Ч А С

МЕДИЈАЛНИ ФУТУР

1. Ὅτι ἐπεὶ τοιοῦτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς

ἀσθενείας. 2. Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν. 3. Εἰ ἀρνησόμεθα, κακείνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. 4. Προσεύχομαι τῷ πνεύματι, προσεύχομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ, ψαλλῶ τῷ πνεύματι, ψαλλῶ δὲ καὶ νοῖ. 5. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου. 6. Τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 7. Ῥύσεται με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον. 8. Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὀψιμότητος διδασκαλίας οὐκ ἀνέχονται. 9. Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. 10. Οἱ ἔμποροι τούτων ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς. 11. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 12. Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 13. Ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου.

Κατὰ Ἰωάννην ις', ις'· κ'

Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με. Εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; καὶ Ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα; ἔλεγον οὖν Τούτο τί ἐστὶν ὃ λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἶδαν τί λαλεῖ. Ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθῆσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.

Задаци за вежбање

1. *Следеће глаголе измењај у индикативу медијалног футура:*

γίνομαι, γειόμαι, ρύομαι, χράομαι, ἔρχομαι, ἀρνέομαι, εὐχομαι, πορεύομαι, ἀνέχομαι, αἰρέομαι, ἀποτάσσομαι, δέχομαι, ἀποθνήσκω, λαμβάνω, γινώσκω, ὁράω, πίπτω.

2. Пребегу на српски језик:

1. Ἐν ἑτερογλώσσῳις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει Κύριος. 2. Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. 3. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν. 4. Ἐξελεύσεται ὁ Σατανᾶς πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν ᾠκείαις τῆς γῆς. 5. Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται.

3. Пребегди на грчки језик:

1. У овоме познаће сви да сте ми ученици. 2. Кажем вам да ниједан од оних људи неће окусити моје вечере. 3. Госпoде, коме ћемо ићи? 4. До сада не тражисте ништа у моје име; тражите и добићете. 5. Јер сам ће Господ сићи са неба. 6. Неће сваки ући у царство небеско. 7. У греху вашем умрећете.

22. Ч А С

П А Р Т И Ц И П И

презента, футура и јаког аориста актива

1. Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. 2. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος. 3. Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 4. Ἐγὼ εἰμι φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. 5. Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. 6. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύσει αὐτήν καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 7. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. 8. Ἰησοῦς οὖν εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. 9. Πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 10. Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστὶν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. 11. Ἦκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ἄνθρωποι, καὶ εἶπον αὐτῷ Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; 12. Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστὶν ὁ παρὰ δώσω αὐτόν. 13. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἐσπεῖρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 14. Κάκει εὐρών ὁ ἐκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 15. Λογίζῃ δὲ τούτου, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ;

Κατὰ Ἰωάννην ς' , ιδ' - ις'

Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σὰρξ μου

ἀληθὴς ἐστὶν βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ἐστὶν πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν Πατὴρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με καὶ εἰς τὴν αἰώνιον ζήσῃ δι' ἐμέ.

Задачи за вежбање

1. Напиши партиципе активног презента следећих глагола а затим их мењај у падежима:

λέγω, σπείρω, θεραπεύω, ἔχω, βοάω, ἀκολουθέω, σταυρόω

2. Напиши партиципе јаког активног аориста следећих глагола а затим их мењај у падежима:

ἄγω, εὐρίσκω, λαμβάνω, ἐσθίω, ἔρχομαι, φεύγω, ὁράω.

3. Пребегди на српски језик:

1. Ἦκολουθεῖ δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 2. Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀποστείλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. 3. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρέουσιν ὕδατος ζῶντος. 4. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ Ἴδού οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. 5. Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

4. Пребегди на грчки језик:

1. Који верује (партицип) има живот вечни. 2. Сваки који чини (партицип) грех, роб је греха. 3. И рекавши им ово, остаде у Галилеји. 4. Пролазећи поред реке, виде човека слепа. 5. А демони, изашавши из младића, одоше у крдо свиња.

ГЛАГОЛИ II ΚΟΝЈУΓΑЦИЈЕ

1. Εἶπεν δὲ Πέτρος Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. 2. Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ Πατήρ πρὸς ἐμέ ἔξει. 3. Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς. 4. Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 5. Ὁ δὲ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. 6. Τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ παραδώσω αὐτόν; 7. Πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη. 8. Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας; 9. Ὁ δὲ Ἰησοὺς λέγει αὐτῷ Ἀκολουθεῖ μοι καὶ ἄρες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. 10. Οὐ καίουσιν λύχινον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 11. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν. 12. Δειξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, καὶ γὰρ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. 13. Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. 14. Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. 15. Καὶ ἄρες ὑμῖν τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀρχόμεν παντὶ ὀφείλονται ὑμῖν. 16. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. 17. Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρωννον ἐν τῇ ὁδῷ.

Κατὰ Ἰωάννην ι'. ια'· ις'

Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλός τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ μισθωτός καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσίν με τὰ ἐμὰ, καθὼς γινώσκει με ὁ Πατήρ καὶ γὰρ γινώσκω τὸν Πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· ἰσκέυειν με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν.

Задаци за вежбање

1. Измењaj y индикативу активног презентa глаголе:

парадίδωμι, ἀνίστημι, ὑποδείκνυμι, διαζώννυμι, ἵστημι

2. Пребегu на српски језик:

1. Καὶ ἐδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσιν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. 2. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται. 3. Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 4. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 5. Προφῆτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ.

3. Пребегu на грчки језик:

1. Јер су посланице, каже, тешке и јаке. 2. Као мудрима говорим; судите ви шта (које) кажемо. 3. Верујете ли да могу то (ово) учинити? 4. А ја вам кажемо да може Бог од (из) овога камења подићи децу Авраму. 5. Симон Петар огртач опаца, јер бејахте наг, и баци се у море. 6. Духа не гасите, пророштва не презирите.

ПАСИВНИ АОРИСТ

1. Ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ Κυρίου. 2. Καὶ μὴ λυπεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 3. Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο. 4. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; 5. Νῦν ἐδοξάσθη ὁ Τίος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 6. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξηλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠϋλίσθη ἐκεῖ. 7. Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄρσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. 8. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 9. Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν

ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν. 10. Καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων. 11. Ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαῦλ ἡ ἐπibουλή αὐτῶν. 12. Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; 13. Εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. 14. Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες Σταυρωθήτω. 15. Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἀσσον. 16. Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Παύλου ἐβαπτίσθητε; 17. Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; 18. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσει λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. 19. Ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαλεν ἐκεῖνος, ἐγράφη δὲ πρὸς νοῦ-θεσίαν ἡμῶν. 20. Ἰησοῦς δὲ ἐκρίβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ. 21. Ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρήμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

Κατὰ Λουκᾶν δ' , κε' · κζ'

Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλείου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὥς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμψθη Ἡλείας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἑλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναυμᾶν ὁ Σύρος.

Задаци за вежбање

1. Следеће глаголе измењај у индикативу (императиву, инфинитиву):

а) слабог пасивног аориста:

καθαρίζω, θεραπεύω, μμνήσκω, ἄγω, πέμπω, λαμβάνω, ὁράω, ἰάομαι, ἀνοίγω, δικαιοῶ, κηρύσσω, ἀποκαλύπτω.

б) јаког пасивног аориста:

κρύπτω, σπείρω, δέρω, ἀποστέλλω, θάπτω, φαίνομαι, γράφω.

2. Пребегу на српски језик:

1. Μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤρθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ. 2. Ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου. 3. Τούτους παραλαβὼν

ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς. 4. Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τὸ σπέρματι αὐτοῦ. 5. Εἶδεν πολλὸν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

3. Пребегу на грчки језик:

1. И где, отворише се небеса, и виде Духа Божјег који силази као голуб. 2. Исус би предан због наших грехова, и би подигнут ради нашег оправлања. 3. Не очистише ли се десеторица, где су дакле деветорица? 4. Оправдасте се именом Господа Исуса Христа и Духом Бога нашег. 5. А умре и богаташ и би покопан. 6. А када ниче усеу и плод учини, тада се појави и кукољ.

25. Ч А С

ПАСИВНИ ФУТУР

1. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν. 2. Οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγώμεθα. 3. Ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται. 4. Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι ὑμεῖς δὲ ἐν Πνεύματι βαπτισθήσεσθε Ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. 5. Οὗτος ἐστὶ μέγας καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται. 6. Γενεὰ ποιηρὰ σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. 7. Ὡς γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῶν. 8. Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. 9. Μὴ φοβοῦ· μόνον πιστευσον, καὶ σωθήσεται ὁ παῖς σου. 10. Καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακληθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. 11. Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς. 12. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. 13. Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καὶ ἡσυχία αὐτῇ οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας.

Πρὸς Ἑβραίους α' , ι' · ιγ'
Ψαλμὸς ρα' , κς' · κη'

Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν

χειρῶν σου εἰσω οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περὶ βόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће глаголе у –

а) индикативу слабог пасивног футура:

ἐγείρω, σῶζω, ἐλευθερόω, εὐρίσκω, ἐλεέω, φοβέω, αἴρω, ἐκχύνω, περισεύω, βαπτίζω, δίδωμι

б) индикативу јаког пасивног футура:

φράσσω, ἀλλάσσω, στρέφω, δέρω, ἐκτρέπομαι, ἀποστέλλω.

2. Пребегни на српски језик:

1. Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; 2. Ὅτι ἐὰν ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. 3. Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. 4. Μέλλει ὁ Τίς τοῦ ἀνθρώπου παραδιδόσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. 5. Πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

3. Пребегни на грчки језик:

1. Узеће се од вас царство Божје и даће се језичницима. 2. Јер онеме који све има даће се и обиловаће. 3. Блажени милостиви, јер ће бити помиловани. 4. Блажени који су гладни и који су жедни правде, јер ће се наситити. 5. Блажени миротворци, јер ће се они назвати синови Божји.

26. Ч А С

П А Р Т И Ц И П И

1. Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 2. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 3. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 4. Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Τιδὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον. 5. Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. 6. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων Κύριε, σῶσόν με. 7. Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 8. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. 9. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 10. Συμβούλιον ἐτοίμασαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. 11. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον. 12. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρῆσεται πολλὰς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρῆσεται ὀλίγας. 13. Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀπ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλευσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. 14. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. 15. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς Τί ζητεῖτε;

Πράξεις Ἀποστόλων ι', α'· η'

Ἀνὴρ δὲ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, εἶδεν ἐν ὁράματι φανερώς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν καὶ εἰπόντα αὐτῷ Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀπενίσας αὐτῷ καὶ ἔμβροτος γενόμενος εἶπεν Τί ἐστίν, Κύριε; Εἶπεν δὲ αὐτῷ Αἰ προσευ-

χαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ. ὃ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος τῶν λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

Задаци за вежбање

1. Напиши следеће партиципе и измењај их у падежима, и то:

α) партиципе медијалног презента глагола:
πορεύομαι, ἔρχομαι, ἐξομολογέω

β) партиципе слабог медијалног аориста глагола:
ἄρχομαι, ἐξηγέομαι, μετακαλέω

γ) партиципе слабог активног аориста глагола:
πέμπω, φωνέω, ἀτενίζω

δ) партиципе атематског аориста глагола:
καταβαίνω, ἀναγινώσκω, ἀνίστημι

ε) партиципе слабог пасивног аориста глагола:
ἐγείρω, πορεύομαι, ἐκβάλλω

ς) партиципе јаког пасивног аориста глагола:
ἀνασπείρω, ἐπιστρέφω, δέρω

2. Пребегни на српски језик:

1. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνδρακίαν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. 2. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἰς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθήσαντα αὐτῷ. 3. Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὃ ἐξουθενήθεις ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὃ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. 4. Ὁ δὲ Κορινθίως ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συνκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκάτους φίλους. 5. Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δειπνῶ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν Κύριε, τίς ἐστὶν ὃ παραδιδούς σε

3. Пребегни на грчки језик:

1. И дозвавши својих дванаест ученика, даде им власт да лече сваку болест и сваку немоћ. 2. И отпустивши народ, попе се на гору сам да се моли. 3. А сишав из лађе, Петар оде по води и дође к Исусу. 4. Идите (отишавши), покажите се свештеницима. 5. Одговоривши му, Петар рече "Господе, ако си ти, нареди ми да дођем к теби по води".

27. Ч А С

ПЕРФЕКТ

1. Οἶδα γάρ ὡς πεπίστευκα. 2. Ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος Ὁ γέγραφα, γέγραφα. 3. Ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. 4. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅτι ἐώρακας με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. 5. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον. 6. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. 7. Αὐτὸς γάρ ὁ Πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξηλθον. 8. Εἰ πεν δέ τις αὐτῷ Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. 9. Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. 10. Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέν με ὃ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἤρχου. 11. Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γάρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 12. Δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν. 13. Ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτὸν Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεθε; 14. Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; 15. Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 16. Κατὰ ἀτιμίαν λέγω ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν. 17. Ὡστε εἴ τις ἐν Χριστῷ καὶνὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινὰ. 18. Τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. 19. Εἰ γὰρ ἐκῶν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 20. Νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθρότησιν τῆς ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 21. Πολλὴ μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. 22. Ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγένηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. 23. Ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος, ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα. 24. Καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ

ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς. 25. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἠψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναι·
 μιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. 26. Οὗτός ἐστιν ὁ Τίς μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε.
 27. Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἵρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγον·
 τες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως. 28. Καὶ
 διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ Σιώπα, περίμωσο.

Α' Ἰωάννου, δ', ια' . ις'

Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς
 ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν
 ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετε-
 λειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν
 καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ
 ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν
 Τίον Σωτήρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν
 ὁ Τίς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. Καὶ
 ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς
 ἐν ἡμῖν. Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ
 μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.

Задаци на вежбање

1. Измењај у индикативу слабог активног перфекта:

ὁράω, κοπιάζω, γινώσκω, ἐγγίζω, προεῖρω, γεννάω, σῶζω, νικάω, πιστεύω,
 τίθημι, λαλέω ἀποστέλλω, βάλλω.

2. Измењај у индикативу јаког активног перфекта:

πράσσω, κράζω, τρέφω, ἀποκτείνω, φεύγω, εἰσέρχομαι.

3. Измењај у индикативу медијалног перфекта:

ἐγγράφω, πληρόω, κοιμάμαι, φανερόω, τελειόω, δοκέω.

4. Пребегу на српски језик:

1. Μετανοεῖτε ἥγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 2. Θάρσει, θύγατερ,
 ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου ἐν εἰρήνῃ. 3. Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
 4. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν Οὗτος ἦν δὲν εἶπον Ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
 μενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. 5. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίσειν

ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσελη-
 λύθατε. 6. Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. 7. Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ
 αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν.

5. Пребегу на грчки језик:

1. Сада смо сазнали (знамо) да демоне имаш. 2. Ево прорекао сам вам све.
 3. Син мој јеси ти, ја сам те данас родио. 4. Не бојте се (будите храбри), ја сам победио
 свет. 5. Да, Господе, ја верујем (поверовао сам) да си ти Христос, Син Божји, који
 у свет долази. 6. Речи које сам вам ја говорио, дух су и живот су (дух је и живот је).
 7. Радујте се јер су имена ваша уписана на небесима. 8. Испунило се је време и прибли-
 жило се царство Божје.

28. Ч А С

КОНЈУНКТИВ

1. Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; 2. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν
 μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. 3. Ἀγώ-
 μεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. 4. Ἐφώνησεν δὲ Παῦλος μεγάλη φωνῇ λέγων Μηδὲν
 πράξης σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. 5. Ὁ ἀκολουθῶν μοι οὐ μὴ περι-
 πατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. 6. Σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσ-
 δοκῶμεν. 7. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ,
 καὶ μηκέτι εἰσελθῇ εἰς αὐτόν. 8. Ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως ἐνδύσησθε
 ἐξ ὕψους δυνάμιν. 9. Ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με Πατὴρ αὐτός
 μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἶπω καὶ τί λαλήσω. 10. Ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
 οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν. 11. Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέ-
 ρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 12. Μὴ μερηνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ἢ τί πίητε
 μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. 13. Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, ἃν τινων ἀφῆτε τὰς
 ἁμαρτίας ἀφέωνται αὐτοῖς ἃν τινων κρατῆτε, κεκράτῃνται. 14. Μνησθητί μου ὅταν
 ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου. 15. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾶ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.
 16. Ἐὰν ὑμῖν εἶπω οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. 17. Κύριε,
 ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
 ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 18. Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν
 οὗτοι; 19. Ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σώθητε. 20. Τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ,

ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; 21. Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. 22. Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον δὲ δέδωκέν μοι ὁ Πατήρ, οὐ μὴ πίνω αὐτό;

Κατὰ Μαθθαῖον ε', κα' · κς'

Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέεναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἰ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· μὴ ποτέ σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθῇς· ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

Задаци за вежбање

1. И. мењај следеће глаголе у **конјунктиву**:

a) **активног презент**:

λαμβάνω, γινώσκω, σπείρω, σκανδαλίζω, προσδοκάω

б) **слабог активног аориста**:

ποιέω, πράσσω, σκανδαλίζω, πιστεύω, διώκω

в) **јаког активног аориста**:

έρχομαι, εὐρίσκω, ἐσθίω, ἄγω, λαμβάνω

г) **слабог активног перфекта**:

γινώσκω, ἁμαρτάνω, μαρτυρέω, ὁράω, σῶζω

д) **јаког активног перфекта**:

γράφω, πράσσω, εἰσέρχομαι, λαμβάνω, ἀκούω

е) **медијалног презент**:

ἀποκρίνομαι, ἄπτομαι, φαίνομαι, ἀνέχομαι, ἀρνέομαι

е) **слабог медијалног аориста**:

ἄρχομαι, ἐνδύομαι, ἀρνέομαι, συλλέγομαι, προσεύχομαι

ж) **јаког медијалног аориста**:

προσλαμβάνω, παραγίνομαι, ἀπολλύω, αἰρέω, καθίζομαι

з) **медијалног перфекта**:

ἐγγράφω, κομιάομαι, τελειόω, δοκέω, βούλομαι

и) **слабог пасивног аориста**:

γεννάω, ἀποκρίνομαι, σῶζω, λαμβάνω, κηρύσσω

ј) **јаког пасивног аориста**:

κρύπτω, σπείρω, ἀποστέλλω, γράφω, χαίρω

2. Пребегу на српски језик:

1. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; 2. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν. 3. Δὸς ἡμῖν ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ ἐνωπίων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 4. Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; 5. Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσω ὑμᾶς καὶ διώξωσω καὶ εἴπωσω πᾶν ποιηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. 6. Ἀρὰ γε γινώσκεις ὃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εἶπεν Πῶς ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὁδηγήσῃ με;

3. Пребегу на грчки језик:

1. Идимо и ми да умремо са њим. 2. И забрани им да никоме не говоре о ње-
мy. 3. Бдите и молите се да не паднете (уђете) у искушење. 4. Пазите (гледајте) да вас
ко не обмане. 5. Не дођох да судим свету (свет), него да спасем свет. 6. Што смо видели
и чули објављујемо и вама, да и ви заједницу имате с нама. 7. Дечице, не волимо речју
ни језиком него у делу и истини.

ИНФИНИТИВ

1. Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπατεῖν αἰσχύνομαι. 2. Πίστει Μωϋσῆς ἡρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ. 3. Ὁ Τίος τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤθελεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. 4. Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι. 5. Ἠγέρθη καὶ εὐθύς ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων. ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας Οὕτως οὐδέποτε εἶδαμεν. 6. Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθη διὰ χάρτου καὶ μέλανος ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι. 7. Δοκῶ καὶ γὰρ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν. 8. Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. 9. Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φεγγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 10. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; 11. Τὸ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐωνυμῶν οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοιμάσται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου. 12. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν. 13. Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 14. Ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδύς εἰς ὀργήν. 15. Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. 16. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. 17. Μετὰ δὲ σιγήσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος. 18. Κάκειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοκεῖτε. 19. Ἀνέδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. 20. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκένα. 21. Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι· οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι.

Κατὰ Μάρκον η', λα' · λγ'

Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν Τίον τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν

ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

Задаци за вежбање

1. Напиши инфинитиве следећих глагола и то:

а) *активниог презента*:

πιστεύω, βαπτίζω, ἀγαπάω, ἐλεέω, πληρώω

б) *медијалног презента*:

ἔρχομαι, πορεύομαι, εὐαγγελίζομαι, βαπτίζω, βάλλω

в) *слабог активниог аориста*:

λαλέω, σκάπτω, тоλμάω, ἀναπληρώω, δοξάζω

г) *јаког активниог аориста*:

ἀποθνήσκω, πίπτω, μανθάνω, ἁμαρτάνω, ἔρχομαι

д) *слабог медијалног аориста*:

ἀρνέομαι, συλλέγομαι, εὐαγγελίζομαι, ἐκλέγομαι, βαπτίζω

е) *јаког медијалног аориста*:

γίνομαι, πυνθάνομαι, παραδίδωμι, ἀπέχομαι, αἰρέω

ж) *слабог пасивног аориста*:

συνάγω, δοξάζω, ἀποκρίνω, βάλλω, λαμβάνω

з) *јаког пасивног аориста*:

κρύπτω, σπείρω, χαίρω, ἀποστέλλω, ἐκπλήσσομαι

и) *слабог активниог перфекта*:

πιστεύω, ἀπαγγέλλω, ἀγαπάω, λαλέω, ἀναπληρώω

у) *јаког активниог перфекта*:

ἐγγράφω, γίνομαι, ἔρχομαι, προσφέρω, κράζω

f) *medijalnog perfekta*:

ἀγγέλλω, κρίνω, πράσσω, τρέφω, καλέω

2. Пребегу на српски језик:

1. 'Επιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν.
2. Οὐ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
3. 'Εν πρᾶτῃ δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.
4. Δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.
5. Καὶ συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.
6. Παρεκάλουν αὐτοὺς εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.

3. Пребегу на грчки језик:

1. Не може, браћо моја, смоква маслине рађати (чинити) или винова лоза смокве.
2. Ево воде, ко ми брани да се крстим (бити крштен).
3. И поче говорити разним језицима.
4. Добро је све учинио, и следе чини да виде и нече да говоре и глуме да чују.
5. Ако неко хоће за мноме да иде (доћи), нека се одрекне себе и нека узме крст свој, и нека ме следи.
6. И гле, губаван, лошавши, клањаше му се, говорећи: „Господе, ако хоћеш, можеш ме очистити”.

30 Ч А С

ПЛУСКВАМПЕРФЕКТ

РЕДНИ И ПРИЛОШКИ БРОЈЕВИ

НЕОДРЕЂЕНА РЕЛАТИВНА ЗАМЕНИЦА

1. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
2. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.
3. Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἷτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν.
4. Ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.
5. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρεστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς.
6. Ἦ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσεῖ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακε.
7. Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ

Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

8. Πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκωτο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

9. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσαν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

10. Ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιῆς ἐγένετο.

11. Ἐχθρὸς ὥραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.

12. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτός ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

13. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον.

14. Ἦλθον οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμεναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ.

15. Ἐν ἑτὶ δὲ πεντεκαδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννῃ τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

16. Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρήσῃ.

17. Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐ λέγω σοι ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἐβδομηκοντάκις ἑπτά.

18. Ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.

19. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἷτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες.

20. Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῇς.

21. Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου.

22. Καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω.

23. Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἑν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσει τὰ γραφόμενα βιβλία.

Κατὰ Λουκᾶν κγ', μδ'· μδ'

Καὶ ἦν ἡδὴ ὥσεί ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος, ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμα μου. Τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν Θεὸν λέγων Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

Задаци за вежбање

1. Измењај следеће глаголе у:

α) слабом актиѣном плускѣмперфекту:

δοξάζω, ἀποστέλλω, λαλέω, σταυρόω, ἀγαπάω, προεῖρω

δ) јаком актиѣном плускѣмперфекту:

πράσσω, φυλάσσω, γράφω, συλλέγω, φεύγω, λείπω

β) међујалном плускѣмперфекту:

γράφω, σκάπτω, πέμπω, γεννάω, λαλέω, ἀναπληρόω

2. Пребегу на српски језик:

1. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου. 2. Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν. 3. Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν Πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. 4. Καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν· ὅτι οὐπὼ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 5. Οὐ γὰρ ὥς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας. 6. Παρεκάλει ὁ Παῦλος πάντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων Τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἅσι· ταὶ διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι.

3. Пребегу на грчки језик:

1. А Петар стајаше крај врата напољу. 2. Многи Јудеји бејаху дошли к Марти и Марији. 3. Зар не бејаше знали шта је „Милост хоћу а не жртву“. 4. Поштуј оца свога и матер, која је прва заповест у обећању. 5. А који ме се одрекне пред људима одрећи ћу се и ја њега пред Оцем мојим који је на небесима. 6. И почину Бог у седми дан од свих дела својих.

31. Ч А С

ПОРЕЂЕЊЕ

1. Ἐχομεν βεβαιότερον προφητικὸν λόγον. 2. Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. 3. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἡλικότες ἐσμέν· μόνον, ἐλθεώτεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. 4. Ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πάσῃ ὑμῶν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας. 5. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῶν καὶ ἐπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὁσιος, ἀκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. 6. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα

πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. 7. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ. 8. Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. 9. Νῦν δὲ διαφωρτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἣτις ἐπὶ κρείττωσιν ἐπαγγελίας νενομοθέτηται. 10. Νῦν δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη. 11. Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος· τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 12. Ἐβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. 13. Καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς. 14. Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μείζον κρίμα ληψόμεθα. 15. Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ κρείττονος εὐλογεῖτε. 16. Ἰδὼν δὲ ὁ Πειλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου. 17. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. 18. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ Θεῷ. 19. Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἰ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. 20. Ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὁμοῖος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. 21. Ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοί, ἐποικοδομεῖσθε τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει. 22. Οὐ μαίνομαι, κράτιστε· Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἰπορθέγγομαι. 23. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ. 24. Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελισθῆναι. 25. Ἵς ἐστὼ εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν Ἐγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; 26. Πόλῳ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ὥς παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. 27. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήνευχετο. 28. Καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτιον οὐ γινώσκεις. 29. Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Κατὰ Λουκᾶν ιδ'. ζ'. ια'

Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς Ὅταν κληθῇς ὑπό τινας εἰς γάμους, μὴ κατακληθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μὴ ποτε ἐντιμώτερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτόν καλέσας ἐρεῖ σοι Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε ἐρεῖ σοι Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Задачи за вежбање

1. Напиши компаративе и суперлативе следећих придеба за сва три рода:

ἅγιος, βέβαιος, τίμιος, νέος, φρόνιμος, πονηρός, τέλειος, ἰσχυρός, σοφός, πρέσβυς, βαρύς, ἐγγύς, ἄρρων, μικρός, μέγας, ἀγαθός, κακός, ἀσθενής, εὐγενής, ὑγιής, ἀσφαλής.

2. Пребегу на српски језик:

1. Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα. 2. Τὸ μωρόν τοῦ Θεοῦ σαφέστερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων. 3. Ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὐ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. 4. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν· καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. 5. Ἴδου καὶ τὰ τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μεταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμή τοῦ εὐθύνοντος βούλεται. 6. Εὐκοπώτερόν ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. 7. Οὐκ ἐγγίγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν.

3. Пребегу на грчки језик:

1. А бејаше његов старији брат у пољу. 2. Еда ли си ти већи од нашега оца Јакова који нам даде овај студенац? 3. Није слуга већи од свога господара нити (је) посланик већи од онога који га посла. 4. Синови овога века мудрији су од синова светлости. 5. И биће последња лаж гора од прве. 6. Јер ја сам најмањи од апостола, који нисам достојан да се назовем (назвати се) апостол, зато што сам гонио (јоних) цркву Божју.

32. Ч А С

АПСОЛУТНИ ГЕНИТИВ

1. Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνήλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 2. Ἔτι αὐτοῦ λαλούντος,

ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτοὺς· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. 3. Εἶπατε οὖν Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. 4. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὅψε ἤδη οἴκης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. 5. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. 6. Καὶ ὁψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα καὶ ἀνᾱκειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. 7. Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλατοῦ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχούντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννῃ τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 8. Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μετ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκοτός. 9. Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἐπὶ οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. 10. Καὶ οὐκ ἔραγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπέινασεν. 11. Πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμέταις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. 12. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ ἱερόν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; 13. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐπῶ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἢ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. 14. Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. 15. Κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος. 16. Ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐλθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἡμᾶς. 17. Ἴδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς. 18. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ. 19. Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.¹

Πράξεις Ἀποστόλων κζ', θ'· κ'

Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ αὗτος ἤδη ἐπισφαλούς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν Νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῆναι ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν

¹ У Новом завету може се наћи и понеки пример апсолутног датива.

ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. Ἄνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμάσιαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναντο καταστήσαντες εἰς Φοῖνικα παραχειμάσαι. Λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κρατηκέναι, ἄραυτες ἄσπον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων. συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀνταρθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. Νησιῶν δὲ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ἣν ἄραυτες βοηθείαις ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτῳ ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιούντο, καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔριψαν. Μῆτε δὲ ἡλίου μῆτε ἄστρων ἐπιφανόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιτρεῖτο ἐλπίς πάσα τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς.

Задаци за вежбање

1. Понади вежбања 22. и 26. часа под тачком 1.

2. Пребегу на српски језик:

1. Κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτόν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. 2. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν μάγων, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ. 3. Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. 4. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς. 5. Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαμονιζομένους.

3. Пребегу на грчки језик:

1. И пошто се они попеше у лађу, престаде ветар. 2. А пошто он уђе у Капернаум, приђе му капетан. 3. Кад настаде дан, изашавши, оде на пусто место. 4. И када би час шести, тама постаде по свој земљи до часа деветог. 5. А пошто се то догоди, и остали острвљани који бејаху болесни (имајући слабости) долажаху и исцелываху се.

МОЛИТВЕ, СИМВОЛ ВЕРЕ, ТРОПАРИ

У име Оца... Трисвјатоје... Отче наш...

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Ἁγίος ὁ Θεός, ἅγιος Ἰσχυρός, ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παναγία Τριάς, ἐλέησον ἡμᾶς. Κύριε, ἰλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Δέσποτα, συγχώρησον τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Ἁγίε, ἐπίσκεψαι καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν, ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

Κύριε, ἐλέησον. Κύριε, ἐλέησον. Κύριε, ἐλέησον.

Δόξα Πατρὶ...

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Царју небесниј

Βασιλεῦ οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθέ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος, καὶ σῶσον. Ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Свјете тикѣ

Φῶς ἱλαρὸν ἀγίας δόξης, ἀθανάτου Πατρός, οὐρανίου, ἀγίου, μάκαρος. Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ἡλίου δύσιν, ἰδόντες φῶς ἑσπερινόν, ὑμνοῦμεν Πατέρα, Υἱόν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Θεόν. Ἀξιόν σε ἐν πᾶσι καιροῖς ὑμνεῖσθαι φωναῖς αἰσίαις, Τίε Θεοῦ, ζωὴν ὁ δίδους· διὸ ὁ κόσμος σε δοξάζει.

Нинѣ отпущаеши

Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

Богородице Дјево

Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε, κεχαριτωμένη Μαρία· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὅτι Σωτῆρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Символ вере

Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. Καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς Γραφάς. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρί καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν. Εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Тропар на Божић

Ἡ Γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως· ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἄστροις λατρεῖντες, ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο, σὲ προσκυνεῖν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ σε γινώσκειν ἐξ ὕψους Ἀνατολήν. Κύριε, δόξα σοι.

Кондак на Божић

Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον, τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι· μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι· δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Тропар на Васкрс

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

Тропар на Духове

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλγεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας. Φιλάνθρωπε, δόξα σοι.

Тропар на Преображење

Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει, Χριστέ ὁ Θεός, δείξας τοῖς μαθηταῖς σου τὴν δόξαν σου, καθὼς ἠδύναντο· λάμψον καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὸ φῶς σου τὸ αἶδιον, πρεσβείας τῆς Θεοτόκου· Φωτοδότα, δόξα σοι.

Тропар на Успење Пресвете Богородице

Ἐν τῇ γεννήσει, τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας· ἐν τῇ κοιμήσει, τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες. Θεοτόκε· μετέστης πρὸς τὴν ζωὴν, Μήτηρ υπάρχουσα τῆς Ζωῆς, καὶ ταῖς πρεσβείαις ταῖς σαῖς λυτρουμένη ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Г Р А М М А Т И К А

Φ Ο Η Ε Τ Ι Κ Α

Ο ΓΛАСОВИΜΑ

ἀλφάβητος с л о в α			
велика	мала	име	слова
Α	α	ἄλφα	а
Β	β	βῆτα	в
Γ	γ	γάμμα	г или н
Δ	δ	δέλτα	д
Ε	ε	εἰς ψιλόν	е
Ζ	ζ	ζῆτα	з
Η	η	ἦτα	и
Θ	θ	θῆτα	th
Ι	ι	ιῶτα	и
Κ	κ	κάппα	к
Λ	λ	λάμβδα	л
Μ	μ	μῶ	м
Ν	ν	νῶ	н
Ξ	ξ	ξεῖ	кс
Ο	ο	ὀ μικρόν	ο
Π	π	πεῖ	п
Ρ	ρ	ρῶ	р
Σ	σ, ς	σιγμα	с или з
Τ	τ	ταῶ	т или д
Υ	υ	ὕ ψιλόν	и
Φ	φ	φεῖ	ф
Χ	χ	χεῖ	х
Ψ	ψ	ψει	пс
Ω	ω	ὦ μέγα	о

ИЗГОВОР ПОЈЕДИНИХ СЛОВА

Свако слово изговара се онако како је поред њега записано. Међутим, нека слова изговарају се на два начина.

То су:

- γ изговара се као наше г (γεώργιον, Γολγοθά), али испред γ, κ, χ и ξ изговара се као наше н (ἄγγελος, ἡνεγκον, ἐλέγχω, σάλπιγξ).
- σ изговара се као наше с (σοφία, ἔσω, μέσόν), али испред β, γ, δ и μ изговара се као наше з (ἄσβεστος, μίσγω, προσδοκάω, κόσμος).
- τ кад се нађе иза ν изговара се као наше д (Παντοκράτωρ, κέντρον).
- θ је глас којег нема у нашем језику. Транскрибује се са th, а изговара се као th у енглеским речима thin, nothing.
- ι је самогласник и, и треба га увек тако изговарати (ιστορία, ιδέα, Ἰωάννης).

ПИСАЊЕ МАЛОГ

σῖγμα

Мало σ пише се на два начина: σ кад је на почетку или у средини неке речи, а ς кад се налази на крају речи (σοφός, θάλασσα, ἀδελφός).

П а з и!

1. Удвојена слова изговарају се тако да се свако чује (ἀποστέλλω, ἐκκλησία, γλῶσσα).
2. Називи грчких слова су именице средњег рода — Ἐγὼ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ.

ПОДЕЛА ГЛАСОВА

Од двадесет четири слова грчког писма седам су самогласници, а седамнаест сугласници.

САМОГЛАСНИЦИ

Самогласници су α, ε, η, ι, ο, υ и ω.

Самогласници се разликују по дужини (квантитету) и тврдоћи (квалитету)

По дужини самогласници могу бити увек дуги, увек кратки или променљиви т. ј. у некој речи дуги у некој кратки.

дуги	променљиви	кратки
η	α	ε
ω	ι	ο
	υ	

Знак $\bar{}$ показује да је самогласник изнад кога стоји дуг (ἔλθον). Знак $\acute{}$ показује да је самогласник изнад кога стоји кратак (θάλασσᾰ).

По тврдоћи самогласници се деле у две групе:

тврди су: α, ε, η, ο и ω;

меки су: ι и υ.

ДИФТОНЗИ

Ако се у речи нађе тврди па за њим меки самогласник добија се дифтонг (двогласник), а изговор ових самогласника се мења.

Дифтонзи су:

дифтонг	изговор	примери
αι	е	παῖς
ει	и	εἰκῶν
οι	и	δέσποινα
αυ	ав или аф	αὐλή, αὐτός
ευ	ев или еф	εὕρισκω, εὐθύς
ηυ	ив или иф	ἡὐλησάμην, ἡὐξανον
ου	у	οὐρανός

И два мека самогласника дају дифтонг:

υι	и	υῖός
----	---	------

Дифтонзи αυ, ευ, ηυ изговарају се ав, ев, ив када се налазе испред самогласника, средњих безвучних сугласника, испред носних и ликовних сугласника, а у осталим случајевима изговара се аф, еф, иф.

Дифтонг чини један слог који је увек дуг. Изузеци од овог правила су дифтонзи *αι* и *οι*. Они су кратки кад се налазе на крају речи, а не прати их никакав сугласник.

На пример: *οἱ ἄνθρωποι, οἱ κῆποι, αἱ χώραι, λέγεται.*

ДИЈЕРЕЗА

Знак изнад меког самогласника зове се дијереза и показује да сваки самогласник треба изговорити за себе.

На пример: *ῥοαῖας, βαῖον, αῖδιος, αῖπνος.*

Дијереза се може и изоставити када је, према осталим знацима, јасно да нема дифтонга.

На пример: *αῖπνος.*

НЕПРАВИ ДИФТОНЗИ

Неправи дифтонзи су кад се испод дугих самогласника налази потписано *ι*. Има три неправа дифтонга.

То су *αι, ηι, ωι*.

Потписано *ι* (*ι subscriptum*) не мења изговор самогласника испод којег се налази: *ῥωδης, οἰκ(ι)α, αὐλ(ι)η.*

Ако се неправи дифтонг налази на почетку речи, приликом писања великим почетним словом *ι* се дописује. Такво *ι* зове се дописано *ι* (*ι adscriptum*).

На пример: *ῥωδῆ — ῥωδῆι, ἄδew — ἄδewι.*

СПИРИТИ

У грчком језику свака реч која почиње самогласником, дифтонгом или полу-самогласним *ρ* има на њима знак који се зове спирит. Има две врсте спирита: *ˊ* спиритус ленис и *ˊ* спиритус аспер.

Спиритус ленис: *έν, εις, ἀπόστολος, ειρήνη.*

Спиритус аспер: *ὑπό, ἐπτά, εὕρισκω, ῥίζα.*

Нема нарочитог правила које би одређивало када се пише један а када други спирит. Зато сваку реч треба научити са њеним спиритом. Олакшица у учењу је већ то ако се зна да слово *ρ* и *υ* када се нађу на почетку речи имају аспер.

Када се почетни самогласник односно *ρ* пишу великим словом, спирит се ставља испред њега:

Ῥέν, Ῥπό, Ῥπόστολος, Ῥίζα

Пошто се спирит налази на другом, меком делу дифтонга, писање великим

словом не утиче на његов положај:

Εἰς, Εἰρήνη, Εὕρισκω

П а з и!

Ако се у некој речи налази удвојено *ρρ*, свако од њих може да добије по један спирит: прво — ленис, друго — аспер:

πυρρός, Πύρρος или *πυρρός, Πύρρος*

С Л О Г

Број слогова у некој речи одређује се према броју самогласника и дифтонга у њој. Дужина слога одређена је дужином самогласника односно дифтонга. У једној речи само је један слог наглашен, остали су ненаглашени.

НАГЛАСАК

У грчком језику речи се уче и пишу са строго утврђеним акцентом. Тако се избегавају забуне у говору. Нема неспоразума, кад се правилно нагласи, да ли је речено *πυρρός* (црвен, риђ) или *Πύρρος* (Пир, мушко име), *ἄξιος* (достојан) или *Ἀξίως* (назив реке Вардар).

Има три различита акцента:

Оштри	ˊ	—	<i>παρθένος, μικρός;</i>
Циркумфлекс	˘	—	<i>δῶρον, ἀληθῶς;</i>
Тешки	ˋ	—	<i>τίς, τί</i>

Оштри акценат

Може да стоји и на дугом и на кратком слогу.

Може да стоји на последња три слога.

Реч која има оштри акценат на последњем слогу зове се *окситона*: *ἀδελφός, Θεός, ποταμός, υἱός.*

Реч која има оштри акценат на претпоследњем слогу зове се *парокситона*: *παρθένος, οἰκία, λέγω, δόγμα.*

Реч која има оштри акценат на трећем слогу од краја зове се *пропарокситона*: *κύριος, ἐπίσκοπος, ἐκατόνταρχος, θάλασσα.*

На трећем слогу од краја оштри акценат може да стоји само ако је последњи слог кратак. Ако је последњи слог дуг, прелази акценат на претпоследњи слог: *δικαίος* али — *δικαίως.*

Ако је наглашен почетни самогласник или дифтонг, оштри акценат се пише с десне стране спирита: *ἄνθρωπος, ἦλθομεν, αὐτή, εὕρηκα.*

Када се наглашени самогласник пише великим словом, оштри акценат заједно са спиритом пише се испред великог слова: *Ἄνθρωπος, Ἦλθομεν, Αὐτή, Εὕρηκα.*

Циркумфлекс

Може да стоји само на дутом слогу.

Може да стоји на последња два слога.

Реч која има циркумфлекс на последњем слогу зове се *периспомена*: *ἀληθῶς, γῆ, σικτή, Ἰησοῦς.*

Реч која има циркумфлекс на претпоследњем слогу зове се *пропериспомена*: *δοῦλος, δῶρον, κράζον, χεῖρον.*

Циркумфлекс може да стоји на претпоследњем слогу само ако је последњи слог кратак. Ако је последњи слог дуг, остаје наглашен исти слог али — оштрим акцен- том: *χεῖρον* али — *χεῖρων*.

Ако је циркумфлексом наглашен почетни самогласник или дифтонг, он се пише изнад спирита: *ἦλθον, ἦχος, εὔρον.*

Када се наглашени почетни самогласник пише великим словом, циркумфлекс задржава свој однос према спириту: *Ἦλθον, Ἦχος, Εὔρον.*

Тешки акценат

Јавља се само на последњем слогу било да је дуг или кратак. Уствари, то је ослабљени оштри акценат свих окситоних речи које се налазе у реченици а иза себе немају никаквог знака интерпункције: *Φόβος ἔλαβεν ἀδελφοὺς καὶ λαόν.*

Једино неодређена заменица *τίς, τί* пише се и у реченицама са тешким акцен- том.

П а з и!

Упитна заменица *τίς, τί* остаје окситона и када нема за собом никаквог зна- ка интерпункције: *Σὺ τίς εἶ; Γυναί, τί κλαίεις;*

Реч која има тешки акценат зове се *варитона*. Али, варитоне су и све оне речи које немају акценат на последњем слогу (парокситоне, пропарокситоне и пропериспо- мене).

НЕНАГЛАШЕНЕ РЕЧИ

Има речи и речца које нису наглашене него се наслањају на реч иза себе или на реч испред себе. Прве се називају проклитике а друге енклитике.

Проклитике

То су речи које се ослањају на акценат речи која следује за њима. Има их свега десет.

а) Четири облика граматичког члана *ὁ, ἡ, οἱ, αἱ*

б) Три предлога *εἰς, ἐν, ἐκ* (ἐξ)

в) Два везника *εἰ, ὥς*

г) Једна одречна речца: *οὐ, οὐκ, οὐχ*

Међутим, оне могу бити и наглашене ако иза себе имају неку енклитику:

Εἰ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται...

...ἐν τινι παραπτώματι ...

П а з и!

Негација *οὐ* има оштри акценат кад се налази на крају реченице, тј. када је природно да се нагласи: *Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Οὐ.*

Енклитике

То су речи које се ослањају на акценат претходне речи. Не могу стајати на по- четку реченице. Најважније су енклитике:

а) Неки облици личних заменица 1. и 2. лица: *μου, μοι, με; σου, σοι, σε.*

б) Неодређене заменице *τις, τι.*

в) Индикатив презент глагола *εἰμι* и *φημι* у свима двосложним облицима.

г) Речце *γε, τε.*

Акценат наглашене речи уз коју стоји енклитика

Ако је наглашена реч окситона, задржава оштри акценат због енклитике. *Ὁ παῖς τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου...*

Периспомене речи се не мењају због енклитике: *φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Φιλεῖς με πλέον τούτων;*

Парокситоне речи примају енклитику без икакве промене: Ἐχε με παρητημένον.

Али, ако је енклитика двосложна, онда она добија оштри акценат на последњем слогу: Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί.

Пропарокситоне и пропериспомене речи, поред сталног акцента, добијају и оштри акценат на последњем слогу: Μακάριόν ἐστὶν μάλλον δίδοναι ἢ λαμβάνειν. Ὅ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;

Ако се две енклитике налазе једна за другом, прва добија оштри акценат: Λαός ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Συνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου.

Међутим, и енклитика, ако је посебно наглашена, може имати оштри акценат: Ἦρῆσατο ἐκ εἵνος καὶ εἶπεν Οὐκ εἰμί.

ЕЛИЗИЈА И КРАЗА

Самогласници могу увек да стоје на крају речи, али не подноси се нагомилавање самогласника јер изазива застој у говору. Ово нарочито важи за неке мање важне речи које се завршавају самогласником а стоје испред речи која самогласником почиње. У том случају самогласник предње речи испада (елидира се). Ова, елизијом скраћена реч, добија апостроф (ἀλλά постаје ἀλλ').

Δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω ἐστὶν τὸ τέλος. Ἄγγελος φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ...

Предлози πρό, περί, ἄχρι и μέχρι, затим везник ὅτι никад се не елидирају.

КрАЗА је контраховање самогласника две речи, после чега се пишу као једна, са коронидом изнад добијеног слога (τὰ ἀγαθὰ кразом постаје τὰγαθὰ). Контраховањем добијени слог увек је дуг.

Καθὼς γινώσκει με ὁ Πατὴρ καὶ γινώσκω τὸν Πατέρα.

Κάκεινα δεῖ με ἀγαγεῖν.

СУГЛАСНИЦИ

Сугласника има седамнаест:

β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ

А. Деле се по месту постанка на:

грлене	κ γ χ
зубне	τ δ θ σ ν
уснене	π β φ μ

Гласови λ и ρ не припадају ниједном од тих органа.

Б. По квалитету на

безвучне:

високе	κ τ π
средње	γ δ β
дахнуте	χ θ φ

звучне:

течне	λ ρ
носне	μ ν
струјне	σ

Двогласни сугласници ξ, ψ, ζ припадају и безвучним и звучним јер су настали спајањем сугласника те две групе

γ.κ.χ + σ = ξ; β.π.φ + σ = ψ; σ + δ = ζ.

Преглед поделе сугласника

квалитет гласа	степен гласа	орган изговора		
		грло	зуби	усне
безвучни	високи	κ	τ	π
	средњи	γ	δ	β
	дахнути	χ	θ	φ
звучни	носни		ν	μ
	струјни		σ	
	течни	λ ρ		

П а з и !

Често се сугласници μ и ν сматрају ликвидним (течним) као λ и ρ.

Двогласно ζ понаша се као зубни сугласник.

ПРОМЕНЕ СУГЛАСНИКА

Ако се нађу сугласници један поред другог долази до одређених гласовних промена.

Углавном подносе се безвучни са ликвидним сугласницима.

Ако се сугласници међусобно не подносе онда се први са другим —

изједначаје (асимилира),

разједначаје (дисимилира) или

испада (елидира се).

1. Пред безвучним зубним сугласницима могу да стоје само они безвучни грлени и уснени сугласници који су истог степена. Дакле, $\kappa\tau$, $\pi\tau$; $\gamma\delta$, $\beta\delta$; $\chi\vartheta$, $\varphi\vartheta$.

Остали безвучни сугласници морају да се изједначе са зубним. Тако,

од	$\kappa\delta$	и	$\chi\delta$	биће	$\gamma\delta$
од	$\kappa\vartheta$	и	$\gamma\vartheta$	биће	$\chi\vartheta$
од	$\gamma\tau$	и	$\chi\tau$	биће	$\kappa\tau$
од	$\pi\delta$	и	$\varphi\delta$	биће	$\beta\delta$
од	$\pi\vartheta$	и	$\beta\vartheta$	биће	$\varphi\vartheta$
од	$\beta\tau$	и	$\varphi\tau$	биће	$\pi\tau$

2. Пред безвучним зубним сугласницима безвучни зубни сугласници се разједначују:

од	$\tau\tau$, $\delta\tau$, $\vartheta\tau$	биће	$\sigma\tau$
од	$\tau\vartheta$, $\delta\vartheta$, $\vartheta\vartheta$	биће	$\sigma\vartheta$

3. Испред μ прелазе грлени у γ , зубни у σ , уснени у μ —

$\kappa\mu$	и	$\chi\mu$	биће	$\gamma\mu$
$\delta\mu$, $\tau\mu$	и	$\vartheta\mu$	биће	$\sigma\mu$
$\pi\mu$, $\beta\mu$	и	$\varphi\mu$	биће	$\mu\mu$

4. Испред σ прелазе грлени у κ , а уснени у π ; али $\kappa\sigma$ пишу се ξ , а $\pi\sigma$ пишу се ψ .¹

$\gamma\sigma$	и	$\chi\sigma$	дају	$\kappa\sigma$ (ξ).
$\beta\sigma$	и	$\varphi\sigma$	дају	$\pi\sigma$ (ψ).

5. Испред σ испадају зубни сугласници, σ и сугласничке групе $\nu\tau$, $\nu\delta$ и $\nu\vartheta$.

6. Испред зубних сугласника ν се не мења.

Пред грленим и усненим сугласницима прелази у носни сугласник њиховог места постанка. Код грлених то је назално γ . Дакле,

$\nu\kappa$	дају	$\gamma\kappa$
$\nu\chi$	дају	$\gamma\chi$
$\nu\pi$	дају	$\mu\pi$
$\nu\beta$	дају	$\mu\beta$

7. Са ликвидним сугласницима ν се изједначаје, а испред σ испада. Дакле,

$\nu\mu$	дају	$\mu\mu$
$\nu\rho$	дају	$\rho\rho$
$\nu\sigma$	дају	σ

¹ Предлог $\epsilon\kappa$ остаје непромењен у сложеницама као што је $\epsilon\kappa\sigma\acute{\omega}\zeta\omega$.

Грчке речи могу се завршавати самогласником, дифтонгом и сугласницима ν , ρ , ς , ξ и ψ . Само страна имена, а њих има доста у Новом завету, могу имати на крају и који други сугласник. На пример: $\Delta\omega\epsilon\iota\delta$, $\Lambda\chi\acute{\alpha}\zeta$, $\text{Μαρι}\acute{\alpha}\mu$, $\text{Γ}\omega\sigma\eta\varsigma$...

РАСТАВЉАЊЕ РЕЧИ НА СЛОГОВЕ

Речи се растављају на слоге овако:

а) Сваки самогласник или дифтонг чине слог:

$\epsilon\acute{\alpha}\omega$: $\epsilon\cdot\acute{\alpha}\cdot\omega$

б) Ако се између два самогласника налази један сугласник, он припада следећем слогу:

$\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$: $\beta\alpha\cdot\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$

в) Ако се између два самогласника налази више сугласника, и они припадају следећем слогу уколико целом том скупином сугласника почиње нека грчка реч:

$\iota\alpha\tau\rho\acute{\varsigma}$: $\iota\cdot\alpha\cdot\tau\rho\acute{\varsigma}$; $\epsilon\upsilon\tau\rho\acute{\alpha}\varphi\eta$: $\epsilon\cdot\sigma\tau\rho\acute{\alpha}\cdot\varphi\eta$

г) Ако скупином сугласника не почиње ни једна реч у грчком језику, онда један сугласник припада претходном самогласнику:

$\acute{\alpha}\delta\epsilon\lambda\phi\acute{\omega}\varsigma$: $\acute{\alpha}\cdot\delta\epsilon\lambda\cdot\phi\acute{\omega}\varsigma$; $\theta\acute{\alpha}\lambda\alpha\sigma\sigma\alpha$: $\theta\acute{\alpha}\cdot\lambda\alpha\sigma\cdot\sigma\alpha$.

д) Сложенице се растављају тако да сваки њихов саставни део буде олвојен:

$\acute{\alpha}\sigma\beta\epsilon\sigma\tau\acute{\omega}\varsigma$: $\acute{\alpha}\cdot\sigma\beta\epsilon\cdot\sigma\tau\acute{\omega}\varsigma$; $\sigma\upsilon\nu\acute{\alpha}\gamma\omega$: $\sigma\upsilon\nu\cdot\acute{\alpha}\cdot\gamma\omega$; $\epsilon\kappa\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omicron\mu\alpha\iota$: $\epsilon\kappa\cdot\lambda\acute{\epsilon}\cdot\gamma\omicron\mu\alpha\iota$;
 $\pi\rho\omicron\sigma\pi\acute{\iota}\pi\tau\omega$: $\pi\rho\omicron\sigma\cdot\pi\acute{\iota}\cdot\pi\tau\omega$; $\epsilon\iota\sigma\acute{\epsilon}\rho\chi\omicron\mu\alpha\iota$: $\epsilon\iota\sigma\cdot\acute{\epsilon}\rho\cdot\chi\omicron\mu\alpha\iota$.

ЗНАЦИ ИНТЕРПУНКЦИЈЕ

.	одговара нашој тачки	—	.
,	одговара нашој запети		,
:	одговара нашем знаку	—	:
;	одговара нашем знаку питања		;

Тачка стоји увек на крају реченице:

$\text{Ἦλθεν οὖν καὶ ἤρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ.}$

Запета се ставља када се нешто набраја, било речи или реченице:

$\Delta\epsilon\acute{\iota}\ \omicron\upsilon\acute{\nu}\ \tau\omicron\nu\ \epsilon\pi\acute{\iota}\sigma\kappa\omicron\pi\omicron\nu\ \acute{\alpha}\nu\epsilon\pi\acute{\iota}\lambda\eta\mu\pi\tau\omicron\nu\ \epsilon\acute{\iota}\nu\alpha\iota\ \mu\acute{\iota}\alpha\varsigma\ \gamma\upsilon\nu\alpha\iota\kappa\acute{\omicron}\varsigma\ \acute{\alpha}\nu\delta\rho\alpha,\ \nu\eta\varphi\acute{\alpha}\lambda\iota\omicron\varsigma$

$\sigma\acute{\omega}\rho\rho\omicron\nu\alpha,\ \kappa\omicron\sigma\mu\iota\omega\nu,\ \varphi\iota\lambda\acute{\omicron}\xi\epsilon\nu\omicron\nu,\ \delta\iota\delta\alpha\kappa\tau\acute{\iota}\kappa\omicron\nu...$

$\Lambda\upsilon\tau\omicron\nu\ \acute{\epsilon}\rho\omega\tau\acute{\eta}\sigma\alpha\tau\epsilon,\ \eta\lambda\iota\kappa\acute{\iota}\alpha\nu\ \acute{\epsilon}\chi\epsilon\iota,\ \alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma\ \pi\epsilon\rho\acute{\iota}\ \acute{\epsilon}\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\ \lambda\alpha\lambda\acute{\eta}\sigma\epsilon\iota.$

Апозизија је олвојена запетама.

$\text{Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν τὸ πρῶτον, φέρων μῆγμα σμύρνης καὶ ἀλός, ὡς λίτρας ἑκατόν.}$

Вокатив се обавезно одваја запетом.

ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον.

Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε.

На крају упитне реченице стоји знак питања:

Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με;

Παῖδια, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε;

Када се нешто наводи не ставља се знак навода, али наведене речи пишу се обавезно великим почетним словом:

Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Σὺ εἰ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός.

Више самосталних реченица одваја се знаком ·

Μὴ φοβείσθε ὑμεῖς · οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε · οὐκ ἔστιν ὧδε · ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν · δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο.

ПИСАЊЕ ВЕЛИКИХ СЛОВА

Велико почетно слово пише се:

А) На почетку реченице.

Б) Има речи које се увек пишу великим почетним словом.

Такве су:

а) Лична имена:

Ἀριστόβουλος, Ἰησοῦς, Ἰωάννης, Παῦλος, Πέτρος

б) Имена многобожачких божанстава:

Ἄρης, Ἄρτεμις, Ἑρμῆς, Ζεὺς

в) Имена припадника појединих народа, становника појединих земаља, покрајина и места:

Αἰθίοψ, Ἕλλην, Ἰουδαῖος, Ῥωμαῖος, Γαλιλαῖος, Γαλάτης, Κύπριος, Ναζαρενός, Ταρσεύς

г) Називи земаља, покрајина, градова и села:

Αἴγυπτος, Ἰταλία, Ἰουδαία, Ἀθήναι, Ῥώμη, Δέρβη, Βηθανία, Ἑμμαούς

д) Називи гора, река, мора и острва:

Σιών, Ἰορδάνης, Ἑρυθρὰ θάλασσα, Κρήτη, Κύπρος

е) Присвојни придеви изведени од имена народа:

Ἰουδαϊκός, Ἑλληνικός, Ῥωμαϊκός, Ἑβραϊκός, Ἑβραῖς, Ῥωμαῖς

е) Називи припадника религија, странака, философских школа који су изведени од личног имена или неког назива.

Χριστιανός, Πρωδιανός, Φαρισαῖος, Σαδδουκαῖος, Ἐπικούριος, Στοικός

ж) Називи јединог Бога и појединих лица Свете Тројице:

Θεός, Κύριος, Παντοκράτωρ, Πατήρ, Υἱός, Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Λόγος, Χριστός

Читаве речи и реченице пишу се великим словима у насловима књига или написима:

Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Οὗτος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων

У овим случајевима изостављају се спирити и акценти.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

ΙΜΕΝΙΣΕ

Κод именица се разликују род, број и падеж.

У новозаветном грчком језику има три рода (мушки, женски и средњи) два броја (једнина и множина) и пет падежа (номинатив, генитив, датив, акузатив и вокатив).

У погледу рода именица треба знати да је све што је мушко мушког, а све што је женско женског рода.

Мушког рода су, осим тога, именице које означавају називе река, ветрова, месеци...

Женског су рода и све именице које означавају називе градова, земаља, острва, стабала; затим именице које показују стање, односе, радње и особине.

Средњег рода су најчешће називи плодова, деминутиви именица мушког и женског рода, називи творевина.

ΓΡΑΜΑΤΙΚΚΙ ΧΛΑΝ

У грчком језику постоји и граматички члан који стоји уз именицу да покаже некога или нешто што нам је већ познато.

Γραμματικός члан мења се овако:

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
м	ж	с	м	ж	с
ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά

Γραμματικός члан нема вокатива. Испред именица у вокативу може стајати усklik ω.

Оштри акценат, кад члан стоји уз именицу, прелази у тешки акценат.

Члан је показна заменица па се у Новом завету често тако употребљава.

ΠΡΟΜΕΝΑ ΙΜΕΝΙΣΑ

Према завршенима својих основа и падежним наставцима именице у грчком језику подељене су у три деклинације: О, Α и консонантску.

Ο ΔΕΚΛΙΝΑЦИЈΑ

По Ο деклинацији мењају се именице сва три рода, именице мушког и женског рода које у номинативу једнине имају наставак -ος, и именице средњег рода које у номинативу једнине имају наставак -ον.

Именице мушког и женског рода

Именице мушког и женског рода мењају се овако:

		ј	е	д	н	и	н	а
ὁ	ἀπόστολος	τή	παρθένος	ὁδός	ὁ	δούλος		
τοῦ	ἀποστόλου	τῆς	παρθένου	ὁδοῦ	τοῦ	δούλου		
τῷ	ἀποστόλῳ	τῇ	παρθένῳ	ὁδῷ	τῷ	δούλῳ		
τόν	ἀπόστολον	τήν	παρθένον	ὁδόν	τόν	δούλον		
	ἀπόστολε		παρθένε	ὁδέ		δούλε		

		м	н	о	ж	и	н	а
οἱ	ἀπόστολοι	αἱ	παρθένοι		ὁδοί		οἱ	δούλοι
τῶν	ἀποστόλων	τῶν	παρθένων		ὁδῶν		τῶν	δούλων
τοῖς	ἀποστόλοις	ταῖς	παρθένοισ		ὁδοῖς		τοῖς	δούλοις
τούς	ἀποστόλους	τάς	παρθένοус		ὁδούς		τούς	δούλους
	ἀπόστολοι		παρθένοι		ὁδοί			δούλοι

Именице мушког и женског рода имају потпуно исте наставке, разликују се само по граматичком члану.

Кратки су наставци у номинативу, акузативу и вокативу једнине, затим у номинативу и вокативу множине. У осталим падежима наставци су дуги.

Акценат ових именица понаша се у духу општих правила о акценту.

Окситоне именице у генитиву и дативу једнине и множине постају периспомене.

Именице средњег рода

Именице средњег рода мењају се овако:

	ј	е	д	н	и	н	а
τὸ	πρόβατον	παιδίον	ἱερόν	δῶρον			
τοῦ	προβάτου	παιδίου	ἱεροῦ	δώρου			
τῷ	προβάτῳ	παιδίῳ	ἱερῷ	δώρῳ			
τὸ	πρόβατον	παιδίον	ἱερόν	δῶρον			
	πρόβατον	παιδίον	ἱερόν	δῶρον			

	м	н	о	ж	и	н	а
τὰ	πρόβατα	παιδιά	ἱερά	δῶρα			
τῶν	προβάτων	παιδίων	ἱερῶν	δώρων			
τοῖς	προβάτοις	παιδίοις	ἱεροῖς	δώροις			
τὰ	πρόβατα	παιδιά	ἱερά	δῶρα			
	πρόβατα	παιδιά	ἱερά	δῶρα			

Именице средњег рода имају исте облике за номинатив, акузатив и вокатив једине, односно за номинатив, акузатив и вокатив множине.

Глас а у множини ових именица је кратак.

П а з и !

Именица τὸ Σάββατον у једини се мења по О деклинацији а у множини по консонантској.

Контраховане именице О деклинације

ј	е	д	н	и	н	а	м	н	о	ж	и	н	а
ὁ	πλοῦς	τὸ	ὄστοῦν	οἱ	πλοῖ	τὰ	ὄστᾱ						
τοῦ	πλοῦ	τοῦ	ὄστοῦ	τῶν	πλῶν	τῶν	ὄστων						
τῷ	πλῶ	τῷ	ὄστῳ	τοῖς	πλοῖς	τοῖς	ὄστοις						
τὸν	πλοῦν	τὸ	ὄστοῦν	τούς	πλοῦς	τὰ	ὄστᾱ						
	πλοῦ		ὄστοῦν		πλοῖ		ὄστᾱ ¹						

¹ У тексту НЗ множина ове именице гласи: τὰ ὀστέα, τῶν ὀστέων, τοῖς ὀστέοις...

Контраховање се врши између самогласника о и о, е и о. У оба случаја добија се дифтонг ου. Испред дугих вокала и дифтонга ови самогласници испадају.

Овде спада и именица ὁ Ἰησοῦς која у падежима гласи τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, Ἰησοῦ.

А ДЕКЛИНАЦИЈА

По А деклинацији мењају се именице женског рода, које у номинативу једине имају наставка -а или -η, и именице мушког рода, које у номинативу једине имају наставка -ας или -ης.

И једним и другим именицама основа се завршава гласом а.

Именице женског рода с наставком а деле се у две групе: именице на чисто а и именице на нечисто а. Чисто је оно а које испред себе има неки самогласник или ρ, у свима осталим случајевима а је нечисто.

ИМЕНИЦЕ ЖЕНСКОГ РОДА

Промена именица на чисто а
(α purum)

	ј	е	д	н	и	н	а
ἡ	ἡμέρα	χώρα	στοά	μετάνοια			
τῆς	ἡμέρας	χώρας	στοᾶς	μετανοίας			
τῇ	ἡμέρᾳ	χώρᾳ	στοᾷ	μετανοίᾳ			
τῇν	ἡμέραν	χώραν	στοάν	μετάνοιαν			
	ἡμέρα	χώρα	στοά	μετάνοια			

	м	н	о	ж	и	н	а
αἱ	ἡμέραι	χώραι	στοαί	μετάνοιαι			
τῶν	ἡμερῶν	χωρῶν	στοῶν	μετανοιῶν			
ταῖς	ἡμέραις	χώραις	στοαῖς	μετανοίαις			
τάς	ἡμέρας	χώρας	στοᾶς	μετανοίας			
	ἡμέραι	χώραι	στοαί	μετάνοιαι			

Чисто а је дуг самогласник. Међутим, у новозаветном тексту има десетак именица као што је ἡ μετάνοια које имају кратко а, па су пропарокситоне.

Зато треба памтити:

Ако је дуго а у номинативу једине, биће дуго и у акузативу и вокативу једине. Ако је кратко у номинативу, биће кратко и у акузативу и вокативу једине.

Наставак номинатива и вокатива множине је увек кратак. Остали наставци падежа и једнине и множине без изузетка су дуги.

Парокситоне именице којима је наглашени слог дуг, у номинативу и вокативу множине су пропериспомене.

Окситоне именице у генитиву и дативу једнине и множине су периспомене.

Све именице ове деклинације, без обзира какве су по акценту, у генитиву множине су периспомене.

Промена именица на нечисто *α* (*α impurum*)

	ј	е	д	н	и	н	α
ή	μέριμνα	ρίζα	γλώσσα				
τῆς	μερίμνης	ρίζης	γλώσσης				
τῇ	μερίμνῃ	ρίζῃ	γλώσσῃ				
τῇν	μέριμναν	ρίζαν	γλώσσαν				
	μέριμνα	ρίζα	γλώσσα				

	м	н	о	ж	и	н	α
αἱ	μέριμναι	ρίζαι	γλώσσαι				
τῶν	μερίμνων	ρίζων	γλωσσῶν				
ταῖς	μερίμναις	ρίζαις	γλώσσαις				
τάς	μερίμνας	ρίζας	γλώσσας				
	μέριμναι	ρίζαι	γλώσσαι				

Нечисто *α* је кратак самогласник.

Место *α* у генитиву и дативу једнине јавља се *η*.

Дуги су наставци генитива и датива једнине, затим генитива датива и акузатива множине.

П а з и !

У новозаветном тексту овако се мењају и именице: *η μάχηρα*, *τῆς μαχαίρης*; *η Σάφειρα*, *τῆς Σαφείρης*; *η πῶρα*, *τῆς πῶρης*; *η οπεῖρα*, *τῆς οπείρης*.

Промена именица на *η*

	ј	е	д	н	и	н	α
ή	πύλη	νίκη	ἀδελφή				
τῆς	πύλης	νίκης	ἀδελφῆς				
τῇ	πύλῃ	νικῇ	ἀδελφῇ				
τῇν	πύλην	νίκην	ἀδελφήν				
	πύλη	νίκη	ἀδελφή				

	м	н	о	ж	и	н	α
αἱ	πύλαι	νिकाί	ἀδελφαί				
τῶν	πυλῶν	νικῶν	ἀδελφῶν				
ταῖς	πύλαις	νικαῖς	ἀδελφαῖς				
τάς	πύλας	νिकास	ἀδελφάς				
	πύλαι	νικαί	ἀδελφαί				

Парокситоне именице ове групе, ако им је наглашени слог дуг, у номинативу и вокативу множине постају пропериспомене.

ПРОМЕНА ИМЕНИЦА МУШКОГ РОДА *ας, ης*

	ј	е	д	н	и	н	α
ὁ	νεανίας	φελόνης	τελώνης	προφήτης	μαθητής		
τοῦ	νεανίου	φελόνου	τελώνου	προφήτου	μαθητοῦ		
τῷ	νεανίᾳ	φελόνῃ	τελώνῃ	προφήτῃ	μαθητῇ		
τὸν	νεανίαν	φελόνην	τελώνην	προφήτην	μαθητήν		
	νεανία	φελόνῃ	τελώνῃ	προφήτᾳ	μαθητᾷ		

	м	н	о	ж	и	н	α
οἱ	νεανίαи	φελόнаи	τελώνнаи	προφήται	μαθηταί		
τῶν	νεανιῶν	φελωνῶν	τελωνῶν	προφητῶν	μαθητῶν		
τοῖς	νεανίαις	φελόнаиς	τελώνнаиς	προφήταις	μαθηταῖς		
τοὺς	νεανίας	φελόνας	τελώνнас	προφήτας	μαθητάς		
	νεανίαи	φелόнаи	τελώνнаи	προφήται	μαθηταί		

Наставак генитива једнине исти је код свих именица, без обзира како се завршавају у номинативу.

Именице с наставком *ας* у вокативу једнине имају наставак *α*, а именице с наставком *ης* имају наставак *η*. Изузетак су именице које испред наставка *ης* имају *τ* или означавају националну припадност.

На пример: *ὁ μαθητής-μαθητά*, односно *ὁ Πέρσης-Πέρσα*.

Именица *ὁ δεσπότης* у вокативу једнине гласи *δέσποτα*.

Многа лична имена страног порекла, која у номинативу једнине имају наставак *ας*, у генитиву једнине имају наставак *α* (дуго). Овакав облик зове се дорски генитив.

Те именице мењају се овако: *ὁ Ἄννας, τοῦ Ἄννα, τῷ Ἄννα, τὸν Ἄνναν, Ἄννα*. Као ова мењају се именице: *ὁ Ἰούδας, ὁ Σίλας, ὁ Ἀκύλας, ὁ Ἀγρίππας...*

Контраховане именице Α деκлинације

женски род				мушки род			
	ј	е	д	н	и	н	а
τή	μνᾱ		συκῇ		ὁ		Ἑρμῆς
τῆς	μνᾱς		συκῆς		τοῦ		Ἑρμοῦ
τῇ	μνᾱ		συκῇ		τῷ		Ἑρμῇ
τῇν	μνᾱν		συκῇν		τὸν		Ἑρμῆν
	μνᾱ		συκῇ				Ἑρμῇ
	м	н	о	ж	и	н	а
αἱ	μνᾱῖ		συκαῖ		οἱ		Ἑρμαῖ
τῶν	μνῶν		συκῶν		τῶν		Ἑρμῶν
ταῖς	μνᾱῖς		συκαῖς		τοῖς		Ἑρμαῖς
τάς	μνᾱς		συκαῖς		τοὺς		Ἑρμᾱς
	μνᾱῖ		συκαῖ				Ἑρμαῖ ¹

При контраховању, *α* са *α* даје дуго *α*, а *ε* са *α* даје *η*; испред дугих вокала и дифтонга испадају и *α* и *ε*. (*μνᾱ + α = μνᾱ*; *συκέ + α = συκῇ*, *μνᾱ + ων = μνῶν*, *συκέ + ων = συκῶν*).

У свим падежима акценат је циркумфлекс.

Овако се мењају још именице *ἡ γῆ* (γέα) и *ὁ Ἀπελλῆς*.

Многе именице које означавају страна имена, па имају дорски генитив, мењају се овако: *ὁ Κηρᾱς, τοῦ Κηρᾱ, τῷ Κηρᾱ, τὸν Κηρᾱν, Κηρᾱ*. Такве су и *ὁ Δημᾱς, ὁ Θωμᾱς, ὁ Ἰωνᾱς...*

1 Множина ове именице односи се на мале статуе.

ΚΟΝΣΟΝΑΝΤΣΚΑ ΔΕΚΛΙΝΑЦИЈА

По консонантској деκлинацији мењају се именице сва три рода.

За разлику од именица претходних деκлинација, основе именица консонантске деκлинације можемо сазнати тек из генитива једнине. На пример,

ὁ κόραξ, τοῦ κόρακος, основа *κορακ*,

ὁ πομπήν, τοῦ πομπένος, основа *πομπεν*,

τὸ σῶμα, τοῦ σώματος, основа *σωματ*.

Падежни наставци именица ове деκлинације су, углавном, ови:

	ј е д н и н а			м н о ж и н а		
	мушки	женски	средњи	мушки	женски	средњи
номинатив	ς (или га нема)	нема		ες		α
генитив		ος		ων		
датив		ι		σι (ν)		
акузатив	α (или ν)	нема		ας		α
вокатив	као номинатив или основа			ες		α

Дуг је једино наставак генитива множине, остали наставци су кратки.

Завршетак наставка датива множине је *ν*, које се може изоставити.

Именице ове деκлинације, по завршном гласу своје основе, подељене су у неколико група:

Α. Консонантске основе:

- основе на грлене и уснене сугласнике,
- основе на зубне и носне сугласнике,
- основе на ликвидне сугласнике,
- основе на *σ*;

Β. Вокалске основе:

- основе на самогласнике *ι* и *ε*,
- основе на самогласнике *υ* и *ο*,
- основе на самогласник *υ*,
- основе на дифтонг *ευ*.

A. ΚΟΗΣΟΝΑΝΤΣΚΕ ΟΣΗΟΒΕ

α) οςήοβε на грлени и уснени сугласник

(γ, κ, χ и β, π, ϕ)

		ј е д н и н а			
ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ἡ	λαίλαψ
τοῦ	φύλακος	τῆς	φλογός	τῆς	λαίλαπος
τῷ	φύλακι	τῇ	φλογί	τῇ	λαίλαπι
τὸν	φύλακα	τὴν	φλόγα	τὴν	λαίλαπα
	φύλαξ		φλόξ		λαίλαψ

		м н о ж и н а			
οἱ	φύλακες	αἱ	φλόγες	αἱ	λαίλαπες
τῶν	φυλάκων	τῶν	φλογῶν	τῶν	λαιλάπων
τοῖς	φύλαξιν	ταῖς	φλογί	ταῖς	λαίλαπιν
τοῦς	φύλακας	τάς	φλόγας	τάς	λαίλαπας
	φύλακες		φλόγες		λαίλαπες

У ову групу именица спадају само оне које су мушког и женског рода.

Грлени сугласници са σ дају ξ, а уснени ψ.

Вокатив једнине исти је као номинатив.

Једносложне именице у генитиву и дативу једнине и множине имају акценат на наставку. У генитиву множине акценат је циркумфлекс.

б; Основе на зубни сугласник

(δ, θ, τ)

		ј е д н и н а			
ἡ	ἐλπίς	ἡ	ἐλπίς	τὸ	πνεῦμα
τῆς	ἐλπίδος	τῆς	ἐλπίδος	τοῦ	πνεύματος
τῇ	ἐλπίδι	τῇ	ἐλπίδι	τῷ	πνεύματι
τὴν	ἐλπίδα	τὴν	ἐλπίδα	τὸ	πνεῦμα
	ἐλπίς		ἐλπίς		πνεῦμα

1 У Новом завету налази се и τὴν χάριτα.

		м н о ж и н а			
αἱ	ἐλπίδες	αἱ	ἐλπίδες	τὰ	πνεύματα
τῶν	ἐλπίδων	τῶν	ἐλπίδων	τῶν	πνευμάτων
ταῖς	ἐλπίσιν	ταῖς	ἐλπίσιν	τοῖς	πνεύμασιν
τάς	ἐλπίδας	τάς	ἐλπίδας	τὰ	πνεύματα
	ἐλπίδες		ἐλπίδες		πνεύματα

Овако се мењају именице сва три рода.

Зубни сугласници испред σ испадају.

Номинатив именица средњег рода исти је као основа али, пошто τ не може да стоји на крају речи, номинатив је окрњена основа.

Варитоне именице мушког и женског рода са завршетком ις или υς у акузативу једнине имају наставак υ.

(ντ)

		ј е д н и н а		м н о ж и н а	
ὁ	λέων	ὁ	λέων	οἱ	λέοντες
τοῦ	λέοντος	τοῦ	λέοντος	τῶν	λεόντων
τῷ	λέοντι	τῷ	λέοντι	τοῖς	λέουσιν
τὸν	λέοντα	τὸν	λέοντα	τοῦς	λέοντας
	λέων		λέων		λέοντες

У ову групу спадају само именице мушког рода.

Ове именице имају номинатив без σ, па је основни самогласник продужен леон – λέων.

Ипак именица ὀδούς има у номинативу једнине наставак σ, које је потиснуло основну групу ντ, и изазвало продужавање основног ο у дифтонг ου (ὀδους – ὀδούς).

Вокатив једнине исти је као основа, само окрњена – без τ.

У дативу множине σ потискује ντ, па се врши продужавање за накнаду (ο у ου).

1 У Новом завету датив множине гласи ταῖς ἐσθήταις.

Основе на носни сугласник
(ν)

ј е д н и н а					
ὁ	ποιμήν	μήν	αἰών	ἡγεμών	γείτων
τοῦ	ποιμένος	μηρός	αἰώνας	ἡγεμόνος	γείτονος
τῷ	ποιμένι	μηρί	αἰώνι	ἡγεμόνι	γείτονι
τὸν	ποιμένα	μήνα	αἰώνα	ἡγεμόνα	γείτονα
	ποιμήν	μήν	αἰών	ἡγεμών	γείτον

м н о ж и н а					
οἱ	ποῖμενες	μήνες	αἰῶνες	ἡγεμόνες	γείτονες
τῶν	ποιμένων	μηνῶν	αἰώνων	ἡγεμόνων	γείτόνων
τοῖς	ποιμέσιν	μησί	αἰώσιν	ἡγεμόσιν	γείτοσιν
τοῖς	ποιμένας	μήνας	αἰῶνας	ἡγεμόνας	γείτονας
	ποῖμενες	μήνες	αἰῶνες	ἡγεμόνες	γείτονες

У ову групу спадају именице мушког и женског рода.

Именице ове групе добијају продужен основни самогласник јер имају номинатив без *ς*. Неке међу њима имају дуг самогласник и у основи.

Вокатив једнине је исти као номинатив код окситоних именица, а код вари-тоних као основа.

У дативу множине *ν* испред *σ* испада.

Има и неких именица које се овако мењају иако се завршавају на *ς*. То су: *ἡ ὠδὶς* (*ὠδίν*), *τῆς ὠδῖνος* и *ἡ Σαλαμὶς*, *τῆς Σαλαμῖνος*.

в) Основе на ликвидни сугласник
(ρ)

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
ὁ	ρήτωρ	στατήρ	οἱ	ρήτορες	στατήρες
τοῦ	ρήτορος	στατήρος	τῶν	ρητόρων	στατήρων
τῷ	ρήτορι	στατήρι	τοῖς	ρήτορσιν	στατήρσιν
τὸν	ρήτορα	στατήρα	τοῖς	ρήτορας	στατήρας
	ρήτορ	στατήρ		ρήτορες	στατήρες

Номинатив једнине ове именице добијају асиматски — зато је продужен основни самогласник (*ε* *υ* *η* *ο* *υ* *ω*).

Окситоне именице задржавају дуг основни самогласник у свим падежима, и — где то допуштају општа правила о акценту — постају пропериспомене.

Вокатив једнине је као основа.

П а з и !.

Именица *ὁ σωτήρ*, *τοῦ σωτήρος* у вокативу једнине гласи *σῶτερ*.

Неке именице ове групе имају две основе: *ερ* и *ρ*.

Мењају се овако:

ј е д н и н а					
ὁ	πατήρ	ἡ	μήτηρ	θυγάτηρ	γαστήρ
τοῦ	πατρός	τῆς	μητρός	θυγατρός	γαστρός
τῷ	πατρί	τῇ	μητρί	θυγατρί	γαστρί
τὸν	πατέρα	τὴν	μητέρα	θυγάτερα	γαστέρα
	πάτερ		μήτερ	θύγατερ	γαστερ

м н о ж и н а					
οἱ	πατέρες	αἱ	μητέρες	θυγατέρες	γαστέρες
τῶν	πατέρων	τῶν	μητέρων	θυγατέρων	γαστέρων
τοῖς	πατέραςιν	ταῖς	μητέραςιν	θυγατέραςιν	γαστέραςιν
τοῖς	πατέρας	τάς	μητέρας	θυγατέρας	γαστέρας
	πατέρες		μητέρες	θυγατέρες	γαστέρες

г) Основе на *εσ* и *οσ*

ј е л н и н а			м н о ж и н а		
τὸ	βάρος	οκῆνος	τὰ	βάρη	οκῆνη
τοῦ	βάρους	οκῆνους	τῶν	βαρῶν	οκῆνων
τῷ	βάρει	οκῆναι	τοῖς	βάρεσιν	οκῆνεσιν
τὸ	βάρος	οκῆνος	τὰ	βάρη	οκῆνη
	βάρος	οκῆνος		βάρη	οκῆνη

Овако се мењају само именице средњег рода.

Код именица ове групе у основи се смењују *εσ* и *οσ*. Завршетак основе *ο* испада између два самогласника, па долази до контраховања које се врши сасвим правилно.

У дативу множине од *οσ* постаје јелно *σ*, од *βάρεσιν* постаје *βάρεσιν*.

Б. ВОКАЛСКЕ ОСНОВЕ

а) основе на ι и ε

ј е д н и н а	м н о ж и н а
ἡ πόλις πτώσις αἱ πόλεις πτώσεις	
τῆς πόλεως πτώσεως τῶν πόλεων πτώσεων	
τῇ πόλει πτώσει ταῖς πόλεις πτώσει	
τῇν πόλιν πτώσῃ τὰς πόλεις πτώσεις	
πόλι πτώσι πόλεις πτώσεις	

Овој групи припадају само именице женског рода.

У основи именица ове групе јавља се ι само у номинативу, акузативу и вока- тиву једнине, а у осталим падежима смењује га ε.

Контраховање се врши само у оним падежима у којима се контраховањем до- бија дифтонг ει (датов једнине, номинатив и вокатив множине).

Наставак акузатива једнине је ν.

Акузатив множине једнак је са номинативом множине.

Наставци ως и ων су кратки.

б) основе на υ и ε

ј е д н и н а	м н о ж и н а
ὁ πῆχυς οἱ πῆχεις	
τοῦ πῆχεως τῶν πῆχεων (у НЗ πηχῶν)	
τῷ πῆχει τοῖς πῆχεσσι	
τὸν πῆχυν τοὺς πῆχεις	
πῆχυν πῆχεις	

Ово је једина именица ове групе у Новом Завету.

в) основе на υ

ј е д н и н а	м н о ж и н а
ὁ ἰχθύς ἡ οὐς οἱ ἰχθύες αἱ οὐες	
τοῦ ἰχθύος τῆς οὐός τῶν ἰχθύων τῶν οὐῶν	
τῷ ἰχθύϊ τῇ οὐί ταῖς οὐσί	
τὸν ἰχθύν τῇν οὐν τοὺς ἰχθύς τὰς οὐς	
ἰχθῦ οὐ ἰχθύες οὐες	

По овом обрасцу мењају се именице мушког и женског рода.

Основни самогласник υ дуг је само када је наглашен, иначе је кратак.

Дуго υ испред самогласника постаје кратко.

У акузативу множине υ је увек дуго.

Акузатив множине има наставак ς.

Вокатив једнине једнак је са основом.

г) основе на дифтонг ευ

ј е д н и н а	м н о ж и н а
ὁ ἀρχιερεύς οἱ ἀρχιερεῖς	
τοῦ ἀρχιερέως τῶν ἀρχιερέων	
τῷ ἀρχιερεῖ τοῖς ἀρχιερεῦσιν	
τὸν ἀρχιερέα τοὺς ἀρχιερεῖς	
ἀρχιερεῦ ἀρχιερεῖς	

Овако се мењају само именице мушког рода, и све су окситоне.

Вокатив једнине једнак је са основом.

Акузатив множине једнак је са номинативом множине.

Неправилне именице консонантске деклинације

Има именица ове деклинације које не могу да се у свему уврсте ни у једну од наведених група. Ево прегледа њихове промене:

ὁ ἄλς, τοῦ ἁλός, τῷ ἁλί, τὸν ἁλα, ἄλς; οἱ ἄλες, τῶν ἁλῶν, τοῖς ἁλοῖν, τοὺς ἁλας, ἄλες.
ὁ ἀντήρ, τοῦ ἀνδρός, τῷ ἀνδρί, τὸν ἄνδρα, ἄνερ; οἱ ἄνδρες, τῶν ἀνδρῶν, τοῖς ἀνδράσιν, τοὺς ἄνδρας, ἄνδρες.

ὁ ἀστήρ, τοῦ ἀστέρος, τῷ ἀστέρι, τὸν ἀστέρα, ἀστήρ, οἱ ἀστέρες, τῶν ἀστέρων, τοῖς ἀστέρας, ἀστέρες.

ὁ βοῦς, τοῦ βοός, τῷ βοῖ, τὸν βοῦν, βοῦ; οἱ βόες, τῶν βοῶν, τοῖς βουσίν, τοὺς βοῦς, βόες.
τὸ γάλα, τοῦ γάλακτος, τῷ γάλακτι, ...; τὰ γάλακτα, τῶν γαλάκτων, τοῖς γάλαξιν, ...

τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, ...; τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασιν, ...

ἡ γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναῖκα, γύναι; αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξίν, τὰς γυναῖκας, γυναῖκες.

ὁ Ζεὺς, τοῦ Διός, τῷ Δί, τὸν Δία, Ζεῦ.

ἡ θρίξ, τῆς τριχός, τῇ τριχί, τὴν τρίχα, θρίξ; αἱ τρίχες, τῶν τριχῶν, ταῖς θριξίν, τὰς τρίχας, τρίχες.

ὁ ἱμάς, τοῦ ἱμάντος, τῷ ἱμάντι, τὸν ἱμάντα, ἱμᾶν; οἱ ἱμάντες, τῶν ἱμάντων, τοῖς ἱμᾶσιν, τοὺς ἱμάντας, ἱμάντες.

ἡ κλείς, τῆς κλείδος, τῇ κλείδι (κλείν), κλείς; αἱ κλείδες, τῶν κλείδων, ταῖς κλείσω, τὰς κλείδας (κλείς), κλείδες.

ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, κύων; οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσίν, τοὺς κύνας, κύνες.

ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, μάρτυς; οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσιν, τοὺς μάρτυρας, μάρτυρες.

ὁ Μωϋσῆς, τοῦ Μωϋσέως, τῷ Μωϋσεῖ, τὸν Μωϋσῆν, Μωϋσῆ.

ἡ νύξ, τῆς νυκτός, τῇ νυκτί, τὴν νύκτα, νύξ; αἱ νύκτες, τῶν νυκτῶν, ταῖς νυξίν, τὰς νύκτας, νύκτες.

τὸ ὄναρ, τοῦ ὀνειράτος, τῷ ὀνειράτι, ...; τὰ ὀνειράτα, τῶν ὀνειράτων, τοῖς ὀνειράσιν, ...

τὸ οὖς, τοῦ ὠτός, τῷ ὠτί, ...; τὰ ὠτα, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσίν, ...

ὁ παῖς, τοῦ παιδός, τῷ παιδί, τὸν παῖδα, παῖ; οἱ παῖδες, τῶν παίδων, τοῖς παισίν, τοὺς παῖδας, παῖδες.

ὁ πούς, τοῦ ποδός, τῷ ποδί, τὸν ποῖα, πούς; οἱ πόδες, τῶν ποδῶν, τοῖς ποσίν, τοὺς πόδας, πόδες.

ὁ συγγενής, τοῦ συγγενούς, τῷ συγγενεῖ, τὸν συγγενή, συγγενές; οἱ συγγενεῖς, τῶν συγγενῶν, τοῖς συγγενεῦσι, τοὺς συγγενεῖς, συγγενεῖς.

τὸ τέρας, τοῦ τέρατος, τῷ τέρατι, ...; τὰ τέρατα, τῶν τεράτων, τοῖς τέρασιν, ...

τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος, τῷ ὕδατι, ...; τὰ ὕδατα, τῶν ὑδάτων, τοῖς ὕδασιν, ...

τὸ φρέαρ, τοῦ φρέατος, τῷ φρέατι, ...; τὰ φρέατα, τῶν φρεάτων, τοῖς φρέασιν, ...

τὸ φῶς, τοῦ φωτός, τῷ φωτί, ...; τὰ φῶτα, τῶν φώτων, τοῖς φωσίν, ...

ἡ χεῖρ, τῆς χειρός, τῇ χειρί, τὴν χεῖρα, χεῖρ; αἱ χεῖρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χερσίν, τὰς χεῖρας, χεῖρες.

Π α з и!

Именица τὸ πῦρ у једнини мења се по консонантској а у множини по О де-
клинацији:

τὸ πῦρ, τοῦ πυρός, τῷ πυρί, ...

τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς, ...

Именица τὸ σάββατον у једнини мења се по О деκлинацији а у множини по
консонантској деκлинацији:

τὸ σάββατον, τοῦ σαββάτου, τῷ σαββάτῳ, ...

τὰ σάββατα, τῶν σαββάτων, τοῖς σάββασιν, ...

П Р И Д Е В И

Код придева, као и код именица, разликујемо род, број и падеж.

С обзиром на наставак, придеви се у падежима мењају:

по О и А деκлинацији,

по консонантској деκлинацији,

по консонантској и А деκлинацији.

Придеви О и А деκлинације

Највише придева у грчком језику мења се по О деκлинацији — ако су мушког и средњег рода, односно по А деκлинацији — ако су женског рода.

Овамо спадају сви придеви који се у номинативу једине мушког рода завршавају наставком *ος*.

Придеви средњег рода изводе се од придева мушког рода када се место *ος* стави наставка *ον*. На пример,

ἅγιος, ἄγι — ἅγιον

Придеви женског рода изводе се од придева мушког рода када се место наставка *ος* стави наставка *α*, ако се основа завршава самогласницима *ε* или *ι* или полусамогласником *ρ*. На пример,

νέος, νε — νέα

ἅγιος, ἄγι — ἁγία

νεκρός, νεκρ — νεκρά

Али ако се основа завршава било којим другим гласом, додаје се наставка *η*.

На пример,

κακός, κακ — κακή

ξένος, ξεν — ξένη

σοφός, σοφ — σοφή

Оба наставка женског рода су дуга, што утиче на акценат ових придева у духу

општих правила о акценту.

Ови придеви мењају се овако:

	ј	е	ц	н	и	п	а
ἅγιος	ἁγία	ἁγιον	καλός	καλή	καλόν		
ἁγίου	ἁγίας	ἁγίου	καλοῦ	καλῆς	καλοῦ		
ἁγίῳ	ἁγία	ἁγίῳ	καλῷ	καλή	καλῷ		
ἁγιον	ἁγίαν	ἁγιον	καλόν	καλήν	καλόν		
ἁγίε	ἁγία	ἁγιον	καλέ	καλή	καλόν		
	м	н	о	ж	и	н	а
ἁγιοί	ἁγιοί	ἁγιοί	καλοί	καλαί	καλά		
ἁγίων	ἁγίων	ἁγίων	καλῶν	καλῶν	καλῶν		
ἁγίοις	ἁγίοις	ἁγίοις	καλοῖς	καλαῖς	καλοῖς		
ἁγίους	ἁγίας	ἁγία	καλοῦς	καλάς	καλά		
ἁγιοί	ἁγιοί	ἁγιοί	καλοί	καλαί	καλά		

У номинативу, генитиву и вокативу множине придеви женског рода имају исти акценат као придеви мушког рода у тим падежима.

Међутим, неки придеви женског рода имају наставак *-ος*. То су сложени или, од других речи, изведени придеви. На пример,

од *πιστός, ἡ, ὅν* одречно је *ἄπιστος, ἄπιστον*
 од *δυνάτος, ἡ, ὅν* одречно је *ἀδύνατος, ἀδύνατον*
 од именице *οἰαίων* изведен је придев *αἰώνιος, αἰώνιον*
 од речи *φίλος* и *ξένος* изведен је придев *φιλόξενος, φιλόξενον*.
 Овако изведени придеви имају акценат што даље од краја.

У речнику поред придева који има посебан облик за сва три рода стоји број 3, а поред придева који имају исти облик за мушки и женски род стоји број 2. На пример,

ἕτερος 3	ἁμαρτωλός 2
θεῖος 3	ἄκαρπος 2
ἑτοιμος 3	ἄγαμος 2
ἰκωός 3	ἐπουράνιος 2

Али, има придева који се јављају и са два и са три облика. Поред њих у речнику стоје бројеви 2 и 3. На пример,

ἀναίτιος 2 и 3, *ἀνάξιος* 2 и 3, *κόσμιος* 2 и 3...

КОНТРАХОВАНИ ПРИДЕВИ О И А ДЕКЛИНАЦИЈЕ

	ј	е	д	н	и	н	а
σιδηροῦς	σιδηρά	σιδηροῦν	χαλκοῦς	χαλκή	χαλκοῦν		
σιδηροῦ	σιδηράς	σιδηροῦ	χαλκοῦ	χαλκῆς	χαλκοῦ		
σιδηρῶ	σιδηρά	σιδηρῶ	χαλκῶ	χαλκῆ	χαλκῶ		
σιδηροῦν	σιδηράν	σιδηροῦν	χαλκοῦν	χαλκῆν	χαλκοῦν		
σιδηροῦς	σιδηρά	σιδηροῦν	χαλκοῦς	χαλκή	χαλκοῦν		

	м	н	о	ж	и	н	а
σιδηροῖ	σιδηραῖ	σιδηρά	χαλκοῖ	χαλκαῖ	χαλκά		
σιδηρῶν	σιδηρῶν	σιδηρῶν	χαλκῶν	χαλκῶν	χαλκῶν		
σιδηροῖς	σιδηραῖς	σιδηροῖς	χαλκοῖς	χαλκαῖς	χαλκοῖς		
σιδηροῦς	σιδηράς	σιδηρά	χαλκοῦς	χαλκᾶς	χαλκά		
σιδηροῖ	σιδηραῖ	σιδηρά	χαλκοῖ	χαλκαῖ	χαλκά		

Наставак за женски род ових придева је *-α*, ако испред себе има *ε, ι* или *ρ*.
 а *-η*, ако испред себе има неки други глас.

Због извршеног контраховања акценат је увек циркумфлекс.

ПРИДЕВИ СА ДВЕ ОСНОВЕ

	ј	е	д	н	и	н	а
μέγας	μεγάλη	μέγα	πολύς	πολλή	πολύ		
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ		
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	πολλῶ	πολλῇ	πολλῶ		
μέγαν	μεγάλην	μέγα	πολύν	πολλήν	πολύ		
μεγάλε	μεγάλη	μέγα	πολύς	πολλή	πολύ		

	м	н	о	ж	и	н	а
μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα	πολλοί	πολλαί	πολλά		
μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν		
μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς		
μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα	πολλοῦς	πολλάς	πολλά		
μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα	πολλοί	πολλαί	πολλά		

Придев *μέγας* има основе *μεγα* и *μεγαλ*, а *πολύς*, *πολύ* и *πολλο*.

ПРИДЕВИ КОНСОНАНТСКЕ ДЕКЛИНАЦИЈЕ

Само по консонантској деклинацији мењају се придеви који имају само два различита облика: један за мушки и женски, а други за средњи род.

а) Придеви с основом на *-ον*

ј е д н и н а	м н о ж и н а
σώρων	σώρωνες
σώρονος	σώρονα
σώρονι	σώρόνων
σώρονα	σώροσιν
σώρον	σώρονας
	σώρονα
	σώρονες
	σώρονα

Придев средњег рода једнак је са основом.

Вокатив сингулара придева мушког и женског рода једнак је са основом.

Вишесложени придеви средњег рода ове врсте померају акценат даље од краја (пропарокситоне су).

б) Придеви с основом на εσ

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
ἀληθής	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῆ
ἀληθοῦς		ἀληθῶν	
ἀληθεῖ		ἀληθέσι	
ἀληθῇ	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῆ
ἀληθές		ἀληθεῖς	ἀληθῆ

Придеви ове врсте врше контраховање у оним падежима у којима наставак почиње самогласником. Основно σ између два самогласника испада, а они се контрахују.

Придев средњег рода једнак је са основом.

Акузатив плурала придева мушког и женског рода увек је као номинатив плурала.

ПРИДЕВИ КОНСОНАНТСКЕ И Α — ДЕКЛИНАЦИЈЕ

Придеви консонантске деклинације могу имати и посебан облик за женски род. Овај се мења по Α деклинацији.

а) Придеви са основом на υ и ε

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
εὐθύς	εὐθεία	εὐθύ	εὐθείς	εὐθείαι	εὐθέα
εὐθέος	εὐθείας	εὐθέος	εὐθέων	εὐθειῶν	εὐθέων
εὐθεῖ	εὐθεία	εὐθεῖ	εὐθέσι	εὐθείαις	εὐθέσι
εὐθύν	εὐθείαν	εὐθύ	εὐθείς	εὐθείας	εὐθέα
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	εὐθείς	εὐθείαι	εὐθέα

Основни самогласник ε контрахује се са самогласником наставак само у номинативу, акузативу и вокативу плурала. У дативу сингулара са ι даје дифтонг ει.

Наставак номинатива сингулара придева женског рода је кратак. Он се у генитиву плурала контрахује са ω.

б) Придеви са основом на υ

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλανες	μέλαιναι	μέλαινα
μέλανος	μελαίνης	μέλανος	μελάνων	μελαινῶν	μελάνων
μέλανι	μελαίνῃ	μέλανι	μέλασι	μελαίναίς	μέλασι
μέλαινα	μέλαιναν	μέλαν	μέλανάς	μελαίνας	μέλαινα
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλανες	μέλαιναι	μέλαινα

Придев средњег рода једнак је са основом. Вокатив сингулара мушког рода једнак је са основом.

Основни сугласник υ испред σ испада.

Придев женског рода мења се као именица на нечисто α.

в) Придеви са основом на ιτ

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
ἄκων	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα
ἄκοντος	ἀκούσης	ἄκοντος	ἄκόντων	ἀκουσῶν	ἄκόντων
ἄκοντι	ἀκούσῃ	ἄκοντι	ἄκουσιν	ἀκούσαις	ἄκουσιν
ἄκοντα	ἄκουσαν	ἄκον	ἄκοντας	ἀκούσας	ἄκοντα
ἄκον	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα

Основа придева мушког и средњег рода је ιτ, отуда је придев средњег рода окрњена основа јер τ не може да стоји на крају речи.

У дативу плурала ιτ испада испред σ, а ο се продужава за накнаду у дифтонг ου.

Придев женског рода мења се као пропарокситоне именице на нечисто α.

Придев πᾶς, πᾶσα, πᾶν мења се овако:

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα
παντός	πάσης	παντός	πάντων	πασῶν	πάντων
παντί	πάσῃ	παντί	πᾶσι	πάσαις	πᾶσι
πάντα	πᾶσαν	πᾶν	πάντας	πᾶσας	πάντα
πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα

Један облик за сва три рода имају придеви:

ἄρπαξ и πένης

ј е д н и н а	м н о ж и н а		
ἄρπαξ	πένης	ἄρπαγες	πένητες
ἄρπαγος	πένητις	ἄρπάγων	πενήτων
ἄρπαγι	πένητι	ἄρπαξι	πένησι
ἄρπαγα	πένητα	ἄρπαγας	πένητας
ἄρπαξ	πένες	ἄρπαγες	πένητες

ПОРЕЂЕЊЕ ПРИДЕВА

Придеви имају особину да се могу поредити. Тако поред њиховог основног облика (позитива) разликујемо први ступањ поређења — компаратив, и други ступањ поређења — суперлатив.

П о з и т и в

δίκαιος	δικαία	δίκαιον
πονηρός	πονηρά	πονηρόν
σαφός	σαφή	σαφόν
ἄξιος	ἄξια	ἄξιον
ἀπλοῦς	ἀπλή	ἀπλοῦν
ἄφρων	ἄφρων	ἄφρον
ὕγιης	ὕγιης	ὕγιες
βαρύς	βαρεία	βαρὺ
μέλας	μέλαινα	μέλαν

Κ ο μ π α ρ α τ ι β

Компаратив (први ступањ поређења) добија се додавањем наставака —

а) -τερος, -τέρα, -τερον

за придеве О и А деκлинације, затим консонантске деκлинације са основом

на εσ, υ и ν.

δίκαιος, δικαιο	δικαιότερος, δικαιότερα, δικαιότερον
πονηρός, πονηρο	πονηρότερος, πονηρότερα, πονηρότερον

ἄξιος, ἄξιο	ἀξιώτερος, ἀξιωτέρα, ἀξιώτερον ¹
σαφός, σαφο	σαφώτερος, σαφωτέρα, σαφώτερον
ὕγιης, ὕγιες	ὕγιέστερος, ὕγιεστέρα, ὕγιέστερον
βαρύς, βαρυ	βαρύτερος, βαρυτέρα, βαρύτερον
μέλας, μελαν	μελάντερος, μελαντέρα, μελάντερον

б) -έστερος, -εστέρα, -εστερον

за придеве консонантске деκлинације са основом на он и контраховане придеве О и А деκлинације.

ἄφρων, ἄφρον	ἄφρονέστερος, ἄφρονεστέρα, ἄφρονέστερον
ἀπλοῦς, ἀπλο	ἀπλούστερος, ἀπλουστέρα, ἀπλούστερον

Код последњих врши се контраховање у компаративу.

С у п е р л а т и в

Суперлатив се добија кад се на основу позитива додају наставци —

а) -τατος, -τάτη, -τατον

за придеве О и А деκлинације и придеве консонантске деκлинације са основом на εσ, υ и ν.

δίκαιος, δικαιο	δικαιότατος, δικαιοτάτη, δικαιοτάτον
πονηρός, πονηρο	πονηρότατος, πονηροτάτη, πονηρότατον
ἄξιος, ἄξιο	ἀξιώτατος, ἀξιωτάτη, ἀξιώτατον
σαφός, σαφο	σαφώτατος, σαφωτάτη, σαφώτατον
ὕγιης, ὕγιες	ὕγιέστατος, ὕγιεστάτη, ὕγιέστατον
βαρύς, βαρυ	βαρύτατος, βαρυτάτη, βαρύτατον
μέλας, μελαν	μελάντατος, μελαντάτη, μελάντατον

б) -έστατος, -εστάτη, -εστατον

за придеве консонантске деκлинације са основом на он и контраховане придеве О и А — деκлинације.

ἄφρων, ἄφρον	ἄφρονέστατος, ἄφρονεστάτη, ἄφρονέστατον
ἀπλοῦς, ἀπλο	ἀπλούστατος, ἀπλουστάτη, ἀπλούστατον

Сви компаративи и суперлативи мењају се у падежима као придеви О и А — деκлинације.

¹ Ако је претпоследњи вокал основе кратак, основни самогласник о продужава се у ω.

НЕПРАВИЛНО ПОРЕЂЕЊЕ

Има придева који добијају компаратив од других основа. Најчешће се срећу ови:

п о з и т и в	к о м п а р а т и в	с у п е р л а т и в
ἀγαθός	βελτίων, βέλτιον	ἄριστος
κρατὺς	κρείσσων, κρείσσον	κράτιστος, η, ον
	κρείττων, κρεῖττον	
κακός	χείρων, χείρον	χείριστος, η, ον
μέγας	μείζων, μείζον	μέγιστος, η, ον
μικρός	μικρότερος, α, ον	ἐλάχιστος, η, ον
	ἐλλάσσων, ἔλλασσον	
ὀλίγος	ἐλλάσσων, ἔλλασσον	ἐλάχιστος, η, ον
πολύς	πλείων, πλείον	πλεῖστος, η, ον

Има компаратива и суперлатива који су изведени од других врста речи, не придева. На пример,

ἐκ, ἐξ	ἐσχατος, η, ον
πρό	πρότερος
τὸ ὕψος	ὑψιστος, η, ον
Чак може да се нађе и компаратив који је изведен од суперлатива:	
ἐλάχιστος	ἐλαχιστότερος

Општа напомена!

Када се придеву дода граматички члан, он постаје именица. На пример,

ἔρημος = пуст	ἡ ἔρημος = пустиња
ἄρπαξ = грабљив	ὁ ἄρπαξ = грабљивац

П А Р Т И Ц И П И

И

ЊИХОВА ПРОМЕНА

Партиципи су глаголски придеви код којих се разликује род, број и падеж.

Већина партиципа мушког и средњег рода мења се по консонантској деклинацији. Остали партиципи мушког и средњег рода мењају се по О деклинацији, а сви партиципи женског рода мењају се по А деклинацији.

Консонантска деклинација

Партиципи мушког и средњег рода активног презента мењају се овако.

ГЛАГОЛИ НА Ω

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
λύων	λύον	λύοντες	λύοντα
	λύοντος		λύόντων
	λύοντι		λύουσιν
λύοντα	λύον	λύοντας	λύοντα

Основа партиципа добија се увек кад партиципу средњег рода додатно τ (λυον + τ).

У дативу множине испада ιτ испред σ, па се основно ο продужава у дифтонг ου.

ГЛАГОЛИ НА ΑΩ

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
τιμών	τιμών	τιμώντες	τιμώντα
	τιμώντος		τιμώντων
	τιμώντι		τιμώνσιν
τιμώντα	τιμών	τιμώντας	τιμώντα

ГЛАГОЛИ НА ΕΩ

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
ποιών	ποιούν	ποιούντες	ποιούντα
	ποιούντος		ποιούντων
	ποιούντι		ποιούσιν
ποιούντα	ποιούν	ποιούντας	ποιούντα

ГЛАГОЛИ НА ΟΩ

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
δουλών	δουλοῦν	δουλοῦντες	δουλοῦντα
	δουλοῦντος		δουλοῦντων
	δουλοῦντι		δουλοῦσιν
δουλοῦντα	δουλοῦν	δουλοῦντας	δουλοῦντα

Глаголи који имају контраховани презент у дативу множине, по испадању групе ιτ, не мењају основни самогласник односно дифтонг.

Партиципи мушког и средњег рода активног футура мењају се као партиципи глагола на ω, а партиципи контрахованог футура као партиципи презента глагола εω.

Као партиципи презент глагола на ω мењају се и партиципи јаког активног аориста, само што су они друкчије наглашени. На пример,
βαλῶν, βαλόν, генитив βαλόντος, датив множине је βαλοῦσιν.

Партиципи слабог активног аориста

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
λύσας	λύσαν	λύσαντες	λύσαντα
	λύσαντος		λύσάντων
	λύσαντι		λύσασιν
λύσαντα	λύσαν	λύσαντας	λύσαντα

Партиципи пасивних аориста

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
λυθείς	λυθέν	λυθέντες	λυθέντα
	λυθέντος		λυθέντων
	λυθέντι		λυθείσιν
λυθέντα	λυθέν	λυθέντας	λυθέντα

Пошто имају исте наставке, овако се мењају и партиципи јаког пасивног аориста.

Партиципи активног перфекта

ј е д н и н а		м н о ж и н а	
мушки род	средњи род	мушки род	средњи род
λελυκώς	λελυκός	λελυκότες	λελυκότε
	λελυκότος		λελυκότων
	λελυκότι		λελυκόσιν
λελυκότε	λελυκός	λελυκότες	λελυκότε

У дативу множине основни самогласник се не продужава.

Овако се мењају и партиципи јаког активног перфекта.

П а з и !

Вокативи партиципа увек су исти као номинативи.

ЗАМЕНИЦЕ

1. ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ

1. лице		2. лице	
једнина	множина	једнина	множина
ἐγώ	ἡμεῖς	σύ	ὕμεῖς
ἐμοῦ, μου	ἡμῶν	σοῦ, σου	ὕμῶν
ἐμοί, μοι	ἡμῖν	σοί, σοι	ὕμῖν
ἐμέ, με	ἡμᾶς	σέ, σε	ὕμᾶς

Двојни облици у падежима једнине показују да могу бити и наглашени и ненаглашени. Ненаглашени, енклитички облици, употребљавају се када та реч у реченици не захтева наглашавање. Ако је наглашена баш лична заменица, употребљава се наглашени облик. Ове су заменице наглашене кад испред себе имају предлог који се на њих односи.

Личне заменице 3. лица нису се очувале. У новозаветном грчком језику замениле су их αὐτός, αὐτή, αὐτό.

Мењају се овако:

ј е д н и н а			м н о ж и н а		
мушки род	женски род	средњи род	мушки род	женски род	средњи род
αὐτός	αὐτή	αὐτό	αὐτοί	αὐταί	αὐτά
αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
αὐτόν	αὐτήν	αὐτό	αὐτούς	αὐτάς	αὐτά

Иначе ова заменица (детерминатива) значи сам, сама, само - ако стоји уз именицу, с којом се слаже у роду, броју и падежу, али није обухваћена њеним чланом. На пример: Αὐτός ὁ ἄνθρωπος = сам човек, односно човек лично (плавом).

Уколико је обухваћена граматичким чланом именице уз коју стоји, значи исти, иста, исто. Ὁ αὐτός ἄνθρωπος = исти човек.

2. ПРИСВОЈНЕ ЗАМЕНИЦЕ

Посебне облике присвојних заменица имају само 1. и 2. лице. То су:

ἐμός, ἐμή, ἐμόν	мој, моја, моје
σός, σή, σόν	твој, твоја, твоје

ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον	наш, наша, наше
ὕμετερος, ὕμετέρα, ὕμετερον	ваш, ваша, ваше

Присвојне заменице мушког и средњег рода мењају се по О, а женског по А деκлинацији.

Место ових, кад нису наглашене, употребљавају се генитиви личних заменица. На пример: *Οἱ ὀφθαλμοί μου, τὸ ὄνομά σου, Πάτερ ἡμῶν.*

Пошто нема посебних облика присвојних заменица 3. лица, употребљавају се генитиви заменица *αὐτός, αὐτή, αὐτό* : *Ἡ οἰκία αὐτοῦ, τὸ τέκνον αὐτῆς, τὴν πόλιν αὐτῶν.*

3. ПОВРАТНЕ ЗАМЕНИЦЕ

За разлику од наших повратних заменица Грци имају те заменице за свако лице посебно.

ј е д н и н а	м н о ж и н а
ἐμαυτοῦ ἐμαυτῆς ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῶν ἐμαυτῶν ἐμαυτῶν
ἐμαυτῷ ἐμαυτῇ ἐμαυτῷ	ἐμαυτοῖς ἐμαυταῖς ἐμαυτοῖς
ἐμαυτόν ἐμαυτήν ἐμαυτό	ἐμαυτοῦς ἐμαυτάς ἐμαυτά
σεαυτοῦ σεαυτῆς σεαυτοῦ	σεαυτῶν σεαυτῶν σεαυτῶν
σεαυτῷ σεαυτῇ σεαυτῷ	σεαυτοῖς σεαυταῖς σεαυτοῖς
σεαυτόν σεαυτήν σεαυτό	σεαυτοῦς σεαυτάς σεαυτά
ἑαυτοῦ ἑαυτῆς ἑαυτοῦ	ἑαυτῶν ἑαυτῶν ἑαυτῶν
ἑαυτῷ ἑαυτῇ ἑαυτῷ	ἑαυτοῖς ἑαυταῖς ἑαυτοῖς
ἑαυτόν ἑαυτήν ἑαυτό	ἑαυτοῦς ἑαυτάς ἑαυτά

Ове заменице, природно, немају номинатива.

При употреби оне се слажу са субјектом.. На пример,

Σκόπει σεαυτὸν μὴ καὶ οὐ πειρασθῇς.

Ἐξ ἐμαυτοῦ οὐ λέγω.

Ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν.

Овде се убрајају и заменице

ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο = други, а, о (ини, а, о), које се мењају у падежима по О односно А деκлинацији.

Примери употребе

Ὅταν γηράσῃς, ἄλλος ζώσει σε καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις.

Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

4. РЕЦИПРОЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ

Реципрочне заменице су постале удвајањем основне заменице *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο*. Пошто показује узајамност, нема јединице нити номинатива множине. Ево који су се облици очували:

ἀλλήλων ἀλλήλων ἀλλήλων
ἀλλήλοις ἀλλήλαις ἀλλήλοις
ἀλλήλους ἀλλήλας

Ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους (говораху један другоме).

Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε (један другога бремена носите).

5. ПОКАЗНЕ ЗАМЕНИЦЕ

а) *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* (овај, а, о; тај, а, о)

Мењају се овако:

ј е д н и н а	м н о ж и н а
οὗτος αὕτη τοῦτο	οὗτοι αὗται ταῦτα
τούτου ταύτης τούτου	τούτων τούτων τούτων
τούτῳ ταύτῃ τούτῳ	τούτοις ταύταις τούτοις
τούτον ταύτην τοῦτο	τούτους ταύτας ταῦτα

Ове заменице добијају т у оним падежима у којима га има и граматички члан.

Дифтонг *ου* очуван је у основи падежа који у наставку имају О глас, а смењује га дифтонг *αυ* у падежима који у наставку имају А глас.

б) *ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο* (онај, она, оно)

Мења се као придеви О и А деκлинације:

ἐκεῖνος ἐκεῖνη ἐκεῖνο	ἐκεῖνοι ἐκεῖναι ἐκεῖνα
ἐκεῖνου ἐκεῖνης ἐκεῖνου	ἐκεῖνων ἐκεῖνων ἐκεῖνων
ἐκεῖνω ἐκεῖνῃ ἐκεῖνω	ἐκεῖνοῖς ἐκεῖναις ἐκεῖνοῖς
ἐκεῖνον ἐκεῖνην ἐκεῖνο	ἐκεῖνους ἐκεῖνας ἐκεῖνα

в) *ὅδε, ἥδε, τόδε* (овај, ова, ово)

Постала је додавањем енклитичке партикуле *δε* граматичком члану. У падежима мења се само члан а партикула се додаје.

Често се употребљава граматички члан место ових заменица. На пример,
Οἱ δὲ λέγουσιν. Ὁ δὲ ἀπῆλθεν.

- γ) τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο (толики, а, о)
 τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο (такав, а, о)
 τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο (толики, а, о)

Постале су од заменице οὗτος, αὕτη, τοῦτο, па се и мењају као она.

6. РЕЛАТИВНЕ ЗАМЕНИЦЕ

- α) ὅς, ἥ, ὅ (који, која, које)

ј	е	д	н	и	н	а	мз	н	о	ж	и	н	а
ὅς			ἥ			ὅ	οἷ		αἷ			ᾧ	
οὗ			ἥς			οὗ	ῶν		ῶν			ῶν	
ὧ			ῆ			ὧ	οῖς		αῖς			οῖς	
ὅν			ἥν			ὅ	οῦς		ᾱς			ᾱ	

Разликују се од граматичког члана јер немају на почетку *τ*, заменица мушког рода у номинативу једине има *ς*, и наглашене су у свим падежима.

- β) Осим ових јављају се још и
 ὅσος, ὅση, ὅσων (колики, а, о)
 οἷος, οἷα, οἷον (какав, а, о)
 ἡλικός, ἡλική, ἡλικόν (колики, а, о)

7. УПИТНЕ ЗАМЕНИЦЕ

- α) τίς, τί

једнина	множина
τίς τί	τίνες τίνα
τίνος	τίνων
τίνι	τίσιν
τίνα τί	τίνας τίνα

Акценат упитних заменица је увек на истом слогу. Једносложни облици ове за-

менице задржавају оштри акценат и кад су у реченици. На пример:

Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Τί ποιεῖτε τοῦτο;

- β) Поред ових употребљавају се још и
 πότερος, ποτέρα, πότερον ко (од вас)
 πόσος, πόση, πόσον колики, а, о
 ποῖος, ποῖα, ποῖον какав, а, о
 πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον колики, а, о

8. НЕОДРЕЂЕНЕ ЗАМЕНИЦЕ

- α) τίς, τί неко, нешто

једнина	множина
τίς τί	τινές τίνα
τινός	τινῶν
τινί	τισίν
τινά τί	τινάς τίνα

Сви облици ових заменица су енклитички, зато се ослањају на акценат претходне речи. На пример:

Ἦν ἀνδρὺς τις ἐν Καισαρίᾳ.
 Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν.

- β) ὅστις, ἥτις, ὅ τι макоји, а, е

Настале су спајањем релативних ὅς, ἥ, ὅ и неодређених заменица τίς, τί. Номинатив и акузатив једине средњег рода пише се одвојено да би се разликовао од свезе ὅτι.

Сваки саставни део ових заменица мења се за себе, а задржавају акценат релативних заменица.

ј	е	д	н	и	н	а	м	н	о	ж	и	н	а
ὅστις		ἥτις		ὅ τι			οἷτως		αἷτως			ᾧτω	
οὗτως		ἥσιν		οὗτως			ῶντων		ῶντων			ῶντων	
ὧτι		ῆτι		ὧτι			οἷσιν		αἷσιν			οἷσιν	
ὅττω		ἥττω		ὅ τι			οἷσιν		αἷσιν			οἷσιν	

П а з н !

У Новом завету употребљавају се само номинативи ових заменица.

Б Р Ο Ι Ε Β Ι

Бројеви су врста придева. Могу бити главни, радни и прилошки.

		г л а в н и	р е д н и
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, η, ον
2	β'	δύο	δεύτερος, α, ον
3	γ'	τρεῖς, τρία	τρίτος, η, ον
4	δ'	τέσσαρες, τέσσερα	τέταρτος, η, ον
5	ε'	πέντε	πέμπτος, η, ον
6	ς'	ἕξ	ἕκτος, η, ον
7	ζ'	ἐπτά	ἑβδομος, η, ον
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος, η, ον
9	θ'	ἐννέα	ἐνατος, η, ον
10	ι'	δέκα	δέκατος, η, ον
11	ια'	ἑνδεκα	ἐνδέκατος, η, ον
12	ιβ'	δωδεκα	δωδέκατος, η, ον
13	ιγ'	τρεῖς, τρία καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος
14	ιδ'	τέσσαρες καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος
16	ισ'	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος
17	ιζ'	ἐπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνατος καὶ δέκατος
20	κ'	εἴκοσι (ν)	εἰκοστός, ή, όν
21	κα'	εἴκοσιν εἷς	εἰκοστός καὶ πρῶτος
22	κβ'	εἴκοσι δύο	εἰκοστός καὶ δεύτερος
30	λ'	τριάκοντα	τριακοστός, ή, όν
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαράκοτος
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστός
60	ξ'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός
70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός
90	ζ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός
100	ρ'	ἑκατόν	ἑκατοστός

200	σ'	διακόσιοι, αι, α	διακοσιοστός
300	τ'	τριακόσιοι, αι, α	τριακοσιοστός
400	υ'	τετρακόσιοι, αι, α	τετρακοσιοστός
500	φ'	πεντακόσιοι, αι, α	πεντακοσιοστός
600	χ'	ἑξακόσιοι, αι, α	ἑξακοσίοντος
700	ψ'	ἑπτακόσιοι, αι, α	ἑπτακοσιοστός
800	ω'	ὀκτακόσιοι, αι, α	ὀκτακοσιοστός
900	ϑ'	ἐνακόσιοι, αι, α	ἐνακοσιοστός
1000	,α	χίλιοι, αι, α	χιλιοστός
2000	,β	δισχίλιοι, αι, α	δισχιλιοστός
10000	,ι	μύριοι, αι, α	μυριοστός
20000	,κ	δισμύριοι, αι, α	δισμυριοπτός
100000	,ρ	δεκακισμύριοι	δεκακισμυριοστός

Прилошки бројеви су:

ἅπαξ	једанпут	ἑκκαίδεκάκις шеснаест пута
δῖς	двапут	ἑπτακαίδεκάκις
τρίς	трипут	ὀκτωκαίδεκάκις
тетράκις	четири пута	ἐννεακαίδεκάκις
πεντάκις	пет пута	εἰκοσάκις дваде-ет пута
ἑξάκις	шест пута	τριακοντάκις
ἑπτάκις	и т д	τεσσαρακοντάκις
ὀκτάκις		πεντηκοντάκις
ἐνάκις		ἑξηκοντάκις
δεκάκις		ἑβδομηκοντάκις
ἐνδεκάκις		ὀγδοηκοντάκις
δωδεκάκις		ἐνενηκοντάκις
τρισκαίδεκάκις		ἑκατοντάκις сто пута
тетраκαίδεκάκις		διακοσιάκις двеста пута
πεντεκαίδεκάκις		χιλιάκις χιλιάду пута

Главни бројеви од један до четири мењају се овако:

εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεῖς	τρία
ἐνός	μίας	ἐνός	δύο	τριῶν	
ἐνί	μιᾶ	ἐνί	δυσὶν	τρισὶν	
ἑνα	μῖαν	ἓν	δύο	τρεῖς	τρία

τεσσαρες τέσσαρα
 τεσσαρων
 τέσσαρσιν
 τέσσαρας τέσσαρα

Бројеви од пет до сто девелесет девет не мењају се. Бројеви од две стотине па даље мењају се као придеви. Исто тако мењају се и редни бројеви.

Умножени бројеви

Умножени бројеви добијају се додавањем наставака *πλους* или *πλασιων*.
 На пример: *ἀπλούς, διπλούς, τριπλούς, ἑκατονταπλασίων...*

Значи: једнострук, двострук, трострук : стострук...

Први се мењају као контраховани придеви О и А деklinације (*χαλκοῦς*), а други као придеви консонантске деklinације (*σώφρων*).

Од основа главних бројева постају и бројне именице:

ἡ μονάς, μονάδος; ἡ τριάς, τριάδος; ἡ χιλιάς, χιλιάδος.

Ове именице мењају се по консонантској деklinацији, основа на зубни консонант.

Г Л А Г О Л И

Код глагола се разликују:

1. Два броја — једнина и множина.
2. Три стања — активно, медијално и пасивно.
3. Две главне групе времена:
 - а) Главна времена — презент, перфект и футур;
 - б) Историјска времена — имперфект, плусквамперфект и аорист.
4. Четири начина: Индикатив, коњунктив, опатив и императив.
5. Три глаголска имена: Инфинитив, партицип и глаголски придев.

Времена, начини и глаголска имена разликују се по основама од којих су постали. Основа од које се добијају све временске основе зове се глаголска основа.

Временске су основе ове:

1. Презентска основа од које се добијају презент и имперфект.
2. Јака аорисна основа од које се добијају облици јаког аориста (активног и медијалног).
3. Футурска основа од које се добијају сви облици футура (активног и медијалног).
4. Слаба аорисна основа од које се добијају сви облици слабог аориста (ак-

тивног и медијалног).

5. Перфектска основа од које се добијају перфект, плусквамперфект и футур егзактни.

6. Јака пасивна основа од које се добијају сви облици јаког пасивног аориста и јаког пасивног футура.

7. Слаба пасивна основа од које се добијају сви облици слабог пасивног аориста и слабог пасивног футура.

Сви глаголи у грчком језику мењају се по две главне коњугације:

А. Прва главна коњугација је далеко бројнија. По њој се мењају глаголи који се у 1. лицу јединине индикатива активног презента завршавају самогласником *ω*.

Б. Друга коњугација има мањи број глагола. Пошто се 1. лице јединине индикатива активног презента завршава са *μι*, зову се још глаголи на *μι*.

ПРВА ГЛАВНА КОЊУГАЦИЈА ИЛИ ГЛАГОЛИ НА *ω*

Презентска основа

Од презентске основе добијају се презент и имперфект активни и медијални (пасивни).

Глаголски облици добијени од презентске основе показују несвршену радњу.

ПРЕЗЕНТ АКТИВНИ

λύω = дрешим, ослобађам.

	индикатив	коњунктив	опатив	императив
1. јед.	<i>λύω</i>	<i>λύω</i>	<i>λύοιμι</i>	—
2.	<i>λύεις</i>	<i>λύης</i>	<i>λύοις</i>	<i>λύε</i>
3.	<i>λύει</i>	<i>λύη</i>	<i>λύοι</i>	<i>λύέτω</i>
1. мн.	<i>λύομεν</i>	<i>λύωμεν</i>	<i>λύοιμεν</i>	—
2.	<i>λύετε</i>	<i>λύητε</i>	<i>λύοιτε</i>	<i>λύετε</i>
3.	<i>λύουσι (ν)</i>	<i>λύωσι (ν)</i>	<i>λύοιεν</i>	<i>λύέτωσαν (λύόντων)</i>

инфинитив *λύειν*

партиципи *λύων, λύουσα, λύον*

ПРЕЗЕНТ МЕДИЈАЛНИ (ПАСИВНИ)

	индикатив	коњунктив	оптатив	императив
1. јед.	λύομαι	λύωμαι	λυοίμην	
2.	λύει (η)	λύη	λύοιο	λύου
3.	λύεται	λύηται	λύοιτο	λύεσθω
1. мн.	λύομεθα	λυώμεθα	λυοίμεθα	
2.	λύεσθε	λύησθε	λύοισθε	λύεσθε
3.	λύονται	λύωνται	λύοιντο	λύεσθωσαν (λύεσθων)

инфинитив λύεσθαι

партицип λυόμενος, λυομένη, λυόμενον

ИМПЕРФЕКТ

	активни		медијални (пасивни)
1.	ἔλυον	ἐλύομεν	ἐλυόμην ἐλυόμεθα
2.	ἔλυες	ἐλύετε	ἐλύου ἐλύεσθε
3.	ἔλυε (ν)	ἔλυον	ἐλύετο ἐλύοντο

О акценту

Акценат тежи да остане увек на истом слогу. Пошто то зависи од броја слогова у наставку и дужине последњег слога, треба памтити:

Осим увек дугих самогласника, дуг је дифтонг *ει*, док је дифтонг *αι* кратак.

Када су глаголи једносложне основе а основни самогласник им је дуг, у 2. лицу једнине императива активног презента и партиципу средњег рода активног презента добијају циркумфлекс.

Глаголи са вишесложном основом у 2. лицу једнине императива активног презента имају оштри акценат на трећем слогу.

На пример: βαπτίζω — βάπτιζε, βαπτίζετω... Па чак сложени глаголи добиће оштри акценат на префиксу: ἀπο — λύω — ἀπόλυε, ἀπολύετω...

П а з и!

Имперфект има само индикатив.

АУГМЕНТ

У индикативу историјских времена испред основе глаголи добијају аугмент. Има две врсте аугмента:

1. Силабички (слоговни) добијају глаголи који почињу сугласником. То је *ἐ*.

2. Темпорални (временски) добијају глаголи који почињу самогласником или дифтонгом. То је у ствари продужавање почетног самогласника односно дифтонга.

По правилу један глагол може имати само један аугмент.

Аугмент долази увек испред основе глагола а иза префикса:

ἀπο · στέλλω · ἀπέστελλον, ἐξ · απο · στέλλω · ἐξαπέστελλον.

Ако је *ρ* на почетку речи, оно се иза аугмента удвостручава:

ρίπτω ἔρριπτον

Неки глаголи место *ε* имају аугмент *η*:

θέλω · ἤθελον, μέλλω · ἤμελλον.

Продужавање почетног самогласника односно дифтонга врши се овако:

α	υ	η	ἄγω	импф.	ἤγον
ε		η	ἐλαύνω		ἤλαυνον
ο	ω		ὄνειδίζω		ὠνειδίζον
αι		η	αἰτέω		ἤτούμην
α		η	ἄδω		ἤδον
αυ	ηυ		αὔξάνω		ἠύξαιον
ευ	ηυ		εὐχαριστέω		ἠυχαρίστούν
οι	ω		οἰκέω		ὠκουν

Дуги самогласници *η* и *ω* се не продужавају.

Кратки самогласници *ι* и *υ* продужавају се у дуго *ι* односно *υ*. Дуги се не мењају.

Глаголи задржавају и на аугменту спирит који су већ имали.

Неки глаголи који имају на почетку самогласник *ε*, продужавају га у дифтонг *ει*:

εἶω · εἶων, ἐλίσσω · εἰλισσον, ἔλκω · εἰλκον, ἐργάζομαι · εἰργαζόμην, ἔχω · εἶχον¹.

Неки глаголи имају оба аугмента: ὁράω · ἐώρων, ἀνοίγω · ἀνέωγον.

П а з и!

Аугмент привлачи акценат себи, и уједно представља границу преко које акценат не може да пређе: ἀπάγω · ἀπήγον.

1 Основе ових глагола нису увек почињале самогласником. Основа глагола ἐργάζομαι почињала је F (дигамом) која се изгубила, два *ε* контраховањем су дала *ει*.

ΚΟΝΤΡΑΧΟΒΑΝΙ ΓΛΑΓΟΛΙ

Γлаголи чија се презентска основа завршава самогласницима α, ε или ο имају контраховане облике презента и имперфекта.

Κοντραховање је извршено по овим правилима:

α са ε гласом дало је дуго α односно α:

са ε или η = α, са ει или η = α, са ο гласом дало је ω односно ω,
са ο, ω, ου = ω, οι или ω.

ε се контраховало са ε у ει, а са ο у ου, а испред дугих самогласника и дифтонга је испало:

ο са ε, ο или ου контраховало се у ου, са η или ω у ω, са дифтонзима у којима је ι (ει, η, οι) у дифтонг οι.

Κοντραховани активни презент

	τιμάω	ποιέω	δουλόω
	индикатив		
1.	τιμῶ	ποιῶ	δουλῶ
2.	τιμάς	ποιεῖς	δουλοῖς
3.	τιμᾷ	ποιεῖ	δουλοῖ
1.	τιμῶμεν	ποιούμεν	δουλούμεν
2.	τιμάτε	ποιεῖτε	δουλοῦτε
3.	τιμῶσιν	ποιοῦσιν	δουλοῦσιν
	κονιјунктив		
1.	τιμῶ	ποιῶ	δουλῶ
2.	τιμάς	ποιῆς	δουλοῖς
3.	τιμᾷ	ποιῇ	δουλοῖ
1.	τιμῶμεν	ποιῶμεν	δουλῶμεν
2.	τιμάτε	ποιῆτε	δουλῶτε
3.	τιμῶσιν	ποιῶσιν	δουλῶσιν
	оптатив		
1.	τιμῶμι	ποιῶμι	δουλῶμι
2.	τιμῶς	ποιῶς	δουλῶς
3.	τιμῶ	ποιῶ	δουλῶ

1.	τιμῶμεν	ποιῶμεν	δουλοῖμεν
2.	τιμῶτε	ποιῶτε	δουλοῖτε
3.	τιμῶεν	ποιῶεν	δουλοῖεν

императив

2.	τίμα	ποιέи	δούλου
3.	τιμάτω	ποιεῖτω	δουλούτω
2.	τιμάτε	ποιεῖτε	δουλοῦτε
3.	τιμάτωσαν (τιμῶντων)	ποιεῖτωσαν (ποιούντων)	δουλούτωσαν (δουλούντων)

инфинитив

τιμᾶν	ποιεῖν	δουλοῦν ¹
-------	--------	----------------------

партиципи

τιμῶν	ποιῶν	δουλῶν
τιμῶσα	ποιούσα	δουλούσα
τιμῶν	ποιούν	δουλούν

Κοντραховани медијални презент

	индикатив		
1.	τιμῶμαι	ποιῶμαι	δουλοῦμαι
2.	τιμᾷ	ποιεῖ (ῆ)	δουλοῖ
3.	τιμᾶται	ποιεῖται	δουλοῦται
1.	τιμῶμεθα	ποιούμεθα	δουλούμεθα
2.	τιμᾶσθε	ποιεῖσθε	δουλοῦσθε
3.	τιμῶνται	ποιούνται	δουλούνται
	κονијунктив		
1.	τιμῶμαι	ποιῶμαι	δουλῶμαι
2.	τιμᾷ	ποιῇ	δουλοῖ
3.	τιμᾶται	ποιῇται	δουλῶται

¹ α + εω = αν, ο + εω = ουν.

1.	τιῶμεθα	ποιῶμεθα	δουλώμεθα
2.	τιᾶσθε	ποιῆσθε	δουλώσθε
3.	τιῶνται	ποιῶνται	δουλῶνται

ΟΠΤΑΤΙВ

1.	τιῶμην	ποιῶμην	δουλοίμην
2.	τιῶο	ποιῶο	δουλοῖο
3.	τιῶτο	ποιῶτο	δουλοῖτο

1.	τιῶμεθα	ποιοίμεθα	δουλοίμεθα
2.	τιῶσθε	ποιῶσθε	δουλοῖσθε
3.	τιῶντο	ποιῶντο	δουλοῖντο

ИМПЕРАТИВ

2.	τιῶ	ποιῶ	δουλοῦ
3.	τιᾶσθω	ποιεῖσθω	δουλοῦσθω
2.	τιᾶσθε	ποιεῖσθε	δουλοῦσθε
3.	τιᾶσθωσαν (τιᾶσθων)	ποιεῖσθωσαν (ποιεῖσθων)	δουλοῦσθωσαν (δουλοῦσθων)

ИНФИНИТИВ

τιᾶσθαι	ποιεῖσθαι	δουλοῦσθαι
---------	-----------	------------

ПАРТИЦИПИ

τιῶμενος	ποιούμενος	δουλούμενος
τιῶμένη	ποιουμένη	δουλουμένη
τιῶμενον	ποιούμενον	δουλούμενον

Контраховани активни имперфект

1.	ἐτίμων	ἐποίουν	ἐδούλουν
2.	ἐτίμας	ἐποίεις	ἐδούλους
3.	ἐτίμα	ἐποίει	ἐδούλου

1.	ἐτιῶμεν	ἐποιούμεν	ἐδουλούμεν
2.	ἐτιᾶτε	ἐποιεῖτε	ἐδουλοῦτε
3.	ἐτίμων	ἐποίουν	ἐδούλουν

Контраховани медијални имперфект

1.	ἐτιῶμην	ἐποιούμην	ἐδουλούμην
2.	ἐτιῶ	ἐποιού	ἐδουλού
3.	ἐτιᾶτο	ἐποιεῖτο	ἐδουλούτο

1.	ἐτιῶμεθα	ἐποιούμεθα	ἐδουλούμεθα
2.	ἐτιᾶσθε	ἐποιεῖσθε	ἐδουλοῦσθε
3.	ἐτιῶντο	ἐποιοῦντο	ἐδουλοῦντο

ПОДЕЛА ГЛАГОЛА НА ГРУПЕ

Презентска и глаголска основа нису увек исте, него се разликују. По разлици која постоји између ових двеју основа, деле се глаголи у четири групе.

I група

У ову групу спадају глаголи чија је презентска основа једнака са глаголском. Ту спадају глаголи са меким самогласником односно дифтонгом, али и глаголи са тврдим самогласником (који имају контраховани презент).

ἰσχύω	ἰσχυ	ἀγαπάω	ἀγαπα
κλείω	κλει	γεννάω	γεννα
πιστεύω	πιστευ	ἐλεέω	ἐλεε
παύω	παυ	ζητέω	ζητε
ἀκούω	ἀκου	ὁμοιόω	ὁμοιο

II група

У ову групу спадају глаголи чија је презентска основа постала проширивањем глаголске.

φεύγω	φυγ	λείπω	λιπ
πείθω	πιθ	τίκω	так

Затим и неколико глагола на εω.

πλέω	πλυ	πνέω	πну
ρέω	ρυ		

III група

У ову групу спадају глаголи чија је презентска основа постала додавањем τ на глаголску основу. То су само они глаголи којима се глаголска основа завршава

усненим сугласником.

τύπτω	τυπ	βλάπτω	блаβ
κρύπτω	κρυφ	θάπτω	таф
Τυ се убраја и			
τίκτω	тек		

IV група

Презентска основа ових глагола постала је додавањем јод глаголској основи. Том приликом јод се према различитим сугласницима, и са њима, различито понаша.

а) Грлени сугласници са јод прелазе у *σσ* односно *ττ*:

φυλάσσω	φυλακ
τάσσω	ταγ
ταράσσω	тараχ

б) *δ* са *Ι* даје *ζ*

ἐλπίζω	ἐλπιδ
καθ'έξομαι	εδ

грлени ретко са *Ι* даје *ζ*, али дешава се:

στενάζω	στεναγ
σαλπίζω	σαλπιγγ

в) *λ* са *Ι* прелази у *λλ*:

ἀγγέλλω	ἀγγελ
---------	-------

г) Код *ν* и *ρ* *Ι* изазива следеће промене:

од	·αν]ω,	·αρ]ω	постало је	·αίω,	·αίρω
од	·εν]ω,	·ερ]ω	постало је	·είνω,	·είρω
од	·ων]ω,	·ορ]ω	постало је	·ὠν,	·ὠρω
од	·υν]ω,	·υρ]ω	постало је	·ῠνω,	·ῠρω
φαίνω	φαν				
καθαίρω	καθαρ				
σπείρω	σπερ				
κρίνω	κρω				

ФУТУРСКА ОСНОВА

Добија се кад се глаголској основи дода *σ*. Глаголи са основом на ликвидни сугласник имају контраховани футур (асиматски футур).

ФУТУР АКТИВНИ

СИГМАТСКИ	КОНТРАХОВАНИ
λύω	βάλλω
глаголска основа λυ	βαλ
футурска основа λυσ	βαλε

ИНДИКАТИВ

λύσω	λύσομεν	βαλῶ	βαλοῦμεν
λύσεις	λύσετε	βαλεῖς	βαλεῖτε
λύσει	λύσουσιν	βαλεῖ	βαλοῦσιν

ОПТАТИВ¹

λύσοιμι	λύσοιμεν	βαλοίην	βαλοίημεν
---------	----------	---------	-----------

ИНФИНИТИВ

λύσειν	βαλεῖν
--------	--------

ПАРТИЦИПИ

λύσων, λύσουσα, λύσον	βαλῶν, βαλοῦσα, βαλοῦν
-----------------------	------------------------

Футур нема конјунктива и императива.

Футур има наставке презента па се у свему мења као презент. Асиматски футур врши контраховање исто као глаголи *εω* у презенту.

ФУТУР МЕДИЈАЛНИ

СИΓΜΑΤΣΚИ		ΚΟΝΤΡΑΧΟΒΑΝΗ	
И Н Д И Κ		Α Τ И Β	
λύσομαι	λυσόμεθα	βαλοῦμαι	βαλούμεθα
λύσει	λύσεσθε	βαλεῖ	βαλεῖσθε
λύσεται	λύσονται	βαλεῖται	βαλοῦνται
И Н Φ И Н И Τ И Β			
λύσεσθαι		βαλεῖσθαι	

¹ Пошто је оптатив у новозаветном тексту врло редак, даље неће ни бити приказиван.

п а р т и ц и п и

λυσόμενος, -μένη, -μενον

βαλούμενος, -μένη, -μενον

Медијални футур има само медијално значење.

Сигматски футур имају сви глаголи чија се основа завршава самогласником или безвучним сугласником. Код глагола чија се основа завршава тврдим самогласником или безвучним сугласником *σ* изазива следеће гласовне промене.

Глаголи на самогласник

αω после *ε, ι, ρ* продужава се у *α*
у осталим случајевима у *η*
εω увек се продужава у *η*
οω увек се продужава у *ω*

Тек на тако продужену основу додаје се *σ*:

ἐάω	έασ	έασω	ιάομαι	ιασ	ιάσομαι
τιμάω	τιμησ	τιμήσω	ποιέω	ποιησ	ποιήσω
δουλόω	δουλωσ	δουλώσω	...		

П а з и !

Глагол *χράομαι* има футур *χρήσομαι*.

Следећи глаголи немају продужену основу:

γελάω	γελάσω	κλάω	κλάσω
χαλάω	χαλάσω	σπάομαι	σπάσομαι
ἐπαινέω	ἐπαινέσω	καλέω	καλέσω
τελέω	τελέσω.		

Неправилно продужавање имају глаголи:

πλέω	πλεύσομαι	πνέω	πνεύσομαι
------	-----------	------	-----------

Глаголи на безвучни сугласник:

У сигматској основи *σ* са грленим сугласницима слаже се у *ξ*, са усненим у *ψ*, а зубни испред *σ* испадају:

ἄρχω	ἀρχ	ἄρξω
φυλάσσω	φυλακ	φυλάξω
τρέπω	τρέπ	τρέψω
βλάπτω	βλαβ	βλάψω
σχίζω	σχιδ	σχίσω
σώζω	σωζ	σώσω

Глаголи друге групе не добијају футурску од глаголске основе него од презент-

ске:

τήκω	так	τήξω
φεύγω	φυγ	φεύξομαι
λείπω	λιπ	λείψω
πείθω	πιθ	πείσω

Глагол *καίω* и *κλαίω* у футуру гласе:

καύσω	κλαύσομαι.
-------	------------

За контраховани футур постаје основа тако што се дода *εσ*, *σ* између два самогласника испада, а самогласници се контрахују:

βάλλω, βαλ, βαλέσω, βαλέω, βαλῶ.

СЛАБА АОРИСНА ОСНОВА

Од основе слабог аориста добијају се слаби (први) активни и медијални аорист.

СЛАБИ АОРИСТ

с и г м а т с к и		а с и г м а т с к и	
λύω, λυ		φαίνω, φαν	
слаба аорисна еснова λυσα		φηνα	
активни	медијални	активни	медијални
и н д и к а т и в			
ἔλυσα	ἐλυσάμην	ἔφηνα	ἐφηνάμην
ἔλυσας	ἐλύσω	ἔφηνας	ἐφήνω
ἔλυσε(ν)	ἐλύσατο	ἔφηνε(ν)	ἐφήνατο
ἐλύσαμεν	ἐλυσάμεθα	ἐφήναμεν	ἐφηνάμεθα
ἐλύσατε	ἐλύσασθε	ἐφήνατε	ἐφήνασθε
ἔλυσαν	ἐλύσαντο	ἔφηναν	ἐφήναντο

к о н ј у н к т и в

λύσω	λύσωμαι	φήνω	φήνωμαι
λύσης	λύση	φήνης	φήνη
и т д	и т д	и т д	и т д

И М П Е Р А Т И В

λύσον	λύσαι	φήνον	φήναι
λυσάτω	λυσάσθω	φήνάτω	φήνάσθω
λύσατε	λύσασθε	φήνατε	φήνασθε
λυσάτωσαν	λυσάσθωσαν	φήνάτωσαν	φήνάσθωσαν
(λυσάντων)	(λυσάσθων)	(φήνάντων)	(φήνάσθων)

И Н Ф И Н И Т И В

λύσαι	λύσασθαι	φήναι	φήνασθαι
-------	----------	-------	----------

П А Р Т И Ц И П И

λύσας	λυσάμενος	φήνας	φήνάμενος
λύσασα	λυσάμενη	φήνασα	φήναμένη
λύσαν	λυσάμενον	φήναν	φήνάμενον

Слаби аорист се познаје по самогласнику *α*. Нема га једино у 3. лицу једнине индикатива и у 2. лицу једнине императива.

Наставци коњунктива су исти као наставци коњунктива презента.

Код глагола с основом на самогласник и безвучни сугласник основа сигматског аориста разликује се од основе сигматског футура само по самогласнику *α*.

Глаголи с основом на *λ, μ, ν, ρ* ни у аористу немају *σ*. Асиматски аорист зове се још и накнадни аорист јер за накнаду због изгубљеног *σ* има продужен самогласник у основи.

Продужавање се врши по овом правилу:

<i>α</i>	после <i>ι, ρ</i> продужава се у <i>α</i>
	у осталим случајевима у <i>η</i>
<i>ε</i>	се продужава у дифтонг <i>ει</i>
<i>ι</i>	се продужава у дуго <i>ι</i>
<i>υ</i>	се продужава у дуго <i>υ</i>

ἀγγέλλω	осн.	ἀγγεῖλ	фут.	ἀγγεῖλῶ	аор.	ἤγγειλα
δέρω		δεῖρ		δεῖρῶ		ἔδειρα
κρίνω		κρῖν		κρῖνῶ		ἔκρῖνα

ЈАКА АОРИСНА ОСНОВА

Од јаке аорисне основе добијају се јаки (други) аорист активни и медијални.

ЈАКИ АКТИВНИ АОРИСТ

индикатив	коњунктив	императив	инфинитив
βάλλω		βαλ	
ἔβαλον	βάλω		βαλεῖν
ἔβαλες	βάλῃς	βάλε	
ἔβαλε(ν)	βάλῃ	βαλέτω	партиципи
ἐβάλομεν	βάλωμεν		βαλῶν
ἐβάλετε	βάλῃτε	βάλετε	βαλοῦσα
ἔβαλον	βάλωσι(ν)	βαλέτωσαν	βαλόν
		(βαλόντων)	

ЈАКИ МЕДИЈАЛНИ АОРИСТ

индикатив	коњунктив	императив	инфинитив
ἐβαλόμην	βάλωμαι		βαλέσθαι
ἐβάλον	βάλῃ	βαλοῦ	
ἐβάλετο	βάλῃται	βαλέσθω	партиципи
ἐβαλόμεθα	βαλώμεθα		βαλόμενος
ἐβάλεσθε	βάλῃσθε	βάλεσθε	βαλομένη
ἐβάλοντο	βάλωνται	βαλέσθωσαν	βαλόμενον
		(βαλέσθων)	

Јаки аорист има у индикативу наставке имперфекта, а сви остали облици добијају наставак презента.

Мало је правилних глагола који имају јаку аорисну основу:

φεύγω	φυγ	ἔφυγον.	τίκτω	тек	ἔτεκον
-------	-----	---------	-------	-----	--------

Неправилних глагола има много више:

ἀποθνήσκω	θαν	ἀπέθανον.	λαμβάνω	λαβ	ἔλαβон
ἀμαρτάνω	ἀμαρτ	ἡμαρτον.	λανθάνω	λαθ	ἔλαθον
μανθάνω	μαθ	ἔμαθον.	πίπτω	πεσ	ἔπεσον
τρέχω	δραμ	ἔδραμον.	φέρω	ἐνεγκ	ἤνεγκον

Посебно треба запамтити удвојену основу

ἄγω	ἄγ	ἄγαγ	ἤγαγον
-----	----	------	--------

Много се употребљавају следећи аористи:

ἔρχομαι	ἐλθ	ἤλθον.	ὄράω	ιδ	εἶδον
λέγω	εἰп	εἶπον.	ἐσθίω	φαγ	ἔφαγον
γίνομαι	γεν	ἐγενόμην			

Занимљиво је да се у новозаветном грчком језику јављају јаке основе и са наставцима слабог аориста:

εἶδαι, εἶδαν поред εἶδομεν, εἶδον
εἶπα, εἶπας; εἶπαμεν, εἶπατε, εἶπαν поред
εἶπον, εἶπες; εἶπομεν, εἶπετε, εἶπον;
εἶπον, εἶπάτω, εἶπατε поред εἶπέ, εἶπέτω, εἶπετε.

Акцент у 2. лицу јединице императива активног јаког аориста углавном је као у презенту - али има доста глагола, обично неправилних, који га имају на последњем слогу. У медију је по правилу циркумфлекс на последњем слогу.

Инфинитив јаког активног аориста увек је периспомена.

Партиципи јаког активног аориста за мушки и средњи род су окситоне, а за женски род пропериспомене.

П а з н !

Аористом се без обзира на начин постанка, исказује свршена радња.

АТЕМАТСКИ АОРИСТ

Има глагола који добијају јаки аорист од корена речи. Такав аорист се зове *коренски*. Како при подавању личних наставака немају тематског вокала, зове се још и *атематски аорист*.

βαινω βη : βα

индикатив	конјунктив	императив	партиципи
ἔβην	βῶ		βάς
ἔβης	βῆς	βῆθι	βᾶσα
ἔβη	βῆ	βῆτω	βάν
ἔβημεν	βῶμεν		инфинитив
ἔβητε	βῆτε	βῆτε	
ἔβησαν	βῶσι(ν)	βῆτωσαν (βάντων)	βῆναι

γινώσκω γινῶ : γιν

индикатив	конјунктив	императив	партиципи
ἔγνων	γινῶ		γινούς
ἔγnows	γινῶς	γινῶθι	γινούσα
ἔγνω	γινῶ	γινῶτω	γινόν

индикатив	конјунктив	императив	
ἔγνων	γινῶμεν		
ἔγnows	γινῶτε	γινῶτε	инфинитив
ἔγnowsαν	γινῶσι(ν)	γινῶτωσαν (γινόντων)	γινῶναι

СЛАБА ПАСИВНА ОСНОВА

Од слабе пасивне основе добијају се облици слабог пасивног аориста и слабог пасивног футура.

λύω	глаголска основа	λυ
	слаба пасивна основа	λυθή

СЛАБИ ПАСИВНИ АОРИСТ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
ἐλύθη	λυθῶ		λυθῆναι
ἐλύθης	λυθῆς	λυθῆτι	
ἐλύθη	λυθῆ	λυθῆτω	партиципи
ἐλύθημεν	λυθῶμεν		λυθεῖς
ἐλύθητε	λυθῆτε	λυθῆτε	λυθείσα
ἐλύθησαν	λυθῶσιν	λυθῆτωσαν	λυθέν

СЛАБИ ПАСИВНИ ФУТУР

индикатив	инфинитив	партиципи
λυθήσομαι	λυθησόμεθα	λυθησευθαι
λυθήσει	λυθήσεσθε	λυθησομένη
λυθήσεται	λυθήσονται	λυθησόμενον

Слаба пасивна основа постаје кад се глаголској дода *θη*.

Код глагола са основом на тврди самогласник, овај се испред *θη* продужава као у активном аористу.

τιμάω	τιμα	τιμη	ἐτιμήθην
ποιέω	ποιε	ποιη	ἐποίηθην
δουλόω	δουλο	δουλω	ἐδουλώθην

Глаголи 2. групе имају презентску основу као у активном футуру.

λείπω	λιπ	λειπ	ἐλείφθην
πρίσσω	πραγ		ἐπράχθην
ψεύδομαι	ψεуд		ἐψεύσθην
ἀγγέλλω	ἀγγελ		ἠγγέλθην
φαίνω	φαιν		ἐφάνθην

Испред θ, γ и κ прешли су у λ.

Испред θ, π и ρ прешли су у φ.

После кратких самогласника испред θ додаје се σ:

τελέω	τελεσ	ἐτελέσθην
ἀκούω	ἄκουσ	ἠκούσθην

Треба памтити ове глаголе:

σώζω	ἐσώθην	βάλλω	ἐβλήθην
κρίνω	ἐκρίθην	κλίω	ἐκλίθην

Што се тиче акцента, у индикативу и императиву удаљава се од краја где го: је то могуће, у конјунктиву и инфинитиву увек је циркумфлекс на последњем односно претпоследњем слогу. Партиципи мушког и средњег рода су окситоне, а женског пропериспомена.

ЈАКА ПАСИВНА ОСНОВА

Од јаке пасивне основе добијају се јаки пасивни аорист и јаки пасивни футур. Јака пасивна основа једнака је глаголској основи.

φαίνομαι	глаголска основа	φαιν
	јака пасивна основа	φανη

ЈАКИ ПАСИВНИ АОРИСТ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
ἐφάνην	φανῶ		φανῆναι
ἐφάνης	φανῆς	φάνηθι	
ἐφάνη	φανῇ	φανήτω	партципи
ἐφάνημεν	φανῶμεν		φανεῖς
ἐφάνητε	φανήτε	φάνητε	φανεῖσα.
ἐφάνησαν	φανῶσι (ν)	φανήτωσαν	φανέν

ЈАКИ ПАСИВНИ ФУТУР

индикатив	инфинитив	партципи
φανήσομαι	φανησόμεθα	φανησόμενος
φανήσῃ	φανήσεσθε	φανησομένη
φανήσεται	φανήσονται	φανησόμενον

Наставци јаког пасивног аориста исти су као и наставци слабог пасивног аориста. Једино у другом лицу једнине императива 1. има -τι, а 2. -θι.

Наставци слабог и јаког пасивног футура исти су као и наставци медијалног футура.

Углавном ови глаголи имају јаку пасивну основу:

γράφω	γραφ	ἐγράφη
βλάπτω	βλαβ	ἐβλάβην
θάπτω	ταφ	ἐτάφη
ἐκκόπτω	κοп	ἐξεκόπη
ἀλλάσσω	άλλαγ	ἠλλάγην

У једносложној основи ε се мења у α:

τρέπω	τρεп	трап	ἐτράπη
στρέφω	στρεφ	отраф	ἐστράφη
δέρω	дер	дар	ἐδάρην
ἀποστέλλω	стел	стала	ἀπεστάλη

не мења се основни самогласник глагола

συνλέγω	леγ	сυνελέγη
---------	-----	----------

мења η у α:

ἐκπλήσσω	πληγ	πλαγ	ἐξεπλάγη
----------	------	------	----------

ПЕРФЕКТСКА ОСНОВА

Од ове основе добијају се перфект и плусквамперфект активни и медијални, затим медијални футур егзактни.

Глаголски облици са овом основом казују готову радњу чије последице још трају.

СЛАБИ АКТИВНИ ПЕРФЕКТ

λύω	глаголска основа	λυ
	перфектска основа	λελυκ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
λέλυκα	λελύκω		λελυκένα
λέλυκας	λελύκης	λέλυκε	
λέλυκε(ν)	λελύκη	λελυκέτω	партиципи
λελύκαμεν	λελύκωμεν		λελυκώς
λελύκατε	λελύκητε	λελύκετε	λελυκῖα
λελύκασι(ν)	λελύκωσι(ν)	λελυκέτωσαν	λελυκός

РЕДУПЛИКАЦИЈА

Редупликација је карактеристична за перфектску основу. Она је саставни део перфектске основе па се задржава у свима начинима и глаголским именима.

Редупликација је почетни сугласник глаголске основе коме је додато *ε* па се заједно стављају испред глаголске основе. Међутим није код свих глагола исти начин добијања редупликације, зато треба памтити:

1. Ако глаголска основа почиње дахнутим сугласником, он се замењује својим високим парњаком —

ако почиње са	θ	редупликација је	τε
ако почиње са	φ	редупликација је	πε
ако почиње са	χ	редупликација је	κε

2. Ако глаголска основа почиње са два сугласника, безвучним па ликвидним, понавља се само први:

γράφω	γραφ	γέγραφα.	βλάπτω	βλαβ	βέβλαφα
-------	------	----------	--------	------	---------

3. Ако су на почетку два сугласника различитих група или двогласни сугласник додаје се само *ε*:

στεφανός	στεφανο	έστεφάνωκα.	ψεύδομαι	ψευδ	έψευσα
ζητέω	ζητε	έζητήκα			

4. И они глаголи, чија основа почиње са *ρ*, добијају само *ε*, а почетно *ρ* се удваја:

ρίπτω	ρίπ	έρριφα
-------	-----	--------

Изузеци од ових правила су глаголи:

γινώσκω	γνω	έγνωκα.	κτάομαι	κτα	κέκτημαι
μνησκομαι	μνη	μέμνημαι			

5. Глаголи чија основа почиње самогласником имају продужен почетни самогласник као у темпоралном аугменту:

έν-εργέω	εργε.	ένήργησα	ένήργηκα
----------	-------	----------	----------

Сва правила која важе за темпорални аугмент важе и за редупликацију.

Међутим, неки глаголи који почињу самогласницима *α*, *ε* и *ο* задржавају почетни самогласник непромењен, а понављају се следећи самогласник са сугласником:

ἀκούω	ἀκου	ἀκῆκα.	ἐγείρω	ἐγερ	ἐγήγερμαι
-------	------	--------	--------	------	-----------

Ово је такозвана атичка редупликација.

П а з и!

Редупликација увек долази на основу а после префикса.

Акцента не може да пређе преко редупликације.

Основа слабог перфекта добија се додавањем *κα* редупликованој основи.

λύω	λυ	λέ	λυ	κα
-----	----	----	----	----

Слаби перфект имају сви глаголи са основом на самогласник, затим на зубни сугласник и добар део глагола на ликвидни сугласник.

Пре додавања *κα* основни самогласник се продужава као у сигматском футуру и аористу. Зубни сугласници испред *κ* испадају, а ликвидни се не мењају.

τιμάω	τιμήσω	έτιμήσα	тетιμηκα
ποιέω	ποιήσω	έποίησα	πεποίηκα
δουλόω	δουλώσω	έδούλωσα	δεδούλωκα
πιστεύω	πιστεύσω	έπίστευσα	πεπίστευκα
πείθω	πείσω	έπεισα	πέπεκα
γυμνάζω	γυμνάσω	έγύμνασα	γεγυμνακα
ἀγγέλλω	ἀγγελ		ἡγγέλκα
αἶρω	άρ		ἦρκα

Глаголи једносложних основа на *λ* и *ρ* ако у том једином слогу имају *ε* мењају га у *α*.

ἀποστέλλω	στελ	σταλ	ἀπέσταλκα
σπείρω	σπερ	σπαρ	έσπαρκα

Изоставља основно *ν* пре додавања *κ*

κρίνω	κρω	κρι	κέκρικα
-------	-----	-----	---------

Глагол βάλλω врши метатезу у основи

βάλλω	βαλ	βλα	βλη	βέβληκα
-------	-----	-----	-----	---------

ЈАКИ АКТИВНИ ПЕРФЕКТ

φαίνομαι	основа	φαν
перф. осн.	πεφην	

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
πέφθηα	πεφθῆνω		πεφθηνέναι
πέφθηας	πεφθῆνῃς	πέφθηε	
πέφθηε (ν)	πεφθῆνῃ	πεφθηνέτω	партиципи
πεφθῆναιεν	πεφθῆνωμεν		πεφθηνώς
πεφθῆνατε	πεφθῆνῃτε	πεφθῆνετε	πεφθηνῶα
πεφθῆνασι (ν)	πεφθῆνωσι (ν)	πεφθηνέτωσαν	πεφθηνός

Јаки перфект се добија од редупликоване основе додавањем самогласника *α*.
На пример: γράφω, γραφ, γέγραφα. А имају га глаголи с основом на безвучни сугласник (нарочито грлени и уснени) и неки глаголи с основом на ликвидни сугласник.

Основни вокали су дуги, кратки су само у оним основама које се завршавају дахнутим сугласником:

Дуги су у

πράσσω	πραγ	πέπραγα
κύπτω	κυρ	κέκυρα

Кратки су у

γράφω	γραφ	γέγραφα
οκάπτω	οκαρ	ἔσκαφα

Основни самогласници се мењају овако:

α	ᾱ	κράζω		κραγ	κέκραγα
α	η	μαίνομαι	μαν	μην	μέμνηα
ε	ο	τρέφω	τρεφ	τροφ	τέτροφα
		στρέφω	στρεφ	στραφ	ἔστροφα
		τίκτω	тек	ток	τέτοκα
		ἀποκτείνω	κτεν	κτον	ἀπέκτονα
ι	οι	λείπω	λιπ	λοιπ	λέλοιπα
		πείθομαι	πιθ	ποιθ	πέποιθα
υ	ευ	φεύγω	φυγ	φευγ	πέφευγα

Нарочиту врсту јаког перфекта имају глаголи чија се основа завршава на безвучне грлене и уснене сугласнике: *κ, γ; π, β*

κ	μ	γ	прелазе у	χ
π	μ	β	прелазе у	φ
φυλάσσω			φυλακ	περύλαχα
διώκω			διωκ	δεδίωχα
κηρύσσω			κηρυκ	κεκῆρυχα
τάσσω			ταγ	τέταχα

ἀλλάσσω	ἀλλαγ	ἤλλαχα
ἄγω	ἄγ	ἤχα
ἀνοίγω	οίγ	ἀνέωχα
κόπτω	κοп	κέκοφα
ρίπτω	ριп	ῥρριφα
βλάπτω	блаβ	βέβλαφα

Неки глаголи, поред сугласника, мењају и основни самогласник:

κλέπτω	κλεп	κλοп	κέκλοφα
πέμπω	пемп	помп	πέπομφα
τρέπω	треп	троп	τέτροφα
συλλέγω	леγ	лог	сυνείλοχα

ПЛУСКВАМПЕРФЕКТ АКТИВНИ

с л а б и
λύω

ј а к и
φαίνομαι

једнина	множина	једнина	множина
ἐλελύκειν	ἐλελύκεμεν	ἐπεφῆναιεν	ἐπεφῆνεμεν
ἐλελύκεις	ἐλελύκετε	ἐπεφῆνεις	ἐπεφῆνετε
ἐλελύκει	ἐλελύκεσαν	ἐπεφῆνει	ἐπεφῆνεσαν

Плусквамперфект на редупликовану основу добија и аугмент.

Плусквамперфект има само индикатив.

ПЕРФЕКТ МЕДИЈАЛНИ (ПАСИВНИ)

λύω

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
λέλυμαι	λελυμένος, η, ον		λελύσθαι
λέλυσαι	ῶ, ῆς, ῇ	λέλυσσο	
λέλυται		λελύσθω	партиципи
λελύμεθα	λελυμένοι, αι, α		λελυμένος
λέλυσθε	ῶμεν, ῆτε, ῶσω	λέλυσθε	λελυμένη
λελυμένοι εἰσίν		λελύσθων	λελυμένον

Медијални перфект се добија на јединствен начин по напред изложеном обрасцу.

Инфинитив и партиципи медијалног перфекта имају увек нагласак на претпоследњем слогу. Ако је наглашени слог инфинитива дуг, добија циркумфлекс.

Глаголи вокалске основе продужавају основни самогласник као у слабом активном перфекту.

Глаголи консонантских основа мењају крајњи сугласник према правилима изложеним на 71 и 72 страни. Према томе ови глаголи се мењају по следећим обрасцима:

Основе на грлени сугласник

πράσσω - प्राग

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
πέπραγμα	πεπραγμένος, η, ον		πεπραχθαι
πέπραξα	ὦ, ἦς, ἦ	πέπραξο	
πέπρακται		πεπραχθω	партиципи
πεπραγμεθα	πεπραγμένοι, αι, α		πεπραγμένος
πέπραχθε	ὦμεν, ἦτε, ὦσω	πέπραχθε	πεπραγμένη
πεπραγμένοι εἰσίν		πεπραχθων	πεπραγμένον

Основе на уснени сугласник

γράφω - γραφ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
γέγραμμαι	γεγραμμένος, η, ον		γεγράφθαι
γέγραψαι	ὦ, ἦ, ἦ	γέγραψο	
γέγραπται		γεγράφθω	партиципи
γεγραμμεθα	γεγραμμένοι, αι, α		γεγραμμένος
γέγραψθε	ὦμεν, ἦτε, ὦσω	γέγραψθε	γεγραμμένη
γεγραμμένοι εἰσίν		γεγράφθων	γεγραμμένον

Основе на зубни сугласник

ψεύδω - ψευδ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
ἔψευσμαι	ἐψευσμένος, η, ον		ἐψεῦσθαι
ἔψευσαι	ὦ, ἦς, ἦ	ἔψευσο	
ἔψευσται		ἐψεύσθω	партиципи
ἐψεύσμεθα	ἐψευσμένοι, αι, α		ἐψευσμένος
ἔψευσθε	ὦμεν, ἦτε, ὦσω	ἔψευσθε	ἐψευσμένη
ἐψευσμένοι εἰσίν		ἐψεύσθων	ἐψευσμένον

Основе на носни сугласник

φαίνω - φαν

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
πέφασμαι	πεφασμένος, η, ον		πεφάνθαι
πέφασαι	ὦ, ἦς, ἦ	πέφασο	
πέφανται		πεφάνθω	партиципи
πεφάσμεθα	πεφασμένοι, αι, α		πεφασμένος
πέφανθε	ὦμεν, ἦτε, ὦσω	πέφανθε	πεφασμένη
πεφασμένοι εἰσίν		πεφάνθων	πεφασμένον

Основе на ликвидни сугласник

ἀγγέλλω - ἀγγελ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
ἠγγέλμαι	ἠγγελμένος, η, ον		ἠγγέλθαι
ἠγγέλσαι	ὦ, ἦς, ἦ	ἠγγελσο	
ἠγγέλται		ἠγγέλθω	партиципи
ἠγγέλμεθα	ἠγγελμένοι, αι, α		ἠγγελμένος
ἠγγέλθε	ὦμεν, ἦτε, ὦσω	ἠγγέλθε	ἠγγελμένη
ἠγγελμένοι εἰσίν		ἠγγέλθων	ἠγγελμένον

ПЛУСКВАМПЕРФЕКТ МЕДИЈАЛНИ (ПАСИВНИ)

λύω	πράσσω	γράφω
ἐλελύμην	ἐπεπράγμην	ἐγεγράμμην
ἐλέλυσο	ἐπέπραξο	ἐγέγραψο
ἐλέλυτο	ἐπέπρακτο	ἐγέγραπτο
ἐλελύμεθα	ἐπεπράγμεθα	ἐγεγράμμεθα
ἐλέλυσθε	ἐπέπραχθε	ἐγέγραψθε
ἐλέλυντο	πεπραγμένοι ἦσαν	γεγραμμένοι ἦσαν
ψεύδω	φαίνω	ἀγγέλλω
ἐψεύσμην	ἐπεφάσμην	ἠγγέλμην
ἔψευσο	ἐπέφασο	ἠγγελσο
ἔψευστο	ἐπέφαντο	ἠγγελτο

ἐψεύσμεθα	ἐπεφάσμεθα	ἡγγέλμεθα
ἔψευσθε	ἐπέφανθε	ἡγγέλθε
ἐψευσμένοι ἦσαν	πεφασμένοι ἦσαν	ἡγγεμένοι ἦσαν

Треће лице множине медијалног перфекта и плусквамперфекта добијају се перифрастичним (описним) путем, онако како је приказано напред.

Често се плусквамперфект јавља без аугмента.

ФУТУР ЕГЗАКТНИ

1. Активни футур егзактни добија се перифрастичним путем. Узме се партицип активног перфекта и додаје футуру глагола εἰμί. Λύω · λελυκώς ἔσομαι.

2. Пасивни футур егзактни добија се кад се редуликованој глаголској основи дода σ, а затим лични наставци медијалног презента. Λύω · λελυ · λελύσομαι.

ДРУГА ГЛАВНА КОНЈУГАЦИЈА

(глаголи на μι)

Глаголи ове конјугације деле се на две групе:

1. Првој групи припадају глаголи који у презенту добијају наставке непосредно на основу φη-μι.

2. Другој групи припадају глаголи који презентску основу добијају додавањем слога νυ: δείκ-νυ-μι.

ГЛАГОЛИ I ГРУПЕ

АКТИВНИ ПРЕЗЕНТ

τίθημι	ἵημι	δίδωμι	ἵστημι
гл. осн. θε	ε	δο	στα
пр. осн. τιθε	ιε	διδο	ιστα

И Н Д И К А Т И В

τίθημι	ἵημι	δίδωμι	ἵστημι
τίθης	ἵης	δίδως	ἵστης
τίθησι (ν)	ἵησι (ν)	δίδωσι (ν)	ἵστησι (ν)
τίθεμεν	ἵεμεν	δίδομεν	ἵσταμεν
τίθετε	ἵετε	δίδοτε	ἵστατε
τιθέασι (ν)	ιᾶσι (ν)	διδάασι (ν)	ιστάασι (ν)

К О Н Ј У Н К Т И В

τιθῶ	ἰῶ	διδῶ	ἰσθῶ
τιθῆς	ἰῆς	διδῶς	ἰσθῆς
τιθῇ	ἰῇ	διδῶ	ἰσθῇ
τιθῶμεν	ἰῶμεν	διδῶμεν	ἰσθῶμεν
τιθῆτε	ἰῆτε	διδῶτε	ἰσθῆτε
τιθῶσι (ν)	ἰῶσι (ν)	διδῶσι (ν)	ἰσθῶσι (ν)

И М П Е Р А Т И В

τίθει	ἵει	δίδου	ἵστη
τιθέτω	ἰέτω	διδότω	ἰστάτω
τίθετε	ἵετε	δίδοτε	ἵστατε
τιθέτωσαν	ἰέτωσαν	διδότωσαν	ἰστάτωσαν

И Н Ф И Н И Т И В

τιθέναι	ιέναι	διδόναι	ιστάναι
---------	-------	---------	---------

П А Р Т И Ц И П И

τιθείς	ιείς	διδούς	ιστάς
τιθείσα	ιείσα	διδούσα	ιστάσα
τιθέν	ιέν	διδόν	ιστάν

За разлику од глагола прве, глаголи друге конјугације добијају наставке на основу без тематског вокала.

Вокал на крају основе у једнини индикатива активног презента продужава се и то: α и ε у η, ο у ω:

ἵσταμεν у једнини ἵστημι, ἵεμεν у једнини ἵημι

δίδομεν у једнини δίδωμι.

Наставак трећег лица множине индикатива активног презента је ασω, па се при додавању на основу врши контраховање: ἰέασω у ἰᾶσω, ἰστάασω у ἰσᾶσω. Док се код глагола τίθημι и δίδωμι не контражују.

Сви облици конјунктива постали су контраховањем. Глаголи чија се основа завршава ε и α контражују се као глагол ῥάω у индикативу, а с основном на ο у ω односно φ. На слогу добијеном контраховањем увек је циркумфлекс.

Друго лице једнине императива активног презента има наставак I конјугације, као контраховани глаголи. Тако је τίθει, ἵει као ποίει, δίδου као δούλου, ἵστημι нема наставак него је α продужено у η · ἵστη.

Наставак инфинитива је *ναι*.

Инфинитив је увек парокситона.

Основа партиципа добија се додавањем *ντ* на презентску основу. Ова сугласничка група испада испред *σ* у мушком и женском роду, а основни вокал се продужава. Тако је од

τίθημι	основа	τιθεντ. τιθεντς	· τιθείς,
ἵημι	основа	ιενт. ιενтς	· ἱείς,
δίδωμι	основа	διδонт. διδонтς	· διδούς,
ἵστημι	основа	ιστανт. ιστανтς	· ἱστάς.

Партицип средњег рода нема наставак, па *τ*, пошто не може да стоји на крају речи, испада.

Партиципи мушког и средњег рода су окситоне, а женског пропериспомене и у сложених глагола.

МЕДИЈАЛНИ ПРЕЗЕНТ

и н д и к а т и в			
τίθεμαι	ἵεμαι	δίδομαι	ἵσταμαι
τίθεσαι	ἵεσαι	δίδοσαι	ἵστασαι
τίθεται	ἵεται	δίδοται	ἵσταται
τιθέμεθα	ιέμεθα	διδόμεθα	ιστάμεθα
τίθεσθε	ἵεσθε	δίδοσθε	ἵστασθε
τίθενται	ἵενται	δίδονται	ἵστανται

к о н ј у н к т и в			
τιθῶμαι	ιῶμαι	διδῶμαι	ιστῶμαι
τιθῆ	ιῆ	διδῶ	ιστῆ
τιθῆται	ιῆται	διδῶται	ιστῆται
τιθώμεθα	ιώμεθα	διδώμεθα	ιστώμεθα
τιθήσθε	ιῆσθε	διδώσθε	ιστήсθε
τιθῶνται	ιῶνται	διδῶνται	ιστῶνται

н м п е р а т и в			
τίθεο	ἵεο	δίδοο	ἵσταο
τιθέσθω	ιέσθω	διδόσθω	ιστάсθω
τίθεσθε	ἵεсθε	δίδοсθε	ἵσταсθε
τιδέσθωσαν	ιέсθωσαν	διδόсθωσαν	ιστάсθωσαν

и н ф и н и т и в			
τίθεσθαι	ἵεσθαι	δίδοσθαι	ἵσταсθαι
п а р т и ц и п и			
τιθέμενος	ιέμενος	διδόμενος	ιστάμενος
τιθεμένη	ιεμένη	διδομένη	ισтаμένη
τιθέμενον	ιέμενον	διδόμενον	ιστάμενον

Наставци се додају на основу без тематског вокала.

У индикативу медијалног презента лични наставци, изузев другог лица једнине, исти су као у глагола I конјугације.

У коњунктиву медијалног презента врши се контраховање. Глаголи с основним вокалом *ε* и *α* контрахују се као глагол *ποιέω*, док се глаголи с основним вокалом *ο* контрахују као глагол *δουλόω* (изузев 2. л. једнине где се место *οι* јавља *ω*).

У другом лицу једнине императива медијалног презента наставак је *οο*, док остали облици императива имају наставке I конјугације.

Инфинитив и партиципи имају наставке I конјугације.

Акценат у 2. лицу једнине императива је на трећем слогу, у осталим облицима свих начина и имена је као у глагола I конјугације.

АКТИВНИ ИМПЕРФЕКТ

ἐτίθην	ἵεω	ἐδίδουν	ἵστην
ἐτίθεις	ἵεις	ἐδίδους	ἵστης
ἐτίθει	ἵει	ἐδίδου	ἵστη
ἐτίθεμεν	ἵεμεν	ἐδίδομεν	ἵσταμεν
ἐτίθετε	ἵετε	ἐδίδοτε	ἵστατε
ἐτίθεσαν	ἵεσαν	ἐδίδοσαν	ἵστασαν

У активном имперфекту једнина глагола *ἵημι* и *δίδωμι* је иста као код контрахованих глагола *·εω* односно *·οω*. Глагол *τίθημι* има *η* у 1. л. једнине, док га глагол *ἵστημι* има у сва три лица једнине.

МЕДИЈАЛНИ ИМПЕРФЕКТ

ἐτιθέμην	ιέμην	ἐδιδόμην	ιστάμην
ἐτίθεο	ἵεο	ἐδίδοο	ἵσταο
ἐτίθετο	ἵετο	ἐδίδοτο	ἵστατο

ἐτιθέμεθα	ἰέμεθα	ἐδιδόμεθα	ἰσταμέθα
ἐτίθεσθε	ἴεσθε	ἐδίδοσθε	ἴστασθε
ἐτίθεντο	ἴεντο	ἐδίδοντο	ἴσταντο

Медијални имперфект има наставке I конјугације само без тематског вокала.
Изузетак је у 2. лицу јединине које има наставак *οο*.

АКТИВНИ АОРИСТ

И Н Д И К А Т И В			
ἔθηκα	ἤκα	ἔδωκα	ἔστην
ἔθηκας	ἤκας	ἔδωκας	ἔστης
ἔθηκε (ν)	ἤκε (ν)	ἔδωκε (ν)	ἔστη
ἔθεμεν	εἶμεν	ἔδομεν	ἔστημεν
ἔθετε	εἴτε	ἔδοτε	ἔστητε
ἔθεσαν	εἶσαν	ἔδοσαν	ἔστησαν

К О Н Ј У Н К Т И В

θῶ	ῶ	δῶ	στῶ
θῆς	ῆς	δῶς	στῆς

даље је исто као конјунктив активног презента.

И М П Е Р А Т И В			
θές	ἔς	δός	στήθι
θέτω	ἔτω	δότη	στήτω
θέτε	ἔτε	δότε	στήτε
θέτωσαν	ἔτωσαν	δότησαν	στήτωσαν

И Н Ф И Н И Т И В			
θεῖναι	εἶναι	δοῦναι	στήναι

П А Р Т И Ц И П И			
θεῖς	εἷς	δούς	στάς
θεῖσα	εἶσα	δοῦσα	στάσα
θέν	ἔν	δόν	σάν

Прва три глагола у јединици индикатива имају наставке слабог активног аориста који се додају на основу са продуженим основним самогласником + κ. У множини имају наставке атематског аориста. Глагол *ἵστημι* у оба броја има наставке атематског аориста.

У 2. лицу јединине императива наставак је *ς* односно *θι*. У осталим облицима оба броја налазе се наставци I конјугације без тематског вокала.

У 2. лицу оба броја императива активног аориста сложених глагола акценат прелази на префикс:

παράτιθῃμι · παράθες, παράθετε, ἀρίθμι · ἀρες, ἀφετε, ἀποδίδωμι · ἀπόδος, ἀπόδοτε, ἀνίστημι · ἀνάστηθι, ἀνάστητε.

У инфинитиву и партиципима акценти не мењају положај.

МЕДИЈАЛНИ АОРИСТ

И Н Д И К А Т И В			
ἐθέμην	εἶμην	ἐδόμην	у медијалном аористу мења се овај глагол по I конјугацији
ἐθου	εἶσο	ἔδου	
ἐθετο	εἶτο	ἔδοτο	
ἐθέμεθα	εἶμεθα	ἐδόμεθα	
ἐθεσθε	εἶσθε	ἔδοσθε	ἑστησάμην
ἐθεντο	εἶντο	ἔδοντο	итд.

К О Н Ј У Н К Т И В

θῶμαι	ῶμαι	δῶμαι
θῆ	ῆ	δῶ

даље ја као у конјунктиву медијалног презента.

И М П Е Р А Т И В		
θού	ού	δού
θέσθω	ἔσθω	δόςθω
θέσθε	ἔσθε	δόςθε
θέσθωσαν	ἔσθωσαν	δόςθωσαν

И Н Ф И Н И Т И В		
θεσθαι	ἔσθαι	δόςθαι

П А Р Т И Ц И П И		
θέμενος	ἑμενος	δόμενος
θεμένη	ἑμένη	δομένη
θέμενον	ἑμενον	δόμενον

У индикативу медијалног аориста наставци су исти као у медијалном имперфекту. У 2. лицу јединине *σ* испада између *ε* или *ο* и *ο*, па се ови вокали контрахују у дифтонг *ου*.

У конјунктиву врши се контраховање као у конјунктиву медијалног презента.

Императив има наставке медијалног презента. У 2. лицу јединине *σ* испада између два вокала, а ови се контрахују (*θέ-σο, θέο, θού; έ-σο, έο, ου; δό-σο, δόο, δοῦ*).

Акценат императива сложених глагола не мења се ако је префикс једносложен (*προστίθιμι · προσθού, προσθέσθε*), ако је двосложен мења се у 2. лицу јединине и множине (*παράτίθιμι · παράθου, παράθεσθε*).

У инфинитиву акценат не мења свој положај.

Остала времена добијају ови глаголи помоћу наставка прве конјугације.

ФУТУР АКТИВНИ

θήσω	ήσω	δώσω	στήσω
------	-----	------	-------

ФУТУР МЕДИЈАЛНИ

θήσομαι	ήσομαι	δώσομαι	στήσομαι
---------	--------	---------	----------

ФУТУР ПАСИВНИ

τεθήσομαι	εθήσομαι	δοθήσομαι	σταθήσομαι
-----------	----------	-----------	------------

АОРИСТ ПАСИВНИ

ετέθην	είθην	εδόθην	εστάθην
--------	-------	--------	---------

ПЕРФЕКТ АКТИВНИ

τέθεικα	είκα	δέδωκα	έστηκα
---------	------	--------	--------

ПЕРФЕКТ МЕДИЈАЛНИ (ПАСИВНИ)

τέθειμαι	είμαι	δέδομαι	έσταμαι
----------	-------	---------	---------

ПЛУСКВАМПЕРФЕКТ АКТИВНИ

ετεθείκειω	είκειω	εδεδώκειω	είστηκ'ειω
------------	--------	-----------	------------

ПЛУСКВАМПЕРФЕКТ МЕДИЈАЛНИ

ετεθείμην	είμην	εδεδόμην	είστάμην
-----------	-------	----------	----------

ГЛАГОЛИ II ГРУПЕ

δείκνυμι

гл. основа

δεικ

през. основа

δεικνυ

АКТИВНИ ПРЕЗЕНТ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
δείκνυμι	δεικνύω		δεικνύναι
δείκνυς	δεικνύης	δείκνυ	
δείκνυσι (ν)	δεικνύη	δεικνύτω	партиципи
δείκνυμεν	δεικνύωμεν		δεικνύς
δείκνυτε	δεικνύητε	δείκνυτε	δεικνύσα
δεικνύασι (ν)	δεικνύωσι (ν)	δεικνύντων	δεικνύν

МЕДИЈАЛНИ ПРЕЗЕНТ

индикатив	конјунктив	императив	инфинитив
δείκνυμαι	δεικνύωμαι		δείκνυσθαι
δείκνυσαι	δεικνύη	δείκνυσσο	
δείκνυται	δεικνύηται	δεικνύσθω	партиципи
δεικνύμεθα	δεικνύωμεθα		δεικνύμενος
δείκνυσθε	δεικνύησθε	δείκνυσθε	δεικνυμένη
δείκνυται	δεικνύωνται	δεικνύσθων	δεικνύμενον

ИМПЕРФЕКТ

а к т и в н и

м е д и ј а л н и

εδείκνυν	εδείκνυμεν	εδεικνύμην	εδεικνύμεθα
εδείκνυς	εδείκνυτε	εδείκνυσσο	εδείκνυσθε
εδείκνυ	εδείκνυσαν	εδείκνυτο	εδείκνυντο

Остале облике имају ови глаголи по I конјугацији.

	футур	аорист	перфект	плусквампер.
актив	δείξω	είδειξα	δέδειχα	έδεδείχ'ειω
мед.ј	δείξομαι	είδειξάμην	δέδειγμαι	έδεδείγμην
пассив	δειχθήσομαι	είδειχθην		

Глагол φημί — рећи

φα, φη

Презент

индикатив	коњунктив	императив	инфинитив
φημί	φῶ		φάναι
φῆς	φῆς	φάθι	
φησί (ν)	φῆ	φάτω	партиципи
φαμέν	φῶμεν		φάς (φάσκων)
φατέ	φῆτε	φάτε	φάσα (φάσκουσα)
φασί (ν)	φῶσι (ν)	φάντων	φάν (φάσκον)

Имперфект

ἔφην, ἔφησθα, ἔφη; ἔφαμεν, ἔφατε, ἔφασαν

Футур

φήσω, φήσεις, φήσει; φήσομεν, φήσετε, φήσουσι (ν)

Аорист

ἔφησα, ἔφησας, ἔφησεν итд, коњунктив φήσω итд, императив φήσον итд, инфинитив φῆσαι, партиципи φήσας, φήσασα, φήσαν.

Глагол εἰμί — јесам

инд.	коњунктив	презент	императив	инфинитив	имперфект
εἰμί	ὦ			εἶναι	ἦμην, ἦν
εἶ	ῆς		ἴσθι		ῆς, ἦσθα
ἐστί (ν)	ῆ		ἔστω, ἦτω	партиципи	ῆν
ἐσμέν	ῶμεν			ὦν	ἦμεν, ἦμεθα
ἐστέ	ῆτε		ἔστε	οὔσα	ἦτε
εἰσί (ν)	ῶσι (ν)		ἔστων, ἔστωσαν	ὄν	ἦσαν

Футур

ἔσομαι, ἔσει (η), ἔσται; ἐσόμεθα, ἐσεσθε, ἔσονται, инфинитив ἐσεσθαι, партиципи ἐσόμενος, μένῃ, ὄμενον.

Оба глагола имају енклитичке облике. То су сви двосложни облици индикатива презента.

Дефектни глагол οἶδα — знати

Перфект

индикатив	коњунктив	императив	инфинитив
οἶδα	εἰδῶ		εἰδέναи
οἶσθα, οἶδας	εἰδῆς	ἴσθι	
οἶδε (ν)	εἰδῆ	ἴσθω	партиципи
οἶδαμεν	εἰδῶμεν		εἰδώς
οἶδατε	εἰδῆτε	ἴστε	εἰδυῖα
οἶдаσι (ν)	εἰδῶσω	ἴστων, ἴστωσαν	εἰδός

Плусквамперфект

ἦδεω, ἦδεις, ἦδει; ἦδεμεν, ἦδεите, ἦδεисαν

Футур εἴσομαι или εἰδήσω.

Облици перфекта имају значење презента, а облици плусквамперфекта — имперфекта.

Глагол κεῖμαι — лежати

Презент

индикатив	императив	инфинитив	партиципи
κεῖμαι		κεῖσθαι	κείμενος
κεῖσαι	κεῖσο		κεμένη
κεῖται	κεῖσθω		κείμενον
κεῖμεθα			
κεῖσθε	κεῖσθε		
κεῖνται	κεῖσθων		

Имперфект

ἐκείμην, ἐκείσο, ἐκείτο; ἐκείμεθα, ἐκείσθε, ἐκείωτο.

ГЛАГОЛСКИ ПРИДЕВ

Глаголски придев је врста партиципа пасива. У Новом завету задржао се један начин добијања глаголског придева. На глаголску основу додају се наставци *τος, τη, τον*.

λύω, λυ · *λυτός, λυτή, λυτόν* — значење је одрешен или дрешљив.

Приликом додавања наставка, испред *τ* врше се извесне гласовне промене као у основи слабог пасивног аориста. Тако самогласници *α, ε, ο* се продужавају.

На пример: *τιμάω* · *τιμητός, ποιέω* · *ποιητός*.

Глаголи који у слабом пасивном аористу на вокал добијају *σ*, добијају га и у глаголском придеву.

На пример: *τελέω* · *τελεστός, γνώσκω-γνωστός*.

Сугласници, у глаголима са сугласничком основом, мењају се према гласовним правилима изложеним на страни 71 и даље.

На пример: *γράφω* · *γραπτός, ἐκλέγομαι* · *ἐκλεκτός*.

Акценат је на последњем слогу, али код придева са негативним префиксом *ἀ* или *ἀν* акценат је на трећем слогу од краја.

На пример: *δρατός* — *ἀδρατός, γνωστός* — *ἀγνωστός*. Исти акценат имају и сложенице: *χειροποιέω* · *χειροποίητος*.

ПРЕГЛЕД НЕПРАВИЛНИХ ГЛАГОЛА

глагол	футур	аорист	перфект
<i>ἄγω</i>	<i>ἄξω</i> <i>ἄξομαι</i> <i>ἀχθήσομαι</i>	<i>ἤγαγον</i> <i>ἤγαγόμεν</i> <i>ἤχθην</i>	<i>ἤχα</i> <i>ἤγμαι</i>
<i>αἰρέομαι</i>	<i>αἰρήσομαι</i>	<i>εἰλάμην</i>	
<i>ἀναιρέω</i>	<i>ἀναιρήσω</i>	<i>ἀνείλα</i>	<i>ἀνήρηκα</i>
<i>αἶρω</i>	<i>ἀρῶ</i> <i>ἀροῦμαι</i>	<i>ἤρα</i> <i>ἤράμην</i> <i>ἤρθην</i>	<i>ἤρκα</i> <i>ἤρμαι</i>
<i>ἀνοίγω</i>	<i>ἀνοίξω</i> <i>ἀνοιχθήσομαι</i>	<i>ἤνοιξα</i> <i>ἤνεώχθην</i> (<i>ἀνεώχθην</i>) (<i>ἤνοιχθην</i>)	<i>ἀνέωγμαι</i>

глагол	футур	аорист	перфект
<i>ἀποκτείνω</i>	<i>ἀποκτανῶ</i>	<i>ἀπέκτεινα</i> <i>ἀπεκτάνθην</i>	
<i>ἀποστέλλω</i>	<i>ἀποστελῶ</i>	<i>ἀπέστειλα</i> <i>ἀπεστάλην</i>	<i>ἀπέσταλκα</i> <i>ἀπέσταλμαι</i>
<i>ἄπτομαι</i>	<i>ἄψομαι</i>	<i>ἤψάμην</i>	
<i>ἀρέσκω</i>	<i>ἀρέσω</i>	<i>ἤρεσα</i> <i>ἤρεσάμην</i>	
<i>ἀρκέω</i>	<i>ἀρκέσω</i> <i>ἀρκεσθήσομαι</i>	<i>ἤρκεσα</i>	
<i>βάλλω</i>	<i>βαλῶ</i> <i>βαλοῦμαι</i> <i>βληθήσομαι</i>	<i>ἔβαλον</i> <i>ἐβαλόμην</i> <i>ἐβλήθην</i>	<i>βέβληκα</i> <i>βέβλημαι</i>
<i>βούλομαι</i>	<i>βουλήσομαι</i>	<i>ἐβουλήθην</i>	<i>βεβούλημαι</i>
<i>γηράσκω</i>	<i>γηράσω</i>	<i>ἐγήρασα</i>	<i>γεγήρακα</i>
<i>γίνομαι</i>	<i>γενήσομαι</i>	<i>ἐγενόμην</i> <i>ἐγενήθην</i>	<i>γέγονα</i>
<i>γνώσκω</i>	<i>γνώσομαι</i> <i>γνωσθήσομαι</i>	<i>ἔγνων</i> <i>ἐγνώσθην</i>	<i>ἔγνωκα</i> <i>ἔγνωμαι</i>
<i>γράφω</i>	<i>γράψω</i>	<i>ἔγραψα</i> <i>ἐγράψην</i>	<i>γέγραφα</i> <i>γέγραμμαι</i>
<i>δέω</i>	<i>δήσω</i>	<i>ἔδησα</i>	<i>δέδεκα</i> <i>δέδεμαι</i>
<i>δέρω</i>	<i>δαρήσομαι</i>	<i>ἔδηρα</i> <i>ἐδάρην</i>	
<i>ἐγείρω</i>	<i>ἐγερῶ</i> <i>ἐγερθήσομαι</i>	<i>ἤγειρα</i> <i>ἤγέρθην</i>	<i>ἐγήγερμαι</i>

глагол	футур	αοριστ	перфект
ἐπαγγέλλομαι	ἐπαγγελοῦμαι	ἐπηγγειλάμην	ἐπήγγελμαι
ἔρχομαι	ἐλεύσομαι	ἦλθον	ἐλήλυθα
εὐρίσκω ¹	εὕρησω	εὕρον	εὔρηκα
ἔχω ²	ἔξω	ἔσχον	ἔσχηκα
θεδομαι		ἐθεασάμην ἐθεάσθην	τεθέαμαι
θέλω	ἐθελήσω	ἠθέλησα	ἠθέληκα
·θνήσκω	·θανοῦμαι	·έθανον	·τέθνηκα
καλέω	καλέσω κληθήσομαι	ἐκάλεσα ἐκλήθην	κεκάλεκα κέκλημαι
κλαίω	κλαύσω	έκλαυσα	
λαγχάνω		έλαχον	είληχα
λαμβάνω	λήψομαι	έλαβον έλτήρθην (έλήμυρθην)	είληρα
λανθάνω	λήσω	έλαθον	λέληθα
λείπω		έλιπον	
μανθάνω	μαθήσομαι	έμαθον	μεμάθηκα

1 Имперфект гласи ηδρισκον

2 Имперфект гласи είχον, постало од έσεχον, али је σ између два самогласника испало έεχον, а ε и е су се контраховала у дифтонг ει.

глагол	футур	αοριστ	перфект
μυνησκομαι	μνησθήσομαι	ἐμνήσθην	μέμνημαι
μοιχεύω	μοιχεύσω	ἐμοίχησα ἐμοιχεύθην	
ὁράω ¹	ὄψομαι	εἶδον ὤρσθην	έώρακα (έόρακα)
πείθω	πείσω πεισθήσομαι	ἔπεισα ἐπείσθην	πέποιθα πέπεισμαι
πάσχω	πείσομαι	ἔπαθον	πέπονθα
πεινάω	πεινάσω	ἐπείνασα	
περιτέμνω	περιτεμῶ	περιέτεμον περιετμήθην	περιτέτμημαι
πίμπλημι	πλήσω πλησθήσομαι	ἔπλησα ἐπλησάμην ἐπλήσθην	πέπληκα πέπλησμαι
πίνω	πίομαι	ἔπιον	πέπωκα
πιπράσκω		ἐπράσθην	πέπρακα πέπραμαι
πίπτω	πεσοῦμαι	ἔπεσον	πέπτωκα
πλήσσω	πληγήσομαι	ἐπλήγην	πέπληγμαι
πνέω	πνεύσομαι	ἔπνευσα	πέπνευκα
πυνθάνομαι	πεύσομαι	ἐπυνθόμην	πέπυσμαι
ρήγνυμι	ρήξω	ἔρρηξα	ἔρρωγα

1. У имперфекту има два аугмента έώρων.

глагол	футур	аорист	перфект
οβέννυμι	οβέσω	ἔσβεσα	ἔσβηκα
συλλέγω	συλλέξω	συνέλεξα	συνείλοχα
τίκτω	τέξομαι	ἔτεκον ἐτέχθην	τέτοκα
τρέφω	θρέψομαι	ἔθρεψα	τέθραμμαι
τυγχάνω	τεύξομαι	ἔτυχον	τετύχηκα
φέρω	οἶσω	ἤνεγκον ἤνέχθην	ἐνήνοχα
φεύγω	φεύξομαι	ἔφυγον	πέφευγα
φθάνω	φθήσομαι	ἔφθασα ἔφθην	ἔφθακα
χαίρω	χαιρήσω χαρήσομαι	ἐχάρησα ἐχάρην	κεχάρηκα

λέγω, φημί, εἶρω, ἀγορεύω имају следеће облике:

ἐρῶ	εἶπον	εἶρηκα
ῥηθήσομαι	ῥηρήθην	εἴρημαι

С И Н Τ Α Κ Σ Α

ΚΟΝΓΡУЕНЦИЈА

(слагање речи)

Субјекат и предикат

Свака реченица мора имати два основна елемента: субјекат (подмет) и предикат (прирок). Субјекат се може изоставити па остаје само предикат, који је већ сам по себи реченица јер се из њега може извести субјекат.

Γράφεις (σύ). Ἀκούουσιν (αὐτοί). Μένετε (ὕμεῖς).

Према томе, предикат је у реченици важнији.

Предикат

Предикат може бити именички (номинални) или глаголски (вербални). Именички предикат је помоћни глагол εἶμι (копулативни глагол).

У именичкој реченици глагол се може изоставити:

Φόβος Θεοῦ ἀρχὴ σοφίας. – Страх Господњи почетак (је) мудрости.

Обично се изоставља у афоризмима:

Πάντα καθάρᾳ τοῖς καθάροις. – Чистима је све чисто.

Ако се изостави име номиналног предиката, онда помоћни глагол значи: има, Ἔστι Θεός. – Има Бога.

Субјекат је увек у номинативу а може бити именица, заменица, придев или бр.ј. Субјекат се слаже са предикатом у лицу и броју. Али именице средњег рода, и када су у множини (сматрају се неком врстом наших збирних именица: дрвеће, лишће), могу имати предикат у једнини:

Φορτίον ἐλαφρόν ἐστίν. Φορτία ἐλαφρά ἐστίν. – Бремене је лако. Бремена су лака.

Али предикат може бити и у множини, на пример:

Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον Ἀμήν. – А четири бића говораху „Амин“.

Граматички члан

Члан се употребљава —

Да истакне поједине предмете које треба разликовати од других исте врсте:

ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. — царство небеско, Син човечији.

Да истакне поједино као представника читаве врсте:

Δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι. — Епископ треба да је непорочан.

Додавањем члана свака реч, део реченице па и читава реченица постаје име-

ница:

ἔρημος	пуст	ἡ ἔρημος	пустиња
ἀγαθός	добар	τὰ ἀγαθὰ	благо
πᾶν	све	τὰ πάντα	све ствари
δώδεка	дванаест	οἱ δώδεка	дванаесторица
ἐβδομήκοντα	седамдесет	οἱ ἐβδομήκοντα	седамдесеторица
σπείρων	сејајући	ὁ σπείρων	сејач
καθεύδειν	спавати	τὸ καθεύδειν	спавање
νῦν	сада	τὸ νῦν	садашњост

Члан са именицом у посесивном генитиву:

οἱ τοῦ Ζεβεδαίου — синови Зеведејеви

Члан са делом реченице:

οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες — богаташи

ὁ ἔσω ἡμῶν — наш унутрашњи човек

Члан не стоји —

Испред предиката:

Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δούλοι τοῦ Θεοῦ Ὑψίστου εἰσίν. — Ови људи су слуге све-

вишњег Бога.

Испред личних појмова:

Θεός, ἄνθρωπος,

Испред особних имена (изузев ако личност тог имена треба разликовати од дру-

гих): Ἰωάννης, Πέτρος

Μαρία δὲ εἰσπτήκει... — А Марија бејаше стајала.

У прилошким изразима:

... ἀνακατανοῦνται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. — ... обнављају се из дана у дан.

Члан стоји —

у апозицији:

Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, ὑμεῖς οἱ πνευματικοί... — Јован Крститељ, ви духовни...

Испред назива земаља,

ἡ Ἀσία, ἡ Ἑλλάς...

испред назива река када су у атрибутом положају:

Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ. — И крштаваху се у реци Јордану.

Члан је врста показне заменице па се често употребљава као заменица. Обично му се тада додају речце μέν, δέ

ὁ δέ, οἱ δέ а он, а они

Употребљава се на почетку реченице да означи нови субјекат:

Κύριε Κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. — Господе, Господе, отвори нам. А он одговоривши рече.

или замењује релативну заменицу:

Ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. — Него ко чини пољу Оца мога који је на небесима.

Атрибутски положај

Атрибутске ознаке стоје између члана и именице или, да би се боље истакле, иза именице са поновљеним чланом.

ὁ αἰώνιος Θεός, ὁ ποιτὴν ὁ καλός. — Вечни Бог, добри пастир.

Атрибутски положај имају:

1. Придеви и партиципи,
2. Присвојне заменице односно присвојни генитиви показних и повратних заменица,

3. Именице у посесивном генитиву,

4. Падежи са предлозима,

5. Прилози

ὁ νέος ἄνθρωπος — нови човек

τὸ οὖν ὄνομα — твоје име

ἡ εἰρήνη ἡ ἐμή — мој мир

ὁ σύνδεσμος τῆς εἰρήνης — свеза мира

τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα — Дух који је у њима

ἀποφύγοντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς — пошто избегнете жеље пропасти у овом свету

ἐν τῷ νῦν καιρῷ — у садашње време

ἐγὼ τῶν ἄνω εἰμί — ја сам одозго

ὁ ἐχθρὸς ὁ σπείρας — непријатељ сејач

τὸ ἐαυτοῦ σῶμα — своје тело

Предикатски положај

Предикатске ознаке стоје испред именице која има граматички члан или иза ње. Предикатске ознаке разликују се од атрибутиких по томе што атрибутика ознака са

именицом чини један појам о коме глагол нешто казује, а предикатска ознака се додаје именици заједно са глаголом.

Предикатски положај имају:

1. Показне заменице
2. Посесивни генитив личних заменица
3. Партитивни генитив
4. ἑκαστος

ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἐκεῖνος ὁ πλάνος. – овај човек, онај лажан.

ὁ πατήρ μου, ἡ μήτηρ σου, ὁ λόγος αὐτοῦ. – мој отац, твоја мати, његова наука

(реч).

Πάτερ ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν, ἡ πόλις αὐτῶν. – Оче наш, ваш цар, њихов град.

Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. – Напуните судове водом.

Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. – Јер ће сваки сопствено бремен носити.

Καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. – А даћу вам свакоме по делима

вашим.

Атрибутски и предикатски положај

И атрибутски и предикатски положај имају неке речи као што су αὐτός и μόνος, само што у различитим положајима имају и различито значење.

ὁ αὐτός ἄνθρωπος – исти човек

αὐτός ὁ ἄνθρωπος или ὁ ἄνθρωπος αὐτός – сам човек, човек лично (главом)

ὁ μόνος Θεός – једини Бог

μόνος ὁ μαθητής – једино ученик (само ученик)

Τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε. – Славе од јединога Бога не тражите.

Καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀνόματα μόνα. – И, завиливши, виде само завоје...

ПАДЕЖИ

А. АКУЗАТИВ

Акузатив је падеж директног објекта.

Објекат може бити спољашњи или унутрашњи.

I Спољашњи објекат је акузатив са прелазним глаголима.

Прелазни су глаголи:

1. који значе: користити или шкодити, добро или зло чинити (речју или делом);

Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξετο. – Александар ковач причинио ми је много зла.

2. који значе: бежати, стизати; скривати се; приближавати се;

Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε. – А ти, о Божји човече, клони се тога.

3. који значе: бојати се, стидети се, чувати се, бранити се, светити се;

Φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέεναν. –

– Бојте се онога који, после убиства, има власт да баца у пакао.

4. који значе: чекати, прећутати, журити, пловити;

... περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρὸς. – ... да чекају Очево обећање.

и глаголи кретања који су добијањем префикса постали прелазни:

Πῖστει διέβησαν τὴν Ἑρυθρὰν θάλασσαν. – Вером пређоше Црвено море.

II Унутрашњи објекат је акузатив са прелазним и непрелазним глаголима. У акузативу је именица исте основе или истог смисла са глаголом. Именицу обично прати придев:

Ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην. – Обрадоваше се великом радошћу.

Εφοβήθησαν φόβον μέγαν. – Уплашише се великим страхом.

III Два акузатива

1. Акузатив спољашњег личног и спољашњег стварног објекта имају глаголи који значе: учити, опомињати, тајити, питати, захтевати; облачити, свлачити, лишавати.

Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἓνα. – И ја ћу вас упитати једну реч.

Ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. – Обукоше га у хаљине његове.

2. Акузатив објекта и предиката имају глаголи који значе: звати, држати; бирати; чинити, причињавати.

Σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων. – Себе дајући као пример добрих дела.

IV Прилошки акузатив

Многи акузативи садржаја (унутрашњег објекта), обзира, и протезања поставили су прилози:

οὐδέν	ништа	πολλά	често, много
δεύτερον	други пут	τρίτον	трећи пут
πάντα	сасвим, у свему	πρώτον	најпре
ἀρχήν	уопште	μόνον	само
δωρεάν	бадава	καλόν	добро

Б. ГЕНИТИВ

I Прави генитив

Посесивни генитив (присвојни) показује коме или чему нешто припада
 ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ
 ὁ Τίος τοῦ ἀνθρώπου

Партитивни генитив (деони) показује целину од које се узима један део
 Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. – Напуните судове водом (воде).
 Ἀψώμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. – Дотаћи ћу се његове хаљине.

Квалитативни генитив показује својство, али само кад су величина или узраст одређени бројем
 εἰλκυσεν τὸ δίκτυον μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἐκ τὰν πεντήκοντα τριῶν.
 – Извуче мрежу пуну великих риба – сто педесет три.

Генитив меморије

Ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ρήματος Ἰησοῦ. – Сети се Петар Исусове речи.

Генитив потенције иде са глаголима који значе: држати, владати, бити вођа
 Ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς. – Ухвати њену руку.

II Аблативни генитив

Генитив одвајања иде са глаголима који значе одвајање, почињање и одустајање, слушање:
 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων. – Клонити се (уздржавати се од) идолских прилога.
 Οὗτός ἐστιν ὁ Τίος μου ὁ ἀγαπητός... ἀκούετε αὐτοῦ. – Ово је Син мој љубљени ... Њега слушајте.

Генитив пажње и оскудице иде са глаголима који значе: обилувати, пунити, недостајати, празнити, требати, лишавати се:

Πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς δολοφονίας ὑμῶν. – Напунили сте Јерусалим својом науком.

Ἐστερουῖνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. – Лишени су славе Божје.

Генитив компарације иде са глаголима који казују разлику или поређење
 Ἀστὴρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. – Разликује се звезда од звезде у слави (сјају).

Генитив цене стоји са глаголима који показују неку вредност
 Οὐκ ἔστι μου ἄξιος. – Није ме достојан.

Καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. – Добро ћеш учинити опремивши (их) достојно Бога (пред Богом).

Πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται. – Јер он је удостојен веће славе од Мојсија.

Прилошки генитив неких именица употребљава се као прилог за време
 ἡμέρας дању νυκτός ноћу

В. ДАТИВ

I Прави датив

Датив индиректног објекта имају прелазни глаголи који значе давати, говорити, показивати:

Δός ἡμῖν σήμερον. – Дај нам данас.

Λέγει Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. – Рече Исус својим ученицима.

Τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς. – Ко вам је показао да избегнете будући гнев.

затим непрелазни глаголи: βοηθέω, ἀκολουθέω, πείθομαι, δουλεύω, ὑπηρετέω, ἀντιπρόσέομαι, γαμέομαι, πρέπει, μέλει.

Σὺ μοι ἀκολούθει. – Ти ме прати.

Οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. – На мари за овце (није му стало до оваца).

Датив груштва (социјатив) стоји са глаголима διαλέγομαι и κοινωνέω.

Διελέξετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν. – Расправљао је са њима из писма.

Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πάσῃ ἀγαθῇ. – А који се учи речи нека са својим учитељем дели сва добра.

Датив оруђа (инструментални) показује чиме се врши радња:

Σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. – А ти вером стојиш.

Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοκαρίῳ ἦλθον. – А други ученици чамцем дођоше.

Локативни *gatiu* показује време или место глаголске радње, али стоји увек с предлогом *ἐν*,

ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ

ἐν τῷ καιρῷ

ἐν τοῖς οὐρανοῖς

Поред тога, датив именица заменица, придева и бројева често значи прилог — обично за начин.

Ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ. — Ја сам јавно говорио.

Г. НОМИНАТИВ

Номинатив је увек субјекат у реченици.

У активној врши радњу коју глагол казује:

**Ο δούλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα.* — Слуга не остаје у кући заувек.

У медијалној врши радњу на себи или за себе:

**Ὁν καὶ σὺ φυλάσσοις.* — Кога се и ти чувај.

У пасивној трпи радњу:

Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος. — Четрдесет шест година грађен је овај храм.

Д. ВОКАТИВ

Вокатив нема никакве функције у реченици. Он служи само за дозивање или привлачење пажње онога коме се говори или који се ословљава:

Θεέ μου Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; — Боже мој, Боже мој! зашто си ме оставио.

**Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὥς δεισισαυμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.* — Људи Атињани, по свему видим да сте веома побожни.

Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός... — Добро, добри и верни слуго, у маломе бејаше веран.

Ради појачавања, испред вокатива се може ставити узвик *ὦ*:

**ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον...* — О Тимотеје, предање чувај.

ПРЕДЛОЗИ

Предлози се деле на праве и неправе.

Прави предлози старијег су порекла, па су као такви — постали саставни део

неких глагола. То су: *ἀμφί*¹, *ἀνά*, *ἀντί*, *ἀπό*, *διά*, *εἰς*, *ἐκ*, *ἐν*, *ἐπί*, *κατά*, *μετά*, *παρά*, *περί*, *πρό*, *πρός*, *σύν*, *ὕπέρ*, *ὕπό*.

Неправи предлози су: *ἀνευ*, *ἄχρι*, *ἐμπροσθεν*, *ἐνεκεν*, *ἐπάνω*, *ἕως*, *μέχρι*, *ὀπίσω*, *ὕποκάτω*, *χάρις*, *χωρίς*.

Први предлози употребљавају се с једним или више падежа у различитом значењу. Употребљавају се овако:

Са једним падежом —

генитивом: *ἀντί*, *ἀπό*, *ἐκ*, *πρό*

дативом: *ἐν*, *σύν*

акузативом: *ἀνά*, *εἰς*

Са два падежа — генитивом и акузативом: *διά*, *κατά*, *μετά*, *περί*, *ὕπέρ*.

Са три падежа — генитивом, дативом и акузативом: *ἐπί*, *παρά*, *πρός*, *ὕπό*.

Неправи предлози употребљавају се само са једним падежом — генитивом.

ЗНАЧЕЊЕ ПРЕДЛОГА

<i>ἀνά</i>	с акузативом
по	<i>*Ἐλαβον ἀνὰ δηνάριον.</i> — Примише по динар. <i>Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο.</i> — И посла их по двојицу.
<i>ἀνευ</i>	са генитивом
без	<i>*Ἄνευ λόγου κερδηθήσονται...</i> — Биће придобијени без речи. <i>Οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἀνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν.</i> — Неће пасти на земљу без Оца вашег.
<i>ἀντί</i>	са генитивом
за	<i>*Ὁρθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδὸντα ἀντὶ ὀδόντος.</i> — Око за око и зуб за зуб.
ради	<i>*Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα...</i> — Ради тога (зато) оставиће човек оца и матер —
место	<i>... μὴ ἀντὶ ἰχθύος ἄρῃ αὐτῷ ἐπιδώσει;</i> — хоће ли му место рибе дати змију.

¹ Предлог *ἀμφί* очувао се у новозаветном тексту само у сложеницама.

ἀπό	са генитивом	
οἱ	Εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου. – Имао је хаљину од камиље длаке. ... ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη; – од кога узимају царину?	
с, са	Ζητεῖτε τὸ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ; – Тражите ли знаке са неба?	
из	Οὐχί, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ... – Не, него ако би ко из мртвих дошао.	
ἄχρι	са генитивом	
до	Ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ. – Довршиће до дана Христа Исуса.	
διὰ	са генитивом	
кроз	Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο... – Све кроз њега постаде. Σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. – Чуда биваху кроз апостоле.	
	с акузативом	
због	... διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν. – ... због маловерја вашег. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε – Због ове речи иди.	
ради	Ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσω. – – Дођоше не само ради Исуса, него и Лазара да виде.	
εἰς	с акузативом	
у	Ἐλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν. – Грке уведе у храм.	
на	Ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν. – Стаде Исус на обалу.	
за	Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς... – И срце његово више осећа за вас...	
међу	Ἐξῆλθεν ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφούς... – Изађе реч међу браћом...	
ἐκ	са генитивом	
из	... ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης... – ... које нису из овога тора...	
од	... γενόμενον ἐκ γυναῖκος... – ... рођеног од жене...	
с, са	Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος... – Који долази са неба...	
по	Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. – Јер се свако дрво по свом плоду познаје.	
ἐμπροσθεν	са генитивом	
пред	Προσέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. – – Пазите да своју праведност не вршите пред људима.	

пре	Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἐμπροσθέν μου γέγονεν... – Који иде за мном био је пре мене.
до	... ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. – ... изађоше на сећање до Бога.
ἐν	са дативом
у	Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ... – А неки човек у Кесарији... Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ. – А људи у чамцу поклонилише му се.
на	... ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς... – ... који чини вољу мога Оца, који је на небесима...
у	Ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως... – У дане цара Ирода...
ἐνεκεν	са генитивом
ради	Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνεκεν δικαιοσύνης... – Блажени су изгнани правде ради...
ἐπάνω	са генитивом
над	Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. – Који долази са неба над свима је.
изнад	Ἐβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ. – Баца га у бездан и закључа и запечати изнад њега.
ἐπὶ	са генитивом
пред	... καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε... – ... и пред намеснике и царевице бићете изведени.
над	Ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός... – Који је над свима Бог.
у	... μνεῖαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου. – ...спомињући у својим молитвама.
на	... ἐώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. – ... гледаху чуда која чиняше на узетима.
	са дативом
у	... ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον. – ... у којем сви сагрешише.
због	Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ порνεΐᾳ... – Ако ко отпусти своју жену, осим због прељубе...
против	Τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν διαμερισθήσονται. – Поделиће се троје против двоје и двоје против троје.

	<i>с акузативом</i>	
κ, κα	"Ἐφθασεν ἔφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. – Стигло је к вама царство Божије.	
на	'Ανέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα... – Попе се Петар на кров. Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν. – Ваша крв на ваше главе.	
по	'Ιδόντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα... – А ученици, видевши га како хода по мору... Κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σέ ἐπὶ τὰ ὕδατα. – Нареди ми да дођем к теби по води.	
ἕως	<i>са генитивом</i>	
до	"Αφετε συναυξάνεσθαι ἀμρότερα ἕως τοῦ θεισμοῦ. – Оставите да расту оба до жетве. 'Αρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. – ... таква уздигнута до трећег неба.	
κατὰ	<i>са генитивом</i>	
против	... ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ... – ... твој брат има нешто против тебе. 'Ο μὴ ὧ μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν. – Који није са мном против мене је.	
	<i>с акузативом</i>	
по	Τὸ κατὰ Μαθαῖον "Αγιον Εὐαγγέλιον. – Свето Јеванђеље по Матеју.	
μετά	<i>са генитивом</i>	
с, са	Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ 'Ιησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. – И ти си био са Исусом Галилајцем.	
	<i>с акузативом</i>	
после	Μετά ταῦτα ἐφανερώσεν ἑαυτὸν πάλιν 'Ιησοῦς... – После тога јави се поново Исус...	
μέχρι	<i>са генитивом</i>	
до	Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ 'Ιουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. – И разгласи се ова реч у Јудејаца до данашњег дана.	
ὀπίσω	<i>са генитивом</i>	
за, иза	Δεῦτε ὀπίσω μου. – Хајдете за мном.	

οἰ	"Ἦπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ. – Иди од мене, Сатано.	
παρά	<i>са генитивом</i>	
од	Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη... – Од Господа би ово...	
из	Παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἐπτὰ δαίμονια. – Из које беше изагнао седам демона.	
	<i>са дативом</i>	
у, код	Μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ Πατρὶ ὑμῶν... – Немате награде у Оца вашег.	
прег	'Η γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν. – Јер мудрост овога света пред Богом је лудост.	
	<i>с акузативом</i>	
на супрот		
против	Παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβασθαι τὸν Θεόν. – Овај наговара људе да поштују Бога против закона.	
од	"Ὅς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν... – Јер који разликује дан од дана...	
осим	Πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. – Добио сам пет пута четрдесет осим једног (ударца).	
крај	'Ως ἐστὶ οἰκία παρὰ θάλασσαν. – Којем је кућа крај мора.	
περί	<i>са генитивом</i>	
за	'Αδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. – Браћо, молитe се за нас.	
о	"Ἰνα γινώτε τὰ περὶ ἡμῶν. – Да сазнате о нама.	
над	'Εξουσίαν ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος. – Има власт над својом вољом.	
	<i>с акузативом</i>	
о	Μερίμνας περὶ πολλὰ. – Бринеш о многим стварима.	
око	Περὶ ὥραν ἑκτην. – Око шестог часа.	
у	Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακαλεῖ σωφρονεῖν περὶ πάντα... – Исто тако опомињи младиће да буду разборити у свему...	
πρὸ	<i>са генитивом</i>	
пре	Πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων. – Пре четрнаест година. Πρὸ τοῦ με παθεῖν. – Пре него што пострадам.	

πρός	са генитивом
за	Τοῦτο γάρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει. – Јер то је за ваше спасење.
	са дативом
према	Πρὸς τῷ ὄρει. – Према гори.
к, ка	Πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους. – Ка месту, где се силази са горе.
код	Πρὸς τῇ θύρᾳ. – Код врата.
	с акузативом
код	Οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς; – Нису ли све код нас?
у	Πρὸς ἑαυτὸν προσήυχετο. – Мољаше се у себи.
к, ка	Εἶδεν ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν. – Виде анђела Божијег који је ушао к њему.
пред	Ἔχει καύχημα ἀλλ' οὐ πρὸς Θεόν. – Може да се хвали, али не пред Богом.
према	... πίστῳ ᾧ ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν... – ...веру коју имаш према Господу Исусу...
сύν	са дативом
с, са	Πῶς οὐχὶ καὶ σύν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; – Како нам неће даровати с њим и све друго? Εὐλογοῦνται σύν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. – Примају благослов заједно са верним Аврамом.
ὕπερ	са генитивом
за	Ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν. – Јер који није против нас за нас је.
	с акузативом
више	Ὁ φιλῶν πατέρα ὑπὲρ ἐμέ, ... – Који воли оца више него мене...
над	Αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ. – Њега је дао за главу цркви над свим.
изнад	Τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάν ὄνομα. – Име изнад свакога имена.
ὕπό	са генитивом
од	Καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ... – И беху крштавани од њега.

	с акузативом
под	Ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίᾳ. – Човек сам под влашћу.
ὕποκάτω	са генитивом
испод	Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς. Видех те испод смокве.
χάρῳ	са генитивом
за	Ἀφορμὴν δίδοναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάρι. – Дати противнику повод за вређање.
због	Χάρῳ τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; – Због чега га закла?
χωρίς	са генитивом
без	Χωρὶς νόμου ἐγὼ ἔξωκ ποτέ. – Некада ја сам живео без закона.
осим	Χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. – Осим жена и деце.
изван	... εἴτε χωρὶς τοῦ σώματος. – ...било изван тела...

Неки двосложни прави предлози који се завршавају самогласником испред следеће речи, ако ова почиње самогласником или дифтонгом, могу да се елидирају. Ти су предлози: ἀπό, ἐπί, ὑπό, κατά, μετά, παρά.

На пример:

ἀπό	ἀπ' ἐμοῦ	κατά	κατ' ἰδίαν
ἐπί	ἐπ' ἀληθείας	μετά	μετ' αὐτοῦ
ὕπό	ὕп' οὐρανοῦ	παρά	παρ' οὐδενί

Ако самогласник или дифтонг следеће речи има на себи спиритус аспер, сугласнике елидираних предлога смењују њихови аспирирани парњаци.

На пример:

ἀπό	ἀп' ἀρ' ἑαυτῶν	κατά	кат' καθ' ἡμέραν
ἐπί	ἐп' ἐр' ἑαυτοῦ	μετά	мет' μεθ' ἡμῶν
ὕπό	ὕп' ὕр' ἀμαρτίαν		

Ликвидни сугласник ρ, елидираног παρά — пар', не трпи никакве промене.

Елизија се врши код поменутих предлога кад они нису наглашени. Ако је у реченици наглашен баш предлог, не врши се елизија. На пример:

Προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἀμαρτίαν εἶναι. – Јер смо окривили и јудеје и Грке да су сви под грехом.

Ἄλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφή τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν. – Али писмо све затвори под грех.

П а з и!

Предлог ἐκ испред речи која почиње самогласником или дифтонгом мења к у ξ, па гласи ἐξ.

Предлози су, као што је раније речено, додавањем глаголима постали њихов саставни део. Том приликом они су претрпели, где је то требало, и елизију и промену самогласника. Како после тога изгледају предлози, најбоље се види из следећег приказа.

предлог	прост глагол	сложени глагол
ἀνά	βαίνω	ἀναβαίνω
	ἵστημι	ἀνίστημι
ἀπό	λύω	ἀπολύω
	ἄγω	ἀπάγω
	ἵστημι	ἀφίστημι
ὑπό	τάσσω	ὑποτάσσω
	ἀκούω	ὑπακούω
	ἵστημι	ὑφίστημι
ἐκ	βάλλω	ἐκβάλλω
	στρέφωμαι	ἐκστρέφωμαι ¹
	ἀγοράζω	ἐξαγοράζω
ἐν	δύνω	ἐνδύνω
	βαίνω	ἐμβαίνω
	κρύπτω	ἐγκρύπτω
σύν	ἄγω	συνάγω
	πέμπω	συνπέμπω
	λαλέω	συνλαλέω
κατά	βαίνω	καταβαίνω
	ἀγγέλλω	καταγγέλλω
	ἵστημι	καθίστημι
μετά	βαίνω	μεταβαίνω
	αἴρω	μεταίρω
	ἵστημι	μεθίστημι

1 У сложеницама као ова што је к и σ не дају ξ.

ЗАМЕНИЦЕ

Да ли ће се употребити наглашени или ненаглашени облик личне заменице зависи од оног што жели да се каже. Ако се нагласи баш лична заменица, употребљава се пун облик:

Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; – Шта ја имам с тобом жено?

У противном довољан је енклитички облик:

Ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; – Верујеш ли зато што ти рекох да те видех под смоквом?

Присвојне заменице

Ако нема потребе да се нагласи припадност некоме, за присвојну заменицу употребљавају се генитиви личних заменица:

Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου. – Ја сам Бог отаца твојих.

Али, ако је наглашено припадање, употребљавају се присвојне заменице. Тада оне имају атрибуцки положај:

Οὐ τῷ σὺ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν; – Нисмо ли пророковали у твоје име?

Ἐάν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστί. – Ако ја судим, мој суд је истинит.

Повратне заменице

Повратне заменице постале су од личних. Оне замењују личне заменице када се њихова рефлексивност односи директно на субјекат:

Οὐ δύναμαι ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. – Не могу сам од себе ништа да чиним.

Σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. – Пазећи самог себе да и ти не будеш искушан.

Παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἑτέρα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ. – Узима са собом других седам духова горих од себе.

Показне заменице

За оно што је пред очима, што је ту у моменту говора, употребљава се οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

Οὗτός ἐστιν ὁ ρηθεὶς διὰ τοῦ προφήτου. – Он је онај за кога рече пророк.

За некога или нешто што је већ прошло, употребљава се ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο.

Ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν... — Онај лажљивац рече још за живота...
 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. — И оне ноћи не уловише ништа.

Релативне заменице

Просте релативне заменице односе се на одређено лице или предмет а сложене на било који предмет или лице:

Λέγει Σίμων τῷ μαθητῇ ἐκείνῳ ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. — Рече Симон оном ученику којег љубљах Исус...

али:

Ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους... — Који слуша ове моје речи...

Упитне заменице

Упитне заменице се употребљавају у управном говору:

Τίς μου ᾤψατο τῶν ἱματίων; — Ко се дотаче моје хаљине?

При томе треба водити рачуна да Грци употребљавају упитни придев тамо где бисмо ми употребили прилог:

Πόσους ἄρτους ἔχετε; — Колико хлебова имате?

Г Л А Г О Л И

Ι СТАЊА

Код глагола се разликују три стања: активно, медијално и пасивно.

Актив. У активу субјекат врши радњу:

Ὁ χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον. — Трибун отпусти младића.

Медијум. Медијум казује радњу коју субјекат врши на себи или за себе:

Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον... — И у крви скоро све се чисти по закону...

Пасив. Глагол у пасиву казује радњу коју субјекат трпи, а вршилац радње (агенс) је неко други:

Ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν. — И пошто су провели извесно време бише испраћени од браће с миром.

П а з и!

Реченица пасивне конструкције може бити исказана и активном реченицом. При том агенс из пасивне постаје субјекат у активној реченици. Пример:

Καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκονται ὑπὸ τῶν ἐμῶν... — И знам своје и бивам
 знан од својих...

Καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ... — И знам своје и знају ме моје...

II ВРЕМЕ

У грчком језику глаголским облицима казује се радња:

1. По трајању: несвршена, свршена и готова (чије последице стоје и у моменту када се о радњи говори).

2. По времену када се радња врши: садашњост, прошлост или будућност.

Према томе--

Несвршена радња казује се облицима добијеним од презентске основе.

Свршена радња казује се облицима добијеним од аорисне основе.

Готова радња казује се облицима добијеним од перфектске основе.

Индикативом футура казује се и свршена и несвршена радња.

Индикативом перфекта казује се садашња готова радња.

Плусквамперфектом казује се прошла готова радња.

Индикативом футура егзактног казује се будућа готова радња.

Презент

Презентом се показује несвршена глаголска радња која се дешава у време казивања:

Ἑμεῖς προσκυνεῖτε δὲ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνούμεν δὲ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. — Ви се молите ономе што не познајете, ми се молимо ономе што познајемо, јер спасење је од Јудеја.

Εἰρήνην ἀρίστην ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. — Мир вам остављам, свој мир дајем вама.

Οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. — Јер се не мешају Јудеји са Самарјанима.

Εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἥσον ἀγαπῶμαι; — Ако вас и волим одвише, зар сам мање вољен?

Презентом се може казивати и прошла глаголска радња, тада је то историјски или приповедачки презент. Он се преводи неким историјским временом, најчешће аористом:

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής. — А у оне дане појави се Јован Крститељ.

Имперфект

Имперфектом се казује несвршена глаголска радња која се дешавала у прошлости:

Τὸ δὲ παιδίον ἤξανε καὶ ἐκρᾶται τοῦ πνεύματος. – А дете растијаше и јачаше духом (А дете је расло и јачало духом).

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. – И сваке године о празнику пасхе његови родитељи одлажаху (ишли су) у Јерусалим.

Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ. – И он их крштаваше у реци Јордану (бејашу крштавани од њега у реци Јордану).

Аорист

Аористом се казује свршена глаголска радња која се је догодила у прошлости.

Τὸν Λάzarον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. – Лазар дозвола из гроба и подиже га из мртвих.

Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν. – И паде киша и надођоше реке и дунуше ветрови и навалише на ону кућу, и не сруши се.

Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς. – Нисте ме ви изабрали, него сам ја вас изабрао.

Πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. – Веран је Бог који вас је позвао (од којег сте позвани) у заједницу свога Сина, Исуса Христа, Господа нашега.

Футур

Футуром се казује будућа свршена или несвршена глаголска радња:

Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. – Клањаћеш се Господу Богу своме и њему ћеш једино служити.

Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ παρελεύσονται. – Небо и земља ће проћи, али моје речи неће проћи.

Καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. – И његовом царству неће бити краја.

Ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου. – А ко љуби мене, биће љубљен од Оца мојега.

Πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. – И многи ће се обрадовати његовом рођењу.

Перфект

Перфектом се казује таква свршена радња чије последице трају и у време казивања:

Σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. – Ти си сачувао добро вино до сада (тј. и сада га имаш).

Ὁ γέγραφα, γέγραφα. – Што сам написао – написао сам (тј. и сад пише).

Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. – Ово писмо испунило се данас у ушима вашим.

Плусквамперфект

Плусквамперфектом се казује радња која је претходила некој прошлој радњи:

Ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. – Јави се прво Марији Магдалини из које бејаше изагнао седам демона.

Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν. – Јер ученици његови бејашу отишли у град.

Καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. – И не паде; јер бејаше утемељена на камену.

III НАЧИНИ, ИНФИНИТИВИ И ПАРТИЦИПИ

Начини, инфинитиви и партиципи не показују време кад се радња дешава, него само трајање радње коју казују. Ако су постали од презентске основе казују несвршену радњу, ако су од аорисне – свршену, а од перфектске – готову.

ИНДИКАТИВ

Индикатив се употребљава као у нашем језику. (горе су сви примери дати у индикативу). Поред тога, индикативом се у управном говору нешто пита или одриче.

упитно: Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; – Јеси ли ти цар Јудејаца?

Τί ἐστὶν ἡ ἀλήθεια; – Шта је истина?

одречно: Καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. – И свет га не познаде.

одречно–упитно: Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε; – Децо, немате ли што јела?

ΚΟΝЈУНΚΤΙΒ

Κοκјунктив се употребљава као допуна императиву за 1. лице множине:

Διέλωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός δὲ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. – Пођимо до Витлејема и видимо шта се тамо догодило, што нам јави Господ.

Ἀγωμεν πρὸς αὐτόν. – Хајдемо к њему.

При сабетовању, беђању:

Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; – Шта да радимо овим људима?

У забранама, са негацијом μή:

Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. –

– Дечице, не волимо речју нити језиком, него делом и истином.

ΟΠΤΑΤΙΒ

Оптативом се исказује нешто што је остварљиво. Обично испред њега стоји речца εἰ

Εἰ τί ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. – Ако би имали нешто против мене.

Жеља у садашњости са речцом ἂν

Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; – Шта ли би хтeo овај брбљивац да каже?

Прихватање какве одлуке, сагласност

Γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. – Нека ми буде по речи твојој.

Са негацијом μή

Μὴ γένοιτο. – Далеко било.

Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. – Да више од тебе нико не

би јео плода до века.

ΙΜΠΕΡΑΤΙΒ

Императивом се казује заповест или молба.

Ἐγείρε καὶ περιπάτει. – Устани и ходај.

Забране се изричу помоћу негације μή, и то у 2. лицу једнине и множине императивом презента или конјунктивом аориста.

Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. – Не прелазите из куће у кућу.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας. – Не мислите да сам дошао да разрушим закон или пророке.

Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης. – Не чини прељубе, не убиј, не укради, не сведочи лажно...

ΙΝΦΙΝΙΤΙΒ

Инфинитив је глаголска именица. Средњег је рода.

Инфинитив се употребљава у свим падежима једнине изузев вокатив.

Може уз себе имати граматички члан, по коме се и може познати падеж у којем је, пошто је иначе непроменљив. У номинативу и акузативу употребљава се са или без члана.

Као глагол инфинитив казује радњу, врсту и начин радње; поближе се одређује прилогом.

Субјекат инфинитива

Као глагол инфинитив може имати свој субјекат:

1. Ако се субјекат инфинитива разликује од субјекта у главној реченици, онда стоји у акузативу. Таква конструкција назива се акузатив са инфинитивом (accusativus cum infinitivo).

Μετά δὲ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰκάωβος. – А пошто они ућуташе, одговори Јаков.

2. Ако се субјекат инфинитива не разликује од субјекта у главној реченици, не изриче се посебно (не понавља се). Таква конструкција назива се номинатив са инфинитивом (nominativus cum infinitivo).

Οὐδὲν δύναμεθα ἡμεῖς ἀ εἶδαμεν καὶ ἠκουσάμεθα μὴ λαλεῖν. – Не можемо ми што видесмо и чусмо да не говоримо.

УПОТРЕБА ΙΝΦΙΝΙΤΙΒΑ

Као субјекат инфинитив се употребљава уз безличне глаголе и изразе:

δεῖ, χρή, συμβαίνει, δοκεῖ, ἔξεστι;

ἄξιον, δίκαιον, καλόν, δυνατόс, δέον (ἐστίν);

ώρα, καιρός, νόμος, ἀνάγκη (ἐστίν).

Ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. – Он треба да расте а ја да се смањујем

Δυνατός ἐστω τὴν παρακαταθήκην μου φυλάξαι. – Кадар је да сачува мој аманет.

Ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. – Јер је потребно да дођу саблазни.

Место безличних израза често се јавља и лични:

Οὐδέτι εἰμὶ ἄξιос κληθῆναι υἱός σου. – Нисам више достојан да се назовем твојим сином.

Као објекат инфинитив се употребљава:

1. Са глаголима који казују осећање или говор:

Ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς σέ. – Надам се да дођем к теби.

Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν. – Мислим дакле да је ово добро.

2. Са глаголима који значе хтети, захтевати, допуштати, бранити, забрањивати:

Κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σέ ἐπὶ τὰ ὕδατα. – Нареди ми да дођем к теби по во-

ди.

Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι. – А коју да знате.

Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. – Допушта ти се да говориш о себи.

3. Са глаголима који значе моћи – чинити:

Δύναται ὁ Θεὸς ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ. – Може Бог подићи децу Авраму.

Καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἰσχυρὸν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. – И више нема-
ћаху снаге да је вуку од мноштва риба.

Infinitivus finalis казује намеру:

Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος Ὑπάγω ἀλιεύειν. – Каже им Симон Петар: Идем
да ловим рибу.

Οὐκ ἤλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι τὸν νόμον. – Не дођох да разрушим
него да испуним закон.

Πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἄπτεσθαι αὐτοῦ. – Све мноштво тражаше да га се дотак-
не.

Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι. – И по-
сла их да проповедају царство Божје и да исцељују.

Инфинитив са граматичким чланом

Поред инфинитива, као именице, може стајати граматички члан. При томе
инфинитив не губи глаголска својства.

Ако је инфинитив субјекат или акузатив објекта може да има члан. Ако је
генитив или датив објекта, или зависи од предлога који уз њега стоји, мора имати свој
члан.

Τὸ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου οὐκ ἔστι ἐμὸν τοῦτο δοῦναι. – Седети с моје десне
стране, није моје то да дам.

Μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκησεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην.

– А пошто је његов отац умро, пресели га у ову земљу.

Λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπίς πάσα τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς. – Најзад бејаше изгубљена
свака нада да се спасемо.

Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια εἰς τὰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῖσαι αὐτά. –

– Сакупите прво кукољ у снопове да се спали.

Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους. – Место да каже-
те. А док су људи спавали.

Негација уз инфинитив је μή

ПАРТИЦИПИ

Партицип је врста глаголског придева који чува својства и придева и глагола.
Код партиципа, као придева, разликују се род, број и падеж. Може стајати уз име да га
поближе одреди. Као придев, партицип може бити именица. Код партиципа, као гла-
гола, разликује се радња, време и стање, а ближе се одређује прилогом.

Партиципе имају ова времена: презент, футур, аорист и перфект.

Партицип презента показује радњу која је истовремена са радњом глагола у
главној реченици.

Партицип футура која ће се десити. Најчешће казује намеру или циљ.

Партицип аориста казује свршену радњу која се десила пре но што је почела
радња коју казује глагол у главној реченици.

Партицип перфекта казује прошлу радњу чије последице трају у време када се
дешава радња глагола у главној реченици.

Партиципе најчешће преводимо описно, релативном реченицом, али, када је
то могуће, можемо партицип презента превести нашим глаголским прилогом садашњег
времена, а партицип аориста нашим глаголским прилогом прошлог времена.

Уз партицип стоји негација μή.

Атрибутски партицип

1. Атрибутски партицип преводи се придевом или релативном реченицом:

Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος. – Бејаху заједно
Симон Петар и Тома звани Близанац.

Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν. – Устани и иди према југу на пут који се спушта од Јерусалима
у Газу.

2. Партицип са чланом може бити именица. Члан може бити двојак –

а) индивидуалан:

Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. – Изиђе сејач да сеје.

Οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν ὥς ἐδωάχθησαν. – А примивши новац учи-
нише како су научени.

- б) генерички (стоји уз поједине предмете као представнике читаве врсте):

Ὁ φίλων πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστι μου ἄξιος. – Онај који воли оца
или матер више него мене, није ме достојан.

Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ σωθήσεται. – Онај који верује у мене спашће се.

Предикатски партицип

Предикатским партиципом допуњава се непотпуни смисао глаголског предиката.

Предикатски партицип се протеже на субјекат, па стоји у падежу у којем је субјекат (номинативу), или на објекат, па стоји у падежу у којем је објекат.

1. Предикатски партицип се односи на субјекат —

а) са глаголима: *εἰμί*, *ἔχω*, *ὑπάρχω*.

Ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ καθημένος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ. — А бејаше се враћао и седио на својим колима.

б) са глаголима: *τυγχάνω*, *λανθάνω*, *φθάνω*, *ἐπιμένω*, *φαίνομαι*;

са изразима: *δηλός* *εἰμι*, *φανερός* *εἰμι*

Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων. — А Петар је упорно куцао.

в) са глаголима који значе почињати, престајати, подносити, посустајати: *ἄρχομαι*, *παύομαι*, *κοπιάω*, *ἀνέχομαι*, *κάμνω*, *ἀπαγορεύω*.

... καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν. — ... и трудимо се радећи сопственим рукама.

г) са глаголима који значе добро или лоше чинити, престизати, заостајати: *ἀδικαίω*, *εὖ* (*καλῶς*) *ποιέω*, *ῥικαίω*, *κρατέω*, *λείπομαι*.

Αὕτη δὲ ἄφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. — А она, откако сам ушао, није престајала да ми целива ноге.

д) са глаголима који показују какво душевно расположење: *χαίρω*, *ἡδομαι*, *ἄχθομαι*, *αἰσχύνομαι*, *μεταμέλομαι*.

Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. — Видевши Господа, дакле, ученици се обрадоваше.

2. Предикатски партицип односи се на субјекат (ако је глагол у пасиву) или на објекат (ако је глагол у активу):

а) са глаголима који значе осећања телесна или душевна: *δράω*, *ἀκούω*, *καταλαμβάνω*; *οἶδα*, *ἐπίσταμαι*, *γινώσκω*, *εὐρίσκω*.

Ὅψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγῶτα καὶ τοὺς ἀγγέλους ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας. — Видећете небо отворено и анђеле како се пењу и силазе.

б) уз глаголе који су узрок глаголима под а): *δείκνυμι*, *δηλόω*, *φαίνω*, *ἀγγέλλω*, *ἐλέγχω*.

Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων. — Све вам показах, јер тако трудећи се треба да прихватате немоћне.

Прилошки партицип

Прилошки (адвербни) партицип замењује прилошку реченицу:

Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. — Дошавши, ја ћу га исцелити.

*Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀντήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλ-
λοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεῦειν.*
— А ми, дошавши на лађу пре, одвезосмо се у Ἀсос, намеравајући да узмемо Павла одан-
де; јер тако бејаше наредио, намеравајући сам да иде пешице.

Апсолутни партицип

Апсолутни партицип је прилошка реченица у којој се јавља особена конструкција која се зове *апсолутни генитив*. Субјекат ове реченице налази се у генитиву, и разликује се од субјекта у главној реченици. Предикат је партицип који се са субјектом слаже у роду броју и падежу.

Примери: *Αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.*
— Ово би први попис како Квирин управљаше Сиријом.

Πρωίας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν. — А кад већ настајаше јутро, стаде Исус на обалу.

Καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἀνεμος. — И пошто уђоше у лађу престаде ветар.

Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. — А кад настаде вече, лежаше за трпезом са дванаесторицом ученика.

Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πάσαι καὶ ἐκάθευδον. — А како је младожења каснио задремаше све и спаваху.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα. — А када се Исус роди, гле, мудраци са истока дођоше у Јерусалим.

Οὔσης οὖν ὁψίας τῇ ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον. — Кад, дакле, би вече у први дан недеље, и док бејаху затворена врата где бејаху ученици због страха од Јудеја, дође Исус и стаде на средину.

Апсолутни генитив у Новом завету среће се, углавном, као прилошка реченица за време, мада може да се сретне и у значењу прилошке реченице за околност. Такав је случај у другом делу последњег примера.

ПРИЛОЗИ

Прилози су непроменљива врста речи које се додају глаголима или придевима да их поближе одреде.

Прилози, према својој садржини, деле се на прилоге за место, време, количину, потврду, сумњу, одрицање и начин.

За место

ἀντικρύ	= с лица	ἀνωθεν	= одозго
ἀνω	= горе	κάτωθεν	= одоздо
ἔσω	= унутра	ἔσωθεν	= изнутра
ἐξω	= напољу	ἐξωθεν	= споља
κάτω	= доле	ἐκεῖθεν	= оданде, отуда
μεταξύ	= између	ἐντεῦθεν	= одавде
πόρρω	= далеко	ὀπίσθεν	= позади, страга

Корелативни прилози за место
на питање где, куда

показни	ἐκεῖ, ὧδε	= тамо, овде
релативни	ὅπου	= где
упитни	ποῦ	= где, куда?
неодређени	πού	= негде, некуда

на питање одакле, откуда

показни	ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν	= оданде, одавде
релативни	ὅθεν, ὁπόθεν	= одакле, откуда
упитни	πόθεν	= одакле, откуда?
неодређени	ποθεν	= однекуд

За време

σήμερον	= данас	πάλαι	= давно, негда
αὔριον	= сутра	ἤδη	= већ
ἐχθές	= јуче	οὐπω	= још не
ἐπαύριον	= прекосутра	ἔτι	= још, опет
προχθές	= прекјуче	ἄρτι	= сада
πρωί	= рано, ујутру	ἀεί	= увек
ὀψέ	= увече	πρίν	= пре него
νῦν, νυνί	= сада	πάλιν	= опет, поново
πάντοτε	= свагда, увек		

Корелативни прилози за време

показни	τότε	= тада
релативни	ὁπότε, ὅτε, ὅταν	= када
упитни	πότε	= када?
неодређени	ποτέ	= некада

За количину

λίαν	= врло	σχεδόν	= готово
αφόδρα	= врло	ἀρκούντως	= довољно

У прилоге за количину спадају и прилошки бројеви, као

ἅπαξ	= једанпут	πεντάκις	= пет пута
δίς	= двапут	ἑπτάκις	= седам пута
τρίς	= трипут	ἑβδομηκοντάκις	= седамдесет пута
тетράκις	= четири пута	πολλάκις	= више пута

и други.

Корелативни прилози за количину

показни	τοσοῦτον	= толико
релативни	ὅσον	= колико
упитни	πόσον	= колико?
неодређени	ποσόν	= неколико

За потврду

ναί = да

За одрицање

οὐ, οὐκ, οὐχ, μή	= не
οὐδέ(ν), μηδέ(ν)	= ништа
οὐκέτι, μηκέτι	= не више
οὐδαμῶς	= никако, нипошто, нипочему
упитно οὐχί, μήτι	= не... ли?

За сумњу

ἴσως, τάχα	= можда
------------	---------

За начин

Ови прилози изводе се од придева на следећи начин: Узме се генитив плура-
ла придева мушког рода па се одбије завршно ν, а на његово место стави с. Прилог,
овако добијен, има исти акценат који је имао придев у генитиву плурала.

Примери:

σοφός	= мудар	σοφῶν	· σοφῶς	= мудро
ἑτοίμος	= готов	· ἐτοίμων	· ἐτοίμως	= готово
εὐθύς	= прав	· εὐθέων	· εὐθέως	= одмах
ἀληθής	= истинит	· ἀληθῶν	· ἀληθῶς	= заиста

Често се прилог за начин исказује акузативом сингулара или плурала придева средњег рода. На пример:

καλός	прилог је	καλόν
πολύς	прилог је	πολύν или πολλά
πᾶς	прилог је	πάντα.

Понеки прилог је уствари номинатив сингулара придева мушког рода: εὐθύς-место εὐθέως употребљава се и εὐθύς.

Корелативни прилози за начин

показни	οὕτως	= тако
релативни	ὥς, ὅπως	= како
упитни	πῶς	= како?
неодређени	πῶς	= некако

ПОРЕЂЕЊЕ ПРИЛОГА

Прилози за начин изведени од придева добијају компаратив додавањем наставка *τέρως* или *ὀκως*, а суперлатив додавањем наставка *τάτως* или *ίθτως*. Међутим, овако добијени компаративи и суперлативи прилога врло су ретки. Готово увек као компаратив се употребљава акузатив сингулара компаратива придева средњег рода.

На пример: *τάχιον, περισσότερον, εὐκοπώτερον...*

А за суперлатив, акузатив плурала суперлатива придева средњег рода.

На пример: *τάχιστα, μάλιστα...*

ВЕЗНИЦИ

Везници су врста непроменљивих речи које везују две речи или реченице.

Деле се на везнике координације и везнике субординације.

Везници координације

саставни	καί = и	τε... καί = и... и
	οὔτε ... οὔτε, μήτε ... μήτε	= ни ... ни
раставни	ἢ = или	εἴτε ... εἴτε = било ... било
супротни	ἀλλά = али, δέ = а	
узрочни	γάρ = јер	
закључни	οὖν, οὐκοῦν, ἀρα, δὴ	= дакле

П а з н !

δέ, τε, γάρ, οὖν захтевају увек друго место у реченици.

Везници субординације

исказни	ὅτι, ὥς = да
намерни	ἵνα, ὥς, ὅπως = да
поредбени	ἢ = него
узрочни	ὅτι, διό, διότι = зато
	ἐπεί, ἐπειδή = пошто, како
погодбени	εἰ, εἰ ἄν, εἰάν, ἄν = ако

УЗВИЦИ

Узвици су врста непроменљивих речи које служе да привуку пажњу или покажу неко расположење. У Новом завету су ретки. Јављају се углавном ови:

ὦ	= о (често стоји уз вокатив)
ἰδοὺ	= гле
οὐαί	= тешко (тешко теби)
οὐά	= уа, доле!

Осим ових, сматрају се узвицима и сви вокативи као и императиви који служе као поздрав. Поздарви су ови:

χαῖρε, χαίρετε = здраво (радуј се, радујте се)

ἔρρωσο, ἔρρωσθε = буди (будите) здраво

Позиви:

δεῦρο, δεῦτε = хајде (хајдете), дела, амо

ЗАВИСНЕ РЕЧЕНИЦЕ

За употребу начина у зависној реченици важно је да ли је глагол главне реченице у главном или споредном времену.

Главним временима сматрају се ови глаголски облици:

Индикативи презента, перфекта и футура,
коњунктиви и императиви свих времена,
потенцијал садашњи.

Споредним временима сматрају се ови глаголски облици:

Индикативи имперфекта, аориста и плусквамперфекта,
историјски презент,
потенцијал прилошки.

Ако је у главној реченици главно време, у зависној стоји глагол у оном начину у којем би стајао да је самостална реченица. А ако је у главној реченици споредно време, може у зависној да стоји индикатив или коњунктив са *ἄν*, односно оптатив без *ἄν*.

Субјекат зависне реченице налази се често у главној реченици, па зависи од глагола главне реченице.

ДЕКЛАРАТИВНЕ ЗАВИСНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Ове реченице зависе од глагола казивања и осећања, а почињу везницима *ὅτι*.
ὥς = да.

После главног времена стоји у њима онај начин у којем би биле кад би биле самосталне.

Αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί. – Сами знате да мојим потребама и оних који су са мном послужили ове моје руке.

УПИТНЕ ЗАВИСНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Почињу упитним прилозима или упитним заменицама *ποῦ* = где *πόθεν* = откуда *τίς*, *τί* = ко, шта, затим упитним везницима *εἰ* ... *ἢ* = ако ... или, *εἴτε* ... *ἢ* = или ... или, било ... било, *πότερον* ... *ἢ* = да ли ... или.

Ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. – Распитиваше се од њих где се Христос рађа.

Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει μαρτανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν ... – Ако, пак, нека удовица децу или унучад има, нека се уче прво свој дом да поштују.

УЗРОЧНА ЗАВИСНА РЕЧЕНИЦА

У овим реченицама глагол стоји у начину у којем би био кад би била самостална.

Почиње везницима

ὅτι, *ὥς*, *γάρ* = јер, *διότι* = зато што, *καθότι*, *ἐπεὶ* = будући да, пошто, *ἐπειδὴ* = кад већ.

Негација је *οὐ*.

Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ἡμέρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. – Бдите, дакле, јер не знате у који дан долази Господ ваш.

Σίμων οὖν Πέτρος τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνός... – А Симон Петар се огртачем опаса, јер бејаше наг...

НАМЕРНА РЕЧЕНИЦА

Глагол ових реченица је у коњунктиву или индикативу футура. Ретко имају одпатив.

Почињу везницима *ἵνα*, *ὅπως*, *ὥς* = да, а одречне везницима *ἵνα μή*, *ὅπως μή*, *ὥς μή* = да не.

Ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἵνα με κολαρίξῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. – Дадено ми се жалац у месо, да ме жига да се не поносим.

...ἀπαγγεῖλατέ μοι ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνῆσαι αὐτῷ. – јавите ми да и ја дођем да му се поклоним.

ПОСЛЕДИЧНА РЕЧЕНИЦА

Ако је последица стварна, глагол стоји у индикативу; ако је последица могућа, глагол стоји у инфинитиву. (Кад су субјекти у главној и зависној реченици различити, долази акузатив са инфинитивом, а негација је *μή*).

Почињу везником *ὥστε* = тако да.

Негација је *οὐ*.

Καὶ γίνεται λαίλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. – И бејаше велика олуја, и валови преваљиваху у лађу, да се већ испуни лађа.

...ὥστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός... – ... тако да више ниси роб него син...

ПОГОДБЕНА РЕЧЕНИЦА

Обично погодбена реченица стоји испред главне. Погодбена реченица зове се протасис, а главна реченица аподосис.

Почињу везником *εἰ*, *ἐάν* (*εἰ ἂν*) = ако, да, кад.

У протасису негација је увек *μή*. У аподосису негација је *οὐ*.

С обзиром на исказану мисао деле се у три групе: реалне (стварне), иреалне (нестварне) и потенцијалне (могуће).

1. Реални облик

за прошлост – *εἰ* + индикатив,

за садашњост – *εἰ* + индикатив, а

за будућност – *ἐάν* + коњунктив.

Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ. – Ако зло рекох, докажи да је зло.

Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σέ ἐπὶ τὰ ὕδατα. – Господе, ако си ти, нареди ми да дођем к теби по води.

Ἐάν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. – Ако се само дотакнем његове хаљине, спашћу се.

2. Иреални облик

У овом облику јављају се две реченице као неиспуњене погодбе. У обе реченице је индикатив историјског времена, али у аподосису је везник *ἂν*.

Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν καὶ ποταπὴ ἡ γυναῖκίς ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ.
– Ако би он био пророк, знао би каква га се жена дотиче.

Εἰ γὰρ ἐτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην. – Јер ако бих још људима угађао, не бих био Христов слуга.

3. Потенцијални облик

Ако се погодба врши, а то је могуће, могућа је и последица. У обе реченице глагол је у оптативу:

У протасису εἰ + оптатив, у аподосису оптатив + ἂν.

П а з и!

У Новом завету у аподосису је индикатив.

Εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοί ἐστε. – И ако бисте страдали ради правде, блажени сте.

ДОПУСКНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Ове реченице у временима и начинима поводе се за погодбеним реченицама.

Почињу везницима εἰ καί, ἐὰν καί = ако и.

Негација је μή.

Ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον... – Ако би човек и био обузет неким грехом, ви духовни исправљајте таквога...

Εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. – И ако смо познавали Христа по телу, али сад га више не познајемо.

ВРЕМЕНСКЕ РЕЧЕНИЦЕ

Зависне временске реченице одређују време радње у главној реченици. Почињу овим везницима:

ὅτε, ὅταν, ὁπότε, ὥς ἂν = када

ἐπεί, ἐπειδὴ, ἐπὶ ἂν = када, пошто

ἕως, ἕως ὅτου, ἄχρις, ἐν ᾧ = док

πρίν, πρὶν ἢ, πρὸ τοῦ = пре него

Глагол у овој реченици стоји најчешће у индикативу. Са везницима ὅταν, ἐπὶ ἂν, ἐπειδὴ, ὥς ἂν глагол може да буде у коњунктиву, а са везницима πρίν, πρὶν ἢ, πρὸ τοῦ може да буде у инфинитиву или коњунктиву.

Καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμός. – И не познадоше док не дође потоп.

Ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὐρητε, ἀπαγγεῖλατέ μοι...

– Испитајте тачно о детету, а кад нађете, јавите ми...

Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήθη με. – Пре него што се петало огласи трипут неш ме се одрећи.

РЕЛАТИВНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Реалтивне реченице почињу релативним заменицама. ὅς, ὅστις, ὅσος.

Релативна заменица се слаже у роду и броју са именом уз које стоји, а падеж јој зависи од функције у реченици:

Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. – Ја сам Исус којега ти гониш.

Ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὅς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου... – Ја шаљем анђела свога пред лицем твојим који ће приправити пут твој...

Ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡ γούμενος, ὅστις ποταμεὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. – Јер ће из тебе изаћи вођ који ће пасти мој народ, Израиља.

... ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. – Јер који се год у Христа крстите, у Христа се обукосте.

Р Е Ч Н И К

ГРЧКО – СРПСКИ

Α

α ἄλφα α, прво слово грчког писма
 α' εἰς, μία. ἓν један, а, о (број,
 ἄβυσσος, οὐ ἡ бездан, провалија
 ἀγαθός, 3 добар, а, о
 ἀγαλλιάω обрадовати, веселити, клицати
 ἄγαμος, 2 безбрачан, а, о
 ἀγάπαι, ὦν αἱ гозба љубави, агапа
 ἀγαπάω волети, љубити
 ἀγάπη, ης ἡ љубав
 ἀγαπητός, 3 вољен, а, о; љубљен, а, о
 αἰγγεῖος, οὐ ὁ весник; анђео
 ἄγγος, οὐς τό посуда, спремиште
 ἀγέλη, ης ἡ крдо
 ἀγενής, 2 неплеменит, а, о
 ἀγιαζω светити, освећивати
 ἀγιασμός, οὐ ὁ посвећење
 ἅγιος, 3 свет, а, о
 ἀγκάλη, ης ἡ наручје
 ἄγκυρα, ας ἡ анкер, лангер, сидро,
 котва
 ἀγνεία, ας ἡ чистота
 ἀγνίζω чистити се (ритуално)
 ἄγνός, 3 чист, а, о; частан, а, о
 ἀγορά, ἄς ἡ трг, тржница
 ἀγοράζω куповати, купити
 ἄγρα, ας ἡ ловина, улов
 Ἀγρίππας' α ὁ Агрипа
 ἀγρός, οὐ ὁ поље, њива
 ἀγρυπνέω бдети, пазити
 ἄγω водити

ἀγών, ὦνος ὁ борба, противљење;
 брига
 ἀγωνίζομαι борити се
 ἀδελφή, ης ἡ сестра
 ἀδελφός, οὐ ὁ брат
 ἄδης, οὐ ὁ ад
 ἄδικος, 2 неправедан; неверан, неис-
 праван
 ἀδύνατος, 2 немоћан, а, о
 ἄδω певати
 αἰί увек
 ἄζυμα, ὦν τὰ опресноци
 ἄζυμος, 2 бесквасан, а, о
 ἀήρ, ἀέρος ὁ ваздух
 ἀθετέω одрицати се; порицати; укидати,
 одбацивати
 ἀθῶος, 2 невин, а, о
 Αἴγυπτος, οὐ ἡ Египат
 αἰδώς, 2 вечан, а, о
 Αἰθίοψ, ἰοπος ὁ Етиопљанин
 αἷμα, αἵματος τό крв
 αἰνigma, ματος τό загонетка, нејасан го-
 вор
 αἵρεσις, ἐσεως ἡ јерес, странка, секта
 αἰρέω избрати
 αἶρω дизати, дићи, подићи
 αἰσχύνη, ης ἡ срамота, срамоћење
 αἰσχύνομαι стидети се, посрамити се
 αἰτέω питати, тражити, искати
 αἰτία, ας ἡ кривица

αἵτιος, 3 крив, а, о
 αἰών, ὤνος ὁ век
 αἰώνιος, 2 вечан, а, о
 ἀκαρέομαι немати згоду
 ἀκακος, 2 безазлен, а, о; невин, а, о
 ἀκανθα, ης ἡ трн, бодљика
 ἀκαρπος, 2 јалов, а, о; неплодан, а, о
 ἀκατάκριτος, 2 осуђен, а, о без суда
 ἀκέραμος, 2 безазлен, а, о
 ἀκλινῇ непоколебљиво, чврсто
 ἀκοή, ης ἡ глас, вест, причање
 ἀκολουθέω пратити, ићи (за ким)
 ἀκούω чути, слушати
 ἀκρίς, ἰδος ἡ скакавац, акрида
 ἀκρογωνιαίος, 3 угаони, а, о (угаони камен)
 Ἀκύλας, α ὁ Акила — мушко име
 ἀκων, 3 недраговољан, а, о
 ἀλαλος, 2 нем, а, о
 ἄλας, ἄλατος τὸ со
 ἀλεεύς, ἀλεέως ὁ рибар
 ἀλείφω помазати
 ἀλέκτωρ, ἐκτορος ὁ петао
 ἀλήθεια, ас ἡ истина
 ἀληθής, 2 истинит, а, о
 ἀληθινός, 3 истински, а, о
 ἀληθῶς заиста
 ἀλιεύς, ἀλιέως ὁ рибар
 ἀλιεύω ловити рибу, рибарити
 ἀλλόσσω мењати, променити се
 ἀλόη, ης ἡ алој (мирис од дрвета)
 ἄλς, ἄλός ὁ со
 ἄλων, ὠνος ἡ гумно (губно)
 ἀλώπηξ, ὠпекос ἡ лисица
 ἀμαρτάνω грешити, сагрешити
 ἀμαρτωλός, 2 грешан, а, о; им. грешник
 ἀμαχος, 2 несвадљив, а, о; који није бојац
 ἀμίαντος, 2 чист, а, о; без мане

ἄμμος, ου ἡ песак
 ἄμνος, ου ὁ јагње
 ἀμπελος, ου ἡ лоза (винова)
 ἀμπελών, ὤνος ὁ виноград
 ἀμρότερα оба
 ἄν би; да
 ἀνά по
 ἀναβαίνω пењати се
 ἀναγινώσκω читати
 ἀναγκάζω приволети; присилити
 ἀναγκαῖος, 3 неопходан, а, о; нужан, а, о
 ἀνάγκη, ης ἡ потреба
 ἀνάθεμα, ἐματος τό искључење, издвајање (из општине)
 ἀναθεματίζομαι заклинајати се, клети се
 ἀναθεματίζω клети, проклињати
 ἀναρέομαι убијати
 ἀναίρεσις, ἐσεως ἡ убиство
 ἀναιρέω убијати
 ἀναίτιος, 2 и 3 невин, а, о
 ἀνακαινύομαι обнављати се
 ἀνακείμαι лежати (за столом)
 ἀνακλίνω налећи, лећи
 ἀναλαμβάνω узимати (поново)
 ἀναλόω уништити, истребити
 ἀνάξιος, 2 и 3 недостојан, а, о
 ἀναπαύομαι одмарати се, смирити се, мировати
 ἀναπαύω лећи, почивати
 ἀναπείθω наговарати
 ἀναπληρόω испуњавати, допуњавати
 ἀνασπάω извадити, одвући
 ἀνάστασις, εως ἡ васкрсење
 ἀνατολή, ης ἡ (αἱ ἀνατοлаί) исток
 Ἀνδρέας, ου ὁ Андреј
 ἀνεμος, ου ὁ ветар
 ἀνένδεκτον немогуће
 ἀνεπίληπτος, 2 (ἀνεπίλημπος, 2) непорочан, а, о

ἀνευ без
 ἀνεύθετος, 2 незгодан, а, о
 ἀνέχομαι подносити, сносити, трпети; примати
 ἀνὴρ, ἀνδρός ὁ човек, муж
 ἀνθραξ, κος ὁ жеравица, жар; угаљ
 ἀνθρώπιнос, 3 људски, а, о
 ἀνθρωπος, ου ὁ човек
 ἀνίημι попустити, олабавити; спасти
 Ἄννα, ης ἡ Ана (женско име)
 Ἄννας, α ὁ Ана (мушко име)
 ἀνόητος, 2 безуман, а, о
 ἀνοιγώ отварати, отворити
 ἀνομία, ас ἡ безаконје
 ἀνομος, 2 безакони, а, о
 ἀνταποδίδωμι узвраћати, давати
 ἀντί за, ради, место, уместо
 ἀντίδικος, ου ὁ противник, супарник
 ἀντικρυ (ἀντικρυς) насупрот, према, с лица
 ἀντιλογία, ас ἡ порицање, оповргавање
 ἀντιμετρέω одмеравати, узвраћати
 Ἀντιохεύς, εως ὁ Антиохијац
 ἀντιπέρα насупрот, према; против
 ἀντιτάσσομαι противити се, супростављати се; забрињавати
 ἀνταρδαλμέω опирати се
 ἀνιδρος, 2 безводан, а, о; пресахнуо, ла, по
 ἀνω горе
 ἀνωθεν одозго
 ἀνωφελής, 2 некористан, а, о; залудан, а, о
 ἀΐω, ης ἡ секира
 ἀΐος, 3 достојан, а, о
 ἀΐω удостојити
 ἀόρατος, 2 невидљив, а, о
 ἀπάγω водити

ἀπαντάω сретати; одговорити
 ἀπάντησις, εως ἡ сретање; одговор
 ἀπαξ једанпут
 ἀπαρχή, ης ἡ новина, првина, почетак
 ἄпас, 3 сав, а, е, цео, ла, ло
 ἀπειθής, 2 неверујући, а, е; неверан, а, о
 ἀπεκδέχομαι чекати, ишчекивати
 ἀπέναντι према, пред, против
 ἀπέρχομαι отићи, удаљити се
 ἀπέχομαι уздржавати се
 ἀπιστέω не веровати
 ἀπιστία, ас ἡ неверовање, неверје
 ἀπιστος, 2 неверан, а, о
 ἀπλότης, τητος ἡ једноставност, просто-та
 ἀπλοῦς, 3 једноставан, а, о, прост, а, о
 ἀπό од; из
 ἀπογραφή, ης ἡ попис
 ἀπόδεκτον угодно, пријатно
 ἀποδημέω отпутовати, отићи
 ἀποδίδωμι продавати, издавати, давати
 ἀποδοκιμάζω одбацивати (приликом избора)
 ἀποθήκη, ης ἡ амбар, житница
 ἀποθνήσκω умирати, умрети
 ἀποκαθίστημι враћати се, повратити се
 ἀποκαλύπτω откривати
 ἀποκάλυψις, εως ἡ откровење
 ἀποκρίνομαι одговарати, одговорити
 ἀποκτείνω убијати, убити
 ἀποκύω рађати
 ἀποκυλίω одваљивати
 ἀπολλύω (ἀπόλλυμαι) пропадати; уништавати, упропашћавати
 ἀπολύτρωσις, εως ἡ откуп; избављење
 ἀπολύω отпуштати, ослобађати; одступати
 ἀπονίπτομαι прати; умивати
 ἀποστέλλω слати, послати, одаслати

ἀποστολή, ἥς ἡ апостолство
 ἀποστολικός, 3 апостолски, а, о
 ἀπόστολος, ου ὁ посланик, апостол
 ἀποστρέφω враћати, одвраћати; одри-
 цати се
 ἀποτίθημι скинути, смакнути; оставити
 ἀποφέρω одводити; односити
 ἀπορρέγγομαι говорити (на сва уста)
 ἀποχωρέω одвојити се, одлучити се
 ἄπτομαι додирнути, дотаћи се
 ἀπωθέομαι одбацивати, одбијати
 ἀπώλεια, ас ἡ губитак; пропаст
 ἄρα стога
 "Αραψ, "Αραβος ὁ Арабљанин
 ἀργός, 3 празан, лењ, залудан, докон;
 некористан
 ἀργυρος, ου ὁ сребро
 ἀργυρούς, 3 сребрн, а, о
 ἀρέσκω угађати; допадати се, свидети се
 ἀρεστόν једнако; дозвољено
 ἀρετή, ἥς ἡ врлина
 ἀρήν, ἀρνός ὁ јагње
 ἀριθμός, οὗ ὁ број
 Ἀρμαθαία, ас ἡ Ариматеја (назив
 места)
 ἀριστάω обедовати, јести
 ἀριστερός, 3 леви, а, о
 ἀρκетός, 3 довољан, а, о; прилог
 — доста
 ἀρκέω довољан бити, задовољан бити
 ἀρνέομαι тајити; одбијати, порицати
 ἀρνίον, ου τό јагње
 ἀρπάζω грабити; пленити, опимати
 ἄρπαξ, 1 грабљив, а, о; им. грабљивац
 ἀρραβών, ὠνος ὁ капара
 ἄρρωστος, 2 болестан, болешљив; им.
 болесник
 ἄρσεν, 2 мужеван, мушки

ἀρτέμων, μονος ὁ правчано једро
 ἄρτι сада, управо, баш, одмах
 ἄρτος, ου ὁ хлеб
 ἀρχάγγελος, ου ὁ арханђео
 ἀρχαῖος, 3 пређашњи, стар, древан
 ἀρχή, ἥς ἡ почетак; постанак, рогаљ;
 власт
 ἀρχιερεύς, έως ὁ архијереј; првосве-
 штеник
 ἀρχιουνάγωγος, ου ὁ старешина синагоге
 ἄρχομαι почињати, почети
 ἀρχω владати
 ἀρχων, οντος ὁ кнез, старешина
 ἄσβεστος, 2 несагорљив, а, о; вечан, а, о
 ἀσέβεια, ас ἡ безбожност
 ἀσεβής, 2 безбожан, opak, грешан
 ἀσέλγεια, ас ἡ обест, дрскост, похота
 ἀσθένεια, ас ἡ немоћ, слабост, болест
 ἀσθενέω побољевати, боловати, немо-
 ћан бити
 ἀσθενής, 2 болестан, слаб, немоћан
 Ἀσία, ас ἡ Асија (назив области)
 ἄσιτος, 2 гладан, а, о
 ἄσוקος, 2 немудар, а, о
 ἀσπάζομαι поздрављати, поздравити
 ἀσπασμός, οὗ ὁ поздрав
 ἄσπιλος, 2 неокаљан, чист
 ἄσσοу највише; ближе
 ἀστέρος, 2 и 3 мио, ла, ло
 ἀστήρ, ἀστέρος ὁ звезда
 ἀσтраπή, ἥς ἡ муња, блесак
 ἄστρον, ου τό звезда
 ἀσύμφωνος, 2 несложен, а, о
 ἀσύνетος, 2 неразуман, а, о
 ἀσφαλείа, ас ἡ сигурност
 ἀσφαλής, 2 сигуран, чврст, поуздан
 ἀσφαλίζομαι осигурати, утврдити
 ἀσφαλώς сигурно, поуздано

ἀσώτως разблудно, раскалашно
 ἀτενίζω гледати (у), уперити поглед
 ἀτιμάζω не поштовати, не одавати по-
 штовање
 ἀτιμία, ас ἡ непоштовање
 ἀτιμος, 2 непоштован, презрен, нечас-
 тан (без части)
 ἀτμός, ίδος ἡ пара, испарење, димљење
 ἀтоπος, 2 неуместан, а, о; беспутан, а, о
 Αὐγουστος, ου ὁ Август (Октавијан)
 αὐλέω свирати, певати
 αὐλή, ἥς ἡ двор; двориште; тор
 αὐλιζομαι ноћивати, провести ноћ
 αὐξάνω расти
 αἰπνος, 2 будан, који није сањив
 αἰριον сутра
 αὐτόματος, 3 сам, а, о (од себе)
 αὐτός, αὐτή, αὐτό сам, а, о; исти, а, о;
 он, а, о
 αὐτόχειρες својеручно
 ἀφαιρέω уклонити, одузимати; одсећи
 ἀφανίζω помрачивати; уништавати; не-
 стајати
 ἀφεις, έςεως ἡ опроштај
 ἀφθαρσία, ас ἡ непропадљивост, не-
 распадљивост
 ἀφθартос, 2 непропадљив, а, о
 ἀφίημι отпустити, опростити, разрешити
 ἀφιάργυρος, 2 несреброљубив, а, о
 ἀφίστημι напуштати, опадаати, одступати
 ἀφνω одједном, изнеомада
 ἀφορίζω издвојити, одвојити
 ἀφορμή, ἥς ἡ повод, прилика
 ἀφρων, 2 неразуман, а, о
 Ἀχαία, ас ἡ Ахаја
 Ἀχαϊκός, οὗ ὁ Ахајик (мушко име)
 ἀχειροποίητος, 2 нерукотворен, а, о
 ἀχλὺς, ὕος ἡ мрак, тмина

ἀχρεῖος, 2 непотребан, а, о
 ἄχρι (ἄχρις) до; прилог — док

В

β βῆτα в, друго слово грчког писма
 β' δύο два, е, а
 Βαβυλών, ὠνος ἡ Вавилон
 βάθος, ους τό дубина
 βαθύς, 3 дубок, а, о
 βαίνω ићи, корачати
 βαῖον, ου τό врбица, палмова грана
 βάλλω бацати; ударати (шамар);
 метнути
 βαπτίζω загнуриати; крстити
 βάπτισμα, ματος τό крштење
 βαптиστής, οὗ ὁ крститель
 βάπτω умакати
 Βαραββās, ἁ ὁ Варава (мушко име)
 βαρέομαι отежати; бити отежао, оптере-
 ћен
 Βαρτολομαῖος, ου ὁ Вартоломеј (име
 једног апостола)
 Βαρναβας, α ὁ Варнава (име једног
 од 72 јице)
 βάρος, ους τό терет, бремене
 Βαρσαββās, ἁ ὁ Варсава (име једног
 од 72 јице)
 βαρύς, 3 тежак, а, о; важан, а, о
 βασανίζω мучити
 βασιλείа, ас ἡ царство
 βασιλεύς, έως ὁ цар
 βασιλεύω царовати
 βασιλικός, 3 царски, а, о
 βασίλισσα, ἥς ἡ царица
 βαστάζω носити
 βάτος, ου ὁ трн, купина
 βδέλυγμα, ματος τό гнусоба, мрзост
 βέβαιος, 2 и 3 сигуран, извештан, чврст,
 поуздан

βεβαιόω потврђивати, утврђивати
 Βερνίκη, ης ή Верника (женско име)
 Βηθανία, ας ή Витанија (назив места)
 βῆμα, ματος τό суд, судијска столица,
 престо
 βία, ας ή снага, сила, силина
 βιβλίον, ου τό књига
 βίβλος, ου ή књига
 βίος, ου ό иметак, имање, благо; живот
 βλάπτω шкодити, наудити
 βλαστάω ницати, нићи
 βλαστάνω ницати, нићи
 βλασφημέω хулити, похулити
 βλασφημία, ας ή хула
 βλάσφημος, 2 богохулан, а, о; им. хулник
 βλέπω видети
 βοάω викати, вапити
 βοήθεια, ας ή помоћ
 βοηθέω помагати, помоћи
 βορρᾶς, ᾧ ό север; северац (ветар)
 βόσκω пасти, напасати, чувати (стадо)
 βουλεύομαι намеравати, одлучити
 βουλή, ης ή савет; намисао, одлука; во-
 ља
 βούλομαι хтети
 βοῦς, βοός ό во
 браδύς, 3 спор, а, о; позан, а, о
 браχίων, ονος ό мишица, рука
 браχύ на кратко, за мало, мало, укратко
 βρέχω падати (киша), росити, дати кишу
 βροντή, ης ή гром
 βροχή, ης ή киша
 βρυγμός, ου ό шкргут
 βρύχω шкргутати
 βρώμα, ματος τό храна, јело; једење
 βρώσις, ώσεως ή изједање; рђа; јело;
 црв
 βυρσός, έως ό кожар

Γ

γ γάμμα г или н, треће слово грчког
 писма
 γ' τρεῖς, τρία три
 γάγγραψα, ης ή рак
 Γάιος, ου ό Гај (мушко име)
 γάλα, γάλακτος τό млеко
 Γαλάτης, ου ό Галаћанин
 Γαλατία, ας ή Галатија
 γαλήνη, ης ή тишина (кад нема ветра
 на мору)
 Γαλιλαία, ας ή Галилеја
 Γαλιλαῖος, ου ό Галилејац
 γαμέω женити се, удавати се
 γαμίζομαι женити се, удавати се
 γάμος, ου ό брак, свадба
 γάρ јер
 γαστήρ, γαστρός ή утроба, желудац
 γέ бар (ретко се преводи)
 γέενα, ης ή пакао
 γείτων, τονος ό сусед
 γεμίζω напунити
 γέμω пунити, пун бити
 γεμεά, ᾧς ή род
 γένεσις, έσεως ή рођење
 γένημα, ήματος τό пород
 γεννάω рађати, родити
 γένος, ους τό род, колено, нараштај
 γέρων, γέροντος ό старац
 γεύομαι кушати, пробати
 γεωργός, ου ό земљорадник, тежак,
 виноградар
 γῆ, ης ή земља
 γηράσκω старити, остарити
 γίγνομαι бити, постати; појавити се
 γίνομαι бити, постати; појавити се
 γινώσκω познавати: мислити, расуђи-
 вати

γλεῦκος, ους τό шира (слатко вино)
 γλυκύς, 3 сладак, а, о
 γλώσσα, ης ή језик (говорни)
 γναφεύς, έως ό сукнар, ваљар
 γνήσιος, 3 прави, а, о; истинит, а, о
 γνώμη, ης ή сазнање; мишљење; суд
 γνωρίζω спознати; обзнанити; тумачити
 γνώσις, ώσεως ή знање
 γνωστός, 3 познат, а, о; им. познаник
 γογγύζω викати
 γόης, γόητος ό варалица
 γόμος, ου ό роба; товар
 γонεύς, έως ό родитељ
 γόνυ, γόνατος τό колено (део ноге)
 γράμμα, ατος τό писмо, слово
 γραμματεύς, έως ό књижевник
 γραφή, ης ή писмо
 γράφω писати; цртати
 γρηγορέω бдети
 γυμνάζω вежбати, увежбати
 γυμνός, 3 наг, а, о
 γυνή, γυναῖκός ή жена
 γωνία, ας ή угао, рогаљ, раскршће

Δ

δ δέλτα д, 4. слово грчког писма
 δ' τέσσαρες, τέσσαρα (τέσσερα) четири
 δαμονίζομαι имати демоне; бити бесо-
 мучан; бити мучен од демона
 δαμόνιον, ου τό демон
 δαίμων, μονος ό демон
 δακρυον, ου τό суза
 δάκτυλος, ου ό прст
 Δαμασκός, ου ή Дамаск
 δέ а, пак
 δέσις, ήσεως ή молитва, молба
 δείκνυμι показати, научити (кога)
 δειλός, 3 страшљив, а, о; плашљив, а, о

δειπνέω вечерати
 δείπνον, ου τό вечера
 δεισιδαιμονέστερος најбогобојажљивији
 δεισιδαίμων, 2 богобојажљив, а, о; сује-
 вѣран, а, о
 δέκα десет
 δέκατος, 3 десети, а, о
 δεξιός, 3 десни, а, о
 δένδρον, ου τό дрво
 δέομαι молити
 δέρω одрати; злостављати, тући
 δέσμη, ης ή сноп
 δέσμος, ου ό сужањ
 δεσμός, ου ό оков
 δεσмотήριον, ου τό тамница
 δεσπότης, ου ό господар; владика
 δεῦρο амо, овамо, хајде
 δεῦτε деде, дела, хајдете
 δεύτερος, 3 други, а, о (редни број)
 δέχομαι примати; услишити; дочекати
 δέω требати; везати, везивати
 δή баш, управо, дакле (за појачање)
 δῆμος, ου ό народ, становништво
 δημοσία јавно
 δηνάριον, ου τό динар (римски новач)
 διά кроз, преко; уз, са, од; ради, због
 διαβαίνω прелазити, пролазити
 διαβλέπω видети, прогледати
 διάβολος, ου ό ђаво
 διαζώννυμι опасати
 διαθήκη, ης ή завет, савез
 διακονέω служити
 διακονία, ας ή служба, служење
 διάκονος, ου ό слуга, ђакон
 διακόσιοι двеста
 διακρίνω разликовати, премишљати,
 посумњати, препирати се
 διαλέγομαι проповедати; расправљати
 διάλεκτος, ου ή наречје, говор

διαλλάσσομαι мирити се
 διαλογίζομαι размишљати, расправљати
 διαλογισμός, οὐ ὁ истраживање, размишљање, мисао
 διαμартύρομαι заклињати се, сведочити, уверавати
 διαμένω остати одржати се
 διαμερίζω поделити; разделити се
 διάνοια, ας ἡ ум, памет, разум
 διανοίγω отворити, отворати
 διασκορπίζω расипати, просипати
 διασπορά, ας ἡ диаспора, расејање
 διαστρέφω изопачити, отпадати, одвратити
 διατάσσω наредити, издати налог
 διατελέω остајати
 διαφέρω ширити; разликовати се
 διαφημίζω разглашавати, казивати
 διαφθορά, ας ἡ труљење
 διάφορος, 2 различан, а, о
 διαφορώτερος, 3 најбољи, а, е
 διδακτικός, 3 поучан, а, о; кадар, а, о поучити
 διδασκαλία, ας ἡ учење
 διδάσκαλος, ου ὁ учитељ
 διδάσκω учити (кога)
 διδαχή, ἥς ἡ учење
 δίδωμι давати, дати
 διεγείρω устати
 διερμηνεύω разјаснити, тумачити; превести
 διέρχομαι пролазити проћи
 δίκαιος, 3 праведан, а, о
 δικαιοσύνη, ἥς ἡ правда
 δικαίω правдати, оправдати, признати праведност
 δίκτυον, ου τό мрежа (за риболов)
 Διονύσιος, ου ὁ Дионисије (мушко име)

διόπερ (διὰ ὅπερ) стога, стога баш
 διωρύσσω поткопавати
 διότι зашто (упитно); зато (образлажући)
 διπλοῦς, 3 двострук, а, о
 δισμυριάς, δδος ἡ двадесет хиљада
 διψάω ожеднети, бити жедан
 δίψος, ους τό жеђ
 διωγμός, ου ὁ гоњење
 διώκω гонити
 δόγμα, ματος τό заповест, одредба
 δοκέω мислити, изгледати, чинити се
 δοκιμάζω проценити, испитивати; познати
 δόλος, ου ὁ превара, лукавство
 δόμα, ματος τό дар
 δόξα, ἥς ἡ слава
 δοξάζω славити, прослављати
 δουλεία, ας ἡ ропство, робовање
 δουλεύω служити
 δούλη, ἥς ἡ робинја, служавка
 δοῦλος, ου ὁ роб, слуга
 δουλόω служити
 δράκων, κοντος ὁ змај
 δραχμή, ἥς ἡ драхма (новац)
 δρέπανον, ου τό срп
 δρόμος, ου ὁ пут; трка
 δύναμαι моћи
 δύναμις, νάμεως ἡ снага, моћ; чудо
 δυνατός, 3 моћан, а, о
 δύο два
 δύσκολος, 2 тежак, а, о
 δυσκόλως тешко
 δυσμαί, ὦν αἱ запад
 δώδεка дванаест
 δῶμα, δώματος τό кров; горњица
 δωρεά, ας ἡ дар, поклон
 δωρεάν бадава, набе
 δῶρον, ου τό дар

Ε

ε ε ψιλόν е, 5. слово грчког писма
 ε πέντε пет
 εάω дозволити, пустити, дати
 εαυτοῦ, ἥς οὐ себе, се (повратна заменица 3. лица)
 ἐβδομήκοντα седамдесет
 ἑβδομος, 3 седми, а, о
 Ἑβραῖος, ου ὁ Јеврејин
 Ἑβραϊστί јеврејски
 ἐγγίζω приближити се
 ἐγγράφω записати, уписати, написати
 ἐγγύς близу
 ἐγείρω дићи, пробудити
 ἐγκακέω посадити
 ἐγκαλέω тужити, оптужити, подићи тужбу
 ἐγκαταλείπω оставити, напустити
 ἐγκεντρίζω накалемити
 ἐγκόπτω спречавати, задржавати
 ἐγκράτεια, ας ἡ савлађивање, уздржавање
 ἐγκρατεύομαι савлађивати се, уздржавати се
 ἐγώ ја (лична заменица 1. лица)
 ἐδραῖος, 2 и 3 чврст, постојан
 ἐθνάρχης, ου ὁ намесник, вођа народа
 ἐθνικός, 2 народни, а, о
 ἔθνος, ους τό народ; у множини: пагани
 ἔθος, ους τό обичај
 εἰ ако; да ли
 εἶδος, εἶδους τό вид, изглед, појава, гледање
 εἰδωλόθυτον, ου τό идолски прилог
 εἰδωλολατρία, ας ἡ идолопоклонство
 εἰδωλόατρης, ου ὁ идолопоклоник
 εἶδωλον, ου τό идол
 εἰκῇ узалуд, улудо

εἴκοσι (ν) двадесет
 εἰκὼν, ὄνος ἡ слика, икона
 εἰ μή до, него
 εἰμί јесам
 εἰρήνη, ἥς ἡ мир
 εἰρηνικός, 3 миран, а, о
 εἶρω рећи, казати
 εἰς у, на; за, ради
 εἰς, μία, ἐν један, а, о
 εἰσάγω увести, уводити; донети, довести
 εἰσακούω услишити
 εἰσερχομαι улазити, ући
 εἴσοδος, ου ἡ улазак, улаз
 εἰσπορεύομαι улазити, долазити (у кућу)
 εἰσφέρω уносити (нешто), уводити (кога)
 εἶτα после, затим
 ἐκ и ἐξ из, од, са
 ἑкаστός, 3 сваки, а, о (за себе)
 ἐκατόν сто
 ἐκατοντάρχης, ου ὁ центурион, стотинар (римски официр)
 ἐκατόνταρχος, ου ὁ центурион
 ἐκβάλλω избацити, изгонити
 ἐκβολή, ἥς ἡ избацивање
 ἐκδέχομαι очекивати, ишчекивати, чекати
 ἐκεῖ тамо, онде
 ἐκεῖθεν отуда
 ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο онај, а, о
 ἐκκλησία, ας ἡ општина, црква (скуп верних)
 ἐκκόπτω исећи, исецати
 ἐκλέγομαι избрати, изабирати
 ἐκλείπω оскудевати; прекратити; помрачивати
 ἐκλεκτός, 3 изабран, а, о
 ἐκλογή, ἥς ἡ избор

ἐκλύομαι уморити се; посустати
 ἐκμάσσω отрети, обрисати
 ἐκπέμπω послати, одаслати; отпратити
 ἐκπίπτω спадаати, пасти, отпасти; уда-
 рити
 ἐκπλήσσομαι дивити се; запрепастити се
 ἐκπνέω издахнути
 ἐκπορεύομαι излазити
 ἐκστασις, στάσεως ή страх, запрепаш-
 теност; ускићеност
 ἐκστρέφομαι изопачавати се
 ἐκτείνω пружати, пружити
 ἐκτρέπομαι обратити се; застранити,
 клонити се, избегавати
 ἐκφέρω износити; изводити; донети
 ἐκφεύγω избећи, побећи, утећи
 ἐκχέω изливати, пролити
 ἐκών, 3 драговољан, а, о
 ἐλαία, ас ή маслина; маслинка (плод)
 ἔλαιον, ου τόуље
 ἐλαιών, ωνος о маслињак
 ἐλάσσων, ἔλασσον мањи, а, е
 ἐλαύνω пловити; веслати, гонити, те-
 рати
 ἐλαφρός, 3 лак, а, о; брз, а, о; срчан, а, о
 ἐλάχιστος, 3 најмањи, а, е
 ἐλαχιστότερος најмањи
 ἐλεγχος, ου о доказ
 ἐλέγχω покарати, укорити
 ἐλεέω смиловати се, сажалити се
 ἐλεημοσύνη, ης ή милостиња
 ἐλεήμων, 2 милостив, а, о
 ἔλεος, ους τό милост
 ἐλευθερία, ас ή слобода
 ἐλεύθερος, 3 слободан, а, о
 ἐλευθερώ ослобађати, ослободити
 ἐλευσις, εὐσεως ή долазак
 ἐλίσσω савијати
 ἐλκύω вући

ἐλκω вући
 Ἑλλάς, δδος ή Јелада
 Ἑλλην, ηνος о Грк, Јелин
 Ἑλληνίς, ίδος ή Гркиња
 ἐλπίζω надати се
 ἐλπίς, ίδος ή нада
 ἐμавтоῦ, ης, ου себе, се (повратна замени-
 ца за 1. лице)
 ἐμβαίνω ући, улазити
 ἐμβάλλω убацивати, бацити у
 ἐμβιάζω укрцавати
 ἐμβλέπω погледати, угледати, гледати
 ἐμβριμάομαι хражавати се; претити,
 угрожавати
 ἐμός, ἐμή, ἐμόν мој, а, е
 ἐμπαίζω ругати се, нарутати се; обмањи-
 вати
 ἐμπίπτω упасти, упадати
 ἐμπροσθεν пред, испред
 ἐμπτύω плъувати
 ἐμφανίζω показивати, показати; показа-
 ти се
 ἐμφοβος, 2 уплашен, а, о уплашен, а, о
 ἐμφοτος, 2 усађен, а, о
 ἐν у, на
 ἐναντι пред
 ἐνατος, 3 девети, а, о
 ἐνδείκνυμι показати, показивати, упући-
 вати
 ἐνδεка једанаест
 ἐνδέκατος, 3 једанаести, а, о
 ἐνδοξος, 2 славан, а, о; угледан, а, о
 ἐνδυμα, ματος τό руко, хаљина, одело
 ἐνδύνω завлачити се
 ἐνδύομαι обући се
 ἐνδύω умотати
 ἐνεκεν, ἐνεка ради
 ἐνεηύκοντα деведесет
 ἐνέργεια, ас ή дејство, делотворност

ἐνεργέομαι радити, чинити
 ἐνεργέω деловати, оспособити; чинити
 ἐνεργής, 2 делотворан, а, о
 ἐνθάδε овде, сад
 ἐν (οὐκ ἐν) нема више
 ἐνιωτής, ου о годишњица, година дана
 ἐνίστημι бити ту, бити унутра
 ἐνοικέω становати, обитавати
 ἐνότης, ότητος ή јединство
 ἐνοχος, 2 крив, а, о
 ἐντέλλομαι заповедати, наложити
 ἐντεῦθεν одавде (за често), одада (за
 време)
 ἐντιμος, 2 частан, угледан, мио
 ἐντολή, ης ή заповест
 ἐντρέπω презати; марити; постидети се
 ἐντυχάνω намерити се
 ἐνώπιον пред, чело
 ἑξ шест
 ἐξάγω извести, одвести
 ἐξαγοράζω икупити
 ἐξαίρέω избавити, спасти, ослободити
 ἐξαίφνης одједном, изненада
 ἐξακόσιοι, αι, а шест стотина
 ἐξαποστέλλω послати
 ἐξαυτής одмах, у исти час
 ἐξέρχομαι отићи, изаћи, испунити се
 ἐξεσтив слободно је, допуштено је, мо-
 гуће је
 ἐξετάζω испитати (по реду)
 ἐξηγέομαι изрећи, описати; причати
 ἐξής сутрадан, следећег дана
 ἐξήκοντα шездесет
 ἐξίστημι дивити се, запрепастити се
 ἐξοδος, ου ή излазак, излаз
 ἐξομολογέω исповедати
 ἐξουθενέω презирати, ниподаштавати
 ἐξουσία, ас ή власт, моћ, сила, право
 ἔξω изван, напољу, споља

ἐξωθεν споља, напољу
 ἐξώτερος, 3 крајњи, а, е
 ἐορτή, ης ή празник
 ἐπαγγελία, ас ή обећање
 ἐπαγγέλλομαι обећати
 ἐπαινος, ου о хвала, похвала
 ἐπαίρω дићи, подићи
 ἐπαισχύνομαι стидети се, постидети се
 ἐπαितέω просити
 ἐπάνω изнад
 ἐπαρχεία, ас ή покрајина, област, про-
 винција
 Ἐπαφράς, ἃ о Епафрас (мушко име)
 ἐπενδύτης, ου о огртач
 ἐпέρχομαι стићи, доћи, ићи на
 ἐπερωτάω питати, тражити, искати, умо-
 лити
 ἐπέχω опазити, пазити, обраћати
 пажњу; држати; задржати се, остати
 ἐπί на
 ἐπιβαίνω долазити; укрцати се, ући
 ἐπιβάλλω стављати; запљускивати, бриз-
 нути
 ἐπίγειος, 2 земаљски, а, о
 ἐπιγνώσκω познавати, познати
 ἐπίγνωσις, ώσεως ή познање, сазна-
 ње, спознање
 ἐπιγραφή, ης ή натпис
 ἐπιγράφω написати
 ἐπιδείκνυμι показати
 ἐπιδίδωμι предати; додавати
 ἐπιεκής, 2 ваљан, а, о; честит, а, о
 ἐπιζητέω тражити, затражити
 ἐπιθυμέω желети
 ἐπιθυμία, ас ή жеља; жудња, пожуда
 ἐπικαλέω назвати, звати; призивати,
 уложити призив
 ἐπικεῖμαι навалити, поставити, оставити
 на

ἐπιλαμβάνομαι ухватити, узети
 ἐπιλανθάνομαι заборавити
 ἐπιμένω остати, истрајати
 ἐπιπίπτω наваљивати, спопасти; сићи
 ἐπιπλήσσω корити
 ἐπισκέπτομαι посетити, обићи; гледати,
 надгледати
 ἐπισκιάζω заклонити, осенити
 ἐπισκοπέω надгледати
 ἐπισκοπή, ἡς ἡ епископство, епископски
 чин
 ἐπίσκοπος, ου ὁ епископ, надзорник
 ἐπίσταμαι познавати, знати
 ἐπιστάτης, ου ὁ наставник, учитель
 ἐπιστολή, ἡς ἡ посланица
 ἐπιστρέφω вратити се
 ἐπισυνάγω сакупљати, окупљати
 ἐπισηαλής, 2 несигуран, опасан
 ἐπιταγή, ἡς ἡ заповест, наредба
 ἐπιτάσσω заповедати, наређивати
 ἐπιτελέω свршити, довршити; сналазити
 се
 ἐπιτίθημι наметати, дoметнути
 ἐπιτιμάω запрети, опоменути; корити
 ἐπιτρέπω допуштати, допустити
 ἐπίτροπος, ου ὁ управитель
 ἐπιτυχάνω постићи
 ἐπιφαίνω засветлити; показати (светлост)
 ἐπιφάνεια, ас ἡ појава, долазак
 ἐπιχορηγέω пожурити, додати
 ἐποικοδομέω назидавати
 ἐπουράνιος, 2 небески, а, о
 ἐπτά седам
 ἐπτάκις седам пута
 ἐπτακισχίλιοι седам хиљада
 ἐργάζομαι радити, градити, правити
 ἐργασία, ас ἡ труд; рад, посао; доби-
 так, зарада
 ἐργάτης, ου ὁ радник, посленик

ἔργον, ου τό дело
 ἐρευνάω тражити, истраживати, испити-
 вати
 ἔρημος, 2 и 3 пуст, а, о
 ἔρημος, ου ἡ пустиња
 ἐρημόομαι опустети
 ἐριθεία, ас ἡ сплетка; свађа; надметање
 ἔρις, ιδος ἡ мржња
 ἐρμηνεύω преводити; значити
 ἐρπετόν, οὐ τό гмизавац
 ἔρρωσο и ἔρρωσθε буди.(те) здраво:
 остај (те) здраво
 ἐρυθρός, 3 црвен, а, о
 ἔρχομαι ићи, доћи, долазити
 ἐρωτάω питати, молити; испитивати
 ἐοδής, ἡτος ἡ рухо, хаљина
 ἐοδίω јести; прождерати
 ἐσπέра, ас ἡ вече
 ἔσχατος, 3 последњи, а, е
 ἔσω унутра
 ἔσωθεν унутра, изнутра
 ἐσώτερος, 3 унутрашњи, а, е
 ἐταῖρος, ου ὁ друг, пријатељ
 ἕτερος, 3 други, а, о; измењен, различит
 ἐτέρως друкчији
 ἔτι још, опет, поново
 ἐτομάζω спремати, припремати
 ἐτομος, 3 спреман, а, о; готов, а, о
 ἐτοίμως готово
 ἔτος, ους τό година
 εὖ добро, ваљано, честито
 εὐαγγελίζομαι објавити, јавити радосну
 вест
 εὐαγγελίζω проповедати, ширити еван-
 ђеље
 εὐαγγέλιον, ου τό еванђеље, блага вест
 εὐαγγελιστής, οὐ ὁ проповедник еван-
 ђеља
 εὐάρεστος, 2 угодан, а, о

εὐαρέστως угодно, мило
 εὐγενής, 2 племенит, а, о
 εὐδοκέω бити по вољи
 εὐδοκία, ас ἡ добра воља
 εὐθέως одмах
 εὐθυμέω веселити се
 εὐθύνω управљати, водити
 εὐθύς, 3 прав, а, о. раван, незаобила-
 зан
 εὐκοπώτερον лакше
 εὐλογέω благосиљати, хвалити Бога
 εὐλογητός, 3 благословен, а, о
 εὐλογία, ас ἡ благослов
 εὐνοέω бити наклоњен, благонаклон
 εὐποίа, ас ἡ добротинство
 εὐρίσκω налазити
 εὐρύχωρος, 2 широк, а, о; простран, а, о
 εὐσέβεια, ас ἡ побожност
 εὐσεβής, 2 побожан, а, о
 εὐσεβῶς побожно
 εὐσχήμων, 2 утледан, а, о; частан, а, о;
 част
 εὐτόνως надмоћно, силно, упорно
 εὐφραίνω развеселити (кога)
 εὐχαριστέω захваљивати
 εὐχαριστία, ас ἡ захвалност
 εὐχομαι молити се
 εὐώνυμος, 2 леви, а, о
 "Εφεσος, ου ἡ Ефес
 ἐφίστημι приступити, прићи, стати, уста-
 ти
 ἐχθές јуче
 ἐχθρα, ас ἡ непријатељство
 ἐχθρός, οὐ ὁ непријатељ
 ἔχω имати, држати
 ἔως до; док

Z

ζ ζήта 3, 6. слово грчког писма

ζ' ἐπτά седам
 Ζακχαῖος, ου ὁ Закхеј (мушко име)
 Ζαχαρίας, ου ὁ Захарије
 ζάω живети
 Ζεβεδαῖος, ου ὁ Зеведеј
 ζεστός, 3 врео, ла, ло; врућ, а, е
 ζεύγος, ους τό пар
 Ζεύς, Διός ὁ Зевс
 ζηλος, ου ὁ ревност
 ζηλος, ους τό ревност
 ζηλόω или ζηλεύω ревновати
 ζηλωτής, οὐ ὁ ревнилац
 ζημία, ас ἡ губитак, штета
 ζημιόομαι наудити; претрпети, сматрати
 за штету
 ζητέω тражити; разматрати; захтевати
 ζήτημα, ἡματος τό спорно питање
 ζήτησις, ἡσεως ἡ расправа, препирање
 ζιζάνια, ων τὰ кукољ
 ζόφος, ου ὁ тама, мрак; подземни свет
 ζυγός, οὐ ὁ јарам
 ζύμη, ἡς ἡ квасац
 ζωή, ἡς ἡ живот
 ζώνη, ἡς ἡ појас
 ζώννυμι опасати се
 ζῶον, ου τό животиња, створ, живо биће
 ζωοποιέω оживљавати, давати живот

H

η ἡта и, 7. слово грчког писма
 η' ὀκτώ осам
 ἦ или
 ἡγεμονία, ас ἡ владавина, владање
 ἡγεμών, μόνος ὁ вођ
 ἡγέομαι водити, бити вођ; сматрати
 ἡγούμενος, ου ὁ вођ
 ἡδέως радо
 ἦδη већ
 ἡδιστα најрадије

ἡδονή, ης ἡ уживање, наслада
 ἦκω доћи, долазити
 Ἡλίας, ου ὁ (Ἡλείας) Илија
 ἡλικία, ас ἡ узраст, старост
 ἥλιος, ου ὁ сунце
 ἡμέρα, ас ἡ дан
 ἡμέτερος, 3 наш, а, е
 ἥμισυ пола
 Ἡρώδης, ου ὁ Ирод
 Ἡρωδιάς, ἀδос ἡ Иродијада
 Ἡσαίас, ου ὁ Исаија
 ἡσυχάζω умирити, утишати
 ἡσυχία, ас ἡ мир, тишина
 ἡσύχιος, 2 миран, а, о; тих, а, о
 ἡττῶμαι бити савладан
 ἡττημα, матос τό пораз, губитак
 ἦχος, ου ὁ глас, звук, одјек
 ἦχος, ουс τό глас, звук, одјек

Θ

θ θῆτα th 8. слово грчког писма
 θ' ἐννέα девет
 Θαδδαῖος, ου ὁ Тадеј
 θάλασσα, ης ἡ море
 θαμβέομαι чудити се, дивити се, запре-
 пастити се
 θάμβος, ουс τό чуђење, дивљење; страх,
 запрепашћење
 θάνατος, ου ὁ смрт
 θανατόω убити, осудити на смрт
 θάπτω сахранити, погребсти
 θαρρέω уздати се; слободан бити
 θαρσέω бити храбар, не бојати се
 θαῦμα, матос τό чудо
 θαυμάζω чудити се, дивити се
 θαυμαστός, 3 диван, а, о; чудан, а, о
 θεάομαι видети, спазити
 θέατρον, ου τό позориште
 θεῖον, ου τό сунпор

θεῖος, 3 божански, а, о; Божији, а, е
 θέλημα, матос τό воља
 θέλω хети
 θεμέλιον, ου τό темељ
 θεμέλιος, ου ὁ темељ
 θεμελιόω утемељити, учврстити
 Θεός, ου ὁ Бог
 Θεόφιλος, ου ὁ Теофил
 θεραπεύω лечити, излечити
 θερίζω жети
 θερισμός, ου ὁ жетва
 θεριστής, ου ὁ жетелац
 Θεσσαλονικεύς, ἕως ὁ Солуњанин
 Θεσσαλονίκη, ης ἡ Солун
 θεωρέω педати, посматрати
 θεωρία, ас ἡ призор, представа
 θήκη, ης ἡ корице (мача), канија
 θηλάζω дојити, сисати
 θήλυς, 3 женски, а, о
 θηρίον, ου τό звер
 θησαυρίζω сабирати, тећи, штедети
 θησαυρός, ου ὁ ризница, благајна
 θιγγάνω цотаћи
 θλίβω приписнути, стегнути, мучити
 θλίψις, ἰψεως ἡ невоља, мука, мучење
 θνήσκω погинути, умрети
 θνητός, 3 смртан, а, о
 θορυβάομαι трудити се
 θόρυβος, ου ὁ вика, бука, метеж, немир
 θρηνέω кукаати, оплакати
 θρίξ, триχός ἡ влас, длака
 θρόνος, ου ὁ трон, престо
 Θυάτειρα, ων τά Тијатир (назив места)
 θυγάτηρ, трός ἡ кћи
 θύελλα, ης ἡ олуја
 θυμίαμα, матос τό кађење; тамјан
 θυμός, ου ὁ пнеу, љутња
 θύра, ас ἡ врата
 θυρίς, ἰδος ἡ враташца, мала врата

θυρωρός, ου ὁ ἡ враташца, вратарка
 θυσία, ас ἡ жртва
 θυσιαστήριον, ου τό жртвеник
 Θωμάς, ἀ ὁ Тома
 θώραξ, раκος ὁ оклоп

I

ι ἰῶта и, 9. слово грчког писма
 ι' δέκα десет
 Ἰαῖρος, ου ὁ Јаир (мушко име)
 Ἰάκωβος, ου ὁ Јаков
 ἰάομαι лечити се, исцелити се, оздравити
 ἰάσπις, ἰδος ἡ јаспис (полудраги камен)
 ἰατρός, ου ὁ лекар
 ἰδέα, ас ἡ лик, иялед
 ἰδιος, 3 свој, а е; сопствен, а, о
 ἰδιώτης, ου ὁ лаик, непосвећен човек
 ἰδού пле, ево
 ἰсреύς, ἕως ὁ свештеник
 ἱερόν, ου τό храм; олтар
 ἱερός, 3 свети, а, о
 Ἱεροσόλυμα, ων τά Јерусалим
 Ἱεροσόλυμίτης, ου ὁ Јерусалимљанин
 Ἱερουσαλήμ ἡ Јерусалим
 Ἰησοῦς, ου ὁ Исус
 ἱκανός, 3 дорастао, ла, ло; достојан, а, о
 ἱκμάς, ἀдос ἡ влага
 ἱλαρός, 3 радостан, а, о; весео, ла, ло
 ἱμάς, ἄντος ὁ ремен, каиш (од обуће)
 ἱμάτιον, ου τό хаљина
 ἱματισμός, ου ὁ одело, хаљине
 Ἰνα да, е да, е
 Ἰορδάνης, ου ὁ Јордан
 Ἰουδαία, ас ἡ Јудеја
 Ἰουδαῖος, ου ὁ Јудејац
 Ἰουδαῖος, 3 јудејски, а, о
 Ἰούδας, а ὁ Јуда
 ἰππεύς, ἕως ὁ коњаник

ἵππος, ου ὁ коњ
 ἴσος, 3 исти, иста, исто; једнак, а, о
 Ἰσραήλ, ὁ Израил
 Ἰσραηλίτης, ου ὁ Израилџац
 ἰσστημι ставити, поставити; стајати, стати
 ἰσχύς, ἕως ἡ снага, моћ, сила
 ἰσχυρός, 3 крепак, моћан, јак, снажан
 ἰσχύω моћи, имати снаге
 ἰχθύς, ἕως ὁ риба
 Ἰωάννης, ου ὁ (Ἰωάννης) Јован
 Ἰωνᾶς, ἀ ὁ Јона
 Ἰωσήс, ἦτος ὁ Јосифе

K

κ κάппа к, 10. слово грчког писма
 κ' εἴκοσι (ν) двадесет
 καθαιρέω уништити, срушити
 καθарίζω чистити, очистити
 καθарисμός, ου ὁ чишћење, очишћење
 καθарός, 3 чист, а, о
 καθέδρα, ас ἡ столица
 καθέζομαι седети
 καθέξής редом, по реду; даље, после
 καθεύδω спавати
 κάθημαι седети
 καθίζω седети, посадити, посадити се
 καθίστημι поставити, примити
 καθόλου уопште
 καθώς као што
 καί и, а
 Καϊάφас, а ὁ Кајафа (мушко име)
 Καῖν Кајин (Адамов син)
 καινός, 3 нов, а, о
 καιρός, ου ὁ време (нечему)
 Καῖсар, арос ὁ цар (римски)
 Καισάρεια, ас ἡ Кесарија
 καίτοιγε (καίτοι) па ипак, али ипак, опет
 κακία, ас ἡ зло, неваљалство

κακολογέω ружити, рђаво говорити (о)
 κακοπαθέω злопатити се
 κακοποιέω чинити зло
 κακός, 3 зао, зла, зло; рђав, рђава, рђаво
 κακοῦργος. ου ὁ злочинац.
 κακός зло чинити, шкодити
 κακώς зло, рђаво, лоше
 κάλαμος. ου ὁ трска; перо (за писање)
 καλέω звати; позивати
 καλός, 3 леп, а, о; добар, а, о
 καλύπτω сакрити, покрити, прекрити
 καλώς добро
 κάμηλος. ου ἡ дева, камила
 κάμνος. ου ἡ пех
 κάμνω болестан бити
 καὼν. ὄνος ὁ правило
 καπνός. οὐ ὁ дим
 καρδία. ас ἡ срце
 καρπός. οὐ ὁ плод
 καρποφορέω доносити плод, род, рађати
 κάρφος. ους τό трун
 κατά против; доле; по, према; у
 καταβαίνω силазити; падати (киша)
 καταβολή. ἥс ἡ стварање, постање, по-
 станак
 καταγγέλλω славити; наговештавати;
 проповедати
 κατάγω извући; извести, свести
 καταγνώσκω осуђивати; заслужити осу-
 ду
 κατασχύνω осрамотити; постидети се
 катакаίω спалити, сажећи
 катакеῖμαι лежати, боловати
 катаκληρονομέω разделити коцком
 катаκλίνω положити, срушити; посади-
 ти се, лећи за сто
 катаκρίνω осудити; бити осуђен
 катаλαμβάνω обузети
 катаλείπω оставити, напустити, запоста-

вити

καταλλαγή. ἥс ἡ помирење. измирење
 καταλλάσσω помирити; помирити се
 καταλύω разрешити, порушити, уништи-
 ти
 κατανοέω примити, видети, опазити
 καταπτάω стићи
 καταπατέω погазити, изгазити
 κατάπαυσις. εως ἡ почивање, спокој.
 мир
 καταπαύω почивати, починути, умирити
 καταπέτασμα. ἄσματος τό завеса
 καταπίνω прождерати
 καταποντίζομαι тонуту, топити се
 κατάρα. ас ἡ клетва
 καταράομαι проклињати, проклијети
 катаргέω слабити; опростити се, осло-
 бодити се
 катарτίζω исправљати; усавршити,
 довршити
 κατασκευάζω припремати, уредити; са-
 градити
 катаστροφή. ἥс ἡ пропаст
 κατατρέχω потрчати; навалити
 καταφρονέω презирати
 κατέναντι против, према, насупрот
 катерγάζομαι чинити, изазивати градити
 κατέρχομαι силазити, доћи, наићи
 катеσθίω изједати, прождирати, појести
 κατέχω држати, задржавати; заузети
 κατηγόρεω оптужити, тужити
 κατήγορος. ου ὁ тужитељ
 κατήγωρ. орос ὁ тужитељ
 κατηχέω учити, поучавати; обавестити
 κατοικέω настанити се, становати
 κάτω доле
 κατώτερος, 3 доњи, а, е
 καυχάομαι хвалити се
 καύχημα. ἡματος τό узрок слављења

καύχησις. εως ἡ хвалица
 кеῖμαι лежати
 κελεύω наредити, заповедити
 кеός, 3 празан, а, о; узалудан, а, о
 кеόω изгубити, лишити; бити празан
 κέντρον. ου τό бодило (нешто као уд-
 ца)
 κεντυρίων. ἰωνος ὁ центурион, стотинар
 (римски офицер)
 κεραία. ас ἡ рог; тачка
 кéрас. аτος τό рог
 кердаίνω придобити, задобити; при-
 мити
 κεφαλή. ἥс ἡ глава
 κήνσος. ου ὁ порез
 κήπος. ου ὁ врт, башта, парк
 κήρυγμα. матос τό проповед, мисионар-
 ска проповед
 κήρυξ. υκος ὁ гласник, весник; говор-
 ник
 κηρύσσω проповедати
 Κηράς. ἃ ὁ Кифа (Стена). мисли се на
 ап. Петра
 κιβωτός. οὐ ἡ ковчег (Нојев)
 κιθάра. ас ἡ жичани музички инстру-
 мент
 κινδυνεύω бити у опасности
 κίνδυνος. ου ὁ опасност, погибао
 κινέω макнути, помаћи; махати, климати
 (главом)
 κλάδος. ου ὁ грана
 κλαίω плакати
 Κλαυδία. ас ἡ Клаудија (женско име)
 Κλαύδιος. ου ὁ Клаудије (мушко име)
 κλαυθμός. οὐ ὁ плач
 κλαίω ломити, преломити
 κλείς. κλειδός ἡ кључ
 κλείω затворити, затварати
 κλέπτω красти
 κλῆμα. матос τό лоза, изданак
 Κλήμης. μεντος ὁ Климент
 κληρονομέω наследити
 κληρονομία. ас ἡ наследство
 κληρονόμος. ου ὁ наследник
 κλῆρος. ου ὁ коцка, жреб
 κλήσις. ἥс εως ἡ позив
 κλητός, 3 зван, а, о; позван, а, о
 κλίματα. ων τὰ земље, стране, крајеви
 κλινάριον. ου τό носила, носилка
 κλίση. ἥс ἡ лежиште, постеља, одар
 κλίνω лећи, прилећи, ослонити се
 κλύδων. ωνος ὁ вал, талас
 Κνίδος. ου ἡ Книдос, град у Карији
 (Мала Азија)
 κοδραντής. ου ὁ кодрант (новац 1/4 аса,
 1/64 динара)
 κοιλία. ас ἡ утроба
 κοιμάομαι уснути, спавати
 κοινός, 3 општи, а, е; заједнички, а, о
 κοινώω поганити, оскрнавити; називати
 поганим
 κοινωνέω давати део
 κοινωνία. ас ἡ заједница, општина,
 друштво
 κοινωνός. οὐ ὁ саучесник, учесник
 κοιτών. ὠνος ὁ комора
 κόκκωος, 3 црвен, а, о
 κόκκος. ου ὁ горушично зрно, зрно
 κολαρίζω ђушкати, ђушити, шамар уда-
 рити
 κολλάομαι држати се, прионуту, при-
 љубити се
 Κολοσσαί. ὦν αἱ Колоса
 κόλπος. ου ὁ наручје
 κολυμβήθρα. ас ἡ бања
 κομίζω узети, примити, донети
 κοπάζω уморити се; утишати се, престати

κοπιάω трудити се, оптерећивати се, умарати се

κόπος, ου ό непријатност; рад, труд

κόπτω ударати, тући, сећи

κόραξ, κοs ό гавран

κοράσιον, ου τό девојче, девојчица

Κορίνθιος, ου ό Коринћанин

Κόρινθος, ου ή Коринт

κοσμέω украшавати, украсити

κοσμικός, 3 светски, а, о; световни, а, о

κόσμιος, 2 и 3 смеран, а, о; пристојан,

чедан

κόσμος, ου ό свет, свемир; људски род

κόρυς, ου ό котарица

κράββατος, ου ό кревет, одар

κράζω викати, повикати, завикати

κρανίον, ου τό лобања

κράσπεδον, ου τό реса (украc на хаљини)

κρатаίωμα јачати

κратέω држати, власт имати

κράτος, ουs τό снага, власт, премоћ:

држава

κραυγάζω викати, узвикнути

κραυγή, ηs ή вика

κρέας, κρέατος τό месо

κρείσσων, 2 бољи, а, е; прил. боље

κρέμασι обесити, висити

Κρήτη, ηs ή Крит

κρίμα, ματος τό суд, осуда

κρίνω судити

κρίσις, ίσεως ή суд

κριτής, ου ό судија

κρούω куцати

κρύπτω крити, скривати, склонити се

κρυπτός, 3 тајни, а, о; скривен, а, о

κρυσταλλίζω прозрачан, јасан бити

κτάομαι стећи, стицати, прибављати

κτήμα, ματος τό посед, имање; њива

κτήνος, ουs τό марва, стока; живинче, скот

κτήτωρ, торs ό сопственик, поседник

κτίζω створити, стварати

κτίσις, ίσεως ή створење; стварање

κτίσμα, ματος τό створење

κυβερνήτης, ου ό крмар

κυκλόω опкољавати

κύκλω наоколо

κύμα, ματος τό талас, вал

κύπτω сагињати се

κυριακός, 3 Господњи, а, е

κυριεύω господарити

κύριος, ου ό господин, Господ

κύων, κυνός ό пас

κωλύω бранити, заступати, спречавати

κώμη, ηs ή село

κῶμος, ου ό пировање

κῶνωψ, νωπος ό комарац

κωρός, 3 нем, а, о

Λ

λ λάμβδα л, 11. слово грчког писма

λ' триáконта тридесет

λαγχάνω добити, примити удео; бирати

коцком

Λάζαρος, ου ό Лазар

λάθρα тајно, потајно, крадом

λαίλαψ, лаίλαπος ή вихор, олуја, бура

лакέω пуцати, распући се

λαλέω говорити, беседити, причати

λαλιά, аs ή говор; казивање; наречје

λαμβάνω узимати, примати; ухватити

λαμπάς, пáδος ή бакља, светиљка

λάμπω светлети, засветлети, сијати

лампрós, 3 светао, ла, ло; сјајан, а, о

λανθάνω бити скривен, незнан

λαός, ου ό народ

λάρυγξ, υγγος ό грло

λατρεία, аs ή служба, служење, култ

λατρεύω служити

λέγω говорити, рећи, казати

λείος, 3 гладак, а, о; раван, а, о

λείπω недостајати; оскудевати

λειτουργέω служити

λειτουργία, аs ή служба

λειτουργός, ου ό служитель

λέντιον, ου τό удрус

λέπρα, аs ή губа, лепра

лепрós, 3 губав, а, о; им. губавац

λεπτόν, ου τό лепта (новац: 1/2 кодранта)

λευκός, 3 бео, ла, ло

λέων, λέοντος ό лав

ληνός, ου ή муљара (за гроже)

λήρος, ου ή лаж, брбљање

ληστής, ου ό разбојник

λίαν веома, одвише

λιθάζω каменовати

λίθμος, 3 камен, а, о

λίθος, ου ό камен

λιμήν, μένος ό залив, лука

λίμνη, ηs ή језеро

λιμός, ου ό и ή глад

λίτρα, аs ή литра (мера: 327,45 грама)

λίψ, λιβός ό југозапад (страна света)

λογίζομαι рачунати, помишљати, урачунавати

λόγιον, ου τό обећање (у множини)

λόγος, ου ό реч, наука

λοιδορέω грдити, псовати

λοιποί остали, мн. с. р. друге ствари

λοιπόν, ου τό остало

Λουκάs, ā ό Лука

λουτρόν, ου τό бања, купање

λούω прати, опрати

λύκος, ου ό вук

λυπέω жалити, ражалити се

λύπη, ηs ή жалост

λύτρον, ου τό откуп

λυχνία, аs ή свећњак

λύχνος, ου ό свећа

λύω дрешити, одвезати, ослободити

Μ

μ μϋ м, 12. слово грчког писма

μ' τεσσαράκοντα четрдесет

μάγος, ου ό маг, мудрац

μαθητεύω учити, научити, поучити

μαθητής, ου ό ученик

μαθήτρια, аs ή ученица

Μαθθαῖος, ου ό Матеј

μαίνομαι махнитати, лудовати

μακάριος, 3 блажен, а, о

Μακεδονία, аs ή Македонија

Μακεδών, όνος ό Македонац

μακράν далеко

μακρόθεν далеко, из далека

μακροθυμέω стрпети се, бити стрпљив

μακροθυμία, аs ή стрпљивост

μακρός, 3 дуг, а, о; далек, а, о

μαλακία, аs ή немоћ, слабост

μάλιστα највише, понајвише, нарочито

μάλλον више, јаче; радије, пре

μανθάνω учити

μαργαρίτης, ου ό бисер

Μαρία, аs ή Марија

Μαριάμ ή Маријам

Μάρκος, ου ό Марко

μαρτυρέω сведочити

μαρτυρία, аs ή сведочанство

μαρτύριον, ου τό сведочанство

μαρτύρομαι сведочити

μάρτυς, τυρος ό сведок

μαστιγών шибати

μάστιξ, ιγος ή бич; батина; мучење мука

μάταιος, 3 и 2 ништанаван, а, о; узалудан, а, о

μάτην ужалити
 μάχηρα, ης η μάχ
 μάχημα препирати се, бори́ти се
 μεγαλύνω величати, узви́снити
 μέγας, μεγάλη, μέγα велик, а, о
 μεθερμηνεύω тумачити, преводити
 μεθίστημι премештати; одстрањивати.

οδврати́ти
 μεθύω пијан бити, опия́ти се
 μέλας, μέλαινα, μέλας црн, а, о
 μέλι, ιτος τό мед
 μέλλω намерава́ти, канити
 μέλος, ους τό део тела; мн. удови
 μέλω бринути, марити
 μεμβράνα, ης η перамент
 μένω остати, бавити се, боравити
 μερίζω делити (се), разделити (се)

οιμέрити
 μέριμνα, ης η брига; жалост
 μεριμνάω бринути се
 μερίς, ίδος η део, удео
 μέρος, ους τό страна
 μεσημβρία, ас η подне ; јут
 μεσίτης, ου δ посредник
 μεσονύκτιον, ου τό поноћ
 μέσος, 3 среди́и, а, е
 Μεσσίας Месија
 μευτός, 3 пун, а, о
 μετά с, са; после, иза
 μεταβαίνω прелазити, преселити се, пре-
 мести́ти се
 μετάγω водити (са собом)
 μεταδίδωμι да́ти, уделити, доделити
 μεταίρω оти́ћи
 μετακαλέομαι позивати, призивати
 μεταλαμβάνω примати, узети, позивати;
 оку́сити
 μεταμέλομαι покајати се, каја́ти се
 μετανοέω каја́ти се

μεταίωσι, ас η покаја́ње
 μεταξύ усред, међу
 μεταπέμπομαι позивати, дозвати
 μετασχηματίζω примером показати;
 преобразити се
 μετατίθημι преносити, пренети; замењи-
 вати

μετέχω учествовати, имати део, добити
 део
 μετοικίζω пресељава́ти
 μέτοχος, ου δ учесник, друг, саучесник
 μετρέω мерити
 μέτρον, ου τό мера
 μέτωπον, ου τό чело
 μέχρι до
 μηκέτι не више
 μην, μηνός δ месец
 μήτηρ, μητρός η мати
 μία једна
 μιαίνω скрнавити, окаљати, поганити
 μικρός, 3 мали, а, о
 μισησκόμαι сетити се, споменути се
 μισέω мрзети
 μισθός, ου δ плата, награда
 μισθωτός, ου δ најамник
 μνᾶ, ас η мина (новац: 100 дин., 1/60
 таланта)

μνέи, ас η сећање, успомена
 μνήμα, ήματος τό гроб
 μνημεῖον, ου τό гроб, споменик
 μνημονεύω сећати се, сјетити се
 μνημόσυνον, ου τό спомен, сећање
 μόδιος, ου δ мерница, суд (око 9 кг)
 μοιχαλís, ίδος η прелюба; прелубни-
 ца
 μοιχάομαι прелюбу чинити
 μοιχεύω прелюбу чинити
 μόλις с напором, с муком, једва, тешко
 μονογενής, 2 је инокродан, а, о

μόνος, 3 једини, а, о сам, а, о
 μόσχος, ου δ и η јунац, јуница
 μυέομαι навикавати се
 μύθος, ου δ прича
 μυκτηρίζω исмејавати, ругати се
 μύλος, ου δ млин, жрвањ
 μυριάς, ίδος η десет хиљада
 μύρον, ου τό миро
 μυστήριον, ου τό тајна
 μώλωψ, ωπος δ рана, модрица, мањи-
 ца
 μωραίνω постати луд, полудети; об-
 љугавити
 μωρία, ас η лулост
 μωρός, 3 луд, а, о; неразуман, а, о
 Μωϋσής, σέως δ Мојсије

N

ν νυ н, 13. слово грчког писма
 ν' πεντήκοντα педесет
 Ναζαρηνός, ου δ Назарећанин
 Ναζωραίος, ου δ Назарећанин
 ναί да
 ναός, ου δ храм
 ναύκληρος, ου δ бродовласник
 ναύτης, ου δ морнар
 νεανίας, ου δ младић
 νεανίσκος, ου δ младић, момче
 νεκρός, 3 мртав, а, о
 νεκρώω изумрети; поморити
 νέος, 3 нов, а, о; млад, а, о
 νεότης, ότης η младост
 νεφέλη, ης η облак
 νήπιος, 3 безазлен, а, о; неразуман, а, о
 νησίον, ου τό острвце
 νήπιος, ου η острво
 νηστεία, ас η пост
 νηστεύω пости́ти

νηφάλιος, 3 трезвен, а, о; трезан, а, о
 νήρω бити трезвен, трезан
 νικάω побеђивати, победити, надвла-
 да́ти
 Νικόλαος, ου δ Николај
 νίκος, ους τό победа
 νιπτήρ, ήρος δ лавор
 νίπτω прати, опрати
 νοέω схватити, разумети
 νόημα, ματος τό мисао, помисао
 νομή, ης η паша
 νομίζω мислити, помислити, помишља́ти
 νομικός, ου δ законик
 νομοθετέομαι потврђивати законом
 νόμος, ου δ закон
 νόσος, ου δ болест
 νότος, ου δ југ
 νουθεσία, ас η саветовање, опмињање,
 наук
 νουθετέω саветовати
 νοός, νοός δ ум, разум
 νύμφη, ης η невеста, снаха
 νυμφίος, ου δ жених, младожења
 νύν, νυνί сада
 νύξ, νυκτός η ноћ
 νυταίω задремати, заспати
 Νώε δ Ноје

Ξ

ξ ξεί κε, 14. слово грчког писма
 ξ' ἐξήκοντα шездесет
 ξενία, ас η посета, гостовање
 ξενίζω гостити, угостити, бити у гостима
 ξένος, 3 стран, а, о; им. странац, гост
 ξέστης, ου δ крчаг
 ξηραίνω сушити, осушити
 ξηρός, 3 сув, а, о; усахао, ла, ло
 ξύλος, 3 дрвен, а, о

ξύλον, ου τό дрво; батина, штап
 ξυράσσει шишати се, ошишати се

Ο

ο ὁ μικρόν о, 15. слово грчког писма
 ο' ἑβδομήκοντα седамдесет
 ὁ τοῦ граматички члан мушког рода
 ὀγδοήκοντα осамдесет
 ὀγδοος, 3 оми, а, о
 ὄγκος, ου ὁ терет, бремене
 ὀδηγέω водити
 ὀδηγός, οὐ ὁ вођ
 ὀδός, οὐ ἡ пут
 ὀδούς, ὀδόντος ὁ зуб
 ὀδυρόμαι мучити се, бити уцвељен
 ὀδύνη, ης ἡ бол, мука
 ὀθόιον, ου τό платнени завој, покров
 οἰκεῖος, 3 домаћин, а, е
 οἰκέτης, ου ὁ слуга; роб
 οἰκέω становати, обитавати, живети
 οἰκία, ас ἡ кућа
 οἰκοδεσπότης, ου ὁ домаћин
 οἰκοδομέω градити кућу
 οἰκοδομή, ης ἡ градња, подизање
 οἰκονομία, ас ἡ управљање, управа
 οἰκονόμος, ου ὁ управитељ, управљник
 οἶκος, ου ὁ дом
 οἰκουμένη, ης ἡ васељена, свет, земља
 οἰκτείρω смиловати се
 οἰκτιρμός, οὐ ὁ милосрђе
 οἰκτιρμων, 2 милосрдан, а, о
 οἶμα мислити, држати, чинити се
 οἶνος, ου ὁ вино
 ὀκτώ осам
 ὀλιγοπιστία, ас ἡ маловерје
 ὀλιγόπιστος, 2 маловеран, а, о
 ὀλίγος, 3 мали, а, о; слаб, а, о
 ὀλος, сав, а, о; пошун, а, о; читав, а, о

ὅλως све
 ὁμιλέω говорити, разговарати, беседити
 ὁμιλία, ас ἡ разговор; дружење друш-
 тво
 ὁμνῶ клети се
 ὁμοθυμαδόν једнодушно
 ὁμοιος, 3 сличан, а, о
 ὁμοίω упоредити; бити сличан
 ὁμοίωμα, ὁματος τό слика, поређење,
 ὁμοίως слично
 ὁμολογέω исповедати; изјавити призна-
 ти
 ὁμολογία, ас ἡ исповедање; признање
 ὁμοῦ заједно
 ὅμως ипак, опет, али, но
 ὄναρ, ὀνειράτος τό сан
 ὀνειδίζω грдити, карати, врећати
 ὀνειδισμός, οὐ ὁ погрда, врећање
 Ὀνήσιμος, ου ὁ Онисим
 ὄνομα, ὀματος τό име
 ὀνομάζω именовати, звати, називати
 ὄντως заиста, стварно
 ὄξος, ους τό сирће, оцат
 ὄξύς, ὄξεія, ὄξύ оштар, а, о
 ὀπισθεν отага, одстрага; за, иза
 ὀπίσω за, иза; натраг
 ὀπλα, ων τά оружје
 ὀποιος, 3 такав, а, о
 ὅπου куда, где
 ὀπτασία, ас ἡ визија, виђење
 ὄрама, матос τό визија, виђење
 ὄρασις, ὁσεως ἡ изглед; виђење
 ὀратός, 3 видљив, а, о
 ὀράω видети, гледати
 ὀργή, ης ἡ пев, сриба
 ὀργίζομαι гневити се, срдити се, бити гне-
 ван
 ὀργυιά, ас ἡ хват (мера: 1,85 м)
 ὀρέγομαι жарко жедеги

ὀρθός, 3 прав, а, о; раван, а, о; успра-
 ван, а, о
 ὀρθῶς право, правилно
 ὀρια, ων τά крајеви
 ὀρίζω одредити, означити
 ὀρκίζω заклинајати (кога)
 ὀρκος, ου ὁ заклетва, клетва
 ὀρμάω навалити, насрнути
 ὀρμή, ης ἡ воља; нагон, тежња
 ὀρνις, νιδος ὁ и ἡ птица
 ὄρος, ους τό гора, планина
 ὀρφανός, 3 сиротан, а, о
 ὀρχέομαι играти, заиграти
 ὀσιος, 2 и 3 свет, а, о; побожан, а, о
 ὀσίως светло, праведно
 ὀσμή, ης ἡ мирис
 ὅς, ἧ, ὅ који, а, е
 ὅστις, ἧτις, ὅ ти који, а, е; макоји, а, е
 ὀστοῦν, οὐ τό кости, посмртни остаци
 ὀσφύς, υος ἡ бедро
 ὅταν када
 ὅτε када
 ὅτι да, јер
 οὐ, οὐκ, οὐχ не
 οὐά уа
 οὐαί тешко, авај; им. зло
 οὐδαμῶς никако
 οὐδέποτε никад
 οὐδέπω још не
 οὐκέτι више не
 οὐκοῦν зар не; дакле, ипак
 οὐπω још не
 οὐράνιος, 2 небески, а, о
 οὐρανός, οὐ ὁ небо
 οὐς, ὠτός τό уво
 οὐσία, ас ἡ имање, својина
 οὔτε; οὔτε... οὔτε ни, нити; ни... ни,
 нити... нити
 οὗτος, αὐτή, τοῦτο овај, а, о; тај, а, о

οὐχί не, не ли (кад се изражава сумња)
 ὀφειλέτης, ου ὁ дужник
 ὀφείλημα, матос τό дуг
 ὀφείλω дуговати, бити дужан
 ὀφθαλμός, οὐ ὁ око
 ὄφис, ὄφρεως ἡ змија
 ὀφρύς, υος ἡ врх
 ὄχλος, ου ὁ народ, мноштво, гомила
 ὀψάριον, ου τό риба (печена или кува-
 на)
 ὀψέ увече
 ὀψία, ас ἡ вече
 ὀψις, εως ἡ изглед, појава

Π

π πεῖ п, 16. слово грчког писма
 π' ὀγδοήκοντα осамдесет
 παγίς, ιδος ἡ замка, мрежа
 πάθημα, матос τό страдање; страд
 πάθος, ους τό страст
 παιδεία, ас ἡ поука, карање; васпитање
 παιδεύω казнити; поучити, васпитати;
 карати
 παιδίον, ου τό дете
 παιδίσκη, ης ἡ служавка, робинја
 παίζω играти се, шалити се
 παῖς, παιδός ὁ дете, слуга, роб
 παίω ударати
 πάλαι одавно, негдашње
 παλαιός, 3 стар, а, о; древан, а, о
 παλαιότης, ὀтητος ἡ старина, древност
 παλαιώ старити
 πάλιν опет, поново
 πανουργία, ас ἡ лукавство
 πανταχοῦ свуда
 πάντοθεν свуда
 παντοκράτωρ, ιτορος ὁ сведржитељ
 πάντοτε увек, свагда

παρά код. уз. поред; близу, од
 παράβασις. άυεως ή преступи, прекршај
 παραβίτης. ου ό преступник
 παραβολή. ής ή прича са поређењем
 παραγγελία. ас ή упутство, заповест;
 наука
 παραγγέλλω заповедати, налагати, на-
 редити
 παραγίνομαι доћи, прићи; појавити се
 παράγω пролазити
 παράδεισος. ου ό рај
 παραδέχομαι примати, усвајати
 παραδίδωμι издати, предати
 παραδουис. άυеωс ή издаја
 παραινέω саветовати
 παρακαλέω молити, замолити, напоми-
 њати
 παράκλησις. ήс еωс ή утеха; позив; опо-
 мињање
 παρίκλητος. ου ό утешитель
 παρακύπτω загледати, завиривати
 παραλαμβάνω узети, примити
 παραλέγομαι пловити, бродити
 παραλυτικός. 3 узет. а. о; парализован.
 а, о
 παραμένω остати, задржати се, боравити
 парaporeύоmаи пролазити
 παράπτωμα. ώματος τό прекршај, грех,
 погрешка
 παρασκευάζω припремати
 παρασκευή. ήс ή припрема
 паратηρέω мотрити, пазити
 паратίθημι изложити, поверити; метну-
 ти; препоручити
 παραхеψιάζω презимити
 παραхеψаіа. ас ή зимовање
 παραхρήμα одмах, сместа, у исти час
 πάρεστι доћи, бити присутан
 парекτός сем, осим

παραμβολή. ήс ή касарна, каструм
 παρέρχоmаи проћи, поодмаћи; доћи
 παρέχω проузроковати, задавати, при-
 чињавати
 παρθένος. ου ή девојка
 παρίστημι послати; стати уз, крај
 πάρονος. 2 пијан, разуздан
 παρουσία. ас ή долазак, присутност
 парρησία. ас ή слободна реч; прилог —
 слободно
 парρησία слободно
 πᾶς, πάντα, πάν сваки, а. о; сав. а, е
 πάσχα τό Пасха
 πάσχω страдати, трпети
 πατέω газити, показити
 πατήρ. πατρός ό отац
 патриάρχης. ου ό патријарх
 πατρίς. ίδος ή постојбина, отаџбина
 Παῦλος. ου ό Павле
 παύоmаи пристајати
 παύω престати, оканити се
 πείθω наговарати, убеђивати
 πεινάω оладнети, бити гладан
 πειράζω кушати, испитати
 πείρασμός. ου ό искушење
 πέμπτος. 3 пети, а, о
 πέμπω слати, послати
 πένης. πένητος. 1 сиромашан, а, о
 πενθερά. ас ή ташта, пуница (женина
 мати)
 πενθερός. ου ό таст (женин отац)
 πενθέω плакати, жалити
 πέντε пет
 πεντήκοντα педесет
 πέρας преко; према
 πέρας. аτος τό крај, граница
 περί о, око, около
 περιάγω обилазити, водити
 περιарέω изгубити; подигнути

περιβάλλω обући, огрнути, обмотати
 περιβλέπομαι погледати, обзрети се
 περιβόλιον. ου τό вео; хаљина
 περιζώννυμι опасати, бити опасан
 перикείμεи бити обешен, окован, имати
 око себе
 περίξ около, унаоколо
 περιπατέω ходати
 περισσεύω бити у обиљу, давати изо-
 билно
 περισσόν. ου τό обиље, изобиље
 περισσότερος више
 περισσώς све више, нарочито, претерано
 περιστέρα. ас ή голуб
 περιτέμνω обрезасти
 περιτίθημι около поставити; огрнути.
 пребацити
 περιτομή. ήс ή обрезање
 περίχωρος. ου ή околина
 πετεινά. ών tā птице
 πέτρα. ас ή стена, камен
 Πέτρος. ου ό Петар
 петρώδης. 2 каменит, а, о
 πηγή. ήс ή извор, студенац
 πηδάλιον. ου τό крма
 πήρα. ас ή путничка торба
 πήχυς. ήχεος ό лакат (мера: 44,5 см)
 πιάζω ловити, уловити
 πικρία. ас ή горчина
 πικρός. 3 горак, а, о
 πικρώς горко
 Πιλάτος Πόντιος (Πειλάτος) Пилат (рим-
 ски прокуратор)
 πίναξ. коs ό слика; тањир
 πίνω пити
 πιπράσκω продати; бити продан
 πίπτω пасти; обретиути се, доспети, до-
 ћи
 πιστεύω веровати, поверовати; уверити се

πίστις. еωс ή вера
 πιστός. 3 веран, а. о; истинит, а, о
 πλαναίω варати, варати се
 πλάνη. ήс ή превара
 πλάνος. ου ό варалича
 πλάξ. коs ή плоча
 πλατεία. ас ή три; широк пут
 πλατύνω ширити, раширити; бити ши-
 рок
 πλατύς. 3 плъоснат, раван, широк, про-
 стран
 πλείων. оnos ό већина. прилог — више,
 већма
 πλεονάζω више постати; обилно имати
 πλεονεξία. ас ή лакомство
 πλευρά. ών τᾱ ребра; бок; страна
 πλέω пловити
 πληγή. ήс ή ударац зло
 πλήθος. оus τό мноштво
 πληθύνω повећавати, множити се
 πληθω пун бити, испунити; расти
 πλην изузев, осим, сем
 πλήρης. 2 пун, а, о; испуњен, а, о
 πληροφορέω испунити, свршити; испуни-
 ти се
 πληροφορία. ас ή испуњење
 πληρόω пунити, испунити
 πλήρωμα. матos τό пуноћа
 πλησίον близу
 πλησίον ό ближњи
 πλοιάριον. ου τό чамац, барка
 πλοῖον. ου τό лађа, барка
 πλοῦς. оῦ ό пловидба
 πλούσιος. 3 богат, имућан, обилан; ви-
 ђен
 πλουσίως богато, обилно
 πλουτέω богатити се, бити богат
 πλουτίζω обогаћивати
 πλούτος. ου ό богатство, иметак

πλύνω прати, опрати, испрати
 πνεῦμα, ματος τό дух; дах
 πνευματικός, 3 духовни, а, о
 πνέω дувати
 ποιέω чинити
 ποιητής, ου ὁ творац
 ποικίλος, 3 различит, а, о; разнолик, а, о
 ποιμαίνω пасти, чувати (стадо)
 ποιμήν, μένος ὁ пастир
 ποίμνη, ης ἡ стадо
 ποίμνιον, ου τό мало стадо
 πολεμέω ратовати, заратити, борити се
 πόλεμος, ου ὁ рат
 πόλις, εως ἡ град
 πολὺς, πολλή, πολὺ многи, а, о
 ποιηρία, ас ἡ злоба, злоба; зла дела
 ποιηρός, 3 штетан, левалао; опак, зао
 πορεία, ас ἡ холање, пут
 πορεύομαι ићи; одлазити; путовати;
 живети
 порνεΐα, ас ἡ прелюба, блуд
 порνεύω вршити прелюбу, блуд
 πόρρω далеко
 πορρώτερος даље
 πορφυροῦς, ᾱ, οὖν пурпуран, а, о; гримизан, а, о
 πόσις, εως ἡ пиће
 πόσος, 3 колики, а, о
 πόσω колико
 ποταμός, ου ὁ река
 ποταπός, 3 какав, а, о
 πόте кад
 poté некад
 потήριον, ου τό чаша, пехар, путир
 потίζω појити, напојити; заливати
 ποῦ где, када
 πού где, гдегод, негде
 πούς, ποδός ὁ нога, стопало
 πράγμα, ματος τό ствар; спор; дело

πρατῶριον, ου τό преторија
 πράκτωρ, торос ὁ судски извршилац
 πράξις, εως ἡ дело
 πράσσω радити, чинити, делати
 प्राख, प्राेिा, प्रावु благ, а, о; мио, ла, ло; смеран, а, о
 प्राृतης, वृत्तос ἡ кротост, благод
 प्रेपेи треба, пристоји се, доликује (безлично)
 πρεσβύτερος, ου ὁ старешина, свештеник
 πρεσβῦτις, ὑτιδος ἡ старица
 прηνής, 2 обешен, а, о
 πρό пре
 προάγω предводити
 προατιάομαι доказати (пре, раније)
 πρόβατον, ου τό овца
 προγινώσκω знати унапред, предодредити
 προγράφω раније написати, унапред обележити
 πρόσθε, ου ὁ издајник
 πρόσδρομος, ου ὁ претеча
 προέρχομαι доћи испред кога
 πρόθεσις, έσεως ἡ предложење; одлука, намера
 προθυμία, ас ἡ наклоност
 πρόσθυμος, 2 бодар
 προϊότημι управљати, бити старешина
 прокеΐμαι бити ту, лежати већ
 προκόπτω напредовати, одмаћи, превазићи
 проλέγω говорити, рећи унапред, раније
 проориζω предодредити
 проπέμπω напред изаслати; испратити
 πρόσ за, према, ка, у, код, пред
 проοάγω довести, привести
 προσαναβαίνω измакнути се

προσδέχομαι примати
 προσδοκάω очекивати
 προυέρχομαι доћи, прићи, приступити
 προσευχή, ης ἡ мољење, молба
 προσεύχομαι молити се
 προσέχω пазити (се), чувати се; слушати
 προσκαλέομαι позивати, дозвати
 προσκαρτερέω истрајати, издржати
 προσκόπτω ударити, навалити, напасти
 προσκυνέω клањати се, молити се
 προσυλαβάνομαι узети, примити; окусити
 јести
 προσμένω бити (код кога), остати
 προσπίπτω пасти; навалити
 проοτάσσω наредити, наложити, одредити
 προστίθμι додати, дометнути, придодати
 προσφέρω приносити
 προσφορά, ᾱс ἡ принос
 προσφωνέω викати, довикивати; проговорити
 πρόσωπον, ου τό лице
 πρότερος, 3 пређашњи, а, е; пре, раније, први пут
 πρόσαισις, εως ἡ изговор, извињење
 προφητεία, ас ἡ пророчанство; пророштво
 προφητεύω пророковати
 προφήτης, ου ὁ пророк
 προφητικός, 3 пророчки, а, о
 πρύμνα, ης ἡ крмени део лађе, фара
 πρωῒ рано, ујутру
 πρωία, ас ἡ јутро
 πρωϊνός, 2 јутарњи, а, е
 πρῶρα, ης ἡ прамчани део лађе, прова
 πρωτόκλισία, ас ἡ прочеље
 πρωτόν прво
 πρῶτος, 3 први, а, о

πρωτότοκος, 1 прворођен
 πτέρυξ, υγος ἡ крило; перо
 πτόν, ου τό лопата
 πτώμα, ματος τό тело (мртво), леш
 πτώσις, εως ἡ пад
 πτωχός, 3 сиромашан, а, о
 πύλη, ης ἡ врата; теснац, кланац
 πυλών, ὠνος ὁ врата
 πυνθάνομαι распитивати се, испитивати, запитати
 πῦρ, πυρός τό огањ, ватра
 πυρόομαι сагоревати, распаљивати се
 πωλέω продавати, продати
 πῶλος, ου ὁ и ἡ магаре (уопште, животиньско младунче)
 πῶποτε икад
 πῶς како
 πῶς некако

P

ρ ρῶ р, 17. слово грчког писма
 ρ'εκατόν сто
 ραβί учитељу
 ράβδος, ου ἡ прут, штап, палица
 ραντίζω прати се, очистити се; кропити
 ραπίζω тући, шибати
 ρέω тећи
 ρήγνυμι растргнути; подерати; клицати
 ρήμα, ματος τό реч; глагол
 ρήτωρ, торос ὁ говорник, адвокат
 ρίζα, ης ἡ корен
 ρίπτω бацити, треснути, оборити; клонити
 ρομφαία, ас ἡ мач
 ρύομαι избавити
 ρυπαρός, 3 прљав, а, о; нечист, а, о
 ρύσις, εως ἡ течење, излив
 Ῥωμαῖος, ου ὁ Римљанин

Ῥώμη, ἥς ἡ Рим

Σ

σ, ς σῖγμα ς, 18. слово грчког писма
 σ' διακόσια две стотине
 Σάββατον, ου τό субота
 Σαδδουκαῖος, ου ὁ садукееј (припадник
 једне јудејске секте)
 σάκκος, ου ὁ врећа, костретна хаљина
 Σαλαμίς, ἱνός ἡ Саламина
 σαλεύω уздрмати, потрести
 σάλπιγξ, γγος ἡ труба
 σαλπίζω трубити
 Σαμαρίτης, ου ὁ Самарјанин
 Σαμαρίτις, τιδος ἡ Самарјанка
 σαπρός, 3 труп, ла, по; рђав, а, о
 Σάφειρα, ἥς ἡ Сапфира (женско име)
 σαρκικός, 3 телесан, а, о
 σάρξ, σαρκός ἡ тело, месо, пут
 Σατανᾶς, ᾧ ὁ сатана
 Σαῦλος, ου ὁ Савле
 σβέννυμι гасити, утацити
 σεαυτοῦ, ἥς, οὐ себе, се (повратна за-
 меница за 2. лице)
 σέβομαι бити побожан, богобожаљлив
 σεισμός, οὐ ὁ трус, земљотрес; бура
 σελήνη, ἥς ἡ Месец
 σεμνότης, όττητος ἡ честитост, поштење
 σημαίνω показати, дати знак
 σημεῖον, ου τό знак; чудо
 σήμερον данас
 σιδηροῦς, ᾧ, οὐν гвозден, а, о
 Σίμων, μοιος ὁ Симон
 σίναπ, εως τό горушица
 σιδών, όνος ἡ платно, чаршав
 σῖτος, ου ὁ жито
 σιωπάω ћутати, заћутати
 σκαυδαλίζω саблажњавати

σκάυδαλον, ου τό саблазан
 σκάπτω копати
 σκεῦος, ους τό суд, сасуд
 σκητή, ἥς ἡ шатор
 σκήνος, νους τό стан, шатор
 σκηνόω уселити се, настанити се
 σκιά, ᾧ ἡ сен, сенка
 σκληρός, 3 тврд, а, о
 σκληρύνω отврднути, учинити окорелим
 σκόλοψ, опος ὁ трн, колац
 σκοπέω гледати, мотрити, пазити
 σکورπίζω растерати, распршити, распу-
 дити
 σκοτία, ас ἡ тама, мрак
 σκοτίζομαι потамнети, помрачити се
 σκότος, ους τό тама, мрак
 смύрна, ἥς ἡ измирна (миртина мириш-
 лава смола)
 σός, σή, σόν твој, а, е
 σοφία, ас ἡ мудрост
 σοφός, 3 мудар, а, о
 σπάω извлачити, тргнути, исукати
 σπεῖρα, ἥς ἡ кохорта (римска војна је-
 диница)
 σπείρω сејати
 σπεκουλάτωρ, торос ὁ целат
 σπέρμα, матос τό семе
 σπήλαιον, ου τό пећина; јазбина
 σπλάγχνα, ων τᾶ утроба, срце; милосрђе
 σπλαγχνίζομαι сажалити се, смилувати се
 σπουδάζω трудити се, старати се, настојати
 σπουδή, ἥς ἡ старање, ревност, журба
 σπυρίς, ίδος ἡ котарица, кошара
 στάδιον, ου τό стадиј (мера за дужину —
 185 м)
 στασιαστής, οὐ ὁ бунтовник
 στάσις, εως ἡ буна; распра, свађа
 στατήρ, ἥρος ὁ статир (грчки новац —
 2 драхме)

σταυρός, οὐ ὁ крст
 σταυρώω распети, разапети на крст
 σταυρή, ἥς ἡ грозд
 στάχυς, υος ὁ клас
 στείρα, ас ἡ нероткиња
 στέλλομαι избегавати, клонити се
 στενάζω уздисати
 στενός, 3 узак, а, о; тесан, а, о
 στερεός, ᾧ, он тврд, а, о; чврст, а, о
 στερεόω учврстити, утврђивати
 στέφανος, ου ὁ венац
 στεφανόω овенчати, крунисати
 στήθος, ους τό прса; срце
 στήκω стајати
 στήρίζω учврстити, утврдити
 στίγμα, матос τό жиг; траг, ожилјак
 στοά, ᾧ ἡ трем
 στοιχείον, ου τό основ; стихија
 στοιχέω ходати, корачати, живети;
 држати се
 столή, ἥς ἡ стола (дуга хаљина)
 στόμα, матос τό уста
 στόμαχος, ου ὁ желудац
 στρατεύμα, матос τό војска; чета, пратња
 στρατεύομαι војевати, ратовати
 στρατηγός, οὐ ὁ заповедник, војвода;
 највиши левит међу чуварима храма
 στρατιά, ᾧ ἡ војска
 στρατιώτης, ου ὁ војник
 στρέφομαι обратити се
 στρέφω окретати се, обазирати се
 στῦλος, ου ὁ стуб
 σύ ти
 συγγενής, οὐς ὁ рођак, сродник; прија-
 тељ
 συγκαλέω сазивати, сазвати
 συγκλείω затварати
 συγχαίρω радовати се (са ким)
 συγχέω помести, збунити

συγχράομαι мешати се, општити
 συζητέω питати; препирати се, расправ-
 љати
 συκῆ, ἥς ἡ смоква (дрво)
 σύκον, ου τό смоква
 συλλαλέω -разговарати
 συλλαμβάνω хватати; зачети; помоћи
 συλλέγω сакупити, сабрати
 συμβαίνω догодити се, догађати се
 συμβάλλω размишљати; саветовати се;
 састати се
 συμβιβάζω доказивати; наслућивати;
 поучити; подстаћи
 συμπαραγίνομαι сакупљати се
 συμπέμπω слати (с неким)
 συμφέρω бити корисније, боље
 συμφωνέω слагати се, погодити се, дого-
 ворити се
 σύν са
 συνάγω сабрати, окупити
 συναγωγή, ἥς ἡ зборница, синагога
 συνακολουθέω пратити, ићи са ким
 συνανακείμαι посадити се (с ким), лећи
 за сто
 συναντάω ићи, поћи у сусрет, срести; де-
 сити се
 σύνδουλος, ου ὁ саслужитељ
 συνέδριον, ου τό синедрион (највиши ју-
 дејски суд)
 συνείδησις, εως ἡ савест
 συνεργέω потпомагати, сарађивати
 συνεργός, οὐ ὁ сарадник
 συνέρχομαι састати се, окупити се; ићи
 (с ким)
 συνεσθίω јести (с ким)
 σύνεσις, εως ἡ разум, памет
 συνευδοκέω пристајати, одобравати
 συνέχω држати, ухватити; опколити;
 бити тешко

συνερίσταμαι подићи се (на кога)
συνίημι разабрати, разумети, увидети
συνίστημι препоручивати; показивати;
 стајати (с ким)
συντέλεια, *ας* ή свршетак, крај
συντελέω навршити, свршити, испунити,
 истећи
συντρίβω сатрти, стући, преломити: рас-
 кинути; разбити
Σύρτις, *εως* ή Сирт (залив)
σύρω вући
σὺς, *σὺς* *ὁ* и ή свиња
συσταυρόομαι распети се (с ким)
σφάζω убити, заклати
σφοδρά веома, врло
σφοδρῶς жестоко
σφραγίζω запечатити
σφραγίς, *ἰδος* ή печат, потврда
σφυρίς, *ἰδος* ή корпа, кошара, котари-
 ца
σχεδόν скоро, готово
σχίζω - подерати, дерати
σχολή, *ης* ή школа
σῶζω спасавати, спасти
σῶμα, *ματος* τό тело
σωτήρ, *ῆρος* *ὁ* спаситељ
σωτηρία, *ας* ή спасење
σωτήριον, *ου* τό спасење
σωφρονέω бити паметан, разборит
σωφρονίζω умудрити, уразумити
σωφροσύνη, *ης* ή разум; поштење
σώφρων, 2 разборит, мудар, паметан

Т

τ *ταῦ* *τ*, 19. слово грчког писма
τ' *τριάκοντα* триста
τάγμα, *ματος* τό ред, низ, врста
тактὸς, 3 одређен, а, о

τάλαντον, *ου* τό талант (грч. сребрни но-
 вац — 6.000 динара)
ταμίас, *ου* *ὁ* благајник
ταμειῖον, *ου* τό соба; остава
τάξις, *εως* ή ред
ταπεινός, 3 понизан, а, о
ταπεινῶ понижавати
ταπεινοφροσύνη, *ης* ή понизност
ταράσσω збунити, узбунити, ућлаштити
Ταρσεύς, *έως* *ὁ* Таршанин
Ταρσός, *οὔ* ή Тарс
τάσσω одредити
ταῦρος, *ου* *ὁ* бик
τάφος, *ου* *ὁ* гроб
ταχέως брзо, хитро
τάχιον брже
ταχύς, *εἶα*, *ὕ* брз, а, о; хитар, а, о
τε речца која се не преводи
τεῖχος, *ους* τό зид
τε... καί и... и
τεκνίον, *ου* τό дете, детенце
τέκνον, *ου* τό дете, чедо
τέκτων, *ονος* *ὁ* дрводеља
τέλειος, 3 савршен, а, о
τελειῶ довршити, извршити; чинити
 савршеним
τελευτάω скончати, умрети
τελέω завршити, довршити; савршен
 бити
τέλος, *ους* τό крај; порез
τελώνης, *ου* *ὁ* цариник, порезник, митар
τελώνιον, *ου* τό царинарница
τέρας, *ατος* τό чудо
τέσσαρες, *τέσσερα* четири
τεσσαρεσκαίδεκατος четрнаести
τεσσαράκοντα четрдесет
τέταρτος, 3 четврти, а, о
тетраάρχης, *ου* *ὁ* четворовласник
тетраκισχίλιοι, 3 четири хиљаде

тетраκόσιοι, 3 четири стотине
τηλικούτος, 3 толики, а, о; колики, а, о
τηρέω чувати, сачувати
τίθημι полагати, стављати, постављати;
 износити
τίκτω родити, рађати
τιμάω поштовати; проценити
τιμή, *ης* ή част; плата, цена, вредност
τίμιος, 3 поштован, а, о; цењен, а, о
τίς, *τί* ко, што (упитне заменице)
τις, *τι* неко, нешто
τό граматички члан средњег рода
τοιούτος, 3 такав, а, о
τολμάω усудити се, осмелити се
τόπος, *ου* *ὁ* место
тоσοῦτος, 3 такав, а, о
τότε тада
τράπεζα, *ης* ή сто, трпеза
τράχηλος, *ου* *ὁ* врат
τρεῖς, *τρία* три
τρέφω хранити, нахранити
τρέχω трчати, потрчати; похитати
τριάκοντα тридесет
τριάκοντοι, *αι*, *α* триста
τρίς трипут
трῖτος, 3 трећи, а, е
трῖτον трећи пут
τρίχως, 3 длакав
τρόπος, *ου* *ὁ* начин
τροφή, *ης* ή храна
τρυγών, *όνος* ή грлица
Τρωάς, *άδος* ή Троада (град у Малој
 Азији)
τρώω јести
τυγχάνω добити; уживати; указивати
τυπικῶς уледно
τύπος, *ου* *ὁ* облик; образац, пример, узор
τύπτω тући, ударати
τυφλός, 3 слеп, а, о

τυφλόω ослепити, заслепити

Υ

υ *ὅ* *ψιλόν* и, 20. слово грчког писма
υ' *тетρακόσια* четири стотине
ὕβριζω злостављати
ὑβρις, *εως* ή штета
ὕγαινω оздравити, здрав бити
ὕγιής, 2 здрав, а, о
ὕγρός, 3 влажан, а, о; сиров, а, о
Ὑδρέα, *ας* ή Хидра (острво)
ὕδρια, *ας* ή крчаг, суд за воду
ὕδωρ, *ὑδατος* τό вода
ὕετός, *οὔ* *ὁ* дажд, киша
υἰοθεσία, *ας* ή усыновљење
υἱός, *οὔ* *ὁ* син
ὕμέτερος, 3 ваш, а, е
ὕμνέω хвалити, отпевати хвалу
ὕμνος, *ου* *ὁ* химна
ὕπάγω ићи, одлазити, измакнути се
ὕπακοή, *ης* ή послушност
ὕπακούω слушати, бити послушан
ὕπάντησις, *εως* ή сусрет, сретање
ὕπανδρος, 1 удата
ὕπαντάω сретати, срести, изаћи у сусрет
ὕπαρχω бити, постојати
ὕπερ за, о, више, изнад
ὕπερβάλλω превазилазити, надмашити
ὕπερβολή, *ης* ή изванредна, претерана
 величина
ὕπερέχω превазилазити, бити претпо-
 стављен
ὕπερῶν, *ου* τό горњица, горња соба
ὕπηρετέω послуживати
ὕπηρέτης, *ου* *ὁ* помоћник, службеник
ὕπνος, *ου* *ὁ* сан
ὕπό од, под, испод
ὕπόδειγμα, *ματος* τό пример, узор
ὕποδείκνυμι показати, казати, научити

ὑπόδημα, ματος τό обућа
 ὑποζώννυμι подвезивати
 ὑποκάτω под, испод
 ὑπόκρισις, εως ἡ лицемерје, притвор-
 ност

ὑποκριτής, οὗ ὁ лицемер
 ὑπολαμβάνω узети, прихватити
 ὑπομένω остати, боравити; држати се
 ὑπομνήσκω подсећати, сећати се
 ὑπόμνησις, εως ἡ сећање, подсећање
 ὑπομονή, ἧς ἡ истрајност, стрпљивост,
 трпеливост

ὑπόστασις, εως ἡ ослонац, поуздање
 ὑποστρέφω провести, вратити се
 ὑποταγή, ἧς ἡ покорност, послушност
 ὑποτάσσω покоравати се
 ὑποτρέχω опловити под
 ὑστερέω недостајати, оскудевати, бити
 лишен
 ὑστέρημα, ματος τό одсуство, оскудица,
 недостатак

ὑστερος, 3 позан, а, о; каснији, а, е; по-
 тоњи, а, е

ὑρίστημι подметати
 ὑψηλός, 3 висок, а, о
 ὑψιστος, 3 највиши, а, е
 ὕψος, ους τό висина
 ὑψόω узвишавати се

Ф

φ' φεῖ φ, 21. слово грчког писма
 φ' πεντακόσια пет стотина
 φαγεῖν (ἐσθίω, τρώγω) појести
 φαίνομαι појавити се
 φαίνω светлети
 φαυερός, 3 видљив, а, о; чувен, а, о;
 јаван, а, о
 φαυερόω јавити, показати

φάραγξ, γγος ἡ долина
 φαρισαῖος, ου ὁ фарисеј
 φαῦλον лоше, рђаво
 φέγγος, ους τό светлост
 φείδομαι штедети
 φελοίης, ου ὁ огртач
 φέρω носити; водити; подносити (туж-
 бу)

φεύγω бежати; клонити се
 φήμη, ἧς ἡ глас
 φημί рећи, казати
 φθάνω стићи, допасти
 φθартός, 3 пропадљив, а, о
 φθείρω покварити, уништити; завести
 φθόνος, ου ὁ завист
 φθορά, ἄς ἡ пропаст, погибија
 φιάλη, ἧς ἡ шела
 φιλαδελφία, ас ἡ братољубље
 φιλανθρωπία, ас ἡ човекољубље
 филаргурия, ас ἡ среброљубље
 филάρгурос, 2 среброљубив, а, о
 φιλέω волети
 φίλη, ἧς ἡ пријатељица
 φίλημα, ματος τό пољубац
 Φίλιππος, ου ὁ Филип
 φιλοξενία, ас ἡ гостопримство
 φιλόξενος, 2 гостољубив, а, о
 φίλος, ου ὁ пријатељ
 φμόω утишати, ућуткати
 φλόξ, φλογός ἡ пламен
 φοβέομαι бојати се, плашити се
 φοβερός, 3 страшан, а, о
 φόβος, ου ὁ страх
 φοῖνιξ, νικος ὁ палма
 φονεύς, εως ὁ убица
 φονεῖω убијати
 φόνος, ου ὁ убиство, покољ
 φορέω (φέρω) носити, одевати се
 φορτίον, ου τό бреме, терет

φραγμός, οὐ ὁ п. п. п. вид, забран
 φράσσω оградити; затворити, затварати
 φρέαρ, аτος τό бунар
 φρήν, φρενός ἡ мишљење, мисао
 φρονέω мислити, помишљати, имати на
 уму
 φρόνιμος, 2 мудар, а, о, разборит, а, о
 φυλακή, ἧς ἡ затвор; стража (ноћна)
 φύλαξ, кос ὁ чувар
 φυάσσω чувати
 φυλή, ἧς ἡ племе
 φύλλον, ου τό лист
 φύρμα, ματος τό тесто, смеса
 φυσικός, 3 природан, а, о
 φυσιώω надимати се, надувати се, гордити
 се
 φύσις, εως ἡ природа
 φυτεία, ас ἡ насад, сађење
 φυτεύω садити, посадити
 φωνέω говорити, огласити се, јавити се
 φωνή, ἧς ἡ глас
 φῶς, φωτός τό светлост
 φωστήρ, ἧρος ὁ небеско светило (звез-
 да)
 φωτεινός, 3 светао, ла, ло
 φωτίζω светлети, осветљавати

Х

χ χεῖ χ, 22. слово грчког писма
 χ' ἑξακόσια шест стотина
 χεῖρω радовати се
 χάλαζα, ἧς ἡ град, туча
 χαλάω спуштати (нешто); бацати (мре-
 жу)
 χαλεπός, 3 тежак, опасан
 χαλκεύς, εως ὁ ковач
 χαλκός, οὐ ὁ бронза, бакар
 χαλκοῦς, ἧ οὐ' бакарни, а, о

Χαναναία, ас ἡ Хананејка
 χαρά, ἄς ἡ радост
 χάραγμα, ματος τό жиг; творевина
 χάραξ, кос ὁ опкоп, шанац
 χαρίζομαι даривати, дати
 χάριν ради, због, за
 χάρις, ιτος ἡ милост, благодат
 χάρισμα, ματος τό дар, благодатни дар
 χάρτης, ου ὁ хартија
 χεῖλος, ους τό усна; крај, окрајак
 χεμαῖζομαι трпети буру
 χεψών, ὠνος ὁ зима
 χεῖρ, ρός ἡ рука
 χειροποίητος, 2 рукотворен, а, о
 χειροτονέω поставити; одредити (пола-
 гањем руку)
 χείρων, 2 гори, а, е
 χήρα, ас ἡ удовица
 χιλιάρχος, ου ὁ трибун (заповедник ко-
 хорте)
 χιλιάς, ἄδος ἡ хиљада
 χίλιοι, αι, а хиљаду
 χιτών, ὠνος ὁ туника (врста хаљине)
 χλωρός, 3 бледо зелен, а, о; зеленкаст,
 а, о
 χοῖκός, 3 земљан, а, о
 χοῖνιξ, κος ἡ мерица
 χοῖρος, ου ὁ свиња
 χορηγός, οὐ ὁ коловођа
 χορτάζω наситити се, бити сит
 χόρτος, ου ὁ усев
 χοῦς, χοός ὁ прах
 χράομαι употребити, користити
 χρεία, ас ἡ потреба
 χρήζω требати, бити потребно
 χρήμα, ματος τό новац
 χρηματίζω поучити; назвати; бити оба-
 вештен
 χρηστός, 3 благ, а, о; добар, а, о; че-

спит, а, о
 χρηστότης, ότητος ή доброта, честитост
 Χριστιανός, ού ό хришћанин
 Χριστός, ού ό Христос, Месија
 χρονίζω задржати се, одоцнити
 χρόνος, ου ό време
 χρυσίον, ου τό злато
 χρисός, ού ό злато
 χρυσοῦς, α, ούν златан, а, о
 χρώς, χρωτός ό тело
 χωλός, 3 хром, а, о
 χώρα, ас ή област; земља
 χωρέω схватати; имати места; запремати
 χωρίζω растављати; напустити, удаља-
 вати се
 χωρίον, ου τό земља, њива; место; у мн.
 имање
 χωρίς без, осим, изван, преко
 χώρος, ου ό северозапад

Ψ

ψ ψεї пс, 23. слово грчког писма
 ψ' έπτακόσια седам стотина
 ψάλλω певати
 ψαλμός, ού ό псалам
 ψεύδομαι лагати, варати
 ψευδής, 2 лажан, а, о
 ψευδοπροφήτης, ου ό лажни пророк
 ψεύδος, ουс τό лаж
 ψεύστης, ου ό лажљивац

ψήφος, ου ή каменичић (бели и црни за
 гласање)
 ψιχίον, ου τό мрвица
 ψυχή, ης ή душа
 ψυχικός, 3 телесан, а, о; земаљски, а, о
 ψυχός, ουс τό хладноћа
 ψυχρός, 3 хладан, а, о
 ψωμίζω хранити, нахранити
 ψωμίον, ου τό залогај (хлеба)

Ω

ω ω μέγα о, 24. слово грчког писма
 ω' όκτακόσια осам стотина
 ω о! хеј!
 ωδε овде
 ωδή, ης ή песма; химна, похвална песма
 ωδίν, ίνος ή бол (смртни)
 ωμος, ου ό плеће
 ώρα, ас ή час
 ωραίος, 3 леп, а, о; мио, ла, ло
 ως као, да
 ωσαύτως исто тако
 ωσει (ως еі) отприлике
 ωστε тако, тако да
 ωτάριον, ου τό уво
 ωτίον, ου τό уво
 ωφέλεια, ас ή добитак, корист
 ωφελέω помагати, помоћи; користити
 ωφέλιμος, 2 користан, а, о

Р Е Ч Н И К

СРПСКО – ГРЧКИ

Α

α δέ, καί
 авај оуаі
 ад ό άδης, ου
 адвокат ό ρήτωρ, τορος
 аждаја ό δράκων, κοιντος
 ако еі, еі άν, έάν, άν
 акрида ή άκρίς, ίδος
 али άλλά
 амбар ή αποθήκη, ης
 амо δεῦρο, δεῦτε
 Ана (мушко име) ό Άννας, α
 Ана (женско име) ή Άννα, ης
 Андреја ό Ανδρέας, ου
 анђео ό άγγελος, ου
 Антиохија ή Άντιώχεια, ас
 Антиохијац ό Άντιωχεύς, έως
 апостол ό απόστολος, ου
 апостолски, а, о άποστολικός, 3
 Арабљанин ό Άραψ, Άραβος
 архијереј ό άρχιερεύς, έως
 ах έα

Β

бавити се μένω
 бадава δωρεάν
 бакар ό χαλκός, ού
 бакарни, а, о χαλκοῦς, 3 и 2
 бакља ή λαμπάς, άδος
 бања ή κολυμβήθρα ас, τό λουτρόν, ού

бар (везник) γέ
 барка τό πλοῖον, ου
 батина τό ξύλον, ου
 батине ή μάστιξ, ιγος
 бацати βάλλω, ρίπτω
 бацати мрежу χαλάω
 баш άρτι, δή
 башта ό κήπος, ου
 бдети γρηγορέω, άγρυπνέω
 бедра ή όσφυς, ύος
 бежати φεύγω
 без άνευ, χωρίς
 безазлен, а, о νήπιος, 3
 безбожан, а, о άσεβής, 2
 безбожност ή άσέβεια, ас
 безводан, а, о άνυδρος, 2
 бездан ή άβυσσος, ου
 бео, ла, ло λευκός, 3
 беседити λαλέω
 бескористан, а, о άνωφελής, 2
 бешчастан, а, о άτιμος, 2
 би άν
 бик ό ταῦρος, ου
 бирати αἰρέομαι, έκλέγομαι
 бирати коцком λαγχάνω
 бисер ό μαργαρίτης, ου
 бити γίνομαι, ύπάρχω
 бити код кога προσμένω
 бити по вољи ευδοκέω
 бити свуда πάρεμι
 бич ή μάστιξ, ιγος

благ, а, о прᾶς, 3. χρηστός, 3
 блага вест τὸ εὐαγγέλιον, ου
 благо ὁ θησαυρός, ου
 благодат ἡ χάρις, ιτος
 благосиљати εὐλογεῶ
 благослов ἡ εὐλογία, ас
 благословен, а, о εὐλογητός, 3
 благодат ἡ πραΰτης, τητος, (ἡ πραότης, τη-
 τος)
 блажен, а, о μακάριος, 3
 ближињи ὁ πλησίον
 близак, а, о πλησίος, 3
 близу ἐγγύς, πλησίον
 бљесак ἡ ἀστραπή, ἡς
 Бог ὁ Θεός, ου
 богат, а, о πλούσιος, 3
 богато πλουσίως
 богатити се πλουτέω
 богатство ὁ πλοῦτος, ου, τὸ πλοῦτος, ους
 богобојажљив бити σέβομαι
 богодорац ὁ θεομάχος, ου
 богохулан, а, о βλάσφημος, 2
 бодар, а, о πρόθυμος, 2
 бодило τὸ κέντρον, ου
 бодљика ἡ ἀκανθα, ἡς
 божански, а, о θεῖος, 3
 бојати се φοβέομαι, тарάσσω
 бок ἡ πλευρά, ас
 бол ὁ πόνος, ου, ἡ ὀδύνη, ἡς, ἡ ὥδις,
 ῖνος
 болест ἡ νόσος, ου, ἡ ἀσθενεια, ас
 болестан, а, о ἀσθενής, 2
 болестан бити ἀσθενέω, κατακείμεν
 бољни, а, е κρείττων, 2
 бора ἡ ρυτίς, ἰδος
 боравити διατρίβω, μένω, ὑπομένω,
 παραμένω
 борба ὁ ἀγών, ὦνος
 борити се ἀγωνίζομαι, πολεμέω

брак ὁ γάμος, ου
 брана ὁ φραγμός, ου
 бранити κωλύω
 брат ὁ ἀδελφός, ου
 братољубље ἡ φιλαδελφία, ас
 брвно ἡ δοκός, ου
 време τὸ βάρος, ους, τὸ φορτίον, ου
 брже τάχιον
 брз, а, о ταχύς, 3, ἐλαφρός, 3
 брзо таχύς, ταχέως
 брига ἡ μέριμνα, ἡς
 бризнути ἐπιβάλλω
 бринуту се μεριμνάω
 брисати ἐκμάσσω
 број ὁ ἀριθμός, ου
 бронза ὁ χαλκός, ου
 будан, а, о ἄπνους, 2
 буди (те) здраво ἔρρωσο, ἔρρωσθε
 будити ἐγείρω
 бука ὁ θόρυβος, ου
 буна ἡ στάσις, εως
 бунар τὸ φρέαρ, φρέατος
 бура ἡ λαίλαψ, лапос

B

важан, а, о βαρύς, 3
 ваздух ὁ ἀήρ, ἀέρος
 ваистину ἀληθῶς
 вал τὸ κύμα, ματος, ὁ κλύδων, ὦνος
 ваљан, а, о ἐπιεικής, 2
 ваљар ὁ γναφεύς, εως
 вапити βοάω
 варалица ὁ πλάνος, ου, ὁ γόης, γόητος
 варати πλανάω, ψεύδομαι
 варати се πλανάομαι
 васељена ἡ οἰκουμένη, ἡς
 васељенски, а, о καθολικός, 3
 васкрсење ἡ ἀνίστασις, εως

васпитавати παιδεύω
 ватра τὸ πῦρ, πυρός
 ваш, а, е ὑμέτερος, 3
 вежбати γυμνάζω
 везивати δέω
 век ὁ αἰών, ὦνος
 велик, а, о μέγας, μεγάλη, μέγα
 величати μεγαλύνω
 венац ὁ στέφανος, ου
 веома λίαν, σφόδρα
 вера ἡ πίστις, εως
 веран, а, о πιστός, 3
 веровати πιστεύω
 веселити (кого) εὐφραίνω
 веселити се εὐθυμέω
 веслати ἐλαύνω
 весник ὁ κήρυξ (κῆρυξ), υκος, ὁ ἄγ-
 γελος, ου
 вест ἡ ἀκοή, ἡς; ἡ φάσις, εως
 ветар ὁ ἄνεμος, ου
 већ ἤδη; ἀλλά
 већина ὁ πλείων, ονος
 вечан, а, о αἰώνιος, 2; αἰδιος, 2; ἄσβε-
 στος, 2
 вече ἡ ἐσπέρα, ас, ἡ ὀψία, ас
 вечера τὸ δεῖπνον, ου
 вечерати δειπνέω
 ви ὑμεῖς
 видети ὁράω, θεάομαι
 виђење ἡ ὀπτασία, ас
 визија τὸ δράμα, ματος, ἡ δρασις, εως
 вика ἡ κραυγή, ἡς
 викати βοάω, κραυγάζω
 вино ὁ οἶνος, ου
 виноград ὁ ἀμπέλων, ὦνος
 виноградар ὁ γεωργός, ου
 висина τὸ ὕψος, ους
 висити креμάω
 висок, а, о ὑψίλος, 3

више (прилог) μᾶλλον, περισσότερον
 више (предлог) ὑπέρ
 влага ἡ ἱκμάς, ἰδος
 владати ἄρχω
 владика ὁ δεσπότης, ου
 влажан, а, о ὑγρός, 3
 влас ἡ θρίξ, триχός
 власт ἡ ἐξουσία, ас; τὸ κράτος, ους
 во ὁ βούς, βοός
 вода τὸ ὕδωρ, ὕδατος
 водити ἄγω, ὁδηγέω, ἡγέομαι, περιάγω;
 φέρω
 вој ὁ ἡγεμών, мόνος, ὁ ὁδηγός, ου;
 ὁ ἐθνάρχης, ου
 војевати στρατεύομαι
 војник ὁ στρατιώτης, ου
 војска ἡ στρατιά, ас, τὸ στράτευμα, ма-
 тος
 волети ἀγαπάω, φιλέω
 воља τὸ θέλημα, ματος
 вољен, а, о ἀγαπητός, 3
 врат ὁ τράχηλος, ου
 врата ἡ θύρα, ас; ἡ πύλη, ἡς; ὁ πυλών,
 ὦνος
 вратар (—ка) ὁ (ἡ) θυρωρός, ου
 враташца ἡ θυρίς, ἰδος
 враћати се ὑποστρέφω, ἐπιστρέφω
 врбица τὸ βαίον, ου
 вредност ἡ τιμή, ἡς
 врећати ὀνειδίζω
 време ὁ χρόνος, ου; ὁ καιρός, ου
 врео, ла, по ζεστός, 3
 врећа ὁ σάκκος, ου
 врлина ἡ ἀρετή, ἡς
 врлио λίαν, σφόδρα
 врста ἡ τάξις, εως; τὸ τάγμα, ματος
 врт ὁ κήπος, ου
 вртач ὁ κηπουρός, ου
 врућ, а, е ζεστός, 3

врућина ὁ καύσων ωνος
врх ἡ ἄρρῦς, υος
врх зграде τὸ πτερύγιον, ου
вук ὁ λύκος, ου
вући ἐλκύω, ἔλκω, σύρω

Г

гавран ὁ κόραξ, ακος
Галилеја ἡ Γαλιλαία, ас
Галилејац ὁ Γαλιλαῖος, ου
Галат ὁ Γαλάτης, ου
Галатија ἡ Γαλατία, ас
гасити σβέννυμι
гвозден, а, о σιδηροῦς, 3
где (неодређено) ὅπου
где (упитно) ποῦ
глава ἡ κεφαλή, ἡς
глад ὁ и ἡ λιμός, ου
гладак, а, о леῖος, 3
гладан бити πεινάω
глас ἡ φωνή, ἡς, τὸ ἤχος, ουс
гласина ἡ ἀκοή, ἡς, ἡ φήμη, ἡς
гласник ὁ ἄγγελος, ου, ὁ κήρυξ, κος
гле ἶδε, ἰδοῦ
гледати βλέπω, ὁράω, ἐπι-
σκεπτομαι
гледање τὸ εἶδος, ουс
гмизавац τὸ ἐρπετόν, ου
гнев ἡ ὀργή, ἡς, ὁ θυμός, ου
гневити се ὀργίζομαι
гнусоба τὸ βδέλυγμα, ματος
го, ла, ло γυμνός, 3
говор ἡ διάλεκτος, ου, ἡ λαλιά, ἄс
говорити λαλέω, λέγω
говорник ὁ ῥήτωρ, оρος
година τὸ ἔτος, ουс
годишњица ὁ ἐνιαυτός, ου
голуб ἡ περιστέρη, ἡс
гонити διώκω

гоњење ὁ διωγμός, ου
гора τὸ ὄρος, ουс
горак, а, о πικρός, 3
горе (за место) ἄνω
горе (за начин) χεῖρον
гори, а, е χεῖρων, 2
горко πικρῶс
горњица τὸ ὑπερώον, ου, τὸ δῶμα, ματος
горчина ἡ πικρία, ас
Господ ὁ Κύριος, ου
господар ὁ κύριος, ου, ὁ δεσπότης, ου
господњи, а, е κυριακός, 3
гост ὁ ξένος, ου
гост бити ξενίζομαι
гостити ξενίζω
гостољубив, а, о φιλόξενος, 2
гостољубље ἡ φιλοξενία, ас
готов, а, о ἔτοιμος, 3
готово ἐτοίμως; σχεδόν
грабити ἀρπάζω
грабљив, а, о ἄρπαξ, 1
грабљивац ὁ ἄρπαξ, аγος
град ἡ χάλαζα, ἡс
град ἡ πόλις, εως
градити катерγάζομαι, ἐργάζομαι, ката-
σκευάζω
градити кућу οἰκοδομέω
градња ἡ οἰκοδομή, ἡс
грана ὁ κλάδος, ου
граница τὸ πέρας, ρатос
грдити ὀνειδίζω
грех ἡ ἀμαρτία, ас, τὸ παράπτωμα, ματος
грешан, а, о ἀμαρτωλός, 2, ἀσεβής, 2
грешити ἀμαρτάνω
грешник ὁ ἀμαρτωλός, ου
гримизан, а, о πορφυροῦς, 3
Грк ὁ Ἕλλην, ηνος
Гркиња ἡ Ἕλληνίς, ἰδος

граница ἡ τρυγών, γόνος
грло ὁ λάρυγξ, υγγος
гроб τὸ μνήμα, ματος, ὁ τάφος, ου,
τὸ μνημεῖον, ου
грозд ἡ σταφυλή, ἡс
гром ἡ βροντή, ἡс
Грчка ἡ Ἑλλάς, ἄδος
грчки, а, о Ἑλληνικός, 3; Ἑλληνιστί
губа ἡ λέπρα, ас
губав, а, о λεπρός, 3
губавац ὁ λεπρός, ου
губитак ἡ ἀπώλεια, ас, ἡ ζημία, ас
губити ἀπολλύω
гумно ἡ ἄλων, ωνος

Д

да ναί
да (везник) ὅτι, ὥс, ἵνα, ὅπως, ἄν
давати δίδωμι, ἐάω
давати део κοινωνέω
давати изобилно περισσεύω
давно πάλαι
дажд ὁ υετός, ου
дакле οὖν, οὐκοῦν, ἄρα, δή, λοιπόν
далек, а, о μακρός, 3
далеко μακράν, πόρρω
даље каθεξής, πορρώτερον
дан ἡ ἡμέρα, ас
данас σήμερον
дар τὸ δῶρον, ου, ἡ δωρεά, ἄс, τὸ δόμα,
ματος
даривати χαρίζομαι
маска ἡ σаниц, ἰδος
дах τὸ πνεῦμα, ματος
два δύο · β'
двадесет εἴκοσι (ν) · κ'
дванаест δώδεка · ϖ'
двапут δις

двеста διακόσιοι, ш, а · σ'
двор ἡ αὐλή, ἡс
двориште ἡ αὐλή, ἡс
двострук, а, о διπλοῦς, 3
дева ἡ κάμηλος, ου
деведесет ἐνετήκοντα · 3'
девет ἐννέα · θ'
девети, а, о ἑνατος, 3
деветнаест ἐννεακαίδεка - ιθ'
девојка ἡ παρθένος, ου
девојчица τὸ κοράσιον, ου
дела (те) δεῦρο, δεῦτε
делати πράσσω
делити διαμερίζω
дело τὸ ἔργον, ου, ἡ πράξις, εως
деловати ἐνεργέω
делотворан, а, о ἐνεργής, 2
делотворност ἡ ἐνέργεια, ас
дељење ὁ μερισμός, ου
демон ὁ δαίμων, монос, τὸ δαμόνιον, ου
део ἡ μερίς, ἰδος
дерати σχίζω
десет δέκα · ι'
десети, а, о δέκατος, 3
десити се συναντάω
десни, а, о δεξιός, 3
дете τὸ τέκνον, ου, τὸ παιδίον, ου, ὁ или
ἡ παῖς, παιδός
детинџаст бити νηπιάζω
диаспора ἡ διασπορά, ἄс
диван, а, о θαυμαστός, 3
дивити се θαυμάζω, ἐκπλήσσομαι, ἐξ-
ίστημι
дивљење τὸ θάμβος, ουс
дизати αἶρω, ἐγείρω, ἐπαίρω
дим ὁ καπνός, ου
димљење ἡ ἀτμός, ἰδος
динар τὸ δηνάριον, ου
длака ἡ θρίξ, триχός

до ἄχρι, ἕως, ἔμπροσθεν, μέχρι
 до (осим) εἰ μή
 добар, а, о ἀγαθός, 3, καλός, 3, χρη-
 στός, 3
 добитак ή ωφέλεια, ас
 добити τυγχάνω
 добити део μετέχω
 добра воља ή ευδοκία, ас
 добро εὖ, καλῶς
 доброта ή χριστότης, τητος
 довести προσάγω, εισάγω
 довиквати προσφωνέω
 довољан бити ἀρκέω
 довољно ἀρκετόν (ός)
 довршити διανύω, καταρτίζω, τελειόω,
 τελέω
 догодити се συμβαίνω
 подавати проοτίθημι, επιχορηγέω
 доделити μεταδίδωμι
 додиривати ἄπτομαι
 дозволити εἰάω
 дозвољено ἀρεστόν
 дозивати μεταπέμπομαι
 дојити θηλάζω
 док ἕως, ἄχρις
 доказ ὁ ἐλεγχος, ου
 доказивати συμβιβάζω
 докон, а, о ἀργός, 3
 долазак ή παρουσία, ас, ή ἔλευσις, εὐ-
 σεως
 долазити ἔρχομαι, ἤκω, εισπορεύομαι,
 ἐπιβαίνω
 доле κάτω
 доликује (безлично) πρέπει
 долина ή φάραγξ, γγος
 дом ὁ οἶκος, ου
 домаћин, а, е οἰκείος, 3
 домаћин ὁ οἰκοδεσπότης, ου
 дoметнути επιτίθημι

донети κομίζω
 доићи, а, е κατώτερος, 3
 допасти φθάνω
 допуштати ἐπιτρέπω
 допуштено је ἔξεστιν
 дорастао, а, о ἱκανός, 3
 досађивати ἐγκακέω
 доспети φθάνω, πίπτω
 доста ἀρκετόν
 достојан, а, о ἄξιος, 3, ἱκανός, 3
 дотицати (се) ἄπτομαι, θιγγάνω
 доћи ἔρχομαι, παραγίνομαι, ἐπέρχομαι
 дочекати δέχομαι
 дочекљив, а, о φιλόξενος, 2
 драговољан, а, о ἐκών, ἐκούσα, ἐκόν
 драги δέρω
 драхма ή δραχμή, ης
 дрвен, а, о ξύλινος, 3
 дрво τὸ δένδρον, ου, τὸ ξύλον, ου
 дрводеља ὁ τέκτων, τονος
 древан, а, о παλαιός, 3, ἀρχαῖος, 3
 дрешити λύω
 држава τὸ κράτος, ους
 држати κρατέω, ἐπέχω, κατέχω, συνέχω
 држати се κολλάομαι
 дрскост ή ἀσέλγεια, ас
 друг ὁ ἐταῖρος, ου, ὁ μέτοχος, ου
 друпи, а, о ἕτερος, 3, ἄλλος, 3
 друпи, а, о (ред. број) δεύτερος, 3
 другачије ἐτέρως
 дружење ή κοινωνία, ас; ή ὁμιλία, ас
 дрхтати φρίσσω
 дубина ὁ βόθηνος, ου, τὸ βάθος, ους
 дубок, а, о βαθύς, 3
 дувати πνέω
 дуг τὸ ἀρείλημα, ματος
 дуг, а, о μακρός, 3
 дуговати ἀρειλέω
 дужина τὸ μήκος, ους

дужник ὁ ἀρειλέτης, ου
 дух τὸ πνεῦμα, ματος
 духован, а, о πνευματικός, 3
 душа ή ψυχή, ης

Ἢ

һаво ὁ διάβολος, ου
 һакон ὁ διάκονος, ου
 һакониса ή διάκονος, ου
 һем οἱ χαλινοί, ὦν

Ε

ево ἰδού, ἴδε
 Египат ή Αἴγυπτος, ου
 Епафрас (м. име) ὁ Ἐπαφράς, ἁ
 епископ ὁ ἐπίσκοπος, ου
 епископство ή ἐπικοπή, ης
 Етиопљанин ὁ Αἰθίοψ, οπος
 Ефес ή Ἐφεσος, ου

Ж

жалац τὸ κέντρον, ου
 жалити λυπέω, πενθέω
 жалост ή λύπη, ης, τὸ πένθος, ους
 жар ὁ ἀνθραξ, κος
 жарко желети ὀρέγομαι
 ждрело τὸ φρέαρ, аτος
 жедан бити διψάω
 жећ ή δίψα, ης, τὸ δίψος, ους
 желети ἐπιθυμέω, ἐπιποθέω
 желудац ή γαστήρ, трός, ὁ στόμαχος, ου
 жеља ή ἐπιθυμία, ас
 жена ή γυνή, γυναῖκος
 женити се γαμέω, γαμίζομαι
 женски, а, о θήλυς, θήλεια, θήλυ
 жеравица ὁ ἀνθραξ, κος, ή ἀνθρακία, ас

жетва ὁ θерισμός, ου
 жетелац ὁ θерιστής, ου
 жети θερίζω
 живети ζάω
 живинче τὸ κτήνος, ους
 живо биће τὸ ζῶον, ου
 живот ή ζωή, ης, ὁ βίος, ου
 живот давати ζωοποιέω
 жиг τὸ στίγμα, ματος
 житница ή ἀποθήκη, ης
 жито ὁ σίτος, ου
 жрвањ ὁ μύλος, ου
 жреб ὁ κλῆρος, ου
 жртва ή θυσία, ас
 жртвеник τὸ θυσιαστήριον, ου
 жудња ή ἐπιθυμία, ас
 журба ή σπουδή, ης

3

за αντί, εἰς, περί, πρὸς, ὑπέρ; ὀπίσω
 забавити се διατρίβω
 заборавити ἐπιλανθάνομαι
 забран ὁ φραγμός, ου
 завеса τὸ καταπέτασμα, ματος
 завет ή διαθήκη, ης
 завикати κράζω
 завиривати παρακύπτω
 завист ὁ φθόνος, ου
 завршити τελέω
 загнурити βαπτίζω
 загонетка τὸ αἶνιγμα, ματος
 задавати παρέχω
 задобити κερδαίνω
 задовољан, а, о ωτάρκης, 2
 задовољан бити ἀρκέω
 задоцнити χρονίζω
 задремати νυστάζω
 задржавати παραμένω, ἐγκόπτω, κατέχω

задржавати се *ἐπέχω*
 заиста *ἀληθῶς, ὄντως, ἀμὴν*
 заједница *ἡ κοινωμία, ας*
 заједнички, а, о *κοινός, 3*
 заједно *ὁμοῦ*
 заклати *σφάζω*
 заклетва *ὁ ὅρκος, ου*
 заклинати *ὀρκίζω*
 заклинати се *ἀναθεματίζομαι, διαμαρτύρομαι*
 заклонити *ἐπισκιάζω*
 закон *ὁ νόμος, ου*
 законик *ὁ νομικός, ου*
 закључавати *κλείω*
 закључивати *δοκέω*
 залив *ὁ λιμὴν, μένος*
 заливати *ποτίζω*
 залогај *τὸ ψωμίον, ου*
 залудан, а, о *ἀχρεῖος, 2, ἀνωφελής, 2*
 замало *βραχύ*
 замењивати *μετατίθημι*
 замка *ἡ παγίς, ίδος*
 замолити *παρακαλέω*
 занос *ἡ ἐκστασις, εως*
 зао, ла, ло *κακός, 3, ποιηρός, 3*
 запад *αἱ δυσμαί, ὦν*
 запечатити *σφραγίζω*
 записати *ἐγγράφω*
 запитати *πυνθάνομαι*
 запљускивати *ἐπιβάλλω*
 заповедати *κελεύω, διαστέλλω, ἐντέλλομαι, ἐπιτάσσω, παραγγέλλω*
 заповест *ἡ ἐντολή, ἡς, τὸ δόγμα, ματος, ἡ ἐπιταγή, ἡς, ἡ παραγγελία, ας*
 запоставити *καταλείπω*
 запрепастити се *ἐκπλήσσομαι, ἐξίστημι*
 запрепашћење *τὸ θάμβος, ους, ἡ ἐκστασις, εως*
 запрети́ти *ἐπιτιμῶ*

зарада *ἡ ἐργασία, ας*
 засветлети *ἐπιφαίνω*
 заслужити осуду *καταγνώσκω*
 заспати *νυστάζω*
 застрани́ти *ἐκτρέπομαι*
 затварати *κλείω*
 затим *εἶτα*
 зато *διό, διότι, ὅτι*
 затвор *ἡ φυλακή, ἡς*
 заћутати *σιωπάω*
 заузети *κατέχω*
 захвалност *ἡ εὐχαριστία, ας*
 захваљивати *εὐχαριστεῖω*
 зашто *διότι*
 због *διὰ, ἐπὶ, χάριν*
 зборница *ἡ συναγωγή, ἡς*
 збунити *συγχέω, ταρασσώ*
 зван, а, о *κλητός, 3*
 звати *καλέω, ἐπικαλέω*
 звезда *ὁ ἀστήρ, τέρος, τὸ ἄστρον, ου; ὁ φωστήρ, ἦρος*
 звер *τὸ θηρίον, ου*
 звук *ὁ ἦχος, ου*
 здрав, а, о *ὕγιης, 2*
 здраво(поздрав) *χαῖρε, χαίρετε*
 здраво остај (те), буди (те) *ἔρρωσο, ἔρρωσθε*
 Зеведеј *ὁ Ζεβεδαῖος, ου*
 зеленкаст, а, о *χλωρός, 3*
 земаљски, а, о *ψυχικός, 3, ἐπίγειος, 2*
 земља *ἡ γῆ, γῆς; ἡ χώρα, ας, τὸ χωρίον, ου*
 замљан, а, о *χοϊκός, 3*
 земљорадник *ὁ γεωργός, ου*
 земљотрес *ὁ σεισμός, ου*
 зид *τὸ τεῖχος, ους, ὁ φραγμός, ου*
 зима *ὁ χειμῶν, ὦνος*
 златан, а, о *χρυσούς, 3*
 злато *ὁ χρυσός, ου*

зло *ἡ κακία, ας, ἡ πληγή, ἡς, ἡ πονηρία, ας*
 злостављати *δέρω, ὑβρίζω*
 злочинац *ὁ κακοῦργος, ου*
 зло чинити *κακόω*
 змај *ὁ δράκων, κοντος*
 змија *ἡ ἀσπίς, ίδος, ἡ ἔχιδνα, ἡς, ὁ ὄφис, ὄφεις*
 знак *τὸ σημεῖον, ου*
 знање *ἡ γνῶσις, εως*
 знати *γινώσκω, ἐπίσταμαι, οἶδα*
 знати унапред *προγνώσκω*
 зрелост *ἡ ὀπώρα, ας*
 зрно *ὁ κόκκος, ου*
 зуб *ὁ ὀδούς, ὀδόντος*

И

и *καί*
 и ... и *τε ... καί*
 игла *ἡ βελίς, ίδος*
 играти *ὀρχέομαι*
 играти се *παίζω*
 идол *τὸ εἶδωλον, ου*
 идолопоклоник *ὁ εἰδωλολάτρης, ου*
 идолопоклонство *ἡ εἰδωλολατρία, ας*
 из *ἐκ, ἀπό, παρά*
 иза *μετά, ὀπίσω, ὀπισθεν*
 изабран, а, о *ἐκλεκτός, 3*
 избрати *ἐκλέγομαι, αἰρέω*
 изазивати *κατεργάζομαι*
 изаслати *προπέμπω*
 избављати *ἐξαίρέω, ῥύομαι*
 избацивати *ἐκβάλλω*
 избежавати *στέλλομαι, ἐκτρέπομαι, ἐκφεύγω*
 избор *ἡ ἐκλογή, ἡς*
 извадити *ἀνασπάω*
 изван *χωρίς, ἔξω*

извињавати (кога) *παραιτέομαι*
 извињење *ἡ πρόφασις, εως*
 извлачити *σπάω, κατάγω*
 изводити *ἐξάγω*
 извор *ἡ πηγή, ἡς*
 извршити *τελειώω*
 изгазити *καταπατέω*
 изглед *τὸ εἶδος, ους, ἡ ὄψις, εως*
 изледати *δοκέω*
 изгонити *ἐκβάλλω*
 изгубити *κενόω*
 издаја *ἡ παράδοσις, εως*
 издајник *ὁ προδότης, ου*
 изданак *τὸ κλῆμα, ματος*
 издати *парадίδωμι*
 издати налог *διατάσσω*
 издахнути *ἐκψύχω*
 издвајање *τὸ ἀνάθεμα, ματος*
 издвајати *ἀφορίζω*
 издржати *προσκαρτερέω*
 изјавити *ὁμολογέω*
 изједанье *ἡ βρώσις, εως*
 изједати *κατεσθίω*
 излаз *ἡ ἔξοδος, ου*
 излазак *ἡ ἔξοδος, ου*
 излазити *ἐκπορεύομαι, ἐξέρχομαι*
 излазити (у сусрет) *ὑπαντάω*
 изливати *ἐκχέω*
 изложити *παρατίθημι*
 између *μεταξύ, εἰς*
 измењен, а, о *ἕτερος, 3*
 измирење *ἡ καταλλαγὴ, ἡς*
 измирна *ἡ σμύρνα, ἡς*
 изнад *ὑπέρ, ἐπάνω*
 изненада *ἄφνω, ἐξαίφνης*
 износити *ἐκφέρω*
 изнутра *ἔσωθεν*
 изобиље *τὸ περισσόν, ου*
 изопачен, а, о *σκολώς, 3*

изопачити διαστρέφω
 изрећи ἐξηγέομαι
 изузев παρεκτός
 икад πώποτε
 икона ἡ εἰκὼν, ὄνος
 или ἢ
 Илија ὁ Ἡλίας, ου (Ἡλείας)
 имање τὸ κτῆμα, ματος, ὁ βίος, ου
 имати ἔχω
 имати снаге ἰσχύω
 име τὸ ὄνομα, ματος
 именовати ὀνομάζω
 иметак ὁ πλοῦτος, ου, τὸ πλούτος, ους
 имућан, а, о πλούσιος, 3
 ипак ὅμως
 Ирод ὁ Ἡρώδης, ου
 Иродијада ἡ Ἡρωδιάς, ἀδος
 Исаија ὁ Ἡσαΐας, ου
 исцати ἐκκόπτω
 искати αἰτέω
 искључење τὸ ἀνάθεμα, ματος
 искушење ὁ πειρασμός, οὔ
 исмејавати μυκτηρίζω
 испарење ἡ ἀτμίς, ἰδος
 испитивати πυνθάνομαι, δοκιμάζω;
 ἐρευνάω, ἐρωτάω, ἐξετάζω
 исповедање ἡ ὁμολογία, ас
 исповедати ἐξομολογέω, ὁμολογέω
 испод ὑποκάτω
 исправљати катарτίζω
 испунити време συντελέω
 испуњавати πλήθω, πληρόω, ἀναπλη-
 ρόω, πληροφορέω,
 испуњење ἡ πληροφορία, ас
 истећи (време) συντελέω
 исти, а, о ἴσος, 3, ὁ αὐτός, ἡ αὐτή,
 τὸ αὐτό
 истина ἡ ἀλήθεια, ас
 истинит, а, о ἀληθινός, 3, πιστός, 3

исток αἱ ἀνατολαί, ὦν
 истраживање ὁ διαλογισμός, οὔ
 истраживати ἐρευνάω
 истрајати ἐπιμένω, προσκαρτερέω
 истрајност ἡ ὑπομονή, ἡς
 истребити ἀναλόω
 исукати σπάω
 Исус ὁ Ἰησοῦς, οὔ
 исцељивати θεραπεύω
 исцељивати се ἰάομαι
 ићи ἐρχομαι; пореуомаи; βαίνω, περι-
 патέω
 ићи за ким ἀκολουθέω
 ишчекивати ἐκδέχομαι

J

ја ἐγώ
 јаван, а, о φανερός, 3
 јавити φανερόω
 јавити радосну вест εὐαγγελίζομαι
 јавно δημοσίᾳ
 јагње ὁ ἡ ἀρὴν, ἀρνός, τὸ ἀρνίον, ου
 јазбина τὸ σπήλαιον, ου
 Јанр ὁ Ἰάϊρος, ου (Ἰάειρος)
 јаје τὸ ὥον, οὔ
 јак, а, о ἰσχυρός, 3
 Јаков ὁ Ἰάκωβος, ου (Ἰάκωβ)
 јалов, а, о ἄκαρπος, 2
 јама ὁ βόθρος, ου
 јарам ὁ ζυγός, οὔ
 јасле ἡ φάτις, ἡς
 јачати κραταύομαι
 Јеврејин ὁ Ἑβραῖος, ου
 јеврејски, а, о Ἑβραϊκός, Ἑβραῖς,
 Ἑβραῖοι
 једанпут ἅπαξ
 један, а, о εἰς, μία, ἐν · а'
 једанаест ἑνδεκά · ια'

једанаести, а, о ἐνδέκατος, 3
 једва μόλις
 јелини, а, о μόνος, 3
 јелинородан, а, о μονογενής, 2
 јелинство ἡ ἐνότης, ὀότης
 једнак, а, о ἴσος, 3
 једнодушно ὁμοθυμαδόν
 јелро (прамчано) ὁ ἀρτεμίων, ουος
 језеро ἡ λίμνη, ἡς
 језик ἡ γλῶσσα, ἡς
 Јелада ἡ Ἑλλάς, ἀδος
 јело τὸ προσφάγιον, ου, ἡ βρώσις, εως,
 τὸ βρώμα, ματος
 јер γάρ, ὅτι
 јерес ἡ αἵρεσις, εως
 Јерусалим τὰ Ἱεροσόλυμα, ων, ἡ Ἱερου-
 σαλήμ
 Јерусалимљанин ὁ Ἱεροσολυμίτης, ου
 јесам εἰμί
 јести ἐσθίω, τρώγω; ἀριστάω
 Јован ὁ Ἰωάννης, ου (Ἰωάνης)
 Јона ὁ Ἰωνᾶς, ᾱ
 Јордан ὁ Ἰορδάνης, ου
 још ἔτι
 још не οὐδέπω, οὔπω
 јуј ὁ νότος, ου
 југозапад ὁ λίψ, λιβός
 Јула ὁ Ἰούδας, а
 Јулеј ὁ Ἰουδαῖος, ου
 Јулеја ἡ Ἰουδαία, ас
 јунаи (-ица) ὁ, ἡ μόσχος, ου
 јутарњи, а, е πρωϊνός, 2
 јутро ἡ πρωία, ас
 јуче ἐχθές
 к, ка πρὸς, ἐπί
 кабаница ὁ φελόνης, ου
 кал (неодређено) ὁπότε, ὅτε, ὅταν
 кал (упитно) πότε
 калпод ὅταν

кађење τὸ θυμίαμα, ματος
 казивање ἡ λαλιά, ас
 казивати λέγω, εἶρω, φημί
 казнити παιδεύω
 каиш (оп обуће) ὁ ἱμαίς, аντος
 кајати се μετανοέω, μεταμέλομαι
 Кајафа ὁ Καϊάφας, а
 какав, а, о ποταπός, 3, οἷσος, 3
 како (неодређено) ὥς, ὅπως
 како (уипитно) πῶς
 камен ὁ λίθος, ου; ἡ πέτρα, ас
 камен (за гласање) ἡ ψήφος, ου
 камен, а, о λίθινος, 3
 каменит, а, о πετρῶδης, 2
 каменовати λιθοβολέω, λιθάζω
 каминија ἡ κάμηλος, ου
 каније ἡ θήκη, ἡς
 канити μέλλω
 као ὥς
 капара ὁ ἀραβῶν, ὠνος
 карати ὀνειδίζω
 касарна ἡ παρεμβολή, ἡς
 касније ὕστερον, ὕστερα
 касно ὕστερα
 квасац ἡ ζύμη, ἡς
 Кесарија ἡ Καισάρεια, ас
 кидати τίλλω
 Кифа (Стена) ὁ Κηφᾶς, ᾱ
 киша ἡ βροχή, ἡς, ὁ ὑετός, οὔ
 кланац ἡ πύλη, ἡς
 клањати се προσκυνέω
 клас ὁ στάχυς, χυος
 клетва ὁ ὄρκος, ου, ἡ κατάρα, ас
 клети се ὀμνῶ, ἀναθεματίζομαι
 климати (главом) κινέω
 клин ὁ ἥλος, ου
 клицати ἀγαλλιάω
 клонити се διατηρέω; ἐκτρέπομαι, στέλ-
 λομαι, φεύγω

κλονути ρίπτω
 κључ ή κλείς, κλειδός
 кнез ό αρχων, χοιτος
 Книдос (острво) ή Κνίδος, ου
 књига ή βιβλος, ου, τὸ βιβλίον, ου
 књижевник ό γραμματεὺς, έως
 књижица τὸ βιβλαρίδιον, ου, τὸ βιβλίον,
 ου
 ко (упитна заменица) τίς
 ковач ό χαλκεὺς, έως
 ковчег ή κιβωτός, ου, ή σορός, ου
 кожа τὸ δέρμα, ματος
 кожар ό βυρσεὺς, έως
 који, а, е ός, ή, ό, όστις, ήτις, ό τι
 колац ό σκόλοψ, опος
 колено (поколење) τὸ γένος, ους
 колено (део тела) τὸ γόνυ, νατος
 колики, а, о ήλικός, 3, όσος, 3, πόσος, 3
 колико όσον, πόσω
 комарац ό κώνωψ, ωπος
 комора ό κοιτών, ωνος
 коморник ό ἐπὶ τοῦ κοιτώνος
 коњ ό ἵππος, ου
 коњаник ό ἵππεὺς, έως
 кораћати βαίνω
 корен ή ρίζα, ης
 Коринт ή Κόρινθος, ου
 Коринћанин ό Κορίνθιος, ου
 корист ή ωφέλεια, ас
 користан, а, о χρήσιμος, 2 и 3, ωφέλει-
 мос, 2
 користити χράομαι, ωφελέω
 корити έλέγχω, επιτιμάω
 корице(мача) ή θήκη, ης
 кости τὸ ὀστοῦν, ου
 котарица ή σπιρίς, ίδος, ή σφυρίς,
 ίδος, ό κάρυς, ου
 котва ή ἄγκυρα, ас
 кохорта ή σπείρα, ης

коцка ό κληρος, ου
 крадом λάθρα
 крај τὸ τέλος, ους, ή συντέλεια, ас;
 τὸ πέρας, аτος
 красти κλέπτω
 крв τὸ αἷμα, ματος
 кревет ό κράββατος, ου
 крепак, а, о ισχυρός, 3
 крив, а, о αἷτιος, 3, ένοχος, 2
 кривица ή αιτία, ас
 крило ή πτέρυξ, υγος
 крило (зграде) τὸ πτερύγιον, ου
 крити κρύπτω
 крмар ό κυβερνήτης, ου
 кров τὸ δῶμα, ματος
 кроз διά
 кропити ραντίζω
 кротост ή πραΰτης, τητος, ή πραότης,
 τητος
 крст ό σταυρός, ου
 крститель ό βαπτιστής, ου
 крстити βαπτίζω
 круг ό κύκλος, ου
 крчаг ή υδρία, ас; ό ξέστης, ου
 крштење τὸ βάπτισμα, ματος
 куда (упитно) ποῦ
 куда (неодређено) όπου
 кукачи θρηνέω
 куколь τὰ ζιζάνια, ων
 култ ή λατρία, ас
 купање τὸ λουτρόν, ου
 купатило τὸ λουτρόν, ου
 куповати αγοράζω
 кућа ή οἰκία, ас, ό οἶκος, ου
 кућу градити οἰκοδομέω
 куцати κρούω
 кушати πειράζω
 кћи ή θυγάτηρ, θυγατρός

Л

лав ό λέων, леонτος
 лавор ό νιπτήρ, ηρος
 лагати ψεύδομαι
 лађа τὸ πλοῖον, ου
 лаж τὸ ψεῦδος, ους
 лажан, а, о ψευδής, 2
 лажљивац ό ψεύστης, ου
 лажни пророк ό ψευδοπροφήτης, ου
 лаик ό ιδιώτης, ου
 лак, а, о έλαφρός, 3
 лакат ό πήχυς, εως
 лаком, а, о άρπαξ, 1
 лакомство ή πλεονεξία, ас
 лакше εύκοπώτερον
 леви, а, о άριστερός, 3
 лежај ή κλίση, ης
 лежати кеΐμαι, αναπαύω, κλίνω
 лежати за столом άνακειμαι, ανακλί-
 νω
 лекар ό ιατρός, ου
 лењ, а, о άργός, 3
 леп, а, о ωραίος, 3, καλός, 3,
 лепта (182. део рим. динара) τὸ λεπτόν,
 ου
 лечити θεραπεύω
 лечити (се) ιάομαι
 леш τὸ κῶλον, ου
 лик ή ιδέα, ас
 ликтор ό ραβδοῦχος, ου
 лисица ή αλώπηξ, ώπηκος
 лист τὸ φύλλον, ου
 литра (327,45 грама) ή λίτρα, ас
 лице τὸ πρόσωπον, ου
 лицемер ό υποκριτής, ου
 лицемерје ή υπόκρισις, εως
 лишавати кенόω, υστερέω
 ловина ή άγρα, ас

ловити (рибу) αλιεύω; πιάζω
 ложница ό κειτών, ωνος
 лоза τὸ κλημα, ματος, ή άμπελος, ου
 лопата τὸ πτύον, ου
 лопов ό κλέπτης, ου
 лош, а, е κακός, 3
 лоше, κακῶς
 луд, а, о μωρός, 3
 лудовати μαίνομαι
 лудост ή μωρία, ас
 лука ό λυμήν, ένος
 Лука ό Λουκάς, ά
 лукав, а, о поνηρός, 3
 лукави (ђаво) ό поνηρός, ου
 лукаво поνηρά
 лукавство ό δόλος, ου, ή πανουργία,
 ас
 лутати πλανόμαι
 луча ό φωστήρ, ηρος

Љ

љага ή κηλὶς, ίδος, ή ρυτίς, ίδος,
 ή σπιλάς, άδος
 љиљан τὸ κρίνον, ου
 љубав ή αγάπη, ης
 љубити αγαπάω; καταφιλέω
 љубљен, а, о αγαπητός, 3
 људски, а, о ανθρωπινος, 3

М

маг ό μάγος, ου
 магарац (-ица) ό, ή δυος, ου
 магаре ό, ή πῶλος, ου
 мајка ή μήτηρ, μητρός
 Македонац ό Μακεδών, ωνος
 Македонија ή Μακεδονία, ас
 мали, а, о μικρός, 3, όλίγος, 3

мало ὀλίγως, βραχύ
 маловеран, а, ο ὀλιγόπιστος, 2
 маловерје ἡ ὀλιγοπιστία, ас
 мањи, а, е ἐλάσσων, ἑλάσσον
 Марија ἡ Μαρία, ас, Μαριάμ
 Марко ὁ Μάρκος, ου
 маслина ἡ ἐλαία, ас
 маслињак ὁ ἐλαιών, ὦνος
 Матеј ὁ Μαθθαῖος, ου
 махати κινέω
 махнитати μαίνομαι
 мач ἡ μάχαιρα, ης, ἡ ῥομφαία, ас
 мед τὸ μέλι, ιτος
 межу μεταξύ
 мера τὸ μέτρον, ου
 мерити μετρέω
 мерица ἡ χοῖνιξ, ικος, ὁ μόδιος, ου
 Месец ἡ σελήνη, ης
 месец (дана) ὁ μῆν, μηνός
 Месија ὁ Χριστός, ου, ὁ Μεσσίας, а
 месо τὸ κρέας, аτος; ἡ σάρξ, σαρκός
 место ὁ τόπος, ου
 место (предлог) ἀντί
 метеж ὁ θόρυβος, ου
 метнути βάλλω, παρατίθημι
 мешавина τὸ μίγμα, ματος
 ми ἡμεῖς
 милосрдан, а, ο οἰκτίρων, 2
 милосрђе τὰ σπλάγχνα, ων, οἱ οἰκτιρ-
 μοί, ὦν
 милост ἡ χάρις, ιτος, τὸ ἔλεος, ουс
 милостив, а, ο ἐλεήμων, 2
 милостиња ἡ ἐλεημοσύνη, ης
 мио, ла, ло πρᾶως, 3, ὠραῖος, 3, ἀστεῖος,
 2 и 3, εὐάρεστος, 2
 мило εὐαρέστως
 мина (60. део таланта) ἡ μνᾶ, ᾶс
 мир ἡ εἰρήνη, ης, ἡ ἡσυχία, ас, ἡ κατὰ
 παυσις, εως, ἡ σιγή, ης

миран, а, ο εἰρηνικός, 3, ἡσυχίος, 2
 миро τὸ μύρον, ου
 мировати ἡσυχάζω
 мисао ἡ γνώμη, ης; ἡ δόξα, ης; τὸ νόημα,
 ματος, ὁ διαλογισμός, ου, ἡ φρήν, φρε-
 νός
 мислити δοκέω, γινώσκω, νομίζω, οἶμαι
 митар ὁ τελώνης, ου
 митница τὸ τελώνιον, ου
 млад, а, ο νέος, 3
 млалић ὁ νεανίας, ου, ὁ νεανίσκος, ου
 младост ἡ νεότης, τητος
 млађи, а, е νεώτερος, 3
 млеко τὸ γάλα, ατος
 млин ὁ μύλος, ου
 многи, а, ο πολὺς, πολλή, πολὺ
 много πολλά, πολὺ
 множити се πληθύνω
 мноштво ὁ ὄχλος, ου, τὸ πλῆθος, ουс
 модрица ὁ μώλωψ, ωπος
 можда ἴσος, τάχα
 мој, а, е ὁ ἐμός, ἡ ἐμή, τὸ ἐμόν
 Мојсије ὁ Μωυσῆς, σέως
 молба ἡ δέσις, εως
 молитва ἡ προσευχή, ης
 молити δέομαι, παρακαλέω, ἐρωτάω
 молити се προσεύχομαι, εὐχομαι
 мољење ἡ προσευχή, ης
 море ἡ θάλασσα, ης, τὸ πέλαγος, ουс
 мотрити παρατηρέω, σκοπέω
 моћ ἡ δύναμις, εως, ἡ ἐξουσία, ас
 моћан, а, ο ἰσχυρός, 3, δυνατός, 3
 моћи δύναμαι, ἰσχύω
 мрак ἡ σκοτία, ас, τὸ σκότος, ουс, ἡ
 ἀχλύς, ὕος, ὁ ζάφος, ου
 мрвица τὸ ψиχίον, ου
 мрежа τὸ δίκτυον, ου; ἡ παγίς, ἰδος
 мржња ἡ ἔρις, ἔριδος
 мрзети μισέω

мрзост τὸ βδέλυγμα, ματος
 мртав, а, ο νεκρός, 3
 мутар, а, ο σαφός, 3, φρόνιμος, 2, σέφ-
 ρων, 2
 мудрац ὁ μάγος, ου
 мудроет ἡ σοφία, ас
 мука ἡ ὀδύνη, ης, ἡ θλίψις, εως
 муљара ἡ ληνός, ου
 муња ἡ ἀστραπή, ης
 мучење ἡ θλίψις, εως, ἡ μᾶστιξ, ιτος
 мучити θλίβω, βασανίζω, σκύλλω
 мучити се βασανίζομαι, ὀδυνάομαι,
 σκύλλομαι
 мушки, а, ο ἄρσεν, ἄρσεν

H

на εἰς, ἐν, ἐπὶ
 навалити ὀρμάω, προσκόπτω
 навести ἀναγκάζω
 навршавати πληροφορέω, συντελέω
 наг, а, ο γυμνός, 3
 наговарати πείθω
 награда τὸ βραβεῖον, ου, ὁ μισθός, ου
 над ἐπάνω, ἐπὶ, ὑπέρ
 нада ἡ ἐλπίς, ἰδος
 надати се ἐλπίζω
 надимати се φουσιόω
 надмашати ὑπερβάλλω
 надмоћно εὐτόνως
 Назарећанин ὁ Ναζαρηνός, ου, ὁ Ναζω-
 раῖος, ου
 називати ὀνομάζω
 назидавати ἐποικοδομέω
 највише μάλιστα
 највиши, а, е ὕψιστος, 3
 најмањи, а, е ἐλάχιστος, 3
 најрадије ἥδιота
 накалемити ἐγκεντρίζω

нашазити εὐρίσκω
 належа ἀνακλίνω
 наложити διατάσσω
 намера ἡ πρόθεσις, εως
 намеравати μέλλω, βουλευομαι
 намерити се ἐντυγχάνω
 намесник ὁ ἐθνάρχης, ου
 намештати ἐπιτίθημι
 наоколо κύκλω
 нападати προσκόπτω
 напасати βόσκω
 написати ἐγγράφω, ἐπιγράφω
 напојити ποτίζω
 напољу ἔξω, ἔξωθεν
 напомињати παρακαλέω
 напуниати γεμίζω
 напустити χωρίζομαι
 нарангтај τὸ γένος, ουс
 нарећивати κελεύω, διατάσσω, διαστέλ-
 λω, προστάσσω, παραγγέλλω
 наређе ἡ διάλεκτος, ου, ἡ λαλιά, ас
 народ ὁ λαός, ου; ὁ δῆμος, ου, ὁ ὄχλος,
 ου; τὸ ἔθνος, ουс
 нарочито περισσώς, μάλιστα
 наруђе ἡ ἀγκάλη, ης, ὁ κόλπος, ου
 наслада ἡ ἡδονή, ης
 наследник ὁ κληρονόμος, ου
 наследство ἡ κληρονομία, ас
 наслеђивати κληρονομέω
 насрнути ὀρμάω
 наставник ὁ ἐπιστάτης, ου
 настојати σπουδάζω
 насупрот ἀντιπέρα, ἀντικρυ, παρὰ
 наудити ζημιόομαι
 наука ὁ λόγος, ου, ἡ παραγγελία, ас
 нахранити ψωμίζω
 начин ὁ τρόπος, ου
 наш, а, е ἡμέτερος, 3
 не οὐ, οὐκ, οὐχι, μή

небески, а, о οὐράνιος, 2, ἐπουράνιος, 2
 небо ὁ οὐρανός, οὐ
 неверан, а, о ἄπιστος, 2, ἀπειθής, 2,
 ἄδικος, 2
 неверје ἡ ἀπιστία, ас
 невеста ἡ νύμφη, ης
 невидљив, а, о ἀόρατος, 2
 невин, а, о ἀθῶος, 2, ἀναίτιος, 2 и 3
 не више οὐκέτι, μηκέτι
 невоља ἡ ὥδεις, ἴνος, ἡ θλίψις, εως
 негдашње πάλαι
 негде πού
 него ἀλλά, ἡ
 недостајати λείπω, ὑστερέω
 недостатак τὸ ὑστέρημα, ματος
 недостојан, а, о ἀνάξιος, 2 и 3
 недраговољан, а, о ἄκων, ἄκουσα, ἄκον
 нежењен, а, о ἄγαμος, 2
 неисправан, а, о ἄδικος, 2
 не још οὐπω, μήπω
 некад ποτέ
 некако πώς
 неко τίς
 неколико ποσόν
 некористан, а, о ἀνωφελής, 2
 некуда πού
 не ... ли οὐχί
 нелицемеран, а, о ἀνυπόκριτος, 2
 нем, а, о κωφός, 3, ἄλαλος, 2
 немир ὁ θόρυβος, ου
 немоћан, а, о ἀδύνατος, 2
 немоћан бити ἀσθενέω
 немудар, а, о ἄσφαρος, 2
 неокаљан, а, о ἄσπιλος, 2
 неопходан, а, о ἀναγκαῖος, 3
 неплеменит, а, о ἀγενής, 2
 неплодан, а, о ἄκαρπος, 2
 непогода ἡ θύελλα, ης
 непоколебљиво ἀκλυῆ

непорочан, а, о ἀνεπίλημπτος, 2
 непотребан, а, о ἀχρεῖος, 2
 непоштован, а, о ἄτιμος, 2
 непоштовање ἡ ἀτιμία, ас
 неправедан, а, о σκολιός, 3, ἄδικος, 2
 непријатељ ὁ ἐχθρός, οὐ
 непријатељство ἡ ἐχθρα, ас
 непријатност ὁ κόπος, ου
 непропадљив, а, о ἀρθαρτος, 2
 непропадљивост ἡ ἀρθαρσία, ас
 неразуман, а, о ἄφρων, 2, μωρός, 3,
 ἀσύνετος, 2
 нероткиња ἡ στεῖρα, ас
 нерукотворен, а, о ἀχειροποίητος, 2
 несагорљив, а, о ἄσβεστος, 2
 несвадљив, а, о ἄμαχος, 2
 неслога ὁ διαμερισμός, οὐ
 несреброљубив, а, о ἀφιλάργυρος, 2
 неуместан, а, о ἄτοπος, 2
 нечастан, а, о ἄτιμος, 2
 нечист, а, о ρυπαρός, 3
 нешто τί
 низ τὸ τάγμα, ματος
 ниједан, а, о οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν
 никад μήποτε, οὐδέποτε
 никако οὐδαμῶς
 никоји, ја, је οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν
 ни ... ни οὔτε ... οὔτε, μήτε ... μήτε
 нипошто οὐδαμῶς
 ницати βλαστάνω
 ништа οὐδέ (ν), μηδέ (ν)
 ништаван, а, о μάταιος, 3 и 2
 нов, а, о καινός, 3, νέος, 3
 нога ὁ πούς, ποδός
 носити φέρω, βαστάζω
 носити (одело) φορέω
 ноћ ἡ νύξ, νυκτός
 ноћу νυκτός
 нужен, а, о ἀναγκαῖος, 3

НЬ

њива ὁ ἀγρός, οὐ, τὸ κτῆμα, ματος

О

о (узвик) ὦ
 о (предлог) περί
 обавештавати γνωρίζω
 обавештен бити χρηματίζω
 обазрети се περιβλέπομαι, στρέφω
 обарати ρίπτω
 обедовати ἀριστάω
 обележити унапред προγράφω
 обесити κρέμαμαι
 обест ἡ ἀσέλγεια, ас
 обећање ἡ ἐπαγγελία, ас
 обећати ἐπαγγέλλομαι
 обилазити περιάγω, ἐπισκέπτομαι
 обилан, а, о πλούσιος, 3
 обилно πλουσίως
 обилувати πλεονάζω
 обилње τὸ περισσόν, οὐ
 обитавати οἰκέω, ἐνοικέω
 обичај τὸ ἔθος, ους
 објавити радосну вест εὐαγγελίζομαι
 облак ἡ νεφέλη, ης
 област ἡ χώρα, ас, ἡ ἐπαρχеја, ас
 облачити се ἐνδύομαι
 обљутавити μωραίνω
 обмањивати ἐμπαίζω
 обмотати περβάλλω
 обогативати πλουτίζω
 оборити ρίπτω
 обрадовати εὐφραίνω, ἀγαλλιάω
 образац ὁ τύπος, ου
 обратити се ἐκτρέπομαι, στρέφομαι
 обраћати πείθω
 обраћати пажњу ἐπέχω

обрезање ἡ περιτομή, ης
 обрезивати περιτέμνω
 обрети се πίπτω
 обузимати καταλαμβάνω, περιέχω
 овај, а, о οὗτος, αὕτη, τοῦτο
 овамо δεῦρο, δεῦτε
 овде ὧδε, ἐνθάδε
 овца τὸ πρόβατον, ου, τὸ προβάτιον, ου
 огањ τὸ πῦρ, πυρός
 оладнети πεινάω
 ограда ὁ φραγμός, οὐ
 оградити φράσσω
 огрнути περιβάλλω
 огртач ὁ φελόνης, ου, ὁ ἐπενδυτής, ου
 од ἀπό, ἐκ, ὀπίσω, παρά, ὑπό
 одавде ἐντεῦθεν
 одавно πάλαι
 одакле πόθεν, ὅθεν, ὀπόθεν
 оданде ἐκείθεν
 одар ἡ κλίνη, ης
 одаслати ἀποστέλλω
 одбијати ἀρνέομαι
 одвајати ἀφορίζω
 одвајати се ἀποχωρέω
 одвезивати λύω
 одвести ἐξάγω
 одвише λίαν
 одвлачити ἀνασπάω
 одвратити διαστρέφω
 одговарати ἀποκρίνομαι, ἀπαντάω
 одевати се φορέω
 одело τὸ ἔνδυμα, ματος, ὁ ἱματισμός, οὐ
 одједном ἅπνω, ἐξαίφνης
 одлазити ἀπέρχομαι, ὑπάγω, πορεύομαι
 одлука ἡ πρόθεσις, εως
 одлучивати δοκέω
 одмарати се ἀναπαύω, ἀναπαύομαι
 одмаћи проκόπτω
 одмах παραχρήμα, ἄρτι εὐθύς, εὐθέως

οδοбравати *συνευδοκέω*
 одозго *ἄνωθεν*
 одоздо *κάτωθεν*
 одостраг *ὑπὸθεν*
 одрати *δέρω*
 одредба *τὸ δόγμα, ματος*
 одредити *τάσσω, ὀρίζω, προστάσσω*
 одређен, а, о *такτός, 3*
 одрицати се *ἀρνέομαι*
 одсад *ἐντεῦθεν*
 одступати *ἀρίστημι*
 одузмати *ἀφαιρέω*
 ожеднети *διψάω*
 оживљавати *ζωοποιέω*
 ожиљак *τὸ στίγμα, ματος*
 оздравити *ἰάομαι*
 означити *ὀρίζω*
 ока (мера за течност) *ὁ βάτος, ου*
 оканити се *παύω*
 оклоп *ὁ θώραξ, ρακος*
 око *ὁ ὀφθαλμός, ου*
 око (предлог) *περί*
 оков *ὁ δεσμός, ου*
 окован бити *περικεῖμαι*
 околина *ἡ περίχωρος, ου*
 около *πέριξ*
 окончавати *διανύω*
 окрајак *τὸ χεῖλος, ους*
 окретати се *στρέφω*
 окруживати *κυκλόω*
 окупљати *ἐπισυνάγω*
 окупљати се *συνέρχομαι*
 окусити *μεταλαμβάνω, προσλαμβάνομαι*
 олабавити *ἀνίημι*
 олуја *ἡ θύελλα, ης, ἡ λαίλαψ, лаπος*
 он, а, о *αὐτός, αὐτή, αὐτό*
 онај, а, о *ἐκεῖνος, 3*
 онде *ἐκεῖ*
 опазити *ἐπέχω, κατανοέω*

опак, а, о *ἀσεβής, 2, ποιηρός, 3*
 опасивати се *ζώννυμι, διαζώννυμι, περιζώννυμι*
 опасност *ὁ κίνδυνος, ου*
 опет *πάλιν, ἔτι*
 опијати се *μεθύω, μεθύσκομαι*
 описизати *ἐξηγέομαι*
 опкољавати *κυκλόω, συνέχω*
 опкоп *ὁ χάραξ, ακος*
 оплакивати *θρηνέω*
 опомињање *ἡ παράκλησις, εως*
 опомињати *ἐπιτιμάω*
 опрати *λούω, νίπτω, πλύνω*
 опраштати *ἀφίημι*
 опроштај *ἡ ἄρεσις, εως*
 оптерећивати се *κοπιάω*
 опуживати *κατηγορέω, ἐγκαλέω*
 опустети *ἐρημόομαι*
 општи, а, е *κοινός, 3*
 општина *ἡ ἐκκλησία, ас, ἡ κοινωνία, ас*
 осам *ὁκτώ · η'*
 осамдесет *ὀγδοήκοντα · π'*
 осамнаест *ὁκτωκαίδека · ιη'*
 осветљавати *φωτίζω*
 освећивати *ἀγιάζω*
 осим *πλήν, χωρίς, παρεκτός*
 оскудевати *λείπω*
 ослепети *τυφλόω*
 ослобађати *λύω, ἀπολύω, ἐλευθερόω, ἐξαιρέω*
 ослободити се *καταργέω*
 осми, а, о *ὄγδοος, 3*
 основ *τὸ στοιχεῖον, ου; ἡ ὑπόστασις, εως*
 оспособити *ἐνεργέω*
 осрамотити *κατασχύνω*
 остава *τὸ ταμείον, ου*
 остављати *ἀποτίθημι, καταλείπω, ἐγκαταλείπω*
 остајати *μείω ὑπομένω, ἐπιμένω,*

παραμένω
 остајати (код кога) *προσμένω*
 острво *ἡ νήσος, ου*
 осуда *τὸ κρίμα, ματος*
 осудити *κατακρίνω*
 осудити на смрт *θανατόω*
 осушити *ξηραίνω*
 отац *ὁ πατήρ, πατρός*
 отачки, а, о *πατρῴος, 3*
 отаџбина *ἡ πατρίς, ἰδος*
 отварати *ἀνοίγω, διανοίγω*
 отворено *παρρησία*
 отврднути *οκληρύνω*
 отежати *βαρέομαι*
 отимати *ἀρπάζω*
 отирати *ἐκμάσσω*
 отићи *ἀπέρχομαι*
 откривати *ἀποκαλύπτω*
 откровење *ἡ ἀποκάλυψις, εως*
 откуда *πόθεν*
 опадаати *ἀρίστημι, διαστρέφω, ἐκπίπτω*
 отпремати *ἀποστέλλω*
 отпуштање *ἡ ἄρεσις, εως*
 отпуштати *ἀφίημι*
 отровница *ἡ ἀσπίς, ἰδος*
 отуд *ἐκεῖθεν*
 очекивање *ἡ προσδοκία, ас*
 очекивати *ἐκδέχομαι, ἀπεκδέχομαι, προσδοκάω*
 очистити *καθαρίζω*
 очишћење *ὁ καθарισμός, ου*
 ошишати се *ξυράομαι*
 оштар, а, о *ὀξύς, 3*

Π

пад *ἡ πτώσις, εως*
 падати *πίπτω*
 падати (киша) *βρέχω*

пазити *ἀγρυπνέω*
 пакао *ἡ γέεννα, ης*
 палица *ἡ ῥάβδος, ου*
 палма *ὁ φοῖνιξ, νικος*
 палмова грана *τὸ βαῖον, ου*
 памет *ἡ διάνοια, ас, ἡ σύνεσις, εως*
 паметан, а, о *σώφρων, 2*
 паметан бити *σωφρονέω*
 пар *τὸ ζεύγος, ους*
 пара *ἡ ἀτμός, ἰδος*
 парк *ὁ κήπος, ου*
 пас *ὁ κύων, κυνός*
 пасти (стадо) *βόσκω, ποιμαίνω*
 пастир *ὁ ποιμήν, μένος*
 патити *κακοπαθέω*
 патријарх *ὁ πατριάρχης, ου*
 паша *ἡ νομή, ης*
 певати *ᾄδω, ψάλλω, αὐλέω*
 педесет *πεντήκοντα · ν'*
 пергамент *ἡ μεμβράνα, ης*
 перо *ἡ πτέρυξ, ρυγος*
 перо (за писање) *ὁ κάλαμος, ου*
 песак *ἡ ἄμμος, ου*
 песма *ἡ ὠδή, ης*
 пет *πέντε · ε'*
 петак *ἡ παρασκευή, ης*
 петао *ὁ ἀλέκτωρ, торος*
 пети, а, о *πέμπτος, 3*
 петнаест *πεντεκαίδека · ιε'*
 пећ *ἡ κάμινος, ου*
 пећина *τὸ σπήλαιον, ου*
 пехар *τὸ ποτήριον, ου*
 печат *ἡ σφραγίς, ἰδος*
 печен, а, о *ὀπτός, 3*
 пировање *ὁ κῶμος, ου*
 писати *γράφω*
 писмо *ἡ γραφή, ης; τὸ γράμμα, мματος*
 питати *αἰτέω, ἐρωτάω, ἐπερωτάω*
 пити *πίνω*

плакати κλαίω, πενθέω
 пламен ή φλόξ, φλογός
 плата ο μισθός, οὐ, τὸ ὀψώνιον, ου
 платно ή σιδών, δόνος
 плач ο κλαυθμός, οὐ
 плашити φοβέω
 плашљив, а, ο δειλός, 3
 плашт ο φελόνης, ου
 плева τὸ ἄχυρον, ου
 племе ή φυλή, ης
 племенит, а, ο εὐγενής, 2
 пленити ἀρπάζω
 плеће ο ὦμος, ου
 пловидба ο πλοῦς, οὐ
 пловити πλέω, πλείω, ἐλαύνω
 плод ο καρπός, οὐ
 плот ο φραγμός, οὐ
 плоча ή πλάξ, πλακός
 плъснат, а, ο πλατύς, 3
 по ἀνά, ἐκ, ἐπί, κατὰ
 победа τὸ νίκος, ους, ή νίκη, ης
 побеђивати νικάω
 побеђи ἐκφεύγω
 побожан, а, ο εὐσεβής, 3, ὅσιος, 2 и 3
 побожан бити σέβομαι
 побожно εὐσεβῶς
 побожность ή εὐσέβεια, аς
 поболевати ἀσθενέω
 повод ή ἀφορμή, ης
 повољан, а, ο εὐκαίρος, 2
 погазити πατέω, καταπατέω
 поганити κοινώω, μαιίνω
 погибаο ο κίνδυνος, ου
 погинути θνήσκω
 погледати ἐμβλέπω
 погодан, а, ο εὐκαίρος, 2
 погрда ο ὀνειδισμός, οὐ
 погрести θάπτω
 погрешка ή ρυτίς, ίδος

погубити ἀπολλύω
 под ὑπό, ὑποκάτω
 поделити διαμερίζω
 подерати ρήγνυμι, σχίζω
 подизати ἐπαίρω, αἶρω
 подићи се (на кога) συνεφίσταμαι
 подносити (тужбу) φέρω
 подсећање ή ὑπόμνησις, εως
 подсећати ὑπομνήσκω
 подстаћи συμβιβάζω
 позади ὀπισθεν
 позан, а, ο βραδύς, 3, ὕστερος, 3
 позван, а, ο κλητός, 3
 поздрав ο ἀσπασμός, οὐ
 поздрављати ἀσπάζομαι
 позив ή κλήσις, εως
 позивати καλέω, προσκαλέομαι
 познавати γινώσκω, γνωρίζω, ἐπιγι-
 νώσκω, ἐπίσταμαι
 познаник ο γνωστός, οὐ
 познање ή ἐπίγνωσις, εως
 познат, а, ο γνωστός, 3
 позориште τὸ θέατρον, ου
 појава τὸ εἶδος, ους, ή ἐπιφάνεια, аς
 појавити се παραγίνομαι, γίνομαι,
 φαίνομαι
 појас ή ζώνη, ης
 показивати δείκνυμι, φανερώνω, ἐμφανίζω,
 ἐπιδείκνυμι, σημαίνω
 покајање ή μετάνοια, аς
 покајати се μετανοέω
 покварити φθείρω
 поклон ή δωρεά, аς, τὸ δῶρον, ου
 покољ ο φόνος, ου
 покоравати се ὑποτάσσω
 покорност ή ὑποταγή, ης
 покрајина ή ἐπαρχеиос, ου, ή ἐπαρχεία,
 аς
 покрити καλύπτω

покров τὸ ὀθόνιον, ου
 пола ήμισυ
 полагати τίθημι
 полудети μωραίνω
 полъе ο ἀγρός, οὐ
 полъубац τὸ φίλημα, ματος
 помагати βοηθέω, ὠχελέω
 помазивати ἀλείφω
 помести συγχέω
 помирење ή καταλλαγή, ης
 помирити καταλλάσσω
 помисаο τὸ νόημα, ματος
 помишљати λογίζομαι, νομίζω
 помоћ ή βοήθεια, аς, ή ὠφέλεια, аς
 помоћник ο ὑπρέτης, ου
 помрачити се σκοτίζομαι
 понајвише μάλιστα
 понижавати се таπεινώνω
 понизан, а, ο ταπεινός, 3
 понизност ή ταπεινοροσύνη, ης
 поново πάλιν
 поноћ τὸ μεσονύκτιον, ου
 попис ή ἀπογραφή, ης
 попуштати ἀνίημι
 пораз τὸ ἥττημα, ματος
 поред παρά
 порез ο κήνος, ου
 порезник ο τελώνης, ου
 порицање ή ἀντιλογία, аς
 порицати ἀρνέομαι
 пород τὰ γεννήματα, ων
 поручивати ἐπιστέλλω
 порушити καταλύω
 посаο ή ἐργασία, аς
 посадити се (с ким) συνανακείμαι
 посвећење ο ἀγιασμός, οὐ
 посед τὸ κτήμα, ματος
 посета ή ξενία, аς
 посеђивати ἐπισκέπτομαι

посланик ο ἀπόστολος, ου
 посланица ή ἐπιστολή, ης
 послати ἐξαποστέλλω
 после μετά; εἶτα, καθέξης
 последњи, а, е ἔσχατος, 3
 посленик ο ἐργάτης, ου
 послужити ὑπηρετέω
 послушати ὑπακούω
 послушност ή ὑπακοή, ης, ή ὑποταγή,
 ης
 посматрати θεωρέω
 посмртни остаци τὸ ὀστοῦν, οὐ
 посредник ο μεσίτης, ου
 пост ή νηστεία, аς
 постављати ἐπικείμεν, τάσσω, ἵστημι,
 τίθημι
 постављати (полагањем руку) χειροτο-
 νέω
 постање ή ἀρχή, ης, ή καταβολή, ης
 постельа ή κλίνη, ης, ο κράββατος, ου
 (κράβατος)
 постидети κατασχύνω
 постидети се ἐντρέπομαι, ἐπαισχύνομαι
 постити νηστεύω
 постићи ἐπιτυγχάνω
 постојан, а, ο ἐδραῖος, 2 и 3
 постојати γίνομαι, ὑπάρχω
 постојбина ή πατρίς, ίδος
 посуда τὸ ἄγγος, ους
 посустати ἐκλύομαι
 потајно λάθρα
 потамнети σκοτίζομαι
 потврда ή σφραγίς, ίδος
 потврђивати βεβαίω
 поткопавати διορύσσω
 поткрадати νοσφίζομαι
 потоњи, а, е ὕστερος, 3
 потпун, а, ο ὅλος, 3
 потреба ή ἀνάγκη, ης, ή \ρεία, аς

потребан, а, о ἀναγκαῖος, 3
 потребан бити χρήζω
 потрести σαλεύω
 потрчати κατατρέχω
 потуцати се περιάγω
 поћи у сусрет συναντάω
 поуздан, а, о ἀσφαλής, 2, βέβαιος, 2 и 3
 поуздано ἀσφαλῶς
 поуздање ή ἀσφάλεια, ас, ή υπόστασις,
 еως
 поука ή παιδεία, ас
 поучавати διδάσκω, μαθητεύω, παι-
 δεύω, χρηματίζω
 поучан, а, о διδακτικός, 3
 похвала ὁ ἔπαινος, ου
 похитати τρέχω
 похота ή ἀσέλγεια, ас
 почетак ή ἀρχή, ης
 почивање ή κατάπαυσις, еως
 почивати ἀναπαύω, καταπαύω
 почињати ἄρχομαι
 поштење ή σεμνότης, τητος
 пошто ἐπεί, ἐπειδή
 поштован, а, о τίμιος, 3
 поштовати τιμάω
 прав, а, о εὐθύς, 3, ὀρθός, 3
 прави, а, о γνήσιος, 3
 правда ή δικαιοσύνη, ης
 правдати δικαίω
 праведан, а, о δίκαιος, 3.
 правило ὁ κανὼν, ὄνος
 право ὀρθῶς
 празан, а, о ἀργός, 3, κενός, 3
 празник ή ἑορτή, ης
 прати νίπτω, πλύνω
 прати се ραντίζω
 пратити ἀκολουθεῶ
 пратња τὸ στράτευμα, ματος
 прах ὁ χοῦς, χοός

првенаштво ή υπεροχή, ης
 први, а, о πρῶτος, 3
 прво πρῶτον
 прворођен, а, о πρωτότοκος, 3
 првосвештеник ὁ ἀρχιερεὺς, еως
 пре ἔμπροσθεν
 превазилазити προκόπτω, υπερβάλλω,
 υπερέχω
 превара ή πλάνη, ης, ὁ δόλος, ου
 преводити διερμηνεύω, ἐρμηνεύω
 пред ἔναντι, ἐπί, ἔμπροσθεν, πρὸς,
 ἐνώπιον
 предавати παραδίδωμι
 предвидети προοράω
 предводити προάγω
 предворје ὁ πυλὼν, ὠνος, ή αὐλή, ης
 предложење ή πρόθεσις, еως
 предодредити προορίζω, προγνώσκω
 пређашњи, а, е ἀρχαῖος, 3, πρότερος, 3
 презати ἐντρέπω
 презирати καταφρονέω
 презрен, а, о ἄτιμος, 2
 прекјуче проχθές
 преко χωρίς
 прекоревати ἐλέγχω
 прекршај τὸ παράπτωμα, ματος
 прекосутра ἐπαύριον
 прелазити διαβαίνω, μεταβαίνω
 преломити κλάω; συντρίβω
 прељуба ή μοιχαλὶς, ἰδος
 прељубу чинити μοιχάομαι, μοιχεύω
 према πρὸς, ἀντικρῦ, ἀντιπέρα, κατέναντι
 преместити се μεταβαίνω
 премишљати διακρίνω
 преmoni τὸ κράτος, ους
 пре него πρίν
 преносити μετατίθημι
 преобразити се μετασχηματίζω
 препирање ή ζήτησις, еως

препирати се διακρίνω, συζητέω
 препоручивати συνίστημι
 преселити се μεταβαίνω
 престати παύω, κοπάζω
 престо ὁ θρόνος, ου, τὸ βῆμα, ματος
 преступ ή παράβασις, еως
 преступник ὁ παραβάτης, ου
 претерано περισσῶς
 претницати προέρχομαι
 преторија τὸ πραιτώριον, ου
 претпостављен бити υπερέχω
 прибављати κτάομαι
 приближавати се ἐγγίζω
 приводити προσάγω
 приволети ἀναγκάζω
 придобити κερδαίνω
 придодати προστίθημι
 призивати ἐπικαλέω
 признање ὁ ἔπαινος, ου, ή ὁμολογία, ас
 пријатељ ὁ φίλος, ου, ὁ ἑταῖρος, ου
 пријатељица ή φίλη, ης
 прилећи κλίνω
 прилика ή ἀφορμή, ης
 приљубити се κολλάομαι
 примати λαμβάνω, χωρέω, δέχομαι, παρα-
 δέχομαι, κομίζω
 пример ὁ τύπος, ου, τὸ ὑπόδειγμα, ματος
 приметити κατανοέω
 примити удео λαγχάνω
 принос ή προσφορά, ἰς
 приносити προσφέρω
 припрема ή παρασκευή, ης
 припремати ἐτομάζω, κατασκευάζω,
 παρασκευάζω
 природа ή φύσις, еως
 природан, а, о φυσικός, 3, ψυχικός, 3
 присилити ἀναγκάζω
 пристајати συνευδοκέω
 пристојан, а, о κόσμος, 2 и 3

пристоји се πρέπει
 приступити ἐφίστημι
 притворност ή υπόκρισις, еως
 притиснути θλίβω
 прича ή παραβολή, ης, ὁ μῦθος, ου
 причање ή ἀκοή, ης
 причати ἐξηγέομαι
 прљав, а, о ρυπαρός, 3
 пробудити ἐξυπνίζω, ἐγείρω
 прова (предњи део лађе) ή πρῶρα, ης
 провалија ή ἄβυσσος, ου
 проговорити φωνέω, προσφωνέω
 продавати πιπράσκω, πωλέω
 прождирати καταπίνω, κατεσθίω
 проклињати ἀναθεματίζω, καταράομαι
 пролазити διέρχομαι, διαβαίνω, παράγω
 пролити ἐκχέω
 пропадљив, а, о φθαρτός, 3
 пропаст ή ἀπώλεια, ас, ή φθορά, ἰς,
 ή καταστροφή, ης
 проповед τὸ κήρυγμα, ματος
 проповедати κηρύσσω, διαλέγομαι
 проповедати еванђеље εὐαγγελίζομαι
 проповедник еванђеља ὁ εὐαγγελιστής,
 οὐ
 пророк ὁ προφήτης, ου
 пророковати προφητεύω
 пророчанство ή προφητεία, ас
 пророчица ή προφήτις, ἰδος
 просити проσαιτέω
 прослављати δοξάζω
 простран, а, о εὐρύχωρος, 2, πλατύς, 3
 против ἐπί, κατά, ἀντιπέρα, ἀπέναντι,
 κατέναντι
 противљење ὁ ἀγών, ὠνος
 процењивати δοκιμάζω; τιμάω
 прса τὸ στήθος, ους
 прст ὁ δάκτυλος, ου
 пружати ἐκτείνω, ἐπιχορηγέω

прут ή ράβδος, ου
 псалам δ ψαλμός, ου
 птица δ, ή θρνις, ιθος
 пун, а, о меστός, 3, πλήρης, 2
 пунити γεμίζω, γέμω, πληρόω
 пуница ή πενθερά, ας
 пурпур, а, о πορφυρούς, 3
 пуст, а, о έρημος, 2 и 3
 пустиња ή έρημος, ου
 пустити έάω
 пут ή одός, ου, δ δρόμος, ου; ή πορεία, ас
 путир τὸ ποτήριον, ου
 путничка торба ή πήρα, ас
 путовање ή πορεία, ас
 путовати πορείαν ποιέω, πορεύομαι
 пучина τὸ πέλαγος, ους

P

раван, а, о леіос, 3, πλατύς, 3, εύθύς, 3
 рад ή έργασία, ас
 ради αντί, διά, ένεκεν (ένεκα), χάριν
 радије μάλλον
 радити εργάζομαι, ποιέω, πράσσω
 радник δ εργάτης, ου
 радо ήδέως
 радовати се χαίρω, αγαλιάω
 радовати се (с неким) συγχαίρω
 радость ή χαρά, ас
 рађати τίκτω; γεννάω
 рађати (плодове) καρπορέω
 ражалостити се λυπέω
 разарати απολλύω
 разбојник δ ληστής, ου, δ έρπαξ, παγος
 разборит, а, о φρόνιμος, 2, σώφρων, 2
 разборит бити σωφρονέω
 развеселити (кого) ευφραίνω
 разврат ή порнеία, ас
 разговор τὸ λόγιον, ου, ή όμιλία, ас

разделити διαμερίζω, μερίζω
 раздор δ διαμερισμός, ου
 разјашњавати διερμηνεύω
 различит, а, о ποικίλος, 3, έτερος, 3
 разматрати ζητέω
 размишљање δ διαλογισμός, ου
 размишљати διαλογίζομαι
 разрешавати άρρήμι, καταλύω
 разум ή διάνοια, ас, δ νοῦς, νοός, ή σύνε-
 σις, εως
 разумети νοέω
 рај δ παράδεισος, ου
 рак ή γάγγραινα, ης
 рана δ μώλωψ, ωπος
 рани, а, о πρόιμος, 3
 раније πρότερον
 рано πρωί
 расејање ή διασπορά, ас
 расејати διασπείρω
 расипати σκορπίζω
 раскол τὸ σχίσμα, ματος
 распаљивати се πυρόομαι
 распитивати се πυνθάνομαι
 распра ή зήτησις, εως
 расправљати διαλέγομαι, διαλογί-
 ζομαι, συζητέω
 растерати σκορπίζω
 расти αυξάνω, πληθύνω
 расуђивати γνώσκω
 расцеп τὸ σχίσμα, ματος
 рат δ πόλεμος, ου
 ратовати πολεμέω, στρατεύομαι
 рачунати λογιάζομαι
 рђа ή βρώσις, εως
 рђав, а, о κακός, 3, ποιηρός, 3, σαπρός, 3
 ребро ή πλευρά, ас
 ревнилец δ ζηλωτής, ου
 ревновати ζηλόω, ζηλεύω
 ревност δ ζηλος, ου, τὸ ζήλος, ους

ред ή τάξις, εως, τὸ τάγμα, ματος
 редар δ ραβδοῦχος, ου
 редом каθεξής
 река δ ποταμός, ου
 ремен δ ιμάς, άντος
 реп ή ούρά, ас
 реса τὸ κράσπεδον, ου
 рећи λέγω, εἶρω, φημί
 реч δ λόγος, ου, τὸ ρήμα, ματος
 риба δ ιχθύς, υος; τὸ ψάριον, ου
 рибар δ αλεεύς, εως (άλιεύς, εως)
 рибу ловити αλιεύω
 ризница δ θησαυρός, ου
 Рим ή 'Ρώμη, ης
 Римљанин δ 'Ρωμαίος, ου
 роб δ δουλος, ου, δ παῖς, παιδός
 роба δ γόμος, ου
 робинја ή δούλη, ης, ή παιδίσκη, ης
 робовање ή δουλείа, ас
 роа τὸ κέρας, ρατος
 рогаљ ή γωνία, ас, ή αρχή, ης
 род ή γενεά, ас, τὸ γένος, ους
 родитель δ γονεύς, εως
 рођак δ συγγενής, οῦς
 рођење ή γένεσις, εως
 ропство ή δουλείа, ас
 ругати се έμπαίζω
 ружити μυκτηρίζω, κακολογέω
 ружити се μυκτηρίζομαι
 рука ή χείρ, χειρός
 рукотворен, а, о χειροποίητος, 2
 рухо ή έσθής, ήτος, τὸ ένδυμα, ματος
 рушити καθαιρέω, φθείρω

C

с, са μετά, σύν; από, έκ
 сабирати συλλέγω, θησαυρίζω
 саблажњавати σκανδαλίζω

саблазан τὸ σκάνδαλον, ου
 сав, а, е πās, πāσα, пāν, όλος, όλη, όλοι
 савез ή διαθήκη, ης
 совет ή βουλή, ης
 саветовати νουθετέω
 савлађивање ή έγκράτεια, ас
 савлађивати се έγκρατεύομαι
 Савле δ Σαῦλος, ου (Σαούλ)
 савршен, а, о τέλειος, 3
 савршен бити τελέω
 савршеним чинити τελειώω
 сагоревати πυρόομαι
 саградити κατασκευάζω
 сад ιύν, ιυνί, άρτι
 садити φυτεύω
 садукееј δ Σαδδουκαῖος, ου
 сажалити се σπλαγχνίζομαι
 сазивати συγκαλέω
 сазнање ή επίγνωσις, εως
 сакрити καλύπτω
 Саламина ή Σαλαμίς, ινος
 сам, а, о αὐτός, αὐτή, αὐτό, μόνος, 3
 Самарија ή Σαμάρεια, ас
 Самарјанин δ Σαμαρίτης, ου
 Самарјанка ή Σαμαρίτις, ίτιδος
 сам од себе αὐτόματος, 3
 сан τὸ δναρ, όνειρατος
 сасуд τὸ σκεῦος, ους
 сатана δ σατανάς, α (Σατανάς)
 саучесник δ μέτοχος, ου, δ κοινωνός,
 ου
 сахранити θάπτω
 свагда πάντοτε
 свадба δ γάμος, ου
 свађа ή έριθείа, ас
 сваки, а, о πās, πāσα, пāν
 све πάντα
 све више περισσώς
 сведок δ μάρτυς, τυρος

семе τὸ σπέρμα, ματος
 сенка τὴ σκιά, ἄς
 сестра τὴ ἀδελφή, ἥς
 сећање τὴ ἀνάμνησις, εως, τὴ ὑπόμνησις,
 εως
 сећати се μνησκόμαι, ὑπομνήσκω,
 μνημονεύω
 сећи κόπτω
 сигуран, а, ο ἀσφαλής, 2, βέβαιος, 2 и 3
 сигурно ἀσφαλῶς
 сигурност τὴ ἀσφάλεια, ас
 сидро τὴ ἄγκυρα, ас
 сијати λάμπω
 Сила ὁ Σίλας, а
 сила τὴ βία, ас, τὴ δύναμις, εως, τὴ ἐξουσία,
 ас, τὴ ἰσχύς, ὕς
 силазити καταβαίνω, κατέρχομαι
 силина τὴ βία, ас
 Симон ὁ Σίμων, ωνος
 син ὁ υἱός, οὔ
 синагога τὴ συναγωγή, ἥς
 сиров, а, ο ὑγρός, 3
 слромах ὁ πτωχός, οὔ
 сиромашан, а, ο πένης, νητος, 1
 сисати θηλάζω
 сјајан, а, ο λαμπρός, 3
 скакавац τὴ ἀκρίς, ἰδος
 скидати ἀποτίθηναι
 скончати τελευτάω
 скоро σχεδόν
 скот τὸ κτήνος, ους
 скривен бити λανθάνω
 скрнавити μιáνω
 скуп, а, ο τίμος, 3
 скупочен, а, ο πολυτελής, 2
 слаб, а, ο ἀσθενής, 2, ὀλίγος, 3
 слабити καταργέω
 слабост τὴ ἀσθένεια, ас
 слава τὴ δόξα, ἥς

сведочанство τὴ μαρτυρία, ас, τὸ μαρτύ
 ριον, ου
 сведочити μαρτυρέω, διαμαρτύρομαι
 сведочити лажно ψευδομαρτυρέω
 сведржителъ ὁ παντοκράτωρ, τορος
 свемир ὁ κόσμος, ου, τὴ οἰκουμένη, ἥς
 свеоружје τὴ πανοπλία, ас
 свет ὁ κόσμος, ου, τὴ οἰκουμένη, ἥς
 светао, а, ο φωτεινός, 3, λαμπρός, 3
 свети, а, ο ἅγιος, 3, ἱερός, 3
 светило ὁ φωστήρ, ἥρος
 светилъка τὴ λαμπάς, ἀδος
 светити ἀγιάζω
 светлети λάμπω, φαίνω, φωτίζω
 светлост τὸ φῶς, φωτός
 светован, а, ο κοσμικός, 3
 светски, а, ο κοσμικός, 3
 свећа ὁ λύχνος, ου
 свећњак τὴ λυχνία, ас
 свештеник ὁ ἱερεύς, εως
 свињати се ἀρέσκω
 свирати αὐλέω
 свој, а, е ἴδιος, 3
 свршити διαλύω, τελέω, τελευτάω,
 ἐπιτελέω, πληροφρέω
 свуда πανταχοῦ
 се, себе ἐμαυτοῦ, ἥς, οὔ, σαευτοῦ, ἥς, οὔ,
 ἐαυτοῦ, ἥς, οὔ
 север ὁ βορρᾶς, ἄ
 северозапад ὁ χῶρος, ου
 седам ἐπτά, ζ'
 седамдесет ἑβδομήκοντα, .ο'
 седамнаест ἐπτακαίδека, ιζ'
 седети κάθημαι, καθέξομαι, καθίζω
 седми, а, ο ἑβδομος, 3
 сејати σπείρω
 секта τὴ αἵρεσις, εως
 село τὴ κώμη, ἥς
 сем παρεκτός, πλήν

славан, а, ο ἔνδοξος, 2
 славити δοξάζω, καταγγέλλω
 сладак, а, ο γλυκύς, 3
 слати ἀποστέλλω, ἐξαποστέλλω, πέμπω
 слеп, а, ο τυφλός, 3
 слепац ὁ τυφλός, οὔ
 слика τὴ εἰκών, ὄνος, ὁ πίναξ, ακος
 с лица ἀντικρυ (ς)
 сличан, а, ο ὅμοιος, 3
 слобода τὴ ἐλευθερία, ас
 слободан, а, ο ἐλεύθερος, 3
 слободан бити θαρρέω
 слободно παρρησία
 слободно је ἐξεστῶ
 слово τὸ γράμμα, μματος
 слута ὁ δοῦλος, ου, ὁ παῖς, παιδός,
 ὁ οἰκέτης, ου, ὁ διάκονος, ου
 служавка τὴ δούλη, ἥς, τὴ παιδίσκη, ἥς
 служба τὴ διακονία, ас, τὴ λατρεία, ас,
 τὴ λειτουργία, ас
 службеник ὁ ὑπηρέτης, ου
 служитель ὁ λειτουργός, οὔ
 служити διακονέω, δουλεύω, δουλόω;
 λατρεύω, λειτουργέω
 слушати ἀκούω; ὑπακούω, προσέχω
 смеран, а, ο κόσμιος, 2 и 3, πραῦς, 3
 смерност τὴ πραΰτης, τητος (πραότης,
 τητος)
 места παραχρῆμα
 местити χωρέω
 смилувати се ἐλεέω, σπλαγχνίζομαι
 смилати ἀποτίθηναι
 смоква τὴ συκῇ, ἥς
 смоква (плод) τὸ σύκον, ου
 смрт ὁ θάνατος, ου
 смртан, а, ο θνητός, 3
 с муком μόλις
 снага τὴ βία, ас, τὴ ἰσχύς, ὕς, τὸ κράτος,
 ους, τὴ δύναμις, εως

снажан, а, ο ἰσχυρός, 3
 снажити σθενώω
 сналазити се ἐπιτελέω
 с напором μόλις
 снаха τὴ νύμφη, ἥς
 сноп τὴ δέσμη, ἥς
 со τὸ ἄλας, ἅλατος, ὁ ἅλς, ἅλός
 Солун τὴ Θεσσαλονίκη, ἥς
 Солуњанин ὁ Θεσσαλονικεύς, εως
 сопствен, а, ο ἴδιος, 3
 сопственик ὁ κτήτωρ, оρος
 спавати καθεύδω, κοιμάομαι
 спадати ἐκπίπτω
 спазити θεάομαι
 спаљивање τὴ καῶσις, εως
 спаљивати κατακαίω
 спасавати σῶζω, ἀνίημι, ἐξαιρέω
 спасење τὴ σωτηρία, ас, τὸ σωτήριον, ου
 Спаситель ὁ Σωτήρ, ἥρος
 сплетка τὴ ἐριθεία, ас
 спокој τὴ κατάπαυσις, εως
 споља ἐξωθεν, ἐξω
 спомен τὴ ἀνάμνησις, εως
 споменути се μνησκόω
 спопасти ἐπιπίπτω
 спор, а, ο βραδύς, 3
 спорно питање τὸ ζήτημα, ματος
 спотичати се πταίω
 спреман, а, ο ἑτοίμος, 3
 спремати ἐτοιμάζω
 спремиште τὸ ἀγγος, ους
 спречавати κωλύω, ἐγκόπτω
 спустити (нешто) χαλάω
 срамота τὴ αἰσχύνη, ἥς
 срамоћење τὴ αἰσχύνη, ἥς
 срдачност ὁ οἰκτιρμός, οὔ
 срдити се ὀργίζομαι
 сребрн, а, ο ἀργυρός, 3
 сребро ὁ ἀργυρος, ου

срeдньи, а, е μέσος, 3
 сретати ἀπαντάω, ὑπαντάω, συναντάω
 сродник ὁ συγγενής, οὗς
 срп τὸ δρέπανον, ου
 срушити καθαιρέω
 срце ἡ καρδία, аς
 сруба ἡ ὀργή, ἥς
 стављати (на) ἐπιβάλλω, ἐπικεῖμαι, ἵστημι
 стадион (185 метара) τὸ στάδιον, ου
 стадо ἡ ποίμνη, ἥς
 стаза ἡ τρίβος, ου
 стајати ἵστημι
 стаклен, а, о ὑάλινος, 3
 стан τὸ σκῆνος, οὗς
 становати οἰκέω
 становништво ὁ δῆμος, ου
 стар, а, о ἀρχαῖος, 3, παλαιός, 3
 старање ἡ σπουδή, ἥς
 старати се σπουδάζω
 старац ὁ γέρον, οὗτος
 старешина ὁ ἀρχων, οὗτος, ὁ πρεσβύτε-
 ρος, ου
 старешина синагоге ὁ ἀρχισυνάγωγος, ου
 старина ἡ παλαιότης, τῆτος
 старити γηράσκω, παλαιόω
 старица ἡ πρεσβυτίς, τιδος
 старост τὸ γῆρος, οὗς (γῆρας, ρατος);
 ἡ ἡλικία, аς
 стати χωρέω
 статир (две драхме) ὁ στατήρ, ἥρος
 стати уз παρίστημι
 ствар τὸ ἔργον, ου, τὸ πρᾶγμα, ματος
 стварање ἡ καταβολή, ἥς, ἡ κτίσις, εως
 стварати κτίζω
 стварно οὕτως
 створ τὸ ζῶον, ου
 стезати θλίβω
 стена ἡ πέτρα, аς
 стидети се ἐπαισχύνομαι

стићи φθάνω, καταντάω
 стицати κτάομαι
 сто (број) ἑκατόν ρ'
 сто ἡ τράπεζα, ἥς
 стога διώπερ
 стока τὸ κτήνος, οὗς
 столица ἡ καθέδρα, аς
 стопало ὁ πούς, ποδός
 стосгрук, а, о ἑκατονταπλασίων, 2
 страдање τὸ πάθημα, ματος
 страдати κακοπαθέω; πάσχω
 стража (ноћна) τὸ τετράδιον, ου
 стран, а, о ξένος, 3
 странац ὁ ξένος, ου
 странка ἡ αἵρεσις, εως
 страст τὸ πάθος, οὗς, τὸ πάθημα, ματος
 страх τὸ θάμβος, οὗς, ὁ φόβος, ου
 страховати θορυβέω
 страшан, а, о φοβερός, 3
 страшљив, а, о δειλός, 3
 стрм, а, о прηνής, 2, τραχύς, 3
 стрпети се μακροθυμέω
 стрпљивост ἡ μακροθυμία, аς
 стуб ὁ στῦλος, ου
 студенац ἡ πηγή, ἥς
 сув, а, о ξηρός, 3
 суд (посуда) τὸ σκεῦος, οὗς
 суд (мишљење) ἡ κρίσις, εως, τὸ κρίμα,
 ματος; ἡ γνώμη, ἥς
 судија ὁ κριτής, οὗ
 судијска столица τὸ βῆμα, ματος
 судити κρίνω
 сужањ ὁ δέυμιος, ου
 суза τὸ δάκρυον, ου
 сукнар ὁ γναφεύς, εως
 сумпор τὸ θείον, ου
 сунце ὁ ἥλιος, ου
 сусед ὁ γείτων, тонос
 сутра αὔριον

сутрадан ἐξῆς
 сушити ξηραίνω
 схватити χωρέω, νοέω

T

тада τότε
 Тадеј ὁ Θαδδαῖος, ου
 тај, а, о οὗτος, αὕτη, τοῦτο
 тајна τὸ μυστήριον, ου
 тајни, а, о κρυπτός, 3
 тајно λάθρα
 тако οὕτω, οὕτως, ὥστε
 такође ὡσεὶ
 талант τὸ τάλαντον, ου
 талас τὸ κύμα, ματος, ὁ κλύδων, ωνος
 тама ἡ σκοτία, аς, τὸ σκότος, οὗς, ἡ
 ἀχλύς, ὕος
 тамјан τὸ θυμίαμα, ματος
 тамница τὸ δεσμωτήριον, ου, ἡ φυλακή,
 ἥς
 тамо ἐκεῖ
 тањир ὁ πίναξ, аκος
 Тарс ἡ Тарσός, οὗ
 Таршанин ὁ Тарσεύς, εως
 таст ὁ πενθερός, οὗ
 тат ὁ κλέπτης, ου
 ташта ἡ πενθερά, аς
 твој, а, е ὁ σός, ἡ σή, τὸ σόν
 творац ὁ ποιητής, οὗ
 творевина τὸ χάραγμα, ματος
 тврд, а, о σκληρός, 3, στερεός, 3
 тежак ὁ γεωργός, οὗ
 тежак, а, о βαρύς, 3, δύσκολος, 2
 тежња ὁ ζῆλος, ου
 телесан, а, о σαρκικός, 3, ψυχικός, 3
 тело ἡ σάρξ, κός, τὸ σῶμα, ματος,
 ὁ χρώς, χρωτός; τὸ πτώμα, ματος
 temelъ τὸ θεμέλιον, ου

Теофил ὁ Θεόφιλος, ου
 терати ἐλαύνω
 терет τὸ βάρος, οὗς, τὸ φορτίον, ου
 теснац ἡ πύλη, ἥς
 тесто τὸ φύраμα, ματος
 тећи благо θησαυρίζω
 тешко μόλις; δυσκόλως
 тешко (узвик) οὐαί
 ти σύ
 тих, а, о ἡσύχιος, 2
 тишина ἡ γαλήνη, ἥς, ἡ ἡσυχία, аς,
 ἡ σιγή, σιγῆς
 тмина ἡ ἀχλύς, ὕος
 толики, а, о τοσοῦτος, 3, τηλεκούτος, 3
 Тома ὁ Θωμᾶς, ᾱ
 топити се καταποντίζομαι
 тор ἡ αὐλή, ἥς
 торба ἡ πήρα, аς
 грава ὁ χόρτος, ου
 тражити ζητέω; αἰτέω
 тражити милостињу проσαιτέω
 трг ἡ ἀγορά, аς, ἡ πλατεία, аς
 треба δεῖ, πρέπει, πρέπον ἐστίν
 требати χρήζω
 презан, а, о νηφάλιος, 3
 презан бити νήρω
 презвен, а, о νηφάλιος, 3
 трем ἡ στοά, аς
 треснути ρίπτω
 трећи, а, е τρίτος, 3
 трећи пут τρίτον
 трећи спрат τὸ τρίστεγον, ου
 тржница ἡ ἀγορά, аς
 три τρεῖς, τρία · γ'
 трибун ὁ χιλιάρχος, ου
 тридесет τριάκοντα · λ'
 тринаест τριακαίδека · ιγ'
 трипут τρίς
 трн ἡ ἄκανθα, ἥς, ὁ σκόλοψ, λοπος

Троада ή Τρωάς, άδος
 трофеј τὸ βραβεῖον, ου
 трошак τὸ ὀψώνιον, ου
 трпеза ή τράπεζα, ης
 трпелѣвост ή ὑπομονή, ης
 трска ὁ κάλαμος, ου
 труба ή σάλπιγξ, ιγγος
 трубити σαλπίζω
 трудити (кога) σκυλλω
 трудити се κοπιάω, σπουδάζω
 трун τὸ κάρφος, ους
 труо, а, о сапрός, 3
 трус ὁ σεισμός, οὔ
 трчати τρέχω
 трчати (испред кога) προτρέχω
 тута τὸ πένθος, ους
 туή, а, е ξένος, 3
 тужитель ὁ κατήγορος, ου, ὁ κατήγwr,
 оρος
 тужити κατηγορέω; ἐγκαλέω
 тумач ὁ διερμηνευτής, οὔ
 тумачити διερμηνεύω, γνωρίζω,
 меθερμηνεύω
 туника ὁ χιτών, ὦνος
 тући дэроω, рапіζω, κόπτω, τύπτω
 туча (град) ή χάλαза, ης

H

hесар ὁ Καῖсар, ρος
 hutати сиωπάω
 huшкати колаφίζω

y

y εἰς, ἐν; ἐπί, κατά
 ya οὐά
 yбeђивати πείθω
 yбијати αναρέω, αναρέομαι, ἀποκτεί-

νω, φονεύω, θανατόω, σφάζω
 yбиство ή ἀναίρεσις, εως, ὁ φόνος, ου
 yбица ὁ φονεύς, έως
 yбрус τὸ λέντιον, ου
 увек αεί, πάντοτε
 уверавати διαμαρτύρομαι
 увече ὀψέ
 увидети συνίημι
 уво τὸ οὔς, ὠτός, τὸ ὠτάριον, ου, τὸ
 ὠτίον, ου
 уводити εἰσάγω, εἰσφέρω
 уврстити τάσσω
 угађати ἀρέσκω
 угаљ ὁ ἀνθραξ, ακος
 угао ή γωνία, ас
 угаон, а, о ἀκρογωνιαῖος, 3
 угасити σβέννυμι
 углед ή δόξα, ης
 угледан, а, о ἔνδοξος, 2, εὐσχήμων, 2
 угледати ἐμβλέπω
 угодан, а, о εὐάρεστος, 2
 угодно εὐαρέστως
 угоспити ξενίζω
 удавати се γαμέω, γαμίζομαι
 удавлъен, а, о πικτός, 3
 удаљити се ἀπέρχομαι, χωρίζω
 ударити κόπτω, τύπτω, βάλλω, ἐκπίπτω,
 παίω, προσκόπτω

удата, о ὕπανδρος, 1
 уделити μεταδίδωμι
 удео ή μερίς, ίδος
 удовница ή χήρα, ас
 ужас τὸ θάμβος, ους
 уже τὸ σχοινίον, ου
 уживање ή ηδόνη, ης
 уживати τυγχάνω
 узак, а, о στενός, 3
 узалуд εἰκῇ, μάτην
 узалудан, а, о κενός, 3, μάταιος, 2 и 3

yзбудиτι τараάσσω
 yзвисити μεγαλύνω, ὑψόω
 yзвншавати се ὑψόω
 yздати се θαρρέω
 узде оі χαλινοί, ὦν
 уздисати στεναίζω
 уздржавање ή ἐγκράτεια, ас
 уздржавати се ἀπέχομαι, ἐγκρατεύομαι
 уздрмати σαλεύω
 узет, а, о παραλυτικός, 3
 узимати λαμβάνω, δέχομαι, κομίζω,
 καταλαμβάνω, παραλαμβάνω, προσ-
 λαμβάνομαι, ὑπολαμβάνω
 yзнемиравати ἐκταράσσω
 узор ὁ τύπος, ου
 узраст ή ηλικία, ас
 узрок слављења τὸ καύχημα, матос
 у исти час παραχρημα
 уједати δάκνω
 ујутро πρωί
 указивати τυγχάνω
 уклањати ἀφαιρέω
 укорити ἐλέγχω
 укратко браχύ
 украшавати κοσμέω
 укрцавати се ἐπιβαίνω
 улазити εἰσέρχομαι, εἰσπορεύομαι,
 ἐμβαίνω
 улица ή πλατεία, ас
 улов ή ἄγρα, ас
 уложити призив ἐπικαλέω
 улудо εἰκῇ
 ум ή διάνοια, ас, ὁ νοῦς, νοός
 умакати βάπτω
 умарати се κοπιάω
 уместо ἀντί
 умирати ἀποθνήσκω, θνήσκω
 умирити ή συχάζω, καταπαίω
 умолити ἐπερωτάω

уморити се κοπάζω, ἐκλύομαι
 умотати ἐνδύω
 умудрити σωφρονίζω
 унаоколо πέριξ
 унапред рећи проλέγω
 уништавати φθείρω, ἀναλόω, ἀπολλύω,
 καθαιρέω
 уносити εἰσφέρω
 унутра ἔσω, ἔσωθεν
 унутрашњи, а, е ἐσώτερος, 3
 уопште καθόλου
 упадати ἐμπίπτω
 уперити поглед ἀτενίζω
 уписати ἐγγράφω
 уплашити τараάσσω
 упоређивати ὁμοίω
 упорно εὐτόκως
 употребити χράομαι
 управа ή οἰκονομία, ас
 управитель ὁ ἐπίτροπος, ου
 управљање ή οἰκονομία, ас
 управљати προϊστημι
 управо ἄρτι, δῆ
 упропастити ἀπολλύω
 упутство ή παραγγελία, ас
 упућивати ὁδηгέω, ἐνδείκνυμι
 уразумити σωφρονίζω
 урањати βαπτίζω
 урачунавати λογίζομαι
 уређивати κατασκευάζω
 усавршавати катарτίζω
 усахао, а, о ξηρός, 3
 усвојити παραδέχομαι
 усев ὁ хόρτος, ου
 уселити се σκηνώω
 усиновљење ή υἱοθεσία, ас
 успишити δέχομαι, εἰσακαίω
 усна τὸ χεῖλος, ους
 уснути κοιμάομαι

успомена ή υπόμνησις. εως. ή μνεία. ас
 усправан, а, о όρθός, 3
 усред μεταξύ
 уста τὸ στόμα. ματος
 устајати έγειρώ. έφίστημι
 установљен, а, о такτός, 3
 усудити се тоλμάω
 усхићеност ή έκστασις. εως
 утврђивати έπιστηρίζω. θεμελιόω;
 ασφαλίζομαι βεβαιόω. στερεόω.
 στηρίζω
 утемелѣти θεμελιόω
 утѣхи έκφεύγω
 утѣха ή παράκλησις. εως
 Утешитель ό Παράκλητος. ου
 утишати ή συχάζω. φιόω
 утишати се σιγάω. κοπάζω
 утроба ή κοιλία. ас. ή γαστήρ. ρός. τὰ
 σπλάγχνα. ων
 ућуткати φιόω
 ухватити περιέχω. έπιλαμβάνομαι. λαμβά-
 νω. συνεχώ
 уцвѣљен бити όδυνάομαι
 учврстити θεμελιόω. στερεόω. στηρίζω
 ученик ό μαθητής. ου
 ученица ή μαθήτρια. ас
 учење ή διδαχή. ήс
 учесник ό μέτοχος. ου. ό κοινωνός. ου
 учествовати μετέχω
 учитель ό διδάσκαλος. ου. ό έπιστάτης. ου
 учити διδάσκω. κατηχέω; μαθητεύω.
 μαυτεύομαι. μαυθάνω; δείκνυμι

Φ

фара (крмени део лађе) ή πρύμνα. ηс
 фарисеј ό Φαρισαίος. ου
 Филимон ό Φιλήμων. μονος
 Филип ό Φίλιππος. ου

Филиппи αι φίλιπποι. ων
 Филиппанини ό Φιλιππίσιος. ου
 философ ό φιλόσοφος. ου
 философија ή φιλοσοφία. ас
 фунта (327.45 грама) ή λίτρα. ас

X

хајде деύρω или деύρο
 хајдете деўте
 хаљина ή έσθής. ήτος. τὸ ιμάτιον. ου;
 ό ιματισμός. ου
 Хананејка ή Χαναναία. ас
 хвала ή καύχησις. εως
 хвалити ύμνέω. ευλογέω
 хвалити се καύχομαι
 хват (185 cm) ή όργυιά. ас
 хватати πιάζω. συλλαμβάνω
 хиљада ή χιλιάς. άδος
 хиљаду χίλιοι. 3
 химна ή ωδή. ήс
 китар, а, о таχύς, 3
 китро таχέως
 кладан, а, о ψυχρός, 3
 кладноћа τὸ ψυχος. ουс
 хлеб ό άρτος. ου. τὸ ψωμίον. ου
 ходанье ή πορεία. ас
 ходати περιπατέω. στοιχέω
 храбар бити θαρσέω
 храм ό ναός. ου. τὸ ιερόν. ου
 храна ή τροφή. ήс. τὸ βρώμα. ματος
 хранити τρέφω. ψωμίζω
 Христос ό Χριστός. ου
 хришћанин ό Χριστιανός. ου
 хром, а, о χωλός, 3
 ктети θέλω. βούλομαι
 кула ή βλασφημία. ас
 хулити βλασφημέω
 хульник ό βλάσφημος. ου

Ц

цар ό βασιλεύς. έως. ό Καίσαρ. ρος
 царинарница τὸ τελώνιον. ου
 цариник ό τελώνης. ου
 царица ή βασίλισσα. ηс
 царовати βασιλεύω
 царски, а, о βασιλικός, 3
 царство ή βασιλείа. ас
 цена ή τιμή. ήс
 центурион (рим. офицер) ό εκατόνταρ-
 χος. ου (έκατοντάρχης. ου). ό κεντυρί-
 ων. ίονος
 цењен, а, о τίμιος, 3
 цео, ла, по όλος, 3
 црв ή σκώληξ. ηс
 црвен, а, о έρυθρός, 3, κόκκινος, 3
 црква ή εκκλησία. ас
 црн, а, о μέλας. μέλανα. μέλαν
 цртати γράφω

Ц

чамац τὸ πλοῖον. ου. τὸ πλοιάριον. ου.
 ή σκάφη. ηс
 чаршав ή συνδών. όνος
 час ή ώρα. ас
 част ή τιμή. ήс
 частан, а, о τίμιος, 3, άγνός, 3, ευσχή-
 μων, 2
 чаша τὸ ποτήριον. ου
 чврст, а, о έδραῖος. 2 и 3, βέβαιος, 2 и 3
 στερεός, 3, ασφαλής, 2
 чедан, а, о κόσμιος, 2 и 3
 чедо τὸ τέκνον. ου
 чезнути έπιποθέω
 чекати έκδέχομαι
 чело τὸ μέτωπον. ου
 чельуст ή σιαγών. όνος

честит, а, о έπίεικής, 2, χρηστός, 3
 честито ευ
 честитост ή σεμνότης. τητος. ή χρηστό-
 της. τητος
 чета τὸ στράτευμα. ματος
 четверовласник ό τετραίψυχης. ου
 четврти, а, о τέταρτος. 3
 четири τέσσαρες. τέσσερα. δ'
 четрдесет τοσσεράκοντα. μ'
 четрнаест τεσσαρεσκαίδεκα. ιδ'
 четрнаести, а, о τεσσαρεσκαδέκατος, 3
 чинити πράσσω. ποιέω. ενεργέω.
 катерга́зоμαι
 чинити се ύπολαμβάνω. δοκέω. οίμαι
 чист, а, о καθарός, 3; άγνός, 3, άσπιλος, 2
 чистити καθарίζω
 чистота ή άγνείа. ас
 читав, а, о όλος, 3
 читати αναγινώσκω
 чишћење ό καθарισμός. ου
 чкаль ό τρίβολος. ου. ή άκανθα. ηс
 човек ό άνθρωπος. ου. ό άνήρ. άνδρός
 човекољубље ή φιλανθρωπία. ас
 чокот ή άмπελος. ου
 чувар ό φύλαξ. ас
 чувати φυλάσσω. τηρέω; βόσκω
 чувати се διατηρέω. προσέχω
 чувати стадо βόσκω. ποιμαίνω
 чувен, а, о φανερός, 3
 чудан, а, о θαυμαστός, 3
 чудити се θαυμάζω
 чудо τὸ τέρας. аτος. τὸ σημείον. ου. ή
 δύναμις. εως; τὸ θαῦμα. ματος. τὸ
 θαυμάσιον. ου
 чућење τὸ θάμβος. ουс
 чути ακοῶ

Ц

цаба δωρεάν

целат ὁ σπεκουλάτωρ, ἄτορος

III

шалити се παίζω

шанац ὁ χάραξ, κοσ

шатор ἡ σκηνὴ, ἥς, τὸ σκῆνος, ους

шездесет ἐξήκοντα, ξ'

шест ἕξ, ς'

шести, а, о ἕκτος, 3

шибати ραπίζω, μαστιγῶ

ширина τὸ πλάτος, ους

ширити πλατύνω

ширити се διαφέρω

широк, а, о εὐρύχωρος, 2, πλατύς, 3

шишати се ξυράομαι

шкодити κακόω

школа ἡ σχολή, ἥς

шкргут ὁ βρυγμός, οῦ

шкргутати βρύχω

штап τὸ ξύλον, ου, ἡ ράβδος, ου

штедети φείδομαι

шпета ἡ ὕβρις, εως, ἡ ζημία, аς

штетан, а, о πονηρός, 3

штету претрпети ζημιόομαι

што τί

шума ἡ ὕλη, ἥς

С А Д Р Ж А Ј

	страна
1. Предговор	3
2. Увод	5

ТЕКСТОВИ И ВЕЖБАЊА

3. I час — вежбање изговора	9
4. II час — дифтонзи, дијереза	10
5. III час — индикатив активног презента глагола I коњугације	11
6. IV час — именице мушког и женског рода O деκλιнације	12
7. V час — Именице средњег рода O деκλιнације	13
8. VI час — индикатив активног презента контрахованих глагола	14
9. VII час — именице мушког и женског рода A деκλιнације	15
10. VIII час — придеви O и A деκλιнације; глагол εἰμί	16
11. IX час — личне заменице; безлични глаголи; императив и инфинитив активног презента	17
12. X час — медијални презент; показне заменице	18
13. XI час — Активни имперфект; имперфект глагола εἰμί; релативне заменице	19
14. XII час — медијални имперфект; повратне заменице	21
15. XIII час — активни футур	22
16. XIV час — индикатив, императив и инфинитив слабог активног аориста	23
17. XV час — именице консонантске деκλιнације, основе на консонант; присвојне заменице	24
18. XVI час — глагол οἶδα; упитне и неодређене заменице	26
19. XVII час — индикатив, императив и инфинитив јаког активног аориста; главни бројеви	27
20. XVIII час — именице консонантске деκλιнације, основе на σ, вокал и дифтонг	28
21. XIX час — придеви консонантске и консонантске и A деκλιнације	30
22. XX час — индикатив, императив и инфинитив слабог и јаког медијалног аориста	31
23. XXI час — медијални футур	32
24. XXII час — партиципи презента, футура и јаког аориста актива	34
25. XXIII час — глаголи II главне коњугације	36
26. XXIV час — пасивни аорист	37
27. XXV час — пасивни футур	39

28. XXVI час —партиципи.медијалног презента, активног, медијалног и пасивног аориста	41
29. XXVII час — перфект.	43
30. XXVIII час — коњунктив	45
31. XXIX час — инфинитив	48
32. XXX час — плусквамперфект; редни и прилошки бројеви; неодређена релативна заменица.	50
33. XXXI час — поређење придева и прилога.	52
34. XXXII час — апсолутни генитив	54
35. Молитве, Символ вере и тропари	57

Г Р А М А Т И К А

36. Слова и гласови	63
37. Самогласници	64
38. Дифтонзи.	65
39. Дијереза	66
40. Неправи дифтонзи.	66
41. Спирити	66
42. Нагласак, врсте акцената	67
43. Ненаглашене речи — енклитике и проклитике	69
44. Елизија и краза	70
45. Сугласници и њихова подела	70
46. Промене сугласника.	71
47. Растављање речи на слоге.	73
48. Знаци интерпункције.	73
49. Писање великих слова.	74

М О Р Ф О Л О Г И Ј А

50. Именице.	76
51. Граматички члан.	76
52. Промена именица	77
53. Именице О деклинације	77
54. Контраховане именице О деклинације	78
55. Именице А деклинације	79
56. Контраховане именице А деклинације	82
57. Именице консонантске деклинације.	83
58. Неправилне именице консонантске деклинације	89

59. Придеви	90
60. Придеви О и А деклинације	91
61. Контраховани придеви О и А деклинације	92
62. Придеви са две основе	93
63. Придеви консонантске деклинације	93
64. Придеви консонантске и А деклинације	94
65. Придев <i>пās, pāoa, pāv</i>	95
66. Поређење придева	96
67. Придеви неправилног поређења.	98
68. Партиципи и њихова промене.	98
69. З а м е н и ц е.	101
70. Личне заменице	101
71. Присвојне заменице	101
72. Повратне заменице	102
73. Реципрочне заменице	103
74. Показне заменице	103
75. Релативне заменице.	104
76. Упитне заменице.	104
77. Неодређене заменице.	105
78. Б р о ј е в и	106
79. Главни бројеви	106
80. Редни бројеви	106
81. Прилошки бројеви.	107
82. Умножени бројеви	108
83. Г л а г о л и	108
84. Прва главна коњугација или глаголи на <i>ω</i>	109
85. Презент активни.	109
86. Презент медијални (пасивни)	110
87. Имперфект активни и медијални (пасивни).	110
88. Аугмент.	110
89. Контраховани глаголи	112
90. Контраховани активни презент.	112
91. Контраховани медијални (пасивни) презент	113
92. Контраховани активни имперфект.	114
93. Контраховани медијални (пасивни) имперфект	115
94. Подела глагола на групе.	115
95. Футурска основа	116
96. Активни футур (сигматски и контраховани).	117
97. Медијални футур (сигматски и контраховани).	117

98. Слаба аорисна основа	119
99. Слаби аорист активни и медијални	119
100. Јака аорисна основа	120
101. Јаки активни аорист	121
102. Јаки медијални аорист	121
103. Атематски (коренски) аорист	122
104. Слаба пасивна основа	123
105. Слаби пасивни аорист	123
106. Слаби пасивни футур	123
107. Јака пасивна основа	124
108. Јаки пасивни аорист	124
109. Јаки пасивни футур	125
110. Перфектска основа	125
111. Слаби активни перфект	125
112. Редупликација	126
113. Јаки активни перфект	127
114. Активни плусквамперфект	129
115. Медијални (пасивни) перфект	129
116. Медијални (пасивни) плусквамперфект	131
117. Друга главна коњугација — глаголи I групе	132
118. Активни презент	132
119. Медијални презент	134
120. Активни имперфект	135
121. Медијални имперфект	135
122. Активни аорист	136
123. Медијални аорист	137
124. Преглед осталих времена глагола друге главне коњугације I групе	138
125. Глаголи II групе друге коњугације	139
126. Глагол <i>φτῆμι</i>	140
127. Глагол <i>εἶμι</i>	140
128. Глагол <i>οἶδα</i>	141
129. Глагол <i>κεῖμαι</i>	141
130. Глаголски придев	142
131. Преглед неправилних глагола	142

С И Н Т А К С А КОНГРУЕНЦИЈА

132. Субјекат и предикат	147
------------------------------------	-----

133. Граматички члан	148
134. Атрибутски и предикатски положај	149
135. П а д е ж и	151
— Акузатив	151
— Генитив	152
— Датив	153
— Номинатив	154
— Вокатив	154
136. Предлози	154
137. Заменице	163
138. Глаголи	164
— стања	164
— времена	165
— начини, инфинитиви и партиципи	167
139. Прилози	173
140. Везници	176
141. Узвици	177
142. Зависне реченице	177
— декларативне	178
— упитне	178
— узрочне	178
— намерне	178
— последичне	179
— погодбене	179
— допусне	180
— временске	180
— релативне	181

Р Е Ч Н И К

143. Грчко — српски	183
144. Српско — грчки	217

Протођакон ВЛАСТИМИР Х. ЂОРИЋ, професор

ОСНОВИ НОВОЗАВЕТНОГ
ГРЧКОГ ЈЕЗИКА

Библиотека

Богословски уџбеници 10

Уредник

Епископ далматински Фотије

Издаје

СВЕТИ АРХИЈЕРЕЈСКИ СИНОД
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ, БЕОГРАД

Штампа

Штампарија Српске патријаршије
Београд

Тираж

1.000 примерака

Београд, 2010. године